

naše planine

9-10

1975

naše planine

le nostre montagne

nos montagnes

our mountains

unsere berge

REVIIJA PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE
I PLANINARSKOG SAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE

Glavni i odgovorni urednik revije: Dr Željko Poljak
41000 Zagreb, Cesarčeva 5

Izlazi u šest dvobroja godišnje. Godišnja pretplata 100 dinara (za inozemstvo 10 USA dolara). Cijena pojedinog dvobroja 20 dinara (za inozemstvo 2 USA dolara). Uplate čekom na tekući račun Planinarskog saveza Hrvatske (br. 30102-678-5535). Na poledini čeka treba naznačiti: »Za Naše planine« i ispisati čitku adresu pošiljaoca. Pretplate iz SR BiH šalju se na tekući račun Planinarskog saveza BiH 10102-678-710. Rukopisi se šalju Planinarskom savezu Hrvatske, 41000 Zagreb, Kozarčeva 22 i Planinarskom savezu Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Sime Milutinovića 10. Izdavač je Planinarski savez Hrvatske. Redakcija: 41000 Zagreb, Kozarčeva 22, tel. 448-774, radno vrijeme 8—14 sati. Tisak »Vjesnik« Zagreb. Izlazi uz financijsku pomoć Republičkog fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti SRH. Oslobođeno od poreza na promet na osnovi mišljenja Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu (br. 5449 od 26. XII 1972).

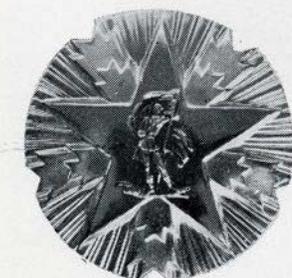
Godište 67 (27) Rujan — Listopad 1975. Broj 9 — 10
Volumen LXVII (XXVII) Septembar—Oktobar 1975 No 9—10
Od 1898. godine »Hrvatski planinar«, od 1949. »Naše planine«

SADRŽAJ

Ivica Sudnik: Zlatna godina hrvatskog planinarstva 1874—1875	145
Deseta redovna skupština Planinarskog saveza Hrvatske	153
Muharem Sinanović: Na zelenom sagu Bitovnje	156
Uzeir Beširović: Hercegovačka planinarska transverzala	157
Branislav Cerović: Čudesni vrh	161
Dr Željko Poljak: Branislav Cerović	161
Teodor Andrejević: Dr Radivoj Simonović	164
Ante Rukavina: Bura	165
H. Čaušević: Jedan upotrebljivi planinarski priručnik	167
Petar Tabak Mosorski pasteli	169
Miodrag Rakić: Pallavicini Rinne	172
Književnost	173
Orijentacijski sport	160
Alpinizam	174
Vijesti	175
Obavijesti	176

JUBILARNI PRILOG (Dr Željko Poljak):

Biografski leksikon hrvatskih planinara (svršetak)
Hrvatska planinarska publicistika
Bibliografija »Hrvatskog planinara« i »Naših planina 1898—1975 (početak)

Planinarski savez Hrvatske
odlikovan je 1974. godine
Ordenom zasluga za narod
sa zlatnom zvijezdom

SLIKA NA NASLOVNOJ STRANICI

Borašnica na Prenju

Foto: Miroslav Matošević

Zlatna godina hrvatskog planinarstva 1874–1875

IVICA SUDNIK
SAMOBOR

TRAVANJ 1874.

Počelo je u Ogulinu. Čuveni alpinist, profesor matematike na sveučilištu u Grazu, dr. Johannes Frischauf, obilazio je i proučavao Velebit, Kapelu i Klek. Upoznao je tada mladog, tridesetogodišnjeg upravnog činovnika Budu Budisavljevića i Vladimira Mažuranića i upozorio ih na potrebu osnutka planinarskog društva. Budisavljević oduševljen tim prijedlogom odmah piše svom prijatelju i poznatom prirodoslovcu dr. Đuri Pilaru u Zagreb te mu predlaže neka sa svojim prijateljima osnuje hrvatsko planinarsko društvo po uzoru postojećih evropskih alpinskih društava. Pilar se dao odmah na posao i počeo među svojim drugovima profesorima i zagrebačkim građanstvom širiti misao o potrebi osnivanja planinarskog društva. I za vrijeme jednog svibanjskog izleta »prijatelji prirodnih krasota naše divne zagrebačke gore dogovoriše se, da bi i u Hrvatskoj valjalo ustrojiti planinarsko društvo...«

OBZOR, 16. SVIBNJA 1874.

»Prošloga nas mjeseca ugodno iznenadi poznati učenjak profesor matematike na gradačkom sveučilištu dr. Ivan Frischauf. Pokazao mi frankopansku kulu, dični taj spomenik ogulinskog junaštva i ponor Đulin. S pločnoga pogledala do na dno klanca brojaše, kako Kušan u poviesti ogulinske pukovnije kaže, 25 hvati. Potpukovnik Ratković mjerio je užetom i nabrojio 21 hvat, a ova će mjera priličnija biti, jer je dr. Frischauf salazio s onu stranu ponora ispod ogulinskog voćnjaka, gdje je brina za podrug hvat niža od pogledala, pa našao visomjerom u ruci, da je do gore istom 117 stopa, dakle devet stopa manje, nego li do kamenog pogledala... Sutra dan ranom zorom krenu profesor Frischauf (u pratnji učitelja Magdića) pram Musulinskom potoku i uzpe se do pol jedanaeste pred podne na častno tjeme starcu Kleku, odakle se je na lijepu danu mogao naužiti prekrasna vidika. Na podnožju u Potoku i na

»...Poput pionira evropskog alpinizma, evropskih planinarskih društava — i naše je društvo niklo iz učenjačkog kruga, i poput ostalih evropskih društava u svojoj je prvoj mladosti istodobno s njima izvršilo znanstveni dio svoga zadatka. U krilu Hrvatskog planinarskog društva postavljeni su temelji današnje hrvatske geologije, geografije, špiljarstva, faune i flore, napose planinske...«

samom vrhu mjerio je visinu, koju još i sada kan da tvrdo ne znamo. Žalimo što gospodin profesor nije toliko vješt našem jeziku, te bi mogao proučiti umnu raspravu našega akademika Torbara »O uzlazu na planine«, baveći se podrobnije sa Klekom, a izišavši god. 1865. u Književniku. Ovom se je zgodom potaknulo pitanje, nebi li bilo i korisno i nužno i liepo i nadobno ustrojiti i u nas planinarsko društvo »Planinca« ili vam drago »hrvatskoga gorjanina«. Baš ovdje je i prilika pomišljati na to, kad nam evo pred očima Kleka, za njim ponadesno Blelolasice, lievo Kapele velike i male, pod ovom Plitvičkih jezera, iza njih Plješivice, onamo dolje Velebita itd...«

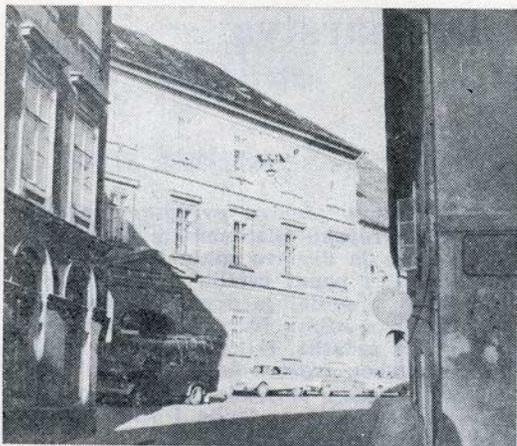
Budisavljević

2. LIPNJA 1874.

Iza svoga povratka u Graz pisao je prof. Frischauf 2. lipnja 1874. pismo Budisavljeviću s prilogom »Opis uspona na Klek«. Moli Budisavljevića, da taj sastav upotrijebi po svojoj volji, kao uspomenu od prijatelja prirode. Budisavljević članak smjesta prevodi i objavljuje ga u Obzoru sredinom lipnja 1874.

6. SRPNJA 1874.

Prof. Frischauf piše novo pismo Budisavljeviću: šalje mu novinski izvještaj o mjesечноj skupštini štajerskog Gebirgsvereina, održanoj 30. lipnja 1874. U tom izvještaju prikazano je predavanje, koje je Frischauf održao pred članovima društva o svojim putovanjima u Hrvatskoj. Predavanje — veli se u izvještaju — bilo je bogato planinarskim epizodama i otkrićima. Zanimljivo je prikazana gorska okolica željezničke pruge Rijeka—Karlovac. Vesela i iznenađujuća jest vijest osnutak hrvatskog planinarskog društva! Iz toga se izvještaja vidi, da je prof. Frischauf i prije stvarnog dana osnutka toga društva već u javnosti označio njegov opstanak i time htio još jače potaći Budisavljevića, da na tome energično poradi... »Mi u Grazu se živo zanimamo da se to društvo

U zgradi Narodnog muzeja, u uredu kustosa dra Đure Pilara, održan je 15. listopada 1874. godine osnivački sastanak i poslije njega prve sjednice upravnog odbora HPD-a (Zagreb, »Stara kazališna ulica« — danas Demetrova ulica 1)

stvari. Nedavno je osnovano ugarsko, galičko, dapače francusko planinarsko društvo, a od prije već postoje njemačko-austrijski Alpenverein, švicarsko i talijansko planinarsko društvo, a sva ta društva stoje u prijateljskom saobraćaju i pomažu, da se omogućiti izvjesno zbliženje stranih elemenata...»

KOLOVOZ 1874.

Frischauf je stigao u Ogulin 19. kolovoza 1874. i to baš na dan, kad je rijeka Dobra poplavila čitav Ogulin... U pratnji učitelja Magdića krenu 23. kolovoza put Plaškog i Saborskog... Idući dan, 24. kolovoza, razgledaju Plitvička jezera... noćili su u Priboju, gdje je Frischauf odredio visinu (2.160')... 25. kolovoza izvede ih Jure Ivanković na vrh Gole Plješevice... preko Zavalja prešli su drugi dan tursku granicu i posjetili Bihać... 26. kolovoza prešli su opet Plješevicu preko sedla Škipine do Korenice... pa što vlastitim nogama, što kolima do Gospića, i tu se nađu s učiteljem Ratkovićem... upoznaše i Dragutina Hirca... 31. kolovoza preko Medka... na Velebit... Sveto Brdo... Sveti Rok...

(»Bergtouren« Graz 1875; »Agramer Zeitung« 102—107/1875; »Narodne novine« 12. svibnja 1880)

LISTOPAD 1874.

U listopadu 1874. javlja Pilar u pismu prijatelju Budisavljeviću u Ogulin dobre vijesti o svom uspjehu: »Misao utemeljenja društva dozrela je jamačno sad ili nikad bolje. Popitav se malo med prijateljima našao sam svagdje najzuzneseniji odziv, a samo nekolicina izrazila je želju, da to društvo dobije ma napola strukovno obilježje. Njima za volju mislim da se može buduće društvo zvati: Hrvatski goranin, društvo za poznavanje i

ispitivanje zemlje. Nema dvojbe, da ćemo pokretom ove vrste dobro uspjjeti, a da će takvo društvo imati veliki upliv na naše odnose — to mi je g. Frischauf svojim iskustvom zajamčio. Spomenuti g. profesor, s kojim sam se (prigodom otvorenja Hrvatskog sveučilišta u listopadu 1874) kod večernje banove zabave susreo, dobro je naglasio da su turistička društva prva škola geografa, orografa, geologa i botaničara. Ljubitelj prirode lako postaje prirodoslovac stručnjak. Sa svoje strane pripremao je g. Frischauf, također, oživotvorenje društva, te našao mnogo pristaša. Dakle, složno i poufano na rad! Pomisao, da tim društvom otvaramo tek široka vrata k poznavanju i uvažavanju ljepota naše mile domovine, još nas više bodriti mora...«

OSNIVAČKI SASTANAK 15. LISTOPADA 1874.

Dr Pilar pristupa organizaciji: za 15. listopada 1874. (dakle za povijesnih dana hrvatskog sveučilišta) sazvaio je nekolicinu zagrebačkih građana i prijatelja prirode na osnivački sastanak. Na taj su se poziv odazvali: Bude Budisavljević, Spiro Brusina, Đuro Crnadak, dr Uroš Čučković, Vaso Dizdar, Ilija Guteša, Josip Janda, dr Petar Matković, dr Josip Šloser—Klekovski, Josip Torbar, Ljudevit Vukotinić i Pavao Žulić. Na tom sastanku stvorilo se zaključak da se osnuje Hrvatsko planinsko društvo, a dru Pilaru, Torbaru i Vukotiniću povjere izradbu društvenih pravila. Ta pravila su tokom listopada izrađena, sazvan je ponovni sastanak koji ih je prihvatio i smjesta predao vlastima na potvrdu.

PRVI ČLANOVI 1874.

Do konca 1874. godine članovima društva postali su slijedeći: Bauer dr Ivan, Brusina Spiridion, Budisavljević Bude, Crnadak Đuro, Čučković dr Uroš, Deželić Đuro, Divković Mirko, Dizdar Vaso, Fon Josip, Guteša Ilija, Gvozdanović ml. Dragutin, Hudovski Adolf, Janda Josip, Kalabar Ferdo, Kišpatić Mijo, Krešić Vladimir, Lenuci Milan, Magdić Franjo, Mallin dr Ivo, Marković dr Franjo, Matković dr Petar, Mazzura dr Šime, Mrazović Mato, Pilar dr Đuro, Plivelić dr Petar, Rački dr Franjo, Schlosser-Klekovski dr Josip, Schlosser-Klekovski Ljudevit, Smičiklas Tade, Stožir Ivan, Torbar Josip, Vidrić dr Lovro, Vončina Ivan, Vukotinić Ljudevit i Žulić Pavao — dakle ukupno 35 članova!

OBZOR, 24. VELJAČE 1875.

(Gorsko društvo.) Gg. Ljudevit Vukotinić, Josip Torbar i dr. Đuro Pilar namili su ustrojiti društvo za penjanje na gore, kakvo imaju u Austriji i Štajerskoj, te su, kako »Narodne Novine« javljaju, kr. zemaljskoj vladi predložili već i pravila na potvrdu.

POTVRDA PRAVILA, 20. OŽUJKA 1875.

Odlukom Kr. zemaljske vlade u Zagrebu, odjela za unutarnje poslove, izdanom 20. ožuj-

ka 1875. pod brojem 3774/883, koju je u ime bana Ivana Mažuranića potpisao predstojnik Živković, odobrena su pravila »Hrvatskoga planinskoga društva« sastavljena od 12 paragrafa s potpisima Vukotinovića, Torbara i Pilara. Prema tim pravilima »Svrha je društva obćenito poznavanje zemlje i domaće prirode, a imenito lazna po gorah i planinah (1.)«. Sredstva kojima se to postiže jesu: a) društveni sastanci i zajednička putovanja; b) predavanja i izvještaji o raznim zanimljivim putovanjima i o srodnim predmetima; c) izdavanje i podupiranje izdavanja putničkih djela i spisa protežućih se na našu domovinu; d) osnivanje knjižnice, zbirke karata i slika koje će poticati na izlete; e) skrb za udobnost i jeftinoću puta, snižene cijene, gradnju skloništa i postavljanje putokaza f) popravljjanje puteva, izobrazba vodiča (2.). Članom društva može postati svatko uz preporuku jednog člana (3.). Sjedište društva je Zagreb (4.). Svaki član ima pravo birati i izabran biti u upravu, prisustvovati skupštinama, sastancima i izletima. Dužnost je svakoga člana da početkom godine uplati jednu forintu članarine (5.). Društvene poslove obavlja godišnja skupština, mjesečne skupštine (svakog zadnjeg četvrtka u mjesecu) i sjednice upravnog odbora. Za razne predjele domovine odbor imenuje povjerenike, čija je zadaća podupirati društvene svrhe u svome kraju i pružati uslugu članovima kad dolaze na izlete (6.). Svi zaključci donose se glasovima većine prisutnih (7.).

OBZOR, 3. TRAVNJA 1875.

»Pozivaju se svi ljubitelji prirode na pristup hrvatskom planinskom društvu, koje od mnogih toli željeno, nedavno dobi odobrenje visoke zemaljske vlade. Suvišno je htjeti dokazivati, koli povoljno slična udruživanja na moralan i fizički razvoj pojedinca a i cijeloga naraštaja uplivaju te usrijed zabava divotami prirode nas upoznavaju. Naprotiv valja naglasiti, da će se ovo društvo samo što većim učestvovanjem okrijepiti te nositi plodove, koji će narodu nam i korisni i počasni biti. Iz slijedećih pravila izvidit će se uvjeti pristupa, a tko želi s gorjani u kolo, neka se za sada prijavi pismeno ili usmeno g. Gjuri Pilaru u narodnom zemaljskom muzeju u Zagrebu (Stara kazališna ulica I sprat). Glavna skupština biti će koncem travnja o. g. — Zagreb 3. travnja 1875.

Vukotinović

OBZOR, 9. i 10. TRAVNJA 1875.

Donosi u dva nastavka potpuni tekst Pravila Hrvatskoga planinskoga društva. U 12 paragrafa obuhvaćen je čitav rad društva: Svrha društva (1), Sredstva (2), Pristup društvu (3), Prava i dužnosti članova (4), Sjedište društva (5), Ustroj društvene uprave (6), Zahtjevi pravovaljanih zaključaka (7), Pismeni iskazi (8), Oglasi i prijave (9), Raspra (10), Imovni odnošaji (11), Prestanak društva (12).

U zgradi Realne gimnazije, u uredu direktora dra Josipa Torbara, održavane su skupštine i sjednice upravnog odbora HPD-a od 1875. godine na dalje (Zagreb, Grič broj 3 — danas Republički hidrometeorološki zavod SRH)

PRVA GLAVNA SKUPŠTINA, 29. TRAVNJA 1875.

Zapisnik Hrvatskoga planinskoga društva u Zagrebu — Prva glavna skupština 29. travnja 1875.

Izbor predsjednika, podpredsjednika i odbornika. Predsjednik: Schlosser 20 glasova, Vukotinović 3, Torbar 1. Potpredsjednik: Torbar 14 gl., Vukotinović 9 gl., Pilar 1 gl.

Odbornici: Vukotinović 12 gl., dr. Matković 12 gl., dr. Bauer 21 gl., Pilar 21 gl., Vidrić 12 gl., Plohn 11 gl., Krešić 11 gl.

Zamjenici: dr. Uroš Čuković 10 gl., Žutić 8 gl. Za odbornike dobiše glasova: Brusina 7, Sarić 8, Schlosser mlađi 5, Torbar 6, Suk 4, Pogledić Drag. 3, Žigrović 3, Prelog 4, Smičklas 1, Stožir 1, Novotny 1. Prisutnih bijaše 26 članova. (Prema originalnom zapisniku iz sačuvane knjige zapisnika)

PRVA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA, 4. SVIBNJA 1875.

Zapisnik Odborske sjednice od 4. svibnja 1875. Prisutni odbornici: Predsjednik Šloser, podpredsjednik Torbar, Vukotinović, dr. Matković, dr. Bauer, dr. Plohn, Pilar i Krešić.

1) Gosp. Vukotinović primio je za društvo: »Jahrbuch des Steirischen Gebirgsvereine 1874.« za što se odlučuje hvala izreći spomenutom štajerskom društvu. — učinjeno 19/5 875.

2) Predlažu se odbornici i povjerenici za pojedine predjele naše domovine i bude zaključeno zamolit dotičnike litografisanima poslanicami da tu čast prime. U predlogu su slijedeća gospoda u naznačenih mjestih:

Bude Budisavljević Prijedorski (1843—1919), osnivač HPD i prvi tajnik; portret nepoznatog autora, ulje na platnu, 69 × 83 cm, iz Muzeja grada Zagreba

Brod na Savi: dr Naco Brlić odvjetnik.
 Bribir: Gustav Kraus c. kr. šumar.
 Delnice:
 Đakovo: Gamperl Gjuro biskup. tajnik.
 Drenovac: Pogačnik Dane bilježnik.
 Drežnik: Pane (Pantaleon) Jerković nadporučnik u miru i občinski viećnik. — Luka Hodak občinski bilježnik. (preporučio Budisavljević)
 Fužine:
 Gornja Jelenska: (pošta Popovača): Stjepan Cifrek, župnik
 Glina: Medur Mile trgovac
 Gospić: Durst Emil, domobranski major.
 Gračac: Pop Petar Mandić! (preporučio Budisavljević)
 Jasenovac: Stjepan Crnadak trgovac.
 Korenica: Kot. sudac Petar Premuda (Bude)
 Kravarsko: (pošta Gorica): Mijo Očić, župnik.
 Križevac: Suk Žiga
 Nova Gradiška: Mijo Posilović odvjetnik
 Ogulin: Josip Magdić građ. učitelj. Tone Rogović trgovac (radi podvoza) (Bude).
 Petrinja: Petrušić, Pejaković Stevo umirovlj. min. konc.
 Plaški: Pavliček, kot. liječnik, Pethold Drag. kotarski upravitelj, Kragujac načelnik (gostionik). (Bude).
 Pod Belci: (pošta Zlatar): Gjuro bar. Rukavina

Požega: (Ciraki Franjo). (Thaller Ignjat dr. med.).
 Rađuč: Dujo Deanović, občinski načelnik. (Bude).
 Rakovica: Franjo Plentaj kot. pristav. — Tone Turkalj občinski bilježnik (radi podvoza). — Ive Vučić poštar (gostioničar). (Budisavljević).
 Samobor: Schwarz Franjo ljekarnik.
 Skrad: Delač Ivan poduzetnik.
 Slatina: Levanić Antun trgovac, dr Quiring, Mazek ravnatelj pož. gimnazije
 Slunj: Joso Babić kot. pristav (Bude).
 Vrelo: Pop Jovo Budisavljević. (Bude).
 Zavalje: Ostoja Vučković kot. pristav. (Budisavljević).

Svim povjerenikom statute društva poslati!
 3) Predlaže se da se duhovski praznici upotrijebe za prvu laznju. Odlučeno bude, da se pođe večernjim vlakom do Suseda a koli do Samobora 16. o. mj., da se sutradan ide na Oštrc i Plješivicu, a u utorak 18. o. mj. jutarnjim vlakom u Zagreb natrag.

4) Prima se čestitka brzojavnim putem od g. Ratkovića građ. učitelja u Ogulinu poslana. (Prema originalnom zapisniku iz sačuvane knjige zapisnika)

PRVI IZLET NA OŠTRC, 17. SVIBNJA 1875.

»Prvi izlet Hrvatskog planinskog društva na Oštrc i Plješivicu 17. svibnja 1875. Učestnici: dr. J. Schlosser, predsjednik, J. Torbar podpredsjednik, Crnadak Gjuro, Danošić, Dizdar Vaso, Kišpatić, Koharić, Pilar, Pliverić, Plohn, Šabarić, Šarić.

Društvo se krenu oko 8,23 na večer iz Zagreba. U Susedu dođe u susret povjerenik za Samobor g. Schwarz sa trojih kolih. Sutradan odveze se društvo do Ruda odkale poče penjanje na Oštrc po hrptu sa sjevero istoka. Na vrhunac prispje društvo oko 8,30. Sašav s ovoga briega uzpinjaše se iza odmora na Plješivicu kamo oko 2,15 prispje. Povratak u Samobor u 7 sati na večer 17. svibnja«. (Prema originalnom zapisniku)

OBZOR, 19. SVIBNJA 1875.

PRVA LAZNJA HPD-a

Pilar: »Prva laznja hrvatskog planinarskog društva«. Mnogome je još ostalo u uspomeni, kako je prošloga ljeta znatan broj ljudi sa Strossmayerovog šetališta gledao kroz mrak prema Kleku, da ugleda tamo poput male zvijezdice titrajuću luč od planinca Štamera podpretanu. To bje prva iskra našem Planinskom društvu, a nju je prvi rasprijavao naš neutrudivi B. Budisavljević. Tim pako da su se gg. Lj. Vukotinić, Torbar i inii ugledni rodoljubi prirode tom pokretu na čelo stavili, dobilo je društvo stalnu podlogu i do mala sabra do 200 članova, većinom Zagrebčana, dovoljan broj, da društvo stupi u život. Kako je poznato, društvo se je konstituiralo 29. travnja o. g. izabravši predsjednikom starinu Šlosera, dočim je predsjednik privremenog odbora g. Vukotinić izjavio, da želi izvan te časti za napredak društva raditi. Prva laznja društva bje opredijeljena

na 17. svibnja na Duhovski ponedjeljak, a predmet lazne bio je Oštrc i Plješivica, dva brijega rastavljena lijepom dolinicom, u kojoj leže Rude blizu Samobora. Isprva se je bilo prijavilo 25 članova za tu laznu, no malopomalo se je broj učesnika smanjio uslijed raznih zapreka, tako da se napokon od onih, koji su stalno obećali samo 12 njih na kolodvoru nade. Ti učesnici jesu: predsjednik dr Schlosser, podpredsjednik Torbar, gg. Crnadak, Danosić, Dizdar, dr Korarić, dr Kišpatić, dr Pilar, dr Pliverić, dr Plohn, Sabarić i Šarić. Da nije bilo više učesnika ima se pripisati okolnosti, što su mnogi u Postojnu, a mnogi u Sisak na svetkovine pošli. Večernjim vlakom krenu družba željeznicom do Podsuseda, gdje ih dočeka srdačnim pozdravom ljekarnik Svarc, povjerenik društva za Samobor. Na desnoj obali Save (kuda se prevezoše splavi) bijahu u pripravi troja kola, te veselo, pače pjevajući prispješe planinci u Samobor. Samobor je ugledno mjestance, nu slabo uređeno za doček znatnijeg broja gostiju, od kojih pet ili šest u jedinjoj se gostionici mogu smjestiti. Nu gdje nestaje udobnosti velikog grada, tamo cvate staro hrvatsko gostoljublje, te tako ne bje članovima neprilike. Što se ne nade mjesta u gostioni, to nade krova kod g. Švarca (danas »Lavica«), Viznera (Livadićev dvorac), Englera (kuća »Vrazove Ljubice« na Trgu kralja Tomislava broj 19), i Bahovca (Trg kralja Tomislava broj 6). Za sutradan 17. bi urečen poranak oko 5 sati. Čekajući međutim na kola i na kavu, bje i 6 sati, kad družba krenu, pravi dokaz da pravi turista niti o jednom niti o drugom ovisiti ne smije. Oko 7 sati bijaše društvo u Rudah, oko 8 i pol na Oštrc 2298 stopa nad morem. Prem da to napram alpinskom velegorju neznahtna visina, to se ipak ovaj brijeg, kako mu i ime kaže, odlikuje svojom strminom, oštrinom, te spada među teže pristupne brijegove naše domovine. Jedva se popneš na koji šilj, kad eto pred tobom opet sedlo, u koje se kao u neku dolinu spuštati moraš, da se opet strmo na drugi šilj penješ. To je greben, koji vodi do Oštrca. Sav interes ovoga puta usredotočavao se na divoti pogleda na Uskoke, na kranjske i štajerske gore, na gornju Posavinu i Sljeme, koje se kao gorostas ovdje prikazivaše. Dolina bješe dođuše nešto zamagljena, ali to samo kao koprena provirivaše čar prizora. Slika bijaše toli dražesna da je i ne kušamo opisivati, to će i onako svatko zaželiti, da se sam tih slasti u naravi užije. Počinak od jednog sata i mali zajuttrak oporavi društvo, te se ono krenu nizbrdice strmo kroz prodor do vrela, gdje se odmor uz najsvježiju vodu ponovi. Nastaviv ovaj put Plješivičkom cestom, krenu društvo na sam vrh Plješivice 2470 stopa (po aneroidu 2420 stopa) visoku, kamo iza pospješnog penjanja oko 2 sata popodne prispije. Izgled sa Plješivice manje je u ovih okolnosti pružao nego obično, jer je magla oko podne sve to jačom postajala i kiša prijetila, što je društvo sililo na pospješno silaženje najkraćim i dosta strmim putem do sv. Leonarda,

Dr Josip Schlosser Klekovski (1808—1882), prvi predsjednik HPD-a; portret nepoznatog autora, ulje na platnu, 53 × 66 cm, iz Muzeja grada Zagreba

gdje se je kod puna zdenca izvrsne, a nekoč čudotvorne vode u parokijanskom vrtu odmorilo. Povratak u Samobor pješke bijaše ugodan i lastan, a dobra večera u čitaonici priređena završi zaista ugodan, prem trudan san. Kod stola (Hotel gradu Trstu) bilo se napijalo starini predsjedniku, koji mladahnom ustrajnošću za nijednim zaostao nije. Napilo se jošte samoborskim gorjanom, začetnikom i gojiteljem planinskoga društva gg. Budisavljeviću, Vukotinoviću i Torbaru. Pilo se u procvat Planinskoga društva, pozvanoga, da mu djelatnost na uhar zemlji bude, i t.d. Pjevalo se i veselilo do devete ure, našto se društvo iza srčana oprosta od prisutnih Samoboraca razide, većinom na počinak. Sutradan povratak jutarnjim vlakom.

KNJIGA BLAGAJNE, SVIBANJ 1875.
FOLIO 1.

PRIHOD

Svibanj	
14 Prinosi članova do 14/5 po 1 for	27
„ Prinosi članova dvajuh	2
„ Prinos jednoga člana	1
-5 Manet Jaromir dr., dr. Milličić	2
18 Šabarić Mato	1
23 Macek, Cuculić Milorad, Vlad. Crnadak	3
24 Crnadak Gjuro, Čavrak Levin, Šajatović Julio	3
25 Hegediš I., Piškorić, dr. Hoffmann, dr. Fon, Lenuci	5

28 Pliverić, dr. Kviring, Mesić, Miškatović, Treščec	5
„ Tompa, Vidrić, Goger, Jambrečak, Dizdar	5
„ Škrobot, Vončina, Jurković, Dane Stojanović	4
„ Šime Švrljuga, Mazura, Gorica, Stiasny Antun	4
„ Eisenhutt Antun, Eisenhutt Gjuro, Bothe	3
„ Stunković, König Franjo, Reškovac, E. Vranicanji	4
29 Schivitz, Carina, Bošnjaković, Albrecht, Zoričić A.	5
„ Šaj Ferdo, Kalabar, Dolovčak ml., Ristić, Schmidt D.	5
„ Jakomini, dr. Magjarević, Mittlbach, Fiedler, Lovrenčić	5
„ Drag. Albrecht, dr. M. Steiner, A. Lukšić, Peklić, dr. Sepić	5
31 Potočić, Bastaić, Šuler, Petračić, Nikolić, Guteša, Šplait, Janda, M. Krešić, Stražnický, Smičiklas, Conclija, Šverljuga	6
	102

RAZHOD

4 Račun za uvrstbinu »Obzora« —	95
20 za pravila preštampana iz »Obzora«	9,80
29 1000 tiskanica za članove	3,50
	14,25

(Prema originalnom rukopisu blagajnika Vladimira Krešića iz sačuvane knjige zapisnika i blagajne)

OBZOR, 25. SVIBNJA 1875.

(Dr. Frischauf opet u Hrvatskoj.) Glasovitomu planinaru gradačkomu profesoru dru Frischaufu omiljele su krševite gore gornjo hrvatske na toliko, da je tek iz jesenskoga svoga puta po gornjoj krajini i Dalmaciji, o kom je napisao posebnu brošuru i koja je nedavno otiskana u »Agramer Ttg.«, upotrijebio duhovske praznike, da pohodi opet naše pogorje. Dne 15. o. mj. uputi se sa svojim prijateljem gradačkim, odvjetnikom g. Martincem, od Adelsberga preko Lojga i Nanosa u sv. Ancian, a odavde na staru riečku cestu, te preko slovenskoga Snježnika (Krainer Schneeberg) k izvoru Riečine, a njenim tokom na Rieku. Iz Rieke pođe u Lokve riečko-karlovačkom željeznicom i potraživ izvor Kupe, spusti se do Broda, a otud udari preko Skrada i Begova razdolja na Bielolasicu. Sa vrška ove gore otvara se upravo veličanstven vidik, jedan, kako se spomenuti gospodin izjavi, od najljepših u Alpah. Dokle god oko dopire, vidiš širom gore i doline i to: sve južne Alpe od Štajerske do Italije, sve primorske gore, hrvatske i istarske, quarnerske otoke Cres i Krk, Velebit, dinarske Alpe, a doline skoro širom ciele hrvatske krajine pa sve naše Posavlje do Slavonije, te naš Zagreb s okolicom. S Bielolasicu spustiše se putnici preko Jasenka u Ogulin, odkud se je prekjučer g.

Frischauf vratio preko Zagreba u Gradac, da dospije još jučerašnjim predavanjem, a prijatelj mu Martinec, komu se gorski naši krajevi dopadoše, ostade za dva tri dana u Ogulinu, da se uzpne na Klek i pregleda drugu okolicu ogulinsku.

Cieli ovaj put od Postojne (Adelsberga) do Ogulina prevališe putnici za sedam dana, te mi se g. Frischauf nemogaše dosta nahvaliti, kolikom usrdnosti i gostoljubljem bješe dočekivan u najzabitnijih mjestih našega krševitoga pogorja nu je oduševljen upravo s divote prirode u naših krajevih. Čudi se, da na Bielolasicu nema čestih izleta od naše strane, pošto se od postaje Lokve na karlovačko—riečkoj željeznici do Begova razdolja može za tri sata pješke a odavle opet za dva i pol sata sasma lahko na Bielolasicu. Ovdje budi pripomenuto, da Bielolasicu nije pećina poput Kleka, već brdo uz koje možeš do najkrajnjega viška na konju se popeti. Nadamo se, da će naše novo planinsko društvo, za koje se, kako mi reče g. Frischauf, veoma zanimaju inostrana društva, a postanak istoga da je u Austriji i Štajerskoj veliko uzbudio, spremajući novi izlet, pomisliti i na Bielolasicu, pa se možebiti s ovim mogao spojiti i put na Plitvička jezera.

Jedan član planinarskoga hrv. društva

DRUGA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA, 28. SVIBNJA 1875.

»Sjednica odborska 28. svibnja 5 sati po podne u Realci. Ponajprije bje zaključeno da društvo na Sleme pođe i to 3. lipnja u četvrtak u 5 sati u jutro. Sastanak je Jelačićev trg.

2° bje zaključeno da se društvo predbroji na turistički časopis izlazeći u Beču: »der Gebirgsbothe«. (Po originalnom zapisniku)

DRUGI IZLET: NA SLJEME, 3. LIPNJA 1875.

»Drugi izlet hrvatskoga planinarskoga društva na Sleme 3. lipnja 1875. Učesnici: Torbar podpredsjednik, Crnadak Gjuro, Danošić, Dizdar, prof. Janda, Vaso Kotur, Pilar, Plićević, dr Plohn. Polazak sa Jelačićeve trga u 6 sati na kolih do Gračana (6 h 30). Kod vrela Snopljaka u 7 h 15 a kod Slemenskog vrela (10 h) užina. Na Sljeme prispje društvo oko 10 h 50 te se doskora spusti radi kiše preko Jakova (11 h 45—12 h 30) do sv. Roka u Šestina (2 h 15), gdje se odpočinu uz dobru užinu do 6 h. Povratak djelomice pješke, djelomice na kolih. Vrieme je bilo kišovito nu pod večer vedro i liepo te je dan završen na zadovoljstvo svih učesnika. Na Snopljaku pridružio se g. Kotur kao član položiv prinos na 5 godina (5 for), a kod sv. Jakova položi isti gosp. temelj budućoj stanici na Sljemeni obećav za gradnju te kuće 50 for. Ostali učesnici obećaše također svoj prinos i to:

Gg.

Torbar Josip	10 for.
Crnadak Gjuro	10 for.
Dizdar Vaso	10 for.
Danošić	5 for.

Pliverić Pepo	5 for.
Pilar	5 for.
Plohn dr	3 for.
Janda	1 for.
K tomu	
Kotur	50 for.
	100 for.

(Po originalnom zapisniku)

TREĆI IZLET: SLJEME, LIPANJ 1875.

»Treći izlet planinskog društva i ovaj put na Sljeme (skupa sa društvom »Kolom« i Sokolom). Broj svih učesnika oko 70 i tri gospoje. Polazak sa Jelačićeva trga u 5 sati u jutro. Gračan 6,30, Sljemensko vrelo 9 h 30, Sljeme 10 h 20, natrag na Sljemensko vrelo 12 h, Šestine 5 h po podne.« (Po originalnom zapisniku)

ČETVRTI IZLET: NA BJELOLASICU, 26—28. LIPNJA 1875.

»Učesnici: Schlosser predsjednik, Torbar podpredsjednik, Beluš, Pilar, Schlosser mlađi, pridružio se u Ogulinu učitelj građ. učione Magdić. Polazak iz Zagreba 26. lipnja u subotu. Istoga dana oko 8 sati prispijeli u Jasenak. Nastavša bura i kiša trajala cielu noć. Sutradan vrieme mutno i kišovito isto tako i prekosutra tako, da su se toga dana (28. mj.) svi članovi povratili u Ogulin i Zagreb neuspjev se na Bjelolasicu.« (Po originalnom zapisniku)

TREĆA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA, 6. SRPNJA 1875.

»Odborska sjednica držana 6. srpnja u 5 sati po podne. Prisutna samo četiri člana (Torbar, Plohn, Krešić, Pilar) zato se sjednica odgodila na 9. t. mj.« (Po originalnom zapisniku)

ČETVRTA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA, 9. SRPNJA 1875.

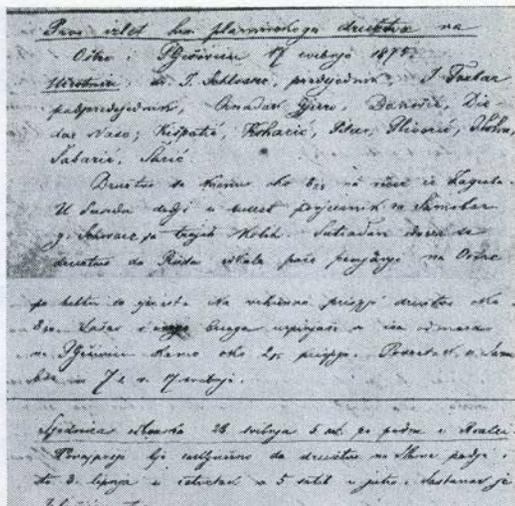
»Odborska sjednica držana 9. srpnja u 5 sati po podne. Prisutni: Schlosser, Torbar, Plohn, Žulić, Krešić, Pilar. Odlučeno tiskati okružnice povjerenikom i sazvati glede sporazumka za budući izlet sve članove društva u mjesečnu skupštinu na 29. o. mj. u 5 sati po podne.« (Po originalnom zapisniku)

MJESEČNA SKUPŠTINA, 29. SRPNJA 1875.

»Mjesečna skupština sazvana na 29. srpnja nije se mogla održavati jer se nije sastao dovoljan broj članova. Buduć je malo izgleda bilo, da bi preko školskih praznika više članova u skupštinu došlo, bje urečeno da se za to vrieme ni odborska ni mjesečna skupština nesazivlje.« (Po originalnom zapisniku)

PRVO PREDAVANJE, 21. PROSINCA 1875.

»Čitanje 21. Decembra. Nije se moglo održavati skupština radi nedostatka broja prisutnih članova. Pilar drži predavanje »o postanku gorak.« (Po originalnom zapisniku)

Zapisnički izvještaj o prvom izletu HPD-a u Samobor, na Oštrc i na Plješivcu 16, 17. i 18. svibnja 1875. (iz sačuvane knjige zapisnika, u Planinarskom muzeju Hrvatske)

PETA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA, 15. OŽUJKA 1876.

»Prisutni Torbar, Vukotinić, Plohn, Krešić, Jiruš, Pilar. Bje uglavljeno da se ustanovi glavna skupština 30. t. mj. (četvrtak) u pet sati po podne, a ima doći na dnevni red: a) obnova odbora i predsjedništva, b) Pregledavanje računa i stanje društva, c) gradnja kolibe na Sljemenu.« (Po originalnom zapisniku)

DRUGA GLAVNA SKUPŠTINA, 30. OŽUJKA 1876.

»Druga glavna skupština hrvatskoga planinskoga društva održavana 30. ožujka 1876 (u pet sati po podne). Na dnevnom redu: a) Izvješće o stanju društva; b) izbor predsjednika, podpredsjednika i odbora, c) gradnja kolibe na Sljemenu.

Predsjednikom bje odabran g. Torbar Josip sa 24 glasa. Podpredsjednikom: g. Vukotinić Ljudevit sa 21 glasom. Odbornici: g. dr. Matković sa 17 gl., g. dr. B. Jiruš sa 21 gl., S. Brusina sa 16 glasova, Kišpatić sa 21 gl., Pilar sa 22 gl., Krešić Vladimir sa 22 glasa. Buduć da po pravilih valja izabrati 7 odbornika a osim ovih šest nitko nije više dobio propisanu većinu glasova od prisutnih 25 to se je ždriebalo između dvojice koji su imali najveći broj glasova, između g. dra Čučkovića Uroša i Dizdara. Zrieb pade na g. Dizdara koj bje tim označen kao sedmi odbornik. Zamjenici bješe izabrani g. Treščec sa 16 glasova a Schlosser Ljudevit sa 14 glasova. Dr. Marjanović predložio predsjedništvu i odboru zahvalu za njihov rad što skupština jednoglasno primi. Glede gradnje kuće predloži g. Kalabar, da se sazove skupština one gospode, koja su za gradnju novčanu potporu

Pravila
hrvatskoga planinskoga društva

Zagrebu.

Svrha

§1. Svrha društva jest obisnito poznavanje zemlje i domaći prirode a imenito ta nja po gora i planina.

Sredstva

- §2. Sredstva k' tomu jesu poglavito:
- a) društveni sastanci i zajednička putovanja;
  - b) predavanja i izvještaji o raznih zanimljivih putovanjima i o vodnjak predmetih;
  - v) udavanja i podpiranje udavanja putničkih djela i spisa prolećnih se na našu domovinu;
  - d) utemeljenje knjižnice, ratim oboru tlova da i vjetlika poticajućih na islete;
  - e) skrb za udobnost i jeftinost putu u svom oboru prebavljajući sničene gine, gadić pristajništa, kaspule i t. d.
  - g) moguća popravna putova, isječavanje pouzdanik vodja kod lavaya, u koliko ih jer neki lito.

Smislu odnošaji.
§11. Za sve obice društva jamci samo društvena imovina na koju pojedini članovi nikakova prava nemaju. Za obilanka društva ima se njegov imetak upotrebiti samo za društvene svrhe. Svaki član koji se društva iskupi ostaje dužnikom društva za sve onda dospjele obice. Selo valja i za isključena člana.

U slučaju razricenja društva pripada njegova imovina muzeumu ili za koju drugu naukovnu svrhu a u prvom redu za promicanje poznavanja zemlje.

Razricenje društva

§12. Razricenje društva sledi:

1. Ako doci kolicinu u Zagrebu stanovnik članova sa doci kolicinu prisutnih glasova tako odluci.
2. Ako broj članova spadne ispod dva deset.

J. Vukotinović
J. Torbar
J. Pilar

Drog 3774

Pravila društva hrvatskoga planinskoga društva u Zagrebu 20. ožujka 1875.
Prvi 2000. člana. Sijal za ustanovljenje predora u Zagrebu doci 21. ožujka 1875. 20. lano.

J. Vukotinović

Prva pravila HPD-a sa potpisima Vukotinovića, Torbara i Pilara, odobrena 20. ožujka 1875. (Original se čuva danas u Arhivu Hrvatske, Zagreb, Marulićev trg 21)

dala. Ta bi skupština imala označiti građevni odbor. Prema tom predlogu zaključiti ponajprije skupština, da se koliba zaista gradi. Zatim da se odbor društva planinskoga stavi u doticaj sa onom gospodom, koji dadoše novce za gradnju zatim može bit i sa gradom Zagrebom, te da se učini nacrt i proračun skojim da se dođe opet pred skupštinu». (Po originalnom zapisniku)

U radu, zapisnicima i spisima prvih godina rada HPD-a zanimljivo je, da se nigdje ne spominje ime tajnika i blagajnika društva. Tek po rukopisima se može ustanoviti, da je dužnost tajnika, odnosno zapisničara vršio Gjuro Pilar a blagajnika Vladimir Krešić.

KNJIGA BLAGAJNE, OŽUJAK 1876.

Ožujak

Prihod

- 29 Franjo Švarc (povjerenik iz Samobora) poslao je za sljedeće članove prinose: Bahovec, Bahovec ml., Bišćan, Crkvenac, Engler, Franceković, Filipec, Glasić, Gabrić, Noić, Jecman, Leite, Magdić, Postel, Ranth, Reiser, Saurer, Starec, Špi-

šić, Schwarz, Santek, Štoc, Tunković, Vrevc ukupno 24 for.

(Prema originalnom zapisniku)

Prema ovome je vidljivo da su prvi članovi HPD-a izvan grada Zagreba bila dvadeset i četvorica Samoboraca na čelu sa svojim povjerenikom ljekarnikom Švarcom.

VRELA:

Originalna rukopisna knjiga zapisnika i blagajne HPD-a iz godine 1875. koja se danas čuva u Planinarskom muzeju Hrvatske u Samoboru

Spomenica HPD-a 1884. (vlasništvo prof. dra Vladimira Blaškovića)

Obzor 1874/5. sa vijestima o HPD-u

»Hrvatski planinar« 1924.

»Samoborski list« 1. I 1935, dr. Bučar

Vladimir Blašković: Planinarstvo u Hrvatskoj, Zagreb 1955.

Bilješke i podaci iz »Samoborske zbirke« I. Sudnika

Dr Mirko Marković: Prof. dr Johannes Frischauf, Naše planine, broj 4/1958.

I. Frischauf's: Gebirgsführer..., Graz, 1874. Bergtouren im kroatischen Grenzlande, Jahrbuch d. Oe. Touristen-Club 1874. Wien

Deseta redovna skupština Planinarskog saveza Hrvatske

Desetom redovnom skupštinom PSH koja je održana 26. rujna 1975. g. u dvorani Tehničkog školskog centra JNA u Zagrebu, zaključen je vrlo uspješan četverogodišnji period rada planinarske organizacije u SR Hrvatskoj.

Svakako najznačajnija aktivnost bila je vezana uz proslavu 100. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji te uspješno organiziranje niza raznovrsnih akcija.

Skupštini je prisustvovalo 48 delegata planinarskih društava (još 4 člana Glavnog odbora PSH predstavljali su i svoja društva,

dakle zastupljena su bila ukupno 52 društva od 77) i 31 član Glavnog i Nadzornog odbora PSH (od ukupno 39). Kao gosti prisustvovali su: Milivoj Gluhak, član Izvršnog vijeća Sabora SRH i republički sekretar za narodnu obranu, dr Miha Potočnik, predsjednik Planinske zveze Slovenije, Tone Bučar, predsjednik Izvršnog odbora PZ Slovenije, Tine Orel, glavni urednik Planinskog vestnika, Ismet Bakarević, predsjednik Planinarskog saveza BiH, dr Ivan Stojanović, predstavnik Planinarskog saveza Srbije, i Milan Kišobranski, predsjednik Planinarskog saveza Vojvodine.

NOVI ORGANI PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE

IZVRŠNI ODBOR

Predsjednik: Božidar Škerl, PD »Sutjeska«

Potpredsjednik: dr Željko Poljak, PDS »Velebit«

Potpredsjednik: mr ing. Ivo Durbešić, PD »Vihor«

Tajnik: Nikola Aleksić, PD »Vihor«

Predsjednik Gospodarske komisije: Alfred Hlebec, PD »Zagreb-Matica«

Predsjednik Komisije za statut i normativne akte: Ivo Kraljeta, PD »Sutjeska«

Predsjednik Komisije za propagandu: Stjepan Pačarić, PD »Sljeme«

Predsjednik Komisije za rad s omladinom: prof. Đuro Milošević, PD »Sutjeska«

Predsjednik Komisije za planinarske vodiče: Vlado Mlinarić, PD »Runolist«

Predsjednik Komisije za alpinizam: ing. Miroslav Pleško, PDS »Velebit«

Predsjednik Komisije za gorsku službu spasavanja: Dražen Zupanc, PDS »Velebit«

Predsjednik Komisije za speleologiju: ing. Vladimir Božić, PD »Željezničar«

Predsjednik Komisije za orijentaciju: Čedo Gros, PD »Sljeme«

Predsjednik Komisije za dodjelu priznanja: Dragutin Rodman, PD »Gračar«

Predsjednik Komisije za povijest planinarstva: Ivica Sudnik, PD »Japetić«

Predsjednik Komisije za zaštitu prirode: mr Željko Kašpar, PD »Vihor«

Predsjednik Komisije za planinarske transverzale i markacije: Edo Pavšić, PD »Lipa«

Glavni urednik časopisa »Naše planine«: dr Željko Poljak, PDS »Velebit«

Članovi: Vlado Jagarić, PD »Zagreb Matica«, Ivo Marion, PD »Željezničar«, dr Bori-

slav Aleraj, PDS »Velebit«, mr ph. Ivo Štok, PD »Sljeme«, Željko Hlebec, PD »Kalnik«, Zdravko Ceraj, PD »Vihor«.

KONFERENCIJA

Rudolf Kres, PD »Risnjak«, Zagreb
Milivoj Bakotin, PD »Kozjak«, Kaštel Sućurac

Đuro Perić, PD »Paklenica«, Zadar
Ivan Rešetar, PD »Jankovac«, Osijek
Dubravko Jović, PD »Orahovica«, Sl. Orahovica

Dragutin Karažinec, PD »Ivančica«, Ivanec

Boris Križan, PD »Opatija«, Opatija
Mirko Bratić, PD »Petehovec«, Delnice
Ante Rukavina, PD »Visočica«, Gospić
Ferdo Uršan, PD »Klek«, Ogulin
Stanko Vičić, PD »Kamenjak«, Rijeka
Članovi Izvršnog odbora ujedno su i članovi Konferencije.

NADZORNI ODBOR

Karlo Acman, PD »Gračar«
Dragutin Mihaljević, PD »Rade Končar«
Luj Staničić, PD »Željezničar«
Jozo Rukavina, PD »Lipa«
Vlado Ožbolt, PD »Sljeme«

SUD ČASTI

Dr Ivo Veronek, PD »Japetić«
Krešo Žiborski, PDS »Velebit«
Želimir Kantura, PD »Vihor«
Zamjenici:
Krunčica Kopecki
Dušan Marković
Zdravko Bumetin

ODLIKOVANJA SFR JUGOSLAVIJE NAŠIM PLANINARIMA

Ukazom Predsjednika SFRJ broj 133 od 22. rujna i 143 od 17. listopada 1975. godine, povodom 100. godišnjice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji odlikovani su:

Ordenom Republike sa srebrnim vijencem:
Stanko Vičić;

Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima:

Slavko Brezovečki i
dr Željko Poljak;

Ordenom rada sa zlatnim vijencem:

Dragutin Belačić,
dr Ivo Lipovšćak,

Ante Margetić i
Josip Plaček;

Ordenom zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom:

Stjepan Brlečić,
Nevenka Bujanj-Štromar,
Petar Lučić Roki i
Vilim Strašek;

Ordenom rada sa srebrnim vijencem:

Dragutin Karažinec,
Dragutin Rodman,
ing. Zlatko Smerke i
Dražen Zupanc.

Podaci o odlikovanima objavljeni su u ovom i prošlom broju u jubilarnom prilogu »Biografski leksikon hrvatskih planinara«.

Pozdravljajući prisutne delegate i goste i otvarajući skupštinu, predsjednik PSH Božidar Kerl je među ostalim rekao:

»Kroz minulo razdoblje rada, koje je bilo produženo na četiri godine zbog našega velikog jubileja, naša je organizacija živjela i radila u vrlo složenim uvjetima, ali možemo sa zadovoljstvom konstatirati da je usprkos svih poteškoća postigla zadovoljavajuće rezultate. To je postignuto zajedničkim naporima cjelokupnog članstva te idejnim i akcionim jedinstvom i shvaćanjem interesa planinarske organizacije u cjelini.

Članstvo naše organizacije ponosi se svojom stoljetnom tradicijom, ponosi se velikim priznanjem: Ordenom zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom, kojim ju je predsjednik SFR Jugoslavije drug Tito odlikovao u povodu jubileja. Mi smo taj jubilej u granicama svojih mogućnosti dostojno proslavili zajedno s planinarima svih bratskih republika i pokrajina, produbljujući tako bratstvo i jedinstvo naših naroda.

Danas, kada se nalazimo u prvoj godini drugog stoljeća svoga postojanja, trebamo usmjeriti sve naše snage da se što potpunije uklopimo u postojeća društveno-politička kretanja, da naši predstavnici zauzmu svoja mjesta u odgovarajućim organima i upravnim strukturama, samoupravnim interesnim zajednicama. Svojim dobrovoljnim radom i djelovanjem treba da potvrdimo vrijednost naše organizacije i našeg društveno korisnog rada jer nam on daje puno moralno pravo da tražimo pomoć od društvene zajednice.

Dužnost mi je da s ovog mjesta zahvalim cjelokupnom članstvu, osobito našim aktivistima, koji su svojim radom pridonijeli afirmaciji naše planinarske organizacije. Upućujem zahvalu Savezu za fizičku kulturu, Republičkom sekretarijatu za narodnu obranu i Fondu za unapređivanje kulturnih djelatnosti SR Hrvatske na velikom razumijevanju i pomoći.

Kao predsjednik zahvaljujem se svim svojim suradnicima na trudu i zalaganju i mo-

gu da kažem da mi je bilo zadovoljstvo raditi u takvoj sredini i da su postignuti uspješni rezultat naših zajedničkih napora.«

Nakon govora predsjednika, izbora radnog predsjedništva na čelu s drom Željkom Poljakom i drugih skupštinskih organa, podijeljena su odlikovanja SFRJ, PSJ i PSH zaslužnim planinarima i republičkim planinarskim savezima. Odlikovanja kojima je Predsjednik SFRJ Josip Broz Tito na prijedlog PSH odlikovao dugogodišnje zaslužne planinare uručio je Milivoj Gluhak (slika na omotu).

Povodom proslave 100. obljetnice Planinarski savez Hrvatske odlikovao je Plaketom PSH Planinarski savez Jugoslavije, Planinsku zvezu Slovenije, Planinarski savez Srbije i Planinarski savez Bosne i Hercegovine za uspješnu međusobnu suradnju, a zlatnim znakom PSH dra Mihu Potočnika, Toneta Bučara, prof. Tine Orela, Ismeta Bakarevića, Danu Pavičevića, Dragu Bozju, Radeta Kušića, Božidara Veljkovića, Neđu Filipovića, Ivu Stanišića, Miloša Bojanovića, Kiru Nikovskog, Božidara Đambasa, Milana Kišdobranskog i Savu Pantovića, istaknute rukovodiocce republičkih i pokrajinskih planinarskih saveza.

Uručena su i odlikovanja Planinarskog saveza Jugoslavije i Planinarskog saveza Hrvatske dugogodišnjim funkcionerima PSH i to: zlatni znak PS Jugoslavije Karlu Acmanu, Nikoli Aleksiću, inž. Vladimiru Božiću, Alfredu Hlebecu, Rudolfu Kresu, Dragutinu Mihaljeviću, Eduardu Pavšiću i dru Ivi Veroneku; srebrni znak PS Jugoslavije Željku Hlebecu, Ivi Marionu, Miroslavu Matoševiću, Đuri Periću, Anti Rukavini, mr. ph. Ivanu Štoku i Ferdi Uršanu; zlatni znak PS Hrvatske inž. Ivi Durbešiću, Vladimiru Jagariću, Ivi Kraljети i Vladimiru Mlinariću.

Nakon svečanog dijela i pozdrava gostiju razvila se diskusija o izvještajima organa PSH na temelju koje su doneseni zaključci a zatim su izabrani novi organi Saveza.

Izvršetak je podijeljen svim delegatima, a ima oblik knjige od 97 šapirografski umnoženih stranica s nizom posebnih priloga (npr. izvještaj o radu UIAA, prijedlog novoga Statuta, Prijedlog poslovnika itd). Izvršetak obuhvaća rad planinarske organizacije u Hrvatskoj od 1971. do 1974. godine s posebnim poglavljima o radu stručnih komisija, organa Saveza i regionalnim organizacijama te sta-

tističkim prikazom društava i članstva. Iz tabela se vidi da se broj članova kretao ovako: 1971. g. 16 722, 1972. g. 18 162, 1973. g. 18 907, 1974. g. 21 898. Koncem 1974. u SRH je bilo 77 planinarskih društava i pet regionalnih ili gradskih odbora. Zapisnik Skupštine, načinjen prema stenografskim bilješkama, ima 118 stranica.

ZAKLJUČCI SKUPŠTINE

1. Nastaviti i pojačati rad na:
  - omasovljenju i učvršćenju naše organizacije
  - stručnom osposobljavanju kadrova
  - unapređenju izdavačke djelatnosti
  - modernizaciji i izgradnji planinarskih objekata
  - organiziranju kvalitetnih pothvata
  - međudruštvenom povezivanju
  - zaštiti prirode
  - skupljanju dokumentacije i predmeta za planinarski muzej i
  - planinarskom odgajanju članstva.
2. Osnovati odbor za izradu srednjoročnog plana razvoja planinarske organizacije u Hrvatskoj.
3. Preporuča se društvima da izrade srednjoročni plan razvoja.
4. Poduzeti akciju da se riješi status planinarskih domova i da se na njih ne primjenjuje Zakon o ugostiteljstvu.
6. Poduzeti mjere za pravnu zaštitu planinarskih markacija.
6. Poraditi na osnivanju Koordinacijske komisije za vodiče planinarskog saveza Jugoslavije.
7. Poraditi na materijalnoj pomoći članskom podmlatku i omladincima koji polaze planinarske škole i tečajeve za alpiniste, vodiče i speleologe.
8. Odobrava se članovima Gorskog službe spasavanja popust od 75% na noćenju u planinarskim domovima.
9. Poraditi na priznanju statusa javne službe Gorskoj službi spasavanja.
10. Predložiti Planinarskom savezu Jugoslavije da 1976. godinu proglasi »Godinom planinarskog podmlatka« i izradi u tu svrhu program rada, te da se u toj godini povjeri organiziranje Smotre planinarskog podmlatka Jugoslavije Planinarskom društvu »Kalnik« u Križevcima.
11. U dosadašnji znak Planinarskog saveza Hrvatske uvrštava se katica HPD.
12. Prihvaća se dosadašnji Pravilnik Suda časti sa slijedećim izmjenama: umjesto Glavni odbor treba da stoji Konferencija, a umjesto roka za žalbu od 7 dana treba da stoji rok od 14 dana.
13. Povećava se cijena članskih markica od 1. siječnja 1976. za odrasle na 10, omladince na 5 i podmladak na 2 dinara, a člana planinarskih društava Savezu na 100 dinara godišnje.
14. U vezi s izdavanjem časopisa »Naše planine«:
  - planinarska društva prilikom upisa članova i obnove članarine trebaju svakom članu predložiti pretplatu na časopis i za njega obaviti postupak uplate,
  - pri dodjeljivanju zlatnog znaka PSH primijeniti kao kriterij da li je kandidat pretplatnik, suradnik i širitelj časopisa, i
  - oformiti grupu aktivista radi rješavanja financijskih i redakcijskih problema.
15. U vezi sa stavom delegata PD »Zagreb Matica« i stavom Upravnog i nadzornog odbora tog društva Skupština
  - izražava žaljenje zbog postupka delegata PD »Zagreb Matica« dra Ante Mladinea koji je demonstrativno napustio skupštinu,
  - odbija zahtjev Upravnog odbora tog društva Planinarskom savezu Hrvatske za »javnu ispriku i punu moralnu zadovoljštinu« zbog navodnog uplitanja u strogo interna prava tog društva, te odobrava postupke Glavnog odbora, Izvršnog odbora i Suda časti PSH u vezi s tim pitanjem,
  - izriče javnu društvenu kritiku predsjedniku Upravnog odbora PD »Zagreb Matica« Josipu Ryšlavyju i predsjedniku Nadzornog odbora društva prof. dru. Vladimiru Blaškoviću zbog pisanih dokumenata u kojima se pozivaju planinarska društva u SR Hrvatskoj na suprotstavljanje skupštinskoj odluci, odnosno radi dokumenta u kojem se odobrava takvo suprotstavljanje.
  - zadužuje organe Saveza da ubuduće poduzmu sve raspoložive statutarne i društvene mjere u slučaju ponovnog kršenja Statuta i normi društvenog ponašanja.
16. Prihvaćaju se izvještaji Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora i Suda časti i odobrava njihov rad u prošlom mandatnom razdoblju.
17. Usvaja se Statut Planinarskog saveza Hrvatske.

Na zelenom sagu Bitovnje

MUHAREM SINANOVIĆ

ZENICA, PD »ŽELJEZARA«

Kada sam u jednoj knjizi, pored ostalog, pročitao da je Bitovnja bez sumnje naša najljepša i najslikovitija planina, čuvena po svojim nepreglednim pašnjacima koji predstavljaju veličanstveni zeleni čilim i izvanrednu atraktivnost, imao sam neoboriv motiv da joj krenem u pohode. I krenuo sam.

Sa sobom sam poveo i Bata, sedmogodišnjeg dječaka s tri godine planinarskog staža, na novo planinarsko prekaljivanje.

Bio je petak popodne, druga polovina kolovoza.

Kiseljak i Kreševo odavno su ostali iza nas. Kada smo krenuli uskim planinskim putem, punim serpentina, prema vrhovima Bitovnje, noć je postepeno pritiskala zelenu planinu. Putem gotovo da i nije bilo prometa i možda je to uticalo da mi se put prilično oduljio. Sve sam više zalazio u planinski mir. Put je neprekidno vodio kroz predjele obrasle visokim drvećem, da bi mjestimično presjekao neku malu čistinu. U šumi je noć bivala dublja i nekako kompletnija. Na istoku je izranjao golemi kolut mjeseca, žut kao kakva velika zlatna tepsija, i najavljivao bogatstvo noćne svjetlosti. Kako je noć sve više osvajala i kako smo se mi sve više penjali u planinu, bivalo je sve svježije.

Nisam znao gdje je planinarski dom Lopata na Bitovnji, a putem nisam imao koga pitati, međutim, nije bilo nikakvog razloga za uznemirenje. Svejlta automobila šestarila su kroz šumsku tminu, dok napokon, na jednom planinskom prijevoju, na raskršću puteva, nisam ugledao natpis i strelicu usmjerenu planinarskom domu. Taj me je put, preko nekih livada i prosjeka, doveo pred planinarski dom.

U domu je bilo malo posjetilaca. Nije ni čudo, jer je od Kreševa udaljen oko petnaestak kilometara, pa nije tako jednostavno odlučiti se na put prema domu, jer 4-5 sati hoda nije sasvim jednostavna stvar, kako saznanah nešto poslije od domaćina, simpatičnog, gostoprimitljivog pedesetogodišnjaka čiča Joze.

Narednog dana ustadoh oko sedam sati, dobro odmoren, osvježen čistim, planinskim jutarnjim zrakom i oran za predstojeće pješaćenje na Lisin, najveći vrh Bitovnje.

Zamolio sam čika Jozu za savjet o putu prema Lisinu, na što mi je on, s posebnim zadovoljstvom, sve do sitnice objasnio, jer na Bitovnju dolazim prvi put, pa nisam poznavao niti jednu jedinu stazu.

Bata sam probudio oko pola sata kasnije. On bi spavao još prilično dugo, opijen čistim planinskim zrakom.

Iz doma prema Lisinu krenuli smo oko 8 i počeli pratiti markaciju transverzale, u

početku šumskim putem koji je krivudao ispod visokog šumskog drveća, a zatim u pravcu goleti Bitovnje. Put je bio tako dobro markiran da se nije moglo skrenuti sa staze.

Bat je neprekidno trčkarao preda mnom, pronalazeći i pokazujući mi sljedeću marku. Put nas je neprekidno vodio kroz bujnu bukovu šumu. Premda je bio sunčan i vedar dan, uvijek smo išli hladovinom. Samo smo na nekoliko mjesta prešli preko malih proplanaka, na kojima su se zvona ovnova predvodnika kao eho u talasima razijegala planinom i šumskim čestarom.

Nakon dva sata hoda, možda nešto više, izbili smo na zelenosmedu travnjati sag Bitovnje. Na njenim su goletima pored ovaca pasla i krda konja, slika kao iz vjernih filmova.

Tu smo malo predahnuli. Bilo nam je sasvim ugodno odmarati se na mekom zelenom čilimu, uz tople zrake sunca i blagi planinski vjetar, kao da ležim na najboljem i originalnom perzijskom čilimu, radenom po izvanrednoj narudžbi.

Otprilike, tu smo tek na pola puta. Gledao sam Lisin kako se uzdiže na jugu sa svojim suro zelenim liticama iz tamno zelenog omotača šume prema nebeskom plavetnilu, kao da on ne spada u lanac same planine, već da je neka zasebna skupina.

U nastavku puta staza je gubila visinu provlačeći se kroz gustu šumu, da bi neposredno ispod Lisina započeo nagli uspon. Negdje na polovici puta upona prena vrhu, strmina je bila takva da se Bat morao poslužiti i rukama na usponu. Na vrh Lisina popeli smo se tačno u podne.

Lisin je iz daleka ličio na kup sijena što nadvisuje sve ostale objekte oko sebe, ali kada smo se ispeli na vrh vidjeli smo da je dvoglav. Južna je glava jedva malo viša, pa je na njoj i oznaka kontrolne tačke transverzale »Po planinama Bosne i Hercegovine«.

Kako je bilo lijep i sunčan dan, s vrha smo mogli razgledati okolne planinske masive, među kojima je najmarkantniji masiv Bjelašnice s TV tornjem.

Na Lisinu smo se odmorili oko sat vremena, da bi poslije toga istim putem krenuli prema planinarskom domu Lopata, sada već poznatim stazama i predjelima, uživajući u pogledima što su se otvarali na sve strane unaokolo, na panoramske krajolike Bitovnje i susjednih joj planina u tankoj magleno plavičastoj kopreni.

Tako sam upoznao Bitovnju i Lisin, njen najveći vrh.

Hercegovačka planinarska transverzala

UZEIR BEŠIROVIĆ

SARAJEVO

Vrijedni i ambiciozni članovi Planinarsko-smučarskog društva »Prenj« iz Mostara radili su 15 godina na pripremama za uspostavljanje Hercegovačke planinarske transverzale (HPT). Naime, ideja je nastala 1961. godine, ali je desetak godina »sazrijevala«, kako i na koji način »ponuditi« najviše vrhove i otkriti najljepše predjele Veleža, Prenja, Čvrsnice i Čabulje. Intenzivan rad na ostvarenju ove ideje odvijao se tek posljednjih nekoliko godina. Planinari »Prenja« su, uz pomoć vrijednih članova »Borašnice« iz Konjica i »Vilince« iz Jablanice, markirali oko 200 kilometara puta, postavili 20 limenih sandučića za kontrolne točke, opravili i uredili postojeće domove i kuće, izgradili sklonište na Brasini i obavili druge nužne poslove za transverzalu.

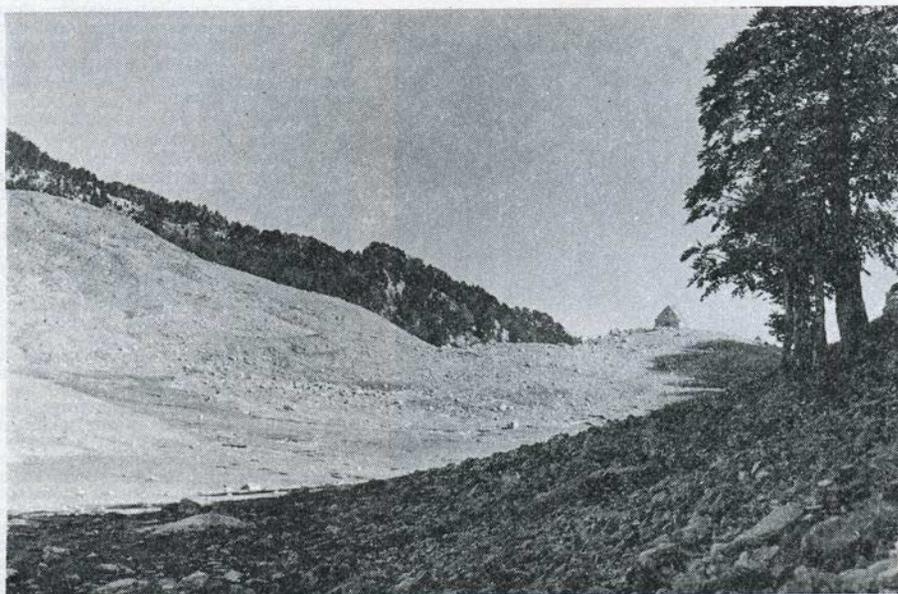
I konačno, u čast 30 godina pobjede nad fašizmom, Dana ustanka naroda Bosne i Hercegovine i 25-godišnjeg jubileja PSD »Prenj« transverzala je otvorena.

Svečano otvaranje bilo je 27. jula u okviru Petog sleta planinara Bosne i Hercegovine, na Rujuštu. Džemal Repak, jedan od inicijatora i najzaslužnijih članova za uspostavljanje transverzale, u prisutnosti više od 300 posjetilaca sleta, uručio je transverzalne

dnevničke grupi od pet planinara. Zatim ih je uputio, kao prve obilaznike transverzale, na prvu kontrolnu točku da polože svježe planinsko cvijeće na spomenik palim borcima Mostara, što su ga dobrovoljnim radom podigli planinari Mostara blizu planinarskog doma na Rujuštu, na prevoju ceste Potoci-Rujište. Tako je otvorena ova dugo očekivana planinarska transverzala. Istoga dana više desetina planinara iz raznih krajeva naše zemlje pošlo je u posjetu prvim kontrolnim točkama na Prenju i obližnjem Veležu.

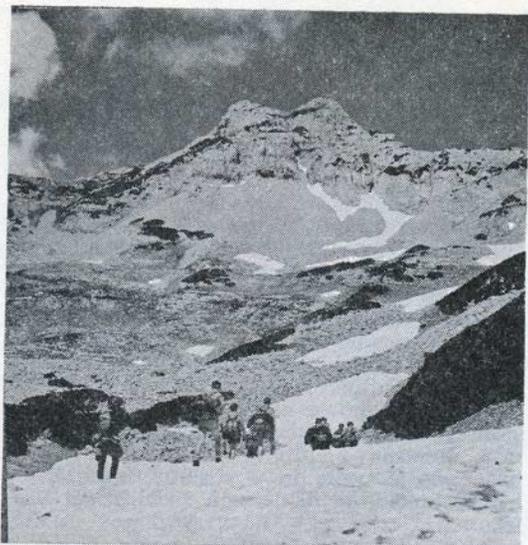
HPT obuhvata planine Velež, Prenj, Čvrscopicu i Čabulju, četiri najveće, najljepše i nesumnjivo najatraktivnije planine u Hercegovini.

Put je dug oko 200 kilometara i vodi kroz najljepše i najznačajnije, ali i najteže predjele, poprištima mnogih bitki iz narodne revolucije. Visinska razlika puta ukupno je 18.000 metara. Najniža, polazna točka, nalazi se na visini od 50, a najviša na 2.123 m (Zelena glava). Zbog čestog spuštanja u doline i kanjone i ponovnog uspona na vrhove, visina se naglo mijenja, tako na cijelom putu treba savladati 9.000 metara uspona, a isto toliko i silaza.

Kuća na Bijelim vodama u Prenju

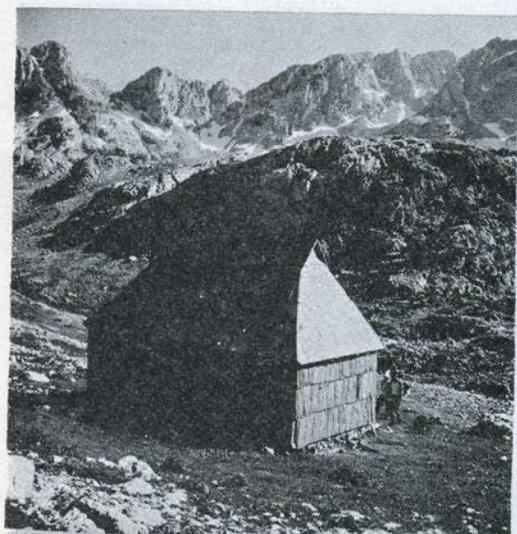
Foto:
U. Beširović

Lupoglav u Prenju (sprijeda Barni d6)
Foto: U. Beširović

HPT se može proći za 9-10 dana umjerenog hoda, odnosno za 70 časova pješaćenja. Trajanje obilaska nije ograničeno. Pravci kretanja i redosljed obilaska kontrolnih točki nisu obavezni, ali se u Dnevniku transverzale preporučuju najprikladniji pravci.

Obilazak transverzale dopušten je samo od mjeseca maja do novembra. Dakle, obilazak u poznu jesen, zimu i rano proljeće organizator ne će priznati.

Lovačka kuća na Crnom Polju u Prenju (u pozadini Sivadije)
Foto: U. Beširović

Poučen iskustvom o ranijim planinarskim stradanjima i tragedijama zbog surovosti hercegovačkih planina i nedostatka sigurnih skloništa i putova, organizator želi spriječiti nesreću ili stradanje. Iz istih razloga ne preporučuje se obilazak pojedinačno, nego u grupama od tri i više članova.

Dnevnik HPT može se dobiti kod PSD »Prenj« (79000 Mostar, Ulica Adema Buća 17). On sadrži, pored ostalih podataka, prostor za dokaze o obilasku 20 kontrolnih tačaka (otiske štambilja ili fotografije vlasnika na kontrolnoj točki), te detaljan opis puta, oznake kontrolnih tačaka, mjesta pogodna za konačenje, snadbijevanje hranom i kartu s osnovnim podacima. Nedostatak dnevnika je što ne daje podatke o snadbijevanju vodom i o makadamskim cestama, što bi bilo vrlo korisno radi bezvodnog terena i dužine putova u podnožju planina.

Ove nedostatke pokušavamo nadoknaditi u ovom članku uz opis kontrolnih tačaka.

Popunjeni dnevnik dostavlja se »Prenju« u Mostar, koji ga poslije ovjere vraća zajedno s transverzalnom značkom. Značka je veoma lijepa i prava je poslastica za ljubitelje značaka.

Kontrolne točke postavljene su u krug, pri čemu je Mostar polazna i završna točka puta (što nije obavezno). Preporučuje se da obilaznik najprije razgleda i upozna njegova znamenja: stari most na Neretvi, Partizansko spomen-groblje, vrelo opjevane Radobolje, staru čaršiju, hamam i druge kulturno-historijske spomenike ovog lijepog grada na Neretvi.

KONTROLNE TAČKE

KT 1 je na Brasini (1.400 m), istaknutom sjevernom vrhu Veleža. Tu je planinarsko sklonište s oznakom KT 1. Do Brasine se može doći pješice ili automobilom iz Mostara. Pješaćki prilaz je i iz Zlijemlja ili Rujišta, a traje 4-5 sati hoda. Vode ima u čatrnji na Poljicama, Brasini i Zlijemlju i na Herceg-vreću na Pločnom.

KT 2 je na Prijevorcu (1.266 m), na putu od Brasine do Rujišta (ili obratno) preko Pločnog i Orlinke. Voda je na Herceg-vreću ili kod stočarskih koliba.

KT 3 je na Orlinki (1.765 m), gdje je ugrađen limeni sandučić. Voda kao i kod KT 2. Put od KT 1 do KT 3, tj. od Brasine do Rujišta, traje 6-7 sati.

KT 4 je u maloj kući pored planinarskog doma na Rujištu (1.050 m). Dovde se može doći kolima cestom od Potoka ili Nevesinja. Pješaćenje od Potoka traje 2 do 2 i po sata, a od Nevesinja se ne preporuča, jer je i suviše daleko, a cesta loša. Vode ima u domu (čatrnja ispred doma) i na izvoru 300-400 metara niže doma u južnom smjeru iznad Hanskog polja, poviše nekropole stećaka.

KT 5 je u planinarskoj kući Bijele vode (1.450 m), 2 i po sata od Rujišta i toliko od Jezerca, dok je od Jezerca više spuštanja nego uspona. Izvor vode u blizini kuće, a uz kuću je čatrnja.

KT 6 je na Crnom polju (1.387 m) — lovačka kuća, 2 sata od Bijelih voda. Dovde se može doći iz Boračke drage za pola sata hoda od ceste u vrhu Boračke drage, koja vodi iz Boraka s asfaltne ceste Konjic — Boračko jezero. Od Jezerca do Crnog polja ima oko 2 sata hoda. Deset minuta zapadno od kuće, iza stočarskih koliba, izvor je vode.

KT 7 je na Boračkom jezeru (402 m) u zgradi odmarališta »Prenj«. Dovde ima cesta Konjic — Boračko jezero 22 km (autobusna veza). Pješice se

može doći iz Boraka kroz selo Paparsko ili s vrha zaimom vodiču po planinama Bosne i Hercegovine).

KT 8 je na vrhu Borašnice (1.887 m). Dovde se može doći iz Boraka kroz selo Paparsko ili s vrha Vrabča (predzadni zavoj na putu iz Konjica — odvojak desno uz livade), ili od lovačke kuće na Crnom polju, a moguća je i obratna kombinacija. Svi prilazi traju oko 2 i po sata. Vode ima u selu i na Crnom polju. U selu Borcima ili na Boračkom jezeru može se nabaviti hrana. Kod tanjurastih borova na Borcima veoma je lijepa nekropola stećaka, a u dvorištu vile »Santić« je grob Lazara Drljače, akademskog slikara, »posljednjeg Bogumila«, kako je pokojnik sam sebe nazivao.

KT 9 je vrh Osobac (2.026 m). Do Osobca se može doći sa Borašnice, Crnog polja i Jezerca, a put iz svih ovih pravaca traje 1 i po do 2 sata uspona. Vode ima ispod vrha, ali ju je teško pronaći, pa se preporučuje da se ponese sa polaznih tački.

KT 10 je planinarska kuća »Jezerce« (1.650 m). Do nje se može doći iz Konjica (cestom do podno Bukova laza kroz selo Bijela Konjička, ili od ceste u vrhu Boračke drage), s Borašnice, odnosno s Osobca. Pješaćenje traje iz svih pravaca 2 i po do 3 sata. Od Bijele do Jezerca je stalan uspon, a od Boračke drage znatno manji, dok je od Borašnice uspon i spust gotovo isti. Vode ima u Bijeloj, na Crnom polju i Jezercu.

Varijanta. Kuća »Jezerce« može se koristiti kao polazište za obilazak KT 10, 11, 12, 13 i 14, koje se mogu obići u jednom danu pješaćenjem od ranog jutra do kasnog večerja u dugom ljetnom danu ili s noćenjem u lovačkoj kući na Glogovu. Ova varijanta je najpogodnija za one koji dođu kolima u Bijelu (parkiranje u selu) i žele da duže borave na Prenju ili da obiđu sve KT od 5 do 14, osim 7 KT na Boračkom jezeru. Voda je u kući »Jezerce« (čatrnja) i na obližnjem izvoru Jezerca.

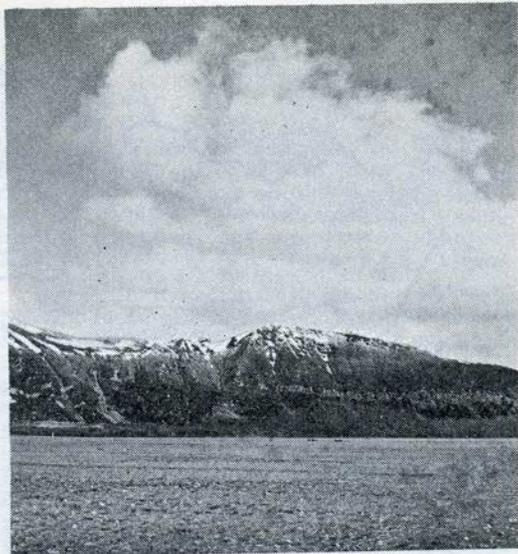
KT 11 je na Zelenoj glavi (2.123 m), najvišem vrhu Prenja. Od »Jezerca« do Zelene glave je sat do sat i po uspona uz Koplince, a 2 sata uspona putem ispod Otiša. Vode nema, pa je treba ponijeti s Jezerca ili pronaći snijeg pod Otišem.

KT 12 je na vrhu Lupoglava (2.102 m) 5—6 sati hoda od Zelene glave, odnosno Jezerca. Put vodi ispod Otiša, iznad Gornje Tisovice (ovdje su dva izvora: iza Kantara je vrelo na putu, a podno Crnoglava snježna jama), a potom slijedi uspon na vrh Lupoglava. Zapadno od Lupoglava je Barni do s grobovima Ilije Dilbera i Milorada Stjepanovića, koji su 14. februara 1970. godine, zajedno sa Zijom Jajatovićem, smrtno stradali nakon osvajanja ovog vrha. Do grobova se može stići od krajnjeg zavoja na grebenu za nepun sat (povratak sat i 15 minuta). Od vrela iza Kantara na ovom putu nema nigdje vode, osim u kolibama u Lučinama i Barnom dolu, a može se naći snijega.

KT 13 je na vrhu Velikog Prenja (1.916 m), od Lupoglava 4 sata. Put vodi iznad koliba u Lučinama, gdje se nalazi čatrnja. Drugi prilaz ovaj točki je u opisu KT 10 (varijanta) i KT 14.

KT 14 je lovačka kuća Glogovo (1.100 m), sat do sat i po silaska s Velikog Prenja. Može se doći i iz sela Glogošnica ili od vrela Aleksin han za 3 sata uspona. Voda je u čatrnji uz lovačku kuću. Od lovačke kuće na Glogovu do Aleksina hana i dalje trasom nekadašnje uskotračne željeznice, do Dive Grabovice i lovačke kuće na Sadinama, stiže se za 2 i po do 3 sata hoda. Do lovačke kuće na Sadinama može se doći i automobilom. Noćenje i parkiranje moguće je i preporučuje se u ovoj lovačkoj kući. Vode ima u izobilju čim se s ide s Glogova do kanjona Neretve.

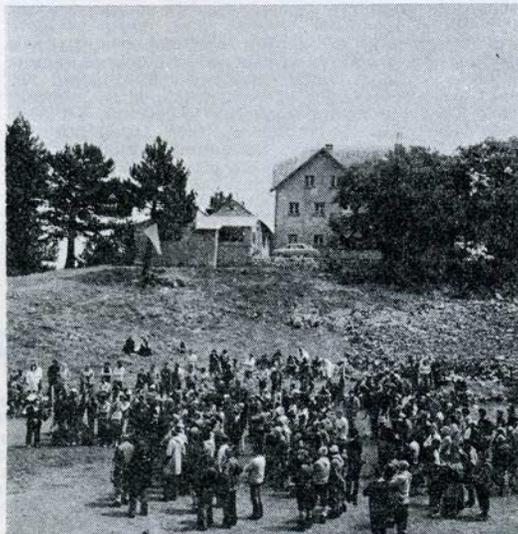
KT 15 je na Zlijebu (1.092 m) u zapuštenoj lovačkoj kući, 2 i po sata od Sadina (na putu dvije spomen-česme). Od Zlijeba je sat i po uspona do lovačke kuće na Tisama. Deset minuta ispod nje je izvor-voda, a uz kuću je čatrnja. Oдавde se za sat i po uspona izlazi na vrh Strmenice i Trinjače. Na vrhu Strmenice, s lijeve strane puta, jedinstven je spomenik prirode — Hajdučka vrata, a desno Čavčije jame. Od Hajdučkih vrata put vodi južno prema planinarskoj kući pod Velikim Vilincem; na pola puta je jezerce Crvenka. Voda nije pitka. Ovaj put po blago zatalasanoj kamenoj površi traje sat hoda. Od kuće na vrh Velikog Vilinca (2.116 m) do limenog sandučića s KT 16 ima 30 do 45 minuta uspona.

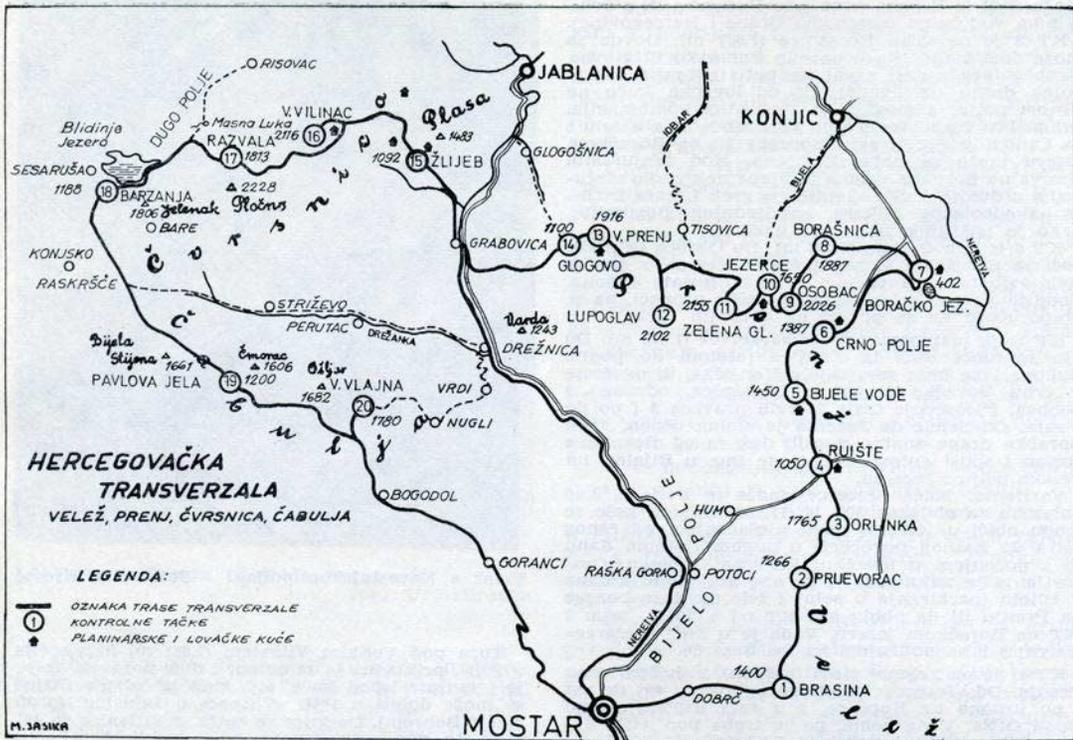
Velež s Nevesinjskog polja Foto: U. Beširović

Kuća pod Velikim Vilincem (1.961 m, najvisočija u BiH), prikladna je za odmor i duži boravak. Izvor je 5 minuta ispod kuće, a u kući je čatrnja. Ključ se može dobiti u PSD »Vilinač« u Jablanici (prof. Bećir Behrem). Do kuće se može iz Vitlanice za sat i po do dva sata uspona od šumskih baraka, a dovde automobilom iz Jablanice (mogućnost prevoza kamionima šumskog poduzeća). Put Jablanica — Doljani — Risovac — Vitlanica dug je 40 kilometara i u lošem je stanju.

KT 17 je na Razvali (1.813 m), sjeverno od Pločnog, niže Josipova raskršća, na putu za Blidinjsko jezero. Od kuće Vilinac nema ni dva sata hoda. Dalje do Blidinjskog jezera stiže se za sat do sat i po hoda. Put nije naporan, jer se mahom spušta. Vode ima

Dom na Rujištu iznad Mostara (lijevo mala planinarska kuća) Foto: U. Beširović

kod kuće na Vilincu, kod koliba Pehara i na Bliđinjskom jezeru. Tu je moguće i noćenje u napuštenim stočarskim kolibama ili kod veoma gostoprimljivih stočara iz Rakitnog.

KT 18 je na zapadnoj, krajnoj strani masiva Mali Jelenak, jugozapadno od Bliđinjskog jezera (1.118 m). Od KT 17 do KT 18 put se spušta sat i po blago zatalasanim terenom.

KT 19 je u predjelu Pavlova jela (1.200 m) na sjevernoj strani planine Cabulje. Tu je tromeda komuna Mostar, Lištica i Posušje. U blizini oznake opštinskih područja je čatrnja, ali voda nije za piće.

Od Bliđinjskog jezera put vodi ispod Gornjih i Donjih Bara prema Raskršću na vrhu Karamanovih klanaca i prelazi cestu Rakitno-vrh Pločno. Na ovom putu ima vode: vrela Grkuš podno Jelenka, u Donjim Barama, na Raskršću je čatrnja, a Piščet vrela u vrhu Karamanovih klanaca, ispod puta za Rosne poljane (Rosulje). Na ovom posljednjem izvoru treba uzeti vode, jer na cijelom Cabulji nema izvora, a čatrnja se mahom zaključane, jer gorištaci čuvaju vodu »kao suho zlato«. Put traje 3—4 sata i nije naporan.

Do Bliđinjskog jezera može se doći automobilom iz Jablanice, preko Doljana, Risovca i Dugog polja ili iz Duvna. U blizini Pavlova jela vodi šumska cesta od Lištice, koja se može koristiti za obilazak KT 17, 18, 19 i 20.

KT 20 je na vrhu Cabulje, Velikog Vljajni (1.780 m), 4 sata hoda od Pavlova jela, 4—5 sati iz Donje Drežnice preko sela Vrdi i vrha Male Vljajne, ili oko 3 sata iz Goranaca, dokle se može automobilom.

Tako je povratak s vrha Cabulje, kao i cijeli tok kretanja i obilaska pojedinih KT, prepusten izboru obilaznika, smatramo da je za povratak najbolji konjski put koji se spušta od Vanjače u Gornju Drežnicu, jer se dolina i kanjon Drežnice po svojoj prirodnoj ljepoti ubrajaju među najljepše predjele ove vrste u našoj zemlji. Tu se može doživjeti i vidjeti »Dolinu hercegovackog Nila«, kako mnogi nazivaju kanjon Drežnice. Kanjon je dug preko 20 kilometara.

Nadamo se da će planinari pomoću ovoga opisa, transverzalnog dnevnika i zemljopisne karte, uz dobru kondiciju, uspješno prijeći lijepu i atraktivnu Hercegovacku planinarsku transverzalu.

Orientacijski sport

● XIII prvenstvo Jugoslavije u orijentaciji održano je 12. X na Šar-planini iznad Prizrena, a u blizini planinarskog doma na Stružu. Organizator je bio Planinarski savez pokrajine Kosovo, a tehnički je natjecanje provelo Planinarsko društvo u Prizrenu. Vrijeme je bilo hladno, vrhovi iznad 2000 m bili su pod snijegom. Plasman: 1. Avala, Beograd, 2. Ravna gora, Varaždin, 3. Jahorina, Sarajevo itd.

● Sidski planinari prvi! Na orijentacijskom noćnom natjecanju »Oslobodenje Našica« održa-

nom 19. IV članovi PD »Železnica« iz Sida Dušan Janjić (voda), Ivica Petrović i Dušan Mauković osvojili su prvo mjesto između 22 ekipe. Lijep uspjeh ovog naprednog društva (1500 članova!).

● Orijentacijsko prvenstvo Crne Gore održano je 13. i 14. IX nedaleko Savnika. Sudjelovalo je 16 ekipa planinara i ekipa JNA i vojnih starješina. Organizator je bio PS CG. Plasman: 1. »Javorak« iz Nikšića, 2. također »Javorak«, 3. »Mladost« iz Pljevalja, 4. »Ljubišnja« iz Pljevalja itd. Sljedeće godine prvenstvo će orga-

nizirati »Ljubišnja« na Ljubišnji. Z. Katana

● Memorijal dr Radivoj Simonović, tradicionalno orijentacijsko natjecanje, organiziralo je ove godine 21. IX PSD »Fruška gora« iz Srijemske Kamenice s ciljem i startom kod Jugodentovog doma na Popovici. Sudjelovalo je 14 ekipa, a organizacija je bila vrlo dobra. Plasman: 1. PSD »Železnica« iz Novog Sada, 2. PSD »Jelenak« iz Pančeva, 3. PSD »Stražilovo« iz Sr. Karlovca, 4. PSD »Kabljar« iz Čačka itd. (Vladimir Vrebać)

Čudesni vrh

BRANISLAV CEROVIC
BEOGRAD

Ako biste upitali planinara, koji je desetljećima krstarilo po Dinaridima, koji bi od niza vrhova označio kao morfološki izniman, neuporediv, čudesan, bez sumnje bi odgovorio: To je Treštan vrh, visok oko 2000 m, u planinskom masivu Maganik u Crnoj Gori.

U moje planinskom foto-albumu već desetak godina leži panorama snimljena sa Mededeg vrha (2139 m), najvišeg vrha Maganika. U sjenci ovog vrha i uskih oštrica susjednih zlokobnih* Babinih zuba, zapaža se pločasta, vapnenačka, prema jugu blago nagnuta površina, dužine oko 800 m, širine oko 500 m, koja izranja svojim glatkim, ispranim zidovima iz dva lednička kotla: Pošćenja na istoku i Velikog dola za zapadnoj strani. Na prelivnom bedemu između ovih kotlova primjetljivo je da se visina oboda ploče smanjuje i da je taj dio, izgleda, najprikladniji za izlazak na tjeme ploče.

Više puta sam posjećivao Maganik i peo se na njegove vrhove, ali to su, po pravilu, bili najviši vrhovi, Mededi vrh i Petrov vrh (2123 m) a iznimno, radi snimanja, i niži vrhovi kao Tičijak (oko 2100 m) i Kabao (1960 m). Spuštao sam se u kotlove, prije svega u Djedov dô, Jezerine i Rudine, diveći se kraškom fenomenu i tragovima ledničke erozije u njima. Prije tri godine namjeravao sam da zaokružim poznavanje Maganika i da posjetim prostala dva ledenjačka kotla:

Pošćenje i Veliki dô (čuže se i Dô pod Treštanim vrhom). Ujedno sam imao i potajnu nadu da se iz jednog od ovih kotlova probijem do Razbijene jele, ljute visoravni s istoimenim katunom na samoj ivici kanjona Mrvice.

Iz baze u Rekočici (1520 m), do koje se iz Nikšića može stići i kolima, koristeći putove za eksploataciju rudnika boksita i poduzeća za gospodarenje šumama, krenuo sam na pohod u neispitan kraj. Bio sam spreman da se po ljutom krasu snalazim kako znam. Međutim, imao sam sreću da sam u rovačkom katunu Poljani sreo 65-godišnjeg Minju Bulatovića iz sela Granice iznad Mrtvog Dubokog. Omanjeg rasta, koščatog, od sunca preplanulog lica, kratke sijede kose i brkova, s crnogorskom kapom na glavi i besprije-korno čistom bijelom košuljom na sebi, iznio mi je ovaj žilavi planinac u razgovoru zanimljive podatke o Treštanom vrhu. Tvrdio je da nitko živ do danas nije traverzirao Treštan vrh s jednog kraja ploče na drugi, bilo s koje strane da se računa, niti da mu je pronašao vrh, te da postoje samo dva vrlo strma žlijeba kojima se može, bez posebnih tehničkih sredstava, dospjeti do

* U jedan od Babinih zuba udario je u jesen 1972. godine avion JAT-a i tom prilikom stradali su svi putnici i članovi posade.

BRANISLAV CEROVIC

Pisac ovoga članka ugledan je beogradski planinar. Iako je rođen u Srbiji (Vladičin Han 14. X 1914), a živi u Beogradu (tu se školovao i diplomirao pravo), emotivno je vezan za crnogorske planine odakle i potječu njegovi preci (pleme Cerovići). Svoju je planinarsku karijeru započeo pred oglašnim ormarićem predratnog Srpskog planinskog društva (SPD) u Beogradu, gdje su ga toliko očarale fotografije Durmitora, da je kao 18-godišnji mladić krenuo 1932. godine pješice i bez dinara u džepu da vidi svojim očima ovu planinu. I kad ju je napokon ugledao s Pirlitora iznad Lever-Tare, ostao je doživotno njen vjerni poklonik. Pa i ova biografska crtica nastala je na Durmitoru iz podataka što sam ih približio prilikom razgovora s Cerovićem u njegovoj kući za odmor blizu Crnog jezera.

Cerović je godine 1933. postao član Udruženja studenata planinara Beogradskog univerziteta, a kad se 1935. učlanio u SPD, predložio je društvu markiranje durmitorskih staza, tada još planinarima nepoznatih. Već iste godine osvanule su na Durmitoru prve markacije. U akciji koja je trajala 40 dana obilježeni su svi važniji planinarski prilazi. Taj pionirski pothvat izveli su, uz Cerovića, tadašnji »voda izleta« SPD-a ing. Dušan Podgradski (živi u Beogradu kao 80-godišnjak) i Aleksandar Milovanović-Korak (zaklan u ratu od četnika) uz pomoć mještanina Sućura Musića, kovača sa Zabljaka (ubijen u ratu). Cerovićeve uspomene s tog pionirskog pothvata objavit ćemo u jednom od idućih brojeva.

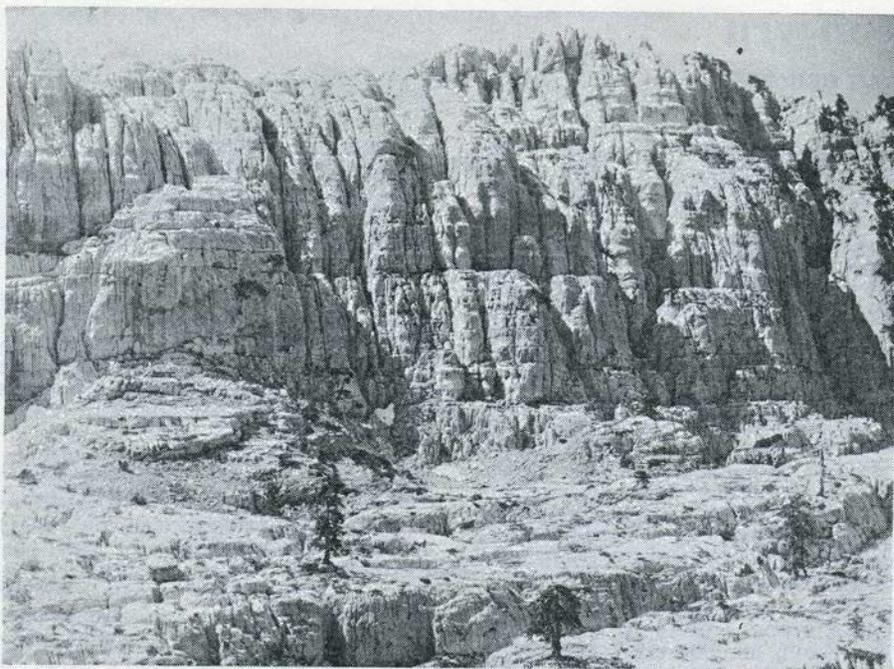
Godine 1933. objavio je »Vod po Durmitoru« zajedno s Branimirom Gušićem (iako se tada još osobno nisu poznavali). Spomenimo još da se 1937. zajedno s Darkom Vidanovićem i Stevom Krsti-

ćem, uspeo u albanskom dijelu Prokletija na Maja Jezerce i Maja Hekurave, što je prvi poznati planinarski uspon na te vrhove, zatim da je 1939. postao poslovni sekretar SPD-a te zajedno s Rati-mirom Stefanovićem radio na oživljavanju društvenih podružnica, na izdavanju almanaha »Naše planine« i da je preko SPD-a pomagao akciju društva »Durmitor« u Nikšiću na izgradnji hotela kod Crnog jezera. Taj je hotel, spomenimo usput, za vrijeme rata služio kao partizanska bolnica. Prilikom povlačenja 1942. g. partizani su bili primorani da ga spale, ali je poslije rata obnovljen. Predsjednik nikšićkog »Durmitora« bio je gimnazijski profesor Stojan Cerović (umro u ratu kao vicećnik Avnoja), a njegovi najagilniji suradnici braća Kavaja, knjižari iz Nikšića.

Od 1941. do 1945. Cerović je u zarobljeništvu u Njemačkoj, a poslije rata u pravnoj službi JNA (umirovljen 1970. kao pukovnik i zamjenik tužioca JNA). Godine 1948. je suosnivač Planinarskog saveza Srbije, 1949—1959. živi u Splitu i tu je predsjednik PD »Moser« i predsjednik Planinarskog odbora Dalmacije, a po povratku u Beograd postaje član PD »Radnički« i urednik časopisa »Kroz planine«. Vrstan je skijaš. Tako se 1966. uspinje skijama na vrh Koraba, a 1969. na Durmitor.

Cerović se već mnogo godina sistematski bavi skupljanjem građe o crnogorskim planinama, obilazi ih, proučava i fotografira. Na osnovi skupljenog gradiva sada sprema za tisak knjigu »Planine Crne Gore«, svoje životno djelo, koje planinari očekuju s velikim zanimanjem. Njegov članak o Treštanom vrhu, što ga ovdje objavljujemo, pokazuje da je Cerović danas bez sumnje jedan od najboljih poznavalaca planinarskih prilika u Crnoj Gori.

Dr Zeljko Poljak

Kraške terase na podnožju Treštanog vrha

Foto: B. Cerović

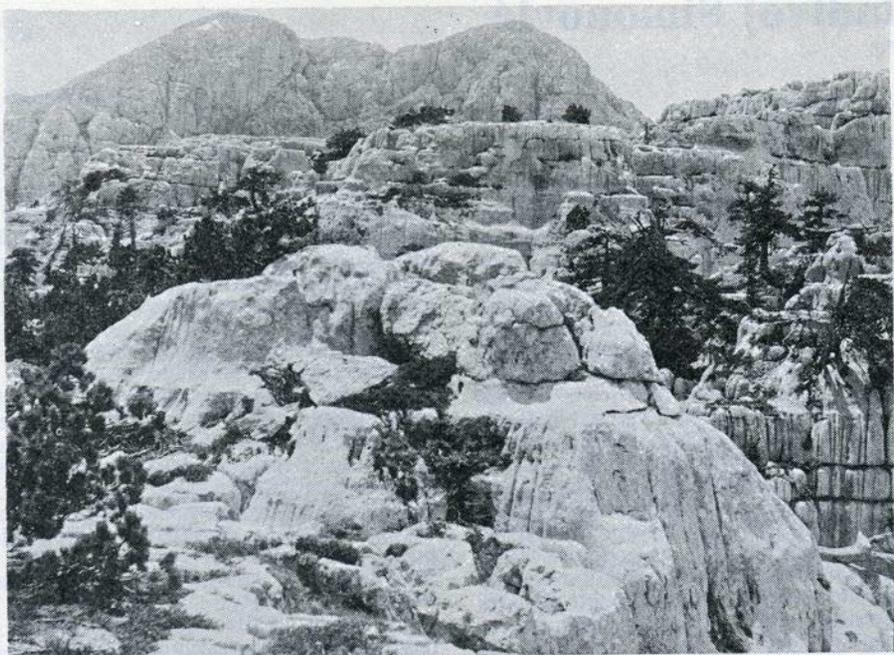
površine ploče. Istaknuo je da se u dva maha peo ovim žljebovima dok je bio mladi i da se osim njega samo jedan mladić usudio da poduzme sličan pothvat. Dobri, skromni čovek nije ni slutio da će me, iznoseći ove zanimljivosti, upravo uputiti na Treštani vrh. Kad sam mu saopćio ovu svoju odluku i zatražio detaljnije podatke o žljebovima prikladnim za uspon, odgovorio mi je da će i on poći tamo, samo dok odjavi ovce na padini Mededeg vrha. Planinki je doviknuo da mu spremi torbak. Na samom polasku, i pored protivljenja, oduzeo mi je ranac i stavio ga sebi na ramena. Od tog trenutka kao da je ispunjavao neki zavjet, svesrdno se trudio da što bolje uspije naš pothvat. Zahvaljujući njegovu pažljivom probijanju kroz labirinte ljutog krasa u cirku Pošćenje, čitav kraj kao da je postao prohodniji i manje surov.

Od katuna Poljana kozja stazica vodi preko Srpokrila, završnog grebena Maganika, prema istoku, između Mededeg vrha i kamene gromade Svraševa. Sa zaravni Razvršja (1810 m), između zdepastih stabala crnog bora, opterećenih širokim teškim krošnjama, ugledali smo jugoistočnu stranu Treštanog vrha. Pred nama se, iza nekadašnjeg ledničkog toka, širokog nekoliko stotina metara, izdizao stjenoviti zid, visok 150 m. Čudna stijena, sa stotinama vertikalnih pukotina i žljebova, između kojih su istureni zaobljeni sljepljeni stupovi jedrog krečnjaka, u gornjem dijelu jedinstveni, bankoviti, a u donjem horizontalno slojeviti, kao da su dio monumentalne kiklopske građevine. Tu i tamo, po

čudnoj fasadi, strše okljaštreni borovi samci. Svjetlucava patina ukrašena je i kolonijama lišaja. Na desnom svom kraju ovaj čudni zid se povija prema sjeveru, otkrivajući, u pozadini, udaljeni Tali (2064 m) i Lukanje čelo (2048 m). Na lijevom kraju, pak, povezan je prelivnim bedemom između Pošćenja i Velikog dola sa sjevernom stijenom Mededeg vrha. Kakva je to veza! Osim uskog, sipkog koridora pod samom stijenom Mededeg vrha, jedinog prelaza u Veliki dô, sve su to glatke ploče iznad ploče, nebrojeni uski horizonti, nalik na one u velikim kamenolomima, s visinskom razlikom do 5 do 20 metara. Na njih se nadovezuje serija stupova, izlokanih žljebova, odvaljenih orijaških blokova, vertikalnih platna išaranih crnim prugama periodičnih vodotokova.

Pred ovim bizarnim prizorom nametalo mi se pitanje: Gde je tu najviši vrh? Kako ga pronaći? Minja je već odredio da najprije treba prijeći cirk i zatim podnožjem velikog zida obići ga s istočne strane i tamo potražiti prikladan žlijeb za uspon.

Podnožje Treštanog vrha sagrađeno je iz niza glatkih vapnenačkih terasa, međusobno odvojenih jamama i prolukama. Tu i tamo prirodni svodovi omogućuju prelazak preko jama, a ponegdje smo morali i preskakati uske procjepe. Nizovi ovih terasa nastavljaju se do kraja cirka Pošćenje, a kako smo se poslije uvjerali, ispunjavaju i cijeli prostor između Treštanog vrha i Razbijene jele. Tu mi je postalo jasno zašto su me jednom planinci na katunu Zabrđe odvrćali od traverziranja visoravni u regionu Razbijene jele.

Labirint stjenovitih kulisa na Treštanom vrhu

Foto: B. Cerović

Već smo dobro zakoračili istočnim obodom zida, kad se Minja zaustavi i uperi pogled ka gornjoj ivici zida. Tu je bila urezana strma jaruga, zapriječena kamenom stepenicom i oborenim borovim deblom. Sićušne travne terase na ivici jaruge nudile su mogućnost uspona. U gornjem su dijelu isprane ploče, kao amfiteatar, zatvarale izlaz iz jaruge. Kad sam iznio svoju nevjericu da se ove ploče mogu prijeći bez alpinističke opreme, Minja me je uvjeravao da je upravo ovim žlijebom jednom već izišao gore. I krenuo je prvi naprijed. Od ovog trenutka kretali smo se četvoronoške, birajući oslonce i za ruke i za noge. Topli junski dan i strmina žlijeba primoravali su nas na češće zastanke. Na jednom mjestu prepuzali smo kao kroz kakvu cijev tjeskoban prostor između glatke stijene i ukliještenog debla. Poslije stotinu metara uspona približili smo se gornjem dijelu barijere. Pokazalo se da su to glatke ploče, 5—8 m visoke, bez oprimaka, koje su sa svih strana zagradile izlaz iz žlijeba. Ipak nalazimo neznatna udubljenja i koristeći ih prelazimo ovu posljednju prepreku. Radujem se ravnim pločama na koje smo stupili. Ni vrh ne može biti daleko... Ali, avaj! Samo nekoliko koraka dalje postade mi jasno da smo na ivici najčudesnijeg vrha — visoravni, kome nema premda u našim planinama. Kao ustalasano, okamenjeno more. S visoravni su virile zaobljene krijeste »talasa«, bez nekog reda, razdvojene labirintom dubokih jama i pukotina različitih pravaca, dubina, okuka i oboda.

Krenusmo u ovaj do sada neviđeni pejzaž. Već na prvom koraku okretali smo se lijevo i desno tražeći kakav prirodni mostić preko jame duboke desetak metara. Ne našavši ga, silazimo niz jedinu neispranu stranu na dno jame. U sjenovitom kutu leži debeli snježni namet. Na drugom kraju jama se povija kao hodnik među liticama, s borićem kao kandelabrom. Debeli isprani monolit izdvojio se od zida tvoreći prirodne vratnice. Koristeći horizontalne slojeve vapnenca uspinjemo se uza zid na zapadnoj strani jame. Opet iznenađenje: nova jama, kao duboki rov, ispriječila se već poslije nekoliko metara. Iste isprane strane, s okapinama, stupovima, škrapama i snijegom na dnu. Kamenim mostom prelazimo preko nje. I opet urezana prepreka. Izgleda da se može obići s lijeve strane. Ali, samo donekle. Jama se produbljuje i pokazuje mogućnost izlaska na samu ivicu ploče, u razini koju smo dostigli kada smo izišli iz žlijeba. Probamo na suprotnoj strani. Opet spuštanje i opet biranje uspona, sada po ispranoj izlaskoj strani. Nekadašnja vedarca služe nam kao oprimak. Izišli smo gore, usred okamenjenih krijesta »talasa«. Svaka je od njih vrh, ali jedna mora da je najviša. Možda smo je ugledali ali je nismo razlikovali od drugih. Ako bismo joj se i uputili, ko zna da li bismo baš do nje stigli kroz beskrajn labirint jama i njihovih okomitih stjenovitih kulisa.

Treštani vrh smo napustili a da na njegovom vrhu nismo podigli čovuljka. Možda će to učiniti neko uporniji. Ne znam mu ni ime, ni godine, ni boravište, samo jedno znam: on mora biti zaljubljenik ljutog krša.

Dr Radivoj Simonović

1858—1950

TEODOR ANDREJEVIĆ

NOVI SAD

Prije 25 godina preminuo je u Somboru liječnik dr Radivoj Simonović, jedan od najvećih jugoslavenskih istraživača planina i planinara. Umro je u 92. godini života, izgubljenog sluha i usamljen, ali veoma cijenjen i voljen od svojih sugrađana.

Rođen je sredinom prošlog vijeka u srijemskom selu Ledincima pod Fruškom gorom, odrastao u Kamenici, maturirao u Novom Sadu, a medicinu je završio u Beču. Služeći kao vojni liječnik u Hercegovini i Lici, upoznao je ljepote Prenja, Čvrsnice i Velebita i počeo ih proučavati. Ubrzo je službu u vojsci napustio i posvetio se liječničkom pozivu, radeći u nekim mjestima Hrvatske, u Primorju, sve dok se oko 1900. godine nije konačno nastanio u Somboru.

Ovaj doktor medicine i istinski narodni liječnik, kome je strast bila geografija, geologija, botanika i umjetnička fotografija, bio je originalna i zagonetna ličnost, a po prosječnim shvaćanjima pomalo i čudna. Naročito ga je zanimala geomorfologija i geografija kraških planina, isključivo bosansko-hercegovačkih i hrvatskih, i o njima je napisao veći broj članaka i stručnih prikaza u beogradskim, zagrebačkim i sarajevskim listovima i časopisima. Njegova posebna strast bila je istraživanje Velebita na kome je bio sedamnaest puta. Samo uzdužno ga je prošao sedam puta (preko 1.000 kilometara pješice!) i objavio nekoliko stručnih monografija i putopisa. U nekim istraživanjima bio je blizak saradnik Jovana Cvijića, Josipa Poljaka i Dragutina Hirca. Suradivao je i s botaničkim institutima u Beču i Gracu, šaljući im naše rijetko planinsko bilje. Njegovo planinarenje, koje je imalo karakter istraživačkih pohoda, trajalo je danima i nedjeljama. Sve do svoje sedamdesete godine kretao se planinskim stazama i po bespuću isključivo pješice, iako su ga pokatkad pratila i po dva tovarna konja. On sam nikada ništa nije nosio, to su činili nosači i vodiči, bogato nagrađivani (prije prvog svjetskog rata gotovo uvijek zlatnim novcem) te tovarni konji. Nije bila rijetkost da na jednom od dva tovarna konja budu smješteni samo fotografski aparat velikog formata (9 × 12 i 13 × 18 cm) s golemim brojem straklenih fotografskih ploča i ostalom fotografskom opremom. Prožet dubokom humanošću i ljubavlju za našeg gorštackog čovjeka, sa sobom je uvijek nosio i veliku količinu lijekova i besplatno ih dijelio mještanima i čobanima. Odlikovao se nevjerovatnom skromnošću i upornošću. Danima je mogao živjeti u planini hraneći se onim što se moglo naći u oskudnim čobanskim stanovima. Stojički je

podnosio teškoće dugog pješaćenja i traganja za nepoznatim. »Mučio sam se kadgod grozno, bez vode po suncu, bez krova po kiši, bez postelje na travi i na kamenu, pa noćivao sam i u rupama na snegu« — pisao je o sebi.

Bio je velik majstor fotografije, a stavio ju je u službu geografije, etnografije i botanike. Svoju zbirku fotografija, remek-djela fotografske umjetnosti i velike naučne vrijednosti, preko 6.000 primjeraka, poklonio je za života Srpskom geografskom društvu i Sprskoj akademiji nauka.

Interes za naše visoke planine, vitalnost i zavidnu fizičku kondiciju zadržao je i u podmaklim staračkim godinama. Još u svojoj 78. godini verao se živahno po najvišim vrhovima Prokletija i Durmitora.

Najbolju analizu ličnosti Radivoja Simonovića i njegovog stvaralačkog rada dao je zagrebački profesor dr Miroslav Hirc. O Simonovićevom istraživačkom duhu i metodu Hirc je 1925. godine napisao u »Hrvatskom planinaru«: »On vječno umuje, traži, kritički ispituje; svagdje hoće da zaroni u biće same stvari, da dođe istini do njena dna, do njene srži. Kako to i zašto to tako biva? — ovo pitanje neprestano zaokupljuje njegov istraživački duh. On ne vjeruje lijepo nikome, ne vjeruje ništa ni samom sebi, dok se točno ne uvjeri, jer mu je upravo urođena strast da razmišlja o neriješenim problemima.« A kada je 20. oktobra 1924. godine Simonović u Zagrebu održao predavanje o »Idealnom planinarenju« i primljen za počasnog člana Hrvatskog planinarskog društva, Hirc je napisao: »Golemo zanimanje publike, koja je nagnula da njegovo predavanje čuje, bilo je najboljim dokazom, kako hrvatski planinari njegov rad cijene i što o njemu drže.«

Simonović je tijekom svog života napisao oko pedeset raznih monografija, putopisa, stručnih prikaza i članaka, najviše iz oblasti geografije, geomorfologije, etnografije i etnogenije, medicine, higijene i planinarstva. Od toga se više nego polovina i danas nalazi u biblioteci Matice srpske u Novom Sadu.

Povodom godišnjice smrti posjetili smo Simonovićev grob u Somboru. S tugom smo ugledali davno zaboravljeni nadgrobni spomenik, zarastao u korov i travu, jedva čitljivih uklesanih slova. Možda je to samo varka i privid, jer ovaj velikan jugoslavenskog planinarstva živi još u mislima svih onih koji ga se sjećaju ili su o njemu slušali.

Dva nježna žuta poljska cvijeta ubrali smo i stavili na spomenik neumrlom doktoru Radivoju Simonoviću.

Bura

ANTE RUKAVINA

GOSPIĆ

Ni najstariji drvari ni lugari nisu pamtili da je bura puhala toliko dugo i tako jako kao što je puhala s početka lipnja 1975. preko velebitskih vrhova u okolici Sugarske duljbe. Urličući oko bregova više od tjedan dana, neprestano se pojačavajući i na trenutke prijetući rušenjem drveća i stijena, ovih posljednjih proljetnih dana nije donosila ni snijeg ni kišu, nego je samo preko Velebita prevaljivala svoje udare i preko svih planinskih zapreka udarala o morsku površinu pretvarajući je u bijelu pjenu s visina nalik snježnoj plohi. I teško onome tko se tih dana nađe na njezinu udaru, drvaru u šumi, mornaru u uskovitlanom kotlu s tisuću virova i vrtloga i u oblacima slanih kapljica. Takovih dana samo se iza zaklonjenih vrata podsjeća na događaje prošlih burovnitih razdoblja i s koljena na koljeno prenose iste priče, pa i ovaj razgovor:

— Ej, vi Podgorci, zašto nam šaljete toliko juga preko Velebita — Ličanin će.

— Lako j' zato, ali teško nama kad nam ga vi budete vraćali, odgovara Podgorac misleći na buru, njezinu hladnoću, mećave i nesreće koje donosi.

Takovog jednog dana pošli smo upravo u te predjele, dobro odjeveni, jer kako kažu stari ljudi: ljeti se kožun mora ponijeti, a zimi tko hoće, tko neće. Teretnjaci su odvažali trupce iz okolice Jelove ruje za izvoz u Karlobag i za prorez u Perušić, pa nam je to skraćivalo prilaz do Panosa (1261 m), inače udaljenog od Gospića 30 km cestom kojom bi ove godine mogla prići i manja vozila, jer su je teretnjaci prilično uvaljali. Sa sve većom visinom bura se pretvarala u orkan, koji nije dao ni oka otvoriti. Činila se kao rijeka što se iz daljina probija oko vrhova i unaprijed šalje svoj zlokobni šum. Njime su u olujnim noćima, punim straha, uspavljivali djecu u ovim predjelima ili je budio starije i iz najdubljeg sna. Po stazama, po pašnjacima i po šumi, sve redom zeleno lišće i manje grane pokrivalo su tlo i činilo se da ga je neka čudna jesen pokidala s drveća. S naletima bure cijela se šuma povijala od sjeveroistoka ka moru, toliko se nagnjerala po padinama da je izgledalo kao da korača. Zatim bi se na čas sve smirilo, utihnuo, a onda je opet tutnjava počinjala iznova i tako dan za danom. Starija su stabla pucala, grane se odlamale, lišće je šuštao i sve skupa s urlicima bure slijevalo se u stravičan, rušilački šum koji se orio nad planinom.

Napredovali smo polako prema Malom stolcu (1282 m). Cestu smo ostavili prije Panosa i stazom krenuli desno kroz šumu.

Tako smo bili zaštićeni s desne strane i mogli ići ususret svojoj davnašnjoj želji: da možda nađemo Degeniju velebitiku u cvatu, kakvu je nije vidio ni Degen, ni Rossi, kako to piše naš pokojni zemljak dr Marko Tomičić, a sada su posljednji dani za to, jer ona cvate u svibnju. Na onom lijepom vidikovcu južno od Velikog stolca (1360 m) ne možemo ni malo uživati, jer se treba držati za kamenje da ne odletimo u vrtaču prema moru. Kao za inat padne nam na pamet ideja da pređemo preko Velikog stolca i da se uvjerimo kakova je tamo snaga bure. Istočna padina Velikog stolca travnata je, ugodna za oko, obrasla žilavom i tvrdom travom koja se već dugo ne kosi i koja jedino može odoljeti svim nepogodama i neprilikama što se zbijaju na jednom golom velebitskom vrhu. Sada je udari bure u trcima širokim nekoliko metara svijaju, saginju do samog tla i kao valjkom valjaju strelovitom brzinom što je jedva oko slijedi, da bi se istog časa između tih trakova nagnutih na jugozapad pojavili novi traci kojima se trava nagnjerala i valjala na suprotnu stranu, vjerojatno pod utjecajem na čas nastalog negativnog tlaka zraka. I tako se na padini pred nama odvijao ples zračnih struja i tkanje zelenih vlati kao da njime rukovodi neki neumorni tkalac s one strane Velebita. Samo je suho i otkinuto zeleno lišće stalno letjelo u jednom pravcu, prema moru, što bi se dogodilo i nama kad bi imali na leđa pričvršćen otvoreni padobran. Tko zna, tko zna gdje bi se zaustavili?

Po samom hrptu ne možemo napredovati, ne želimo skrenuti ni na zaklonjenu južnu padinu, nego ćemo po najizloženijoj strani na sam vrh. U trenucima najjačeg udara bure ne čujemo dozivanje ni na udaljenosti od nekoliko koraka, a tada ne možemo ni obastati u hod. Jedino se četveronoške može naprijed i to na trenutke i na centimetre. Koji put se ni to ne može, jer se jedva možemo održati na goloj padini držeći se za travu ili kamen u strahu da ne budemo prebačeni na drugu stranu vrha. Ali tada ponestane zraka, zračna struja ispije ga i čini se da su pluća stisnuta pod samim grlom, tada se mora glava okrenuti u buru ma koliko god to bilo neugodno za lice. No sada snaga zračnog udara nadjača mišićje lica i iskrivi ga u obledenu grimasu koja se ne može nadvladati snagom volje i mišićja sve dok se ne okrene glava u tijek strujanja zraka. I tako iz ležećeg položaja i skvrčeni na travi izdržavamo nalete što struje nad nama i po nama, na čas se izgube nad morem, da uho već iz daljine osjeti dolazak novih — tako tri prkosna čovjeka žele dohvatiti vrh Veli-

kog stolca, i onaj bijeli oblak što se nad njim koči, i onda još vidjeti Degeniju u cvatu. A oblak je daleko, čini se da je iznad vrha Kruga (1342 m) što smo ga napokon ugledali s one strane Velikog stolca. Ustobočio se oblak i ukočio, golem i nepomičan, nit se miče, nit se smiče, on je visoko iznad svih brda i strujanja zraka i u svojim visinama trenutno je on jedini stanovnik. Nešto niže drugi, manji bijeli oblaci kao krpe polijegaju po brdima i jure svi u jednom smjeru, rastrgavaju se i opet spajaju i čini se kao da svi nailaze pod onaj veliki oblak nad Krugom. I gle čuda, tu se u trakovima izdižu, rasplinjavaju i nestaju, kao da ih je progutao onaj mirni oblak nad njima.

Spuštao se u zaklonjeni prostor s one strane vrha, upravo nad Šugarskom dulibom i promatramo more ispod nas. Znamo, to je sad uskomešana bijela nazubljena površina kojoj se valovi čine kao u vis okrenuti noževi što se premještaju i opet pojavljuju sve oštrije i rastrganiji da se raspadnu u bijelu pjenu koja zapljuskuje otočje i obale sve do kraja vidokruga. Novi i novi udari orkanske snage survavaju se na more zavijajući kao stotine gladnih vukova i predajući sav svoj bijes valovima. Nakon svega zastanu riječi u odrvnelim ustima, kao što je život zastao u onim prerano otkinutim granama. Sami smo, ni jedna ptica ne pojavljuje se u zraku, a što bi tek bilo da je bura donosila potoke hladne kiše ili oblake snijega....

U mislima sjećamo se poznatih nam redaka koji opisuju ovakove dane iz pera inž. Ante Premužića. On se prije rata bavio problemima što ih bura zadaje velebitskim seljacima i, evo jednog njegova napisa s Prvog savjetovanja o borbi protiv erozije održanog godine 1955.

»Najveću takovu poharu bure vidio sam na svoje oči u zaselku Šikići i Rudelići, 750 m visoko nad morem, iznad sela Lukovo Šugarje, na pola puta između Karlobaga i dalmatinske granice. Jedna suha bura, koja je puhala (1933. god.) tri dana i četiri noći odnesla je ubogoj primorskoj srotinji čitavu jednu njivu od jednog hektara. Prije no što je ta bura počela puhati bila su od zemljišta dva komadića obrađena, a ostalo je bila ledina pod travom. Ta ledina je bila na nekoliko mjesta poderana razgazima stoke u obliku isprekidanih staza ili jaraka. U tim jarcima ili jamicama bilo je nekoliko rpica oštrobričnih mrvica, u kakve se suha kraška crljenica obično raspada. Te su mrvice služile buri kao pomagalo za struganje ostale nerazdrobljene zemlje, kao što služi u potoku sitniji pijesak i šljunak vodi za struganje većeg kamenja i podiranje obala. Kad se bura smirila, vidio sam po prilici jednu dvadesetinu bivše njive u rpi sipine s jednoga i drugog kraja ogradnog zida u formi nekog crnog snježnog zapuha (smeta), a svu ostalu zemlju bivše njive raznesla je bura po moru mrtvog kamenja, što

se tužno i pusto prostrlo između brdskog zaravanka, na kome je bila njiva, i pravoga mora. Nigdje joj se daleko ni traga vidjelo nije. Na mjestu bivše njive žutila se namreškana površina žutog šljunka, s kojega je tu i tamo stršio po koji visoki kamen-spomenik, na kojem sam točno pomoću metra mogao izmjeriti da je na njivi prije te bure bila zemlja 1-2,5 metra debela.«

Tko zna, možda se istog ovog časa tu negdje ispod nas, kao i prije više od četiri desetljeća, zbiva isti događaj, tko zna da li čiju njivicu sad bura raznosi ili možda čiji čamac nestaje u beznađu. Istina, danas to nestajanje njivica nije tako bolno, jer ih rijetki preostali stanovnici ovih područja sve manje koriste, no nekad je nestanak neke njivice značio godine oskudijevanja i dugog čekanja boljih dana.

Uočio je to i naš veliki pjesnik, pa pjeva o vječnoj postojanosti velebitske bure i nazire posljedice njezinih orkanskih udara:

Velebitskoj tu na hridi
Nestat će nam opet krova
I bakice starog kova;

Tek će bura tud da bridu
Vrh kamena pradjedova.
Po grdnjoj joj piramidi!

Silvije S. Kranjčević,
(Velebitska baka, 1898)

S tim mislima i sad već zaklonjeni spuštamo se južnom velikostolačkom padinom prema stazi da nakon desetak minuta dosegemo ruševine nekadašnje lugarnice u Šugarskoj dulibi. I sve nam se čini razdrmano, i brda, i ova davno porušena lugarnica. Kukove Plane (1304 m) jugozapadno od nas kao da je bura rascijepila i raširila više nego prije, a ponajviše čini se razdrobljeno ono točilo, onaj surovi kamenjar na njezinoj sjeveroistočnoj strani gdje na najvećem udaru svim velebitskim nepogodama odolijeva nekoliko desetaka čuperaka Degenije velebitike, najrjeđe biljke hrvatske cvjetane, koja raste samo na Velebitu. Četiri po četiri žute laticе njezinih cvjetova jedino su nam svijetlo u sivilu današnjeg dana. A srebrnosivi tanki listići viće i samo za nekoliko centimetara natkriljuju rastresito kamenje ovog kratkog točila i čini se kao da rastu s gola kamena.

Bura i dalje traje, ona čista, od davnine poznata, što je brazgotinama uresila velebitske stijene, što prisiljava stabla da rastu nagnuta od njezine siline i sprečava im rast grana na sjevernoj strani, ona koja ostavlja bore straha i bore tvrdoće na licima gorštaka. Kroz stoljeća velebitskog naselenja posijala je po planini križeve nad ostacima zametenih i tako imenovala mnoga usputna neoznačena mjesta, bila je i ostala ukras stravičnih priča s planine, njezin neraskidivi dio. I kada je zovu senjska ili oštarska ili kako drugačije, ona je velebitska i naša, pa makar bila i ljuta i smrtonosna. Psujemo je, bojimo je se i divimo joj se.

Jedan upotrebljivi planinarski priručnik

U povodu Smerkeove knjige »Planinarstvo i alpinizam«

H. ČAUŠEVIĆ

SARAJEVO

Pisati priručnik bilo koje sportske ili slične discipline, pa naravno i planinarstva, nužno pretpostavlja solidne pripreme i po pravilu suradnju većeg broja stručnjaka, jer je u razvitku svake ljudske djelatnosti do danas nataoženo toliko činjenica, datosti i istina, da njihovo poznavanje, sređivanje i prezentiranje javnosti, čak i u obliku obične kompilacije, po pravilu prelazi snage jednog čovjeka.

Ove misli nehotično se nameću prilikom čitanja dobro opremljene knjige »Planinarstvo i alpinizam« (autor Zlatko Smerke, koautori pojedinih priloga Stanko Gilić, Vlado Oštrić i mr. Srećko Božićević, izdanje PD »Ravna Gora« Varaždin 1974), čiji pisac u uvodu ističe pretenziju da čitaocu pruži »... više od običnog znanja o planinarstvu.«

I zaista, autor je uspio iz raspoloživih priručnika, monografija, udžbenika i planinarskih časopisa, a svakako i iz vlastitog iskustva, prikupiti i iznijeti velik broj informacija o izvjesnim granama planinarstva, posebno o alpinizmu, kao i o pojedinim znanostima i vještinama, koje bi planinar trebalo da pozna (npr. prva pomoć, bivačovanje, opasnosti u planini, orijentacija, markiranje puteva, fotografija i sl.), te sve to začiniti više ili manje uspješnim fotografijama i crtežima, koji imaju nespornu vrijednost. Mnogi od ovih podataka našem prosječnom planinaru, a posebno alpinisti, bit će od znatne koristi ako ni zbog čega drugog, a ono zbog činjenice da su koncentrirani na jednom mjestu i tako lako uočljivi i upotrebljivi.

Promatrana iz ovog kuta, knjiga »Planinarstvo i alpinizam« ima bez sumnje svoju upotrebljivu vrijednost, pogotovo pod uvjetima naše kronične oskudice planinarskih priručnika i sličnih publikacija. Zbog toga izvjestan broj pogrešaka, koje u knjizi nalazimo, kao i nepotrebna razvučenost teksta s mnogim suvišnim podacima, većinom preuzetim iz školskih udžbenika, u ovom pogledu odviše ne umanjuje vrijednost i praktičnu upotrebljivost knjige, niti predstavlja nedostatke, koji zabrinjavaju.

Zabrinuti nas moraju, i to vrlo ozbiljno, pojmovne nejasnoće i nedosljednosti, nesistematičnost i nepotpunost same knjige, kao planinarskog priručnika naglašenih pretenzija.

Naime, u publikaciji, koja pretendira da pruži više od običnog znanja o planinarstvu, obavezno je trebalo bar pokušati da se pojam planinarstva zahvati sa suvremenijeg gledišta, da se analizira njegova suština, a

posebno svrha, koja nam je do danas ostala nerazjašnjena i to u prvom redu zbog toga što planinarstvo još nismo smjestili, ili se ne usudujemo da ga smjestimo, u jednu od ljudskih djelatnosti, koje proističu iz slobodnog vremena.

Umjesto da se zadrži na ovom mučnom problemu, što bi inače bilo normalno, autor suštinsko pitanje planinarstva rješava jednostavno konvencionalnim, pa i zastarjelim deskripcijama, koje danas moderni planinar teško da može prihvatiti. Jer suhoparne i anahronističke misli i konstatacije da je planinarstvo vrsta aktivnog odmora, da je njegova svrha upoznavanje ljepote prirode i obogaćenje osjećaja, da i obično izletništvo spada u planinarstvo, a da je alpinizam sport i najviši stupanj planinarstva, — sigurno nisu rješavanje biti problema, ovakve konstatacije mogu čak i da zbune.

Neshvatljivo je da autor smatra planinarstvom obične šetnje po okolici, do koje se redovito dolazi uspinjačom ili motornim vozilom (neukusan je novinarski naziv »motorizirani planinar«!), iako bi bar danas trebalo da bude jasno da bez aktivnog i određenog napora, bilo u obliku pješčenja, penjanja i sl., nema planinarstva. Smatrati i običnog šetača planinarom samo zbog toga što prolazi šumskom stazom, najčešće usmjeren ka najbližoj gostionici ili drumskoj mehani, nedopušteno je devalviranje planinarstva.

S druge strane potpuno je nejasno zbog čega autor samo alpinizam, kao kategoriju planinarstva, smatra sportom, dok pješačko planinarstvo, špiljarstvo i planinarsko skijaanje ostavlja da lebde u zrakopraznom prostoru pojmovne nedorečenosti i neodređenosti.

Ako alpinizam odražava — prema autoru — borbu čovjeka s prirodom i njenim silama

Zlatko Smerke: PLANINARSTVO I ALPINIZAM. Biblioteka PD »Ravna gora«, knjiga 1. Varaždin 1974. Broširano, 437 stranica, 17x21 cm, tiskano na papiru za umjetni tisak, 450 slika, naslovna stranica u bojama. Cijena 100 dinara. Narudžbe prima PD »Ravna gora«, 42001 Varaždin, pp 128. Knjiga predstavlja planinarsko alpinistički udžbenik i jedinstvena je na našem planinarskom knjižarskom tržištu. Unatoč visokoj nakladi (4000) uskoro će biti rasprodana.

Poznati planinarski mislilac H. Čaušević ne upušta se ovdje u prikaz Smerkeove knjige nego je koristi kao priliku da prikaže svoje nazore o planinarstvu i alpinizmu. Knjiga zaslužuje da se NP na nju temeljito osvrnu. Opširno ju je prikazao Stanislav Gilić u riječkom Planinarskom listu (1974, 95). On najveću vrijednost pridaje izvrsnim i brojnim ilustracijama, a glavnim nedostatkom smatra velik broj grešaka (loše obavljen lektorski i korektorski posao).

bez ovacija i bodrenja gledalaca te ako je zbog toga sportska aktivnost sui generis, onda se opravdano pitamo: zar istu borbu s prirodom i njenim silama ne nalazimo npr. i kod visokogorskog planinarenja ili surovog planinarskog skijanja? Autor gubi iz vida činjenicu da je razlika između alpinizma, kao planinarske kategorije, i recimo pješackog planinarenja samo u načinu savladavanja jednog otpora (penjanje — pješaćenje), dok je cilj uvijek isti, pa dosljedno tome, ako jednu planinarsku kategoriju svrstamo, kako to čini autor, među sportske discipline, onda moramo ostati dosljedni pa to isto učiniti i s drugim vrstama planinarstva, jer kod sviju je imanentan isti napor samo različitog intenziteta (borba s prirodom).

Ova pojmovna neodređenost i konfuznost knjige »Alpinizam i planinarstvo« očituje se čak i u njenom naslovu, iz kojeg bismo lako mogli zaključiti da su planinarstvo i alpinizam dvije potpuno različite i neovisne aktivnosti. Ako je alpinizam samo jedna od kategorija planinarstva, što i autor potvrđuje, tada opći pojam planinarstva obuhvata eo ipso i alpinizam, kao jednu vrstu ili jedan način planinarenja (isto kao što je crawl jedan od načina plivanja, pa bi stoga bilo apsurdno nekom priručniku plivanja dati recimo naziv »Plivanje i crawl«). Ovaj pojmovni nesklad samog naziva knjige pokazuje — ako ga nisu diktirali komercijalni razlozi — nesigurnost autora u tretiranju temeljnih problema planinarstva. Zbog toga nije čudo što autor pored alpinizma, špiljarstva i skijanja (ispušteno je pješacko planinarstvo kao najširi oblik planinarenja), smatra da planinarstvo objedinjuje kao svoj specifični oblik djelovanja i vodičku službu, gorsku službu spašavanja, označavanje planinarskih puteva i sl., iako je bar danas jasno da vodička služba, označavanje puteva ili gorska služba spašavanja nisu poseban način, podvrsta ili kategorija planinarstva, nego samo određeni oblik planinarske organizacije.

Međutim, i na terenu izlaganja već poznatih činjenica i faktografskih podataka autor ostavlja nedopustive praznine, dok s druge strane u ionako razvučeni tekst uvlači suvišne i nepotrebne informacije. U poglavlju »Razvoj planinarstva i alpinizma« uopće se ne govori o razvitku planinarstva čak i u našim regionima, dok se razvitak alpinizma prikazuje tako detaljno da na momente imamo dojam da je pred nama neki ekskluzivni alpinistički priručnik. (U ovom poglavlju mirno se mogao izostaviti Oštričev prilog »Alpinizam na mjesecu«, koji za sada spada u oblast polunaučne fantastike, dok Giličev prilog o etici alpinizma ima dosta diskutabilnih postavki. Vrlo je problematično da li se može govoriti samo o etici alpinizma, ako ne želimo doći do apsurduma da i špiljari počnu govoriti o etici špiljarstva, skijaši o svojoj

etici i sl. Smatram da bi bilo pravilnije tretirati planinarsku etiku, pa čak širu etiku ljudi koji su povezani istim ili sličnim ciljem, a koje međusobni odnosi, pa i opasnosti, upućuju na pridržavanje određenih normi ponašanja.)

Čitavo poglavlje »Postanak planina«, koje je ustvari pretakanje poznatih podataka iz udžbenika geografije za pučke i srednje škole, moglo se bez grižnje savjesti izostaviti. Umjesto suhoparnih kozmografskih, geografskih i sličnih podataka autor je trebao, pa čak i bio dužan s obzirom na pretencioznu namjenu knjige, da nam prikaže bar u osnovnim crtama jugoslavensko **planinarsko** područje, i to iz aspekta svih vrsta planinarskih aktivnosti (odlični prilog mr. Božičevića o speleologiji donekle umanjuje ovaj vakuum, bar u odnosu na špiljarstvo).

Šteta je što u poglavljima o orijentacijskim natjecanjima i planinarskim transverzalam autor nije dao bližu (možda i sociološku) analizu ovog novog fenomena, koji dolazi do izražaja u novije doba u pješackom planinarstvu, da u posljednje vrijeme dobije čak i masovni prizvuk u bodovanju planinarskih vrhova. A upravo ovi novi načini planinarenja pokazuju otvorenu transformaciju i prilagodavanje pješackog planinarstva potrebama novih generacija, koje traže jasno fiksiranje ciljeva planinarstva bez ikakvih dilema i unošenja više dinamike u samo planinarstvo, i koje se — otvoreno govoreći — ne zadovoljavaju više samo doživljajem ljepote u prirodi, udisanjem zraka, procijeđenog kroz grane smrče i ariša, i jednoličnim hodanjem po planinskim stazama.

Sasvim je razumljivo da je tehničari alpinističkog penjanja autor posvetio najviše pažnje (oko 100 stranica) i ovo je bez sumnje najuspjelije poglavlje knjige, što ne bismo mogli reći za poglavlje o planinarskom skijanju, koje je napisano nekako ishitreno i na brzinu. Teško bismo se danas mogli složiti s prilično staromodnim nazorima autora da skijaš-planinar prvenstveno treba da nauči hodati na skijama po planini, a da mu nije nužno poznavanje više skijaške tehnike (autor kaže »skijanje na pisti«). Ovakvo shvatanje je vladalo među planinarima između dva rata i neposredno poslije rata. Danas, međutim, suvremeni planinar traži i brzo kretanje po snježnim planinama, pa stoga i moderne škole planinarskog skijanja pružaju s uspjehom svojim učenicima najsuvremeniju tehniku skijanja. Ove esencijalne promjene i u planinarskom skijanju autor je, izgleda, potpuno ispustio iz vida.

Ne upuštajući se u razmatranje pojedinih diskutabilnih stavova ili nebitnih pogrešaka, konačno smatram da knjiga »Alpinizam i planinarstvo« — i pored svih iznesenih podataka — može poslužiti kao koristan i upotrebljiv priručnik.

Mosorski pasteli

(Nastavak)

PETAR TABAK
SPLIT

MAGISTRA VITAE

Historia testis temporum, lux veritatis,
vita memoriae, magistra vitae, nuntia
vetustatis.

Cicero

Nikada idila jednoga kraja nije ostajala bez žrtava. Sadašnji nijemi ostaci jednog vremena u dubravskom kraju, podno tuste Botajne, kao i crkvice sv. Rajnerija-Arnira, šute. I gomile i livade i škrbine šute! A tu se pred oko osam stotina godina odvijala drama u šekspirovskom epilogu: biti — ne biti! Splićanima je trebalo životna prostora. Plod jednog falsifikata urodio je trzavicama i konačno tragedijom. Splitski nadbiskup Rajnerij došao je da od Poljičana traži svoja prava na plodove i njive. Ali je potekla krv. Ni prva ni posljednja! Arnir je postao mučeničkom i proglašen svecem, a Poljičani i dalje kopahu i sijahu i sadijahu na svojim mršavim njivama i zube krhahu za onu sirotinju i samotinju.

Danas, kada silazite s dubravskih ravni i grabite prostor niz Vire, ostavljajući s lijeva brijeg Dračevu Rudinu, a Mali brig vam bude zaklanjao dah nježna maestrata i sve više budete zapadali u beskrajn mir kraja, ne možete mimoći kapelicu, kamenu i siromašnu i u živu stijenu zbijenu. Tu ćete osluhnuti tih i vragoljast žubor potočića koji u mirnu padu vijuga k intimnu Zaporu. Ali ćete osjetiti da ste na području koje vapi za spoznajama.

Gdje zapravo Poljičani napadoše nadbiskupa Arnira? Ovdje, u ovom prolazu? Ili između Tugara i Srinjina, na potoku Vilaru? Ili na Mutograsu, tusta tri-četiri kilometra pri moru? I povijest će i seljani pripovijedati prema svojim čuvenjima. I Toma Arhiđakon ima svoju verziju Rajnerijeve pogibije. A tko bi imao snage da prečue u što vjerovahu stanovnici razvučene Dubrave: Tu, u toj crkvi, kažu oni, mogu se vidjeti za dokaz Arnirove stopice. To su utisci koljena u kamen. Ostaše udubljena čim je prvi put nadbiskup Arnir-Rajnerij klonuo od nabacivana kamenja. I te ste stopice i danas znoje za pokor grijeha. Arnir je izdahnuo stotinjak metara — tvrde Dubravčani — podalje. I tu su stopice, samo te ne suze. Htjelo se nadbiskupu tuđinstva. Ali nije uspio doći dalje od Podstinja kada ga obrlatiše Kačići i, kažu, da su u tome i Užinići sudjelovali.

Zaman ćete tragati za »librom« uzduž i poprieko potoka Vilara da biste odgonetali drugu verziju Rajnerijeve smrti. Nju podržavaju mještani Sitnoga. Sigurno je da »libar«

postoji u nekoj zaklonici, samo nema danas onih koji bi ga posvjedočili. Mladi naraštaji uz Vilar ništa ne znaju o »libru«, a predaja tvrdi da je Rajnerij prevario Sitnjane. Ojadeni skočiše neki Krstulovići i ubiše nadbiskupa u zatiljak. Gdje je pao, udari knjigom o kamen. I to zovu »libar«.

Koji hoće doznati i treću inačicu slučaja, neka čita Tomu Arcidakona:

»A građani (splitski, op. P. T.) ... naglo potrče po oružje, te jedni morem, a drugi kopnom velikom žurbom pohitaju na Muto-gras gdje je bio izvršen zločin.«

Jedan događaj — tri inačice! Errare humanum est!

TOPONOMASTICA MOSORIANA

— Rade, sine, nemoj majke zaboraviti...

— Ilija! Ilija! Ilija! — vikala je druga žena, tražeći očajno pogledom poznatu, dragu glavu, i ponavljala je što neprestano kao da bi htela da detetu useče u pamet to ime koje će mu već kroz koji dan zauvek biti oduzeto...

Ivo Andrić

Ljubav rađa privrženost, a iz odanosti čini nam se neoprostivo smetnuti s uma i najsitniji detalj. Zaborav je bol koja onespokojava i čini nam život paklom, truje radosti duha i mrvli nam blještavosti svakodnevnog sreće.

I uvijek je tako: što volimo do u bezgranične duše, to gubimo u površnostima svakodnevice.

Nemojte pješačiti mosorskom oputinama misleći samo na sebe, na svoj »gušt«, na svoju snagu, na svoju strast, na bijeg od gradske buke, na otrešćenje urbanih vreva i ubilačka smoga. Znajte, kada ste na Mosoru, da ste na neke vrsti posvećenom tlu. To nije gora koju ne prati čovjekova kob, to nije mjesto koje ne uzljubi ljudsko srce, to nisu kuci koje ne ušćeva neuništiva predanost naroda. Polazeći na Mosor, hodočastimo, poklonici smo svake vrtače, svakoga žbuna, svake stijene i posvudašnjih kutaka. A oni su od vajkada imenovani. Oni se poznaju po svojem znamenju kao što se i međusobno poznajemo; određeni su poput naših bližnjih i najmilijih.

Uzalud ćete tražiti Texas na Mosoru. Ali ćete prelaziti preko njegove kičme. On je ubačen u Mosor kao uljez, dolutao je kao nezvan gost. Nije došao s okupacijom, nego su ga izletnici prostrli kao pogrebnu platu nad autohton naziv Zagrađa.

Izgubiv ime i znamen, više nismo što smo bili i što jesmo. Bezimenjaka se uvijek sma-

tralo tuđincem. Hoće li Mosor postati tuđinac u našem narodojezičnom tkivu? Koju bi prednost imao naziv Texas nad stoljetnim toponimom Zagrade?

Što su očevi životima branili da sinovi nehajem i pomodarstvom otuđe!

I nije to bezvrijedna i sitna igra. Poremećeni toponimski znamenja pojedinih lokaliteta i zbunjuju i plaše i ne daju naslutiti na dobro.

Koliko je posjetilaca Mosoru? Koliko ih je koji u tihom dijalogu s predjelima nastoje zadržati sliku i riječ znana kraja? Koliko je pera što bliže i produžuju živovanje običajima kojih sve više nestaje i terminima koji svakodnevno hlape na plitici zaborava?

I ne zna se koja je kob kobnija: ili od onih koji gube spomen na mjesto svoga rođenja i zavičajnih nazivlja ili od onih koji dolazeći donose i odnose i raznose svijetom otuđenice i preplavljuju mutežem ionako ustalasali nehaj prema svemu što ne kumuje trenutačnoj strasti i mamoni.

TEMPORA MUTANTUR...

Gdje je zuj vretena, miris hljeba
Što s domaćim šturkom slavi život blag;
Gdje su okna s komadićkom neba,
Tiha škripa vrata, sveti kućni prag? ...
Nigdje plača. Smijeha. Kletve.

Pjesme...
I. G. Kovačić

Kada se spuštate niz grotlo podno Zagrada, nema srca koje tuga ne obuze: pusti i prazni Lolići i Mihanovići. Sela kao poslije orkana, sela kao povaljeno granje, kao raznijeto lišće, sve trulo i u raspadanju.

Istina je da ćete mimoići strvinu. Ali radi strvine! Loliće ćete mimoići jer ih obgrljuje od vajkada razrovan puteljak, a Mihanovića nećete ni dolaziti. K njima bi trebalo skrenuti uza stranu. Izvan su ruke. A to je dandanas (i za planinare!) deficitarna mjera, i puta i vremena! Ipak su Lolići prva spoznaja kobi našega tla: prazni domovi, ugasla ognjišta, konobe i pojate. Izbe oplnene teškim paučinama koje rese one svijetle i tamne prostore i u svome vremenskom žutilu doživaju u pamet načitaniku dah protekle romantike. Tu gumno svedeno na najsitniju mjeru, tamo zdenac u kojem voda živica još protiče, podalje poljićine obrasle dračom. I korov raste po njima i skriva sram one škrte zemlje koja plodijaše tek toliko da utaži glad na poluotvorenim usnama.

Tu vam sve biva kao neka antinazorovska aluzija na naše dračje i šikarje: živa stvarnost gdje korijenje ostaje bez korenika. Jer, u Lolićima i Mihanovićima gruda nema zadržateljske snage. I nostalgija je ondje pala na ispitu, ako li slučaju ne ubrojimo posljednje stanovnike Lolića: starog Luku i ženu mu Jaku, posljednje Mohikance, a kojih (i njih!) danas tamo više ne ima. Luka Lolić je u mutnom usijanju mozgovnih fenomena našao zbroj svojih godina u hladu vode domaćega

bunara, a ženu mu Jaku, već prije, deložiraše iz one mosorske čamotinje, jer osta bez živa stvora i blagotvorna protoka struje.

U Mihanovićima je davnije zamrla pjesma djevojačka, utihnulo glas žena i ljudi, vika se djece zgrčila o kamen i kao jeka utekla iz rodna obzidana doma. Oni su, Mihanovići! — da obrazložim — konačno (koje li ironije!), bili per stopa bliže Žrnovnici, i Korešnici, i asfaltu, tako su prije i ponestajali iz ovog mosorskog ugla.

I sada zjape razrušeni kućerci, strše u nebo oštruljci popadalih krovova, a nad svime lebdi neka strava koja silom tajanstvenosti steže srce: ništa se ne događa, a dogodilo se; nikome ništa ne biva, a biva nam tijesno u misli. I ne znamo što bismo smislili, što kazali, kako dorekli tu smrtnost dvaju sela, onu sudbu živih i potrebu ljudi da se uklope u suvremeniji konfor i opsežnije namirivanje dnevnih potreba.

Ne, dosta je žalopjki za proteklostima. Tu život nije bio življenja moguć, ni življenje vrijedno današnjim prilikama. Da, ali je — ljudi, o ljudi! — onda u Mosoru živio život. Danas ga nema. I kome da danas služi Mosor? On je oduvijek služio ljudima. I ni zerce se nije izmijenio. Bio je darežljiv koliko je mogao, bio je podatan kao ljetnji povjetarac. Siromašku bio je okrepa i zaklon. Samo, danas siromaha po Mosoru nema. Zar je onda Mosor postao anakronizam?

Sitno gornje je napućeno jer je bilo sretnije ruke: imalo je, i ima! — cestu. Lolići i Mihanovići su prkos za sebe. Do njih se treba penjati stubičastim proplankom koji su i planinari prekrstili u Vražji uspon. I baš kada su Mihanovići i Lolići uspjeli da stucaju što bi se kolnikom moglo nazvati, zarije se u njihovu želju i spoznaju misao drukčijega sadržaja: razbježaše se u par godina po svom svijetu: i u pečalbu odoše, i u sva su se gradska obitavališta nastanili, i u nizine su sašli. I do danas nisu poželjeli svog odjubljenog kraja. I neće! — kažu u svakodnevnim svojim govorenjima i prisjećanjima.

Nad Sitnom gornjim, u Poljićinama, imadoše neki Krstulovići svoje zidanice. Danas su jedva zapažljive gomile. Trezveniji kažu: Tako će isto biti i s Lolićima i Mihanovićima. Pa što?! Plakahu prijašnji za ranija napuštanja očevina, plaču i današnji za današnja. I tko da se na to osvrće?!

Da, ali kada se budete ponovno penjali u Vražji uspon, nećete, kao i prije, čuti glas ljudi, povike djevojačke ni plač nejačadi. Nećete vidjeti kako se crnosiv dim izdiže s užganih kolina i kako zvrkasto izbija iz sitnih »fumarića«. Zbogom neminovni dahu što napunjaše nosnice mirisima s punih ognjišta; zbogom mili ugođaju dobrodošlice svakoj uzjednjeloj duši; zbogom topli odmoru svakoj preumornoj nozi uz čašicu razgovora i komadićak odmora! Kada sretnete čovjeka, ako ga sretnete, znajte, da se taj ne diže niti spušta ni kao Lolić ni kao Mihanović. To je putnik, došljak, slučajnik koji vam nema ni što dati niti ponuditi, osim trenutna pozdrava i brzog

zaborava. Pa i to je dosta danas na tom dijelu Mosora, iako je malo za Mosor.

Kada sam jednom, lunajući višačkim kramem, stupio onako dokon na prva vrata i zalazio ukućanima mir i zdravlje i blagoslov, odmah se uvalismo u razgovor o Mosoru.

I to su oni najdivniji trenuci i nezaboravne spoznaje o Mosoru. Prvo što čovjek sretne u onim sitnim kamenim kućercima beskrajna je otvorenost Poljičana. Uđete kroz uska vrata, sjednete u usku, zbijenu »kužinu« ili »komoru« da vam čovjek toga kraja, opaljen suncem i izmračen vjetroinama, rastvori sva vrata srca i uma. Nema više u njihovim kućama starih komina. Sve je elektrificirano. Ali iz starih i mladih Poljičana izbija razdragan mir i stoljetna mudrost u odabiranju misli. Posvuda se osjeća vedrina, posvuda toplina i usrdnost. I da ste ne znam kolik zatucalo, morate smjesta ispraviti sve nasumne predodžbe o Poljičanima, o kraju u kojem ste, o tlu na kojem ste.

A pamćenje im je kao u stoljetnim knjigama!

Krivo napisano mjesto Višak u jednoj monografskoj knjizi o Mosoru natjeralo me je na krivu presudbu. Izvedoh da je toponim toga kraja u vezi s gajenjem višanja. To im pripomenuh, ali sam odmah vidio na njihovim usnama smiješak i u očima pedagošku blagost. Uvidio sam grešku, ali su mi razjasnili zabludu: Mi smo »su-Višak«! I smiju se. Mi smo — kažu — otkad je probijen put, jedini koji u knjige bilježimo »Višak« — svi drugi su manjak. I smiju se.

— Recite, ljudi, čoviku šta je da je. To vam je, dragi moj, bilo davno i ovako: u stara vremena napadoše nas Turci. I slabo su se proveli, ovdje. Kad smo i' posmicali, poobišali smo i' tamo o nešpule. Eto, od toga vremena mi smo Višak. I svi ozbiljno šute.

Tako govorahu koji su na pola puta između komšiluka Sirotkovića i Sitnoga donjega. A kada sam otvorio bilježnicu da to zapišem, jedna se stara glava pomaknu i prošapta da svi čuju: »Pusti čovika nek' zapiše. Triba' će mu.

I, evo, ustrebalo je!

A tko da ne povjeruje još i onom toponomastičkom tumačenju za koje se svi kunijahu: prije su se zvali Lipopir.

Kada sam nešto ranije naveo da je Mosor majdan svima od pera i nauke, neću ni da napominjem da je on to i filozozima.

Kada ste u Sitnome donjem, nemojte ni na što drugo misliti, nego zahvatite to mjesto u

vremenskom proticanju. Opaziti ćete čudnu mješavinu protekloga i nastajućega. Novo i staro rve se u tome mjestu kao nigdje drugdje. Vjerojatno: Sitno je donje posebne »fele«.

Vrijeme je veći rušilac od svih najezda Huna, od svih zavojevača, jače od potresa i survina. I tome kao da čovjek odoljeti ne može. Tko može zaustaviti rastakanja seoskih sredina?! Vrijeme juri neumitno naprijed. Život postaje složeniji i raskošniji. Ono sitno i zbijeno u Sitnome donjem postaje preživjelo i pretijesno. Prizemnice i dvorišta, ognjišta i konobe uz vidljiv kas ustupaju mjesto moderniziranim oblicima života i stanovanja. Agonija je zahvatila i ovo simpatično mjesto: starih gradnji usuhlo zidanih najčudnijih oblika sve više nestaje. Beton postaje najčešće tvorivo sitanjskih gradnji. Sve je rjede teških zidnih blokova kojih su ulazi i otvori potamnili od neumorna dima što se posvuda provlačio do »čista zraka«. I veliko je pitanje hoće li slika Sitna donjega, pa i ovakva kakva je danas, potrajati još koji ljudski vijek.

Trk vremena i potreba života nasušnija je od naših željica. Sitno donje toliko je intimno, toliko svoje da nas spopada mučna tuga kada takvo ne bi bilo i u buduće.

Kada se spuštate s brdašca Graca i za ledima ostavite slikovito mjesto Golubić, stići ćete u Dvore, baš na uviru suha potoka Brisnika u nikad presušivu Zrnovnicu. Dojučer su to bili Sinovčića dvori, a u 17. stoljeću tu je solinski Ahmet-beg imao svoju kulu. To je ona kamena zidanica što se izdiže nad stabaljem i propinje kao mlad pastuh da bi doseгла dva jablana koja šutljivo dubu u vedra i oblačna nebesa, da bi usrkala daha i sunca što ga tako uporno i stoljećima zakriva tamna i prkosna gora Sridivica. Tu, baš u Dvorima, u grudima najzamannije prirodne ljepote, izvor je života živahne Zrnovnice; iz nečujnih dubina vri voda i valja se u vijuge, u zavoje i u potihu glasu šapti:

Kada iz kamena prsnem,
gladna topline i neba,
vedrine ću nabiti kišama.
Dat ću zemlji okrepe i hljeba.
Radost i tugu ponijet ću,
i sreću i tisuće muka;
dar ću biti čovjeku i listu.
I žljebu ću postati ruka.
Pojurit ću poljima, mjestima.
Pod nebom neću stati.
Kud ću krenuti, kamo utonuti,
to nitko neće znati.

Zahvaljujemo za pomoć »Našim planinama«

Toni Lebinger, Litija
Arnold Pavlič, Celje
PSD »Jugodent«, Novi Sad
Aleksandar Polanski, Zagreb
Aleksandar Stanić, Karlovac
Srećko Diminić, Zagreb
Jakov Krizmanić, Zagreb

Josip Palić, Zagreb
Božidar Abramović, Sl. Brod
Milenko Damjanović, Novi Sad
Vesna Zeželj, Zagreb
Ladislav Katana, Zagreb
Irina Krajević, Zagreb

Ana Nevrlka, Samobor
Neđa Mavrinac, Rijeka
Franjo Kordić, Zagreb
Ivo Ott, Karlovac
Rajka Martić, Zagreb
Zivko Ilić, Kraljevo
Jelka Sorak, Križevci

Pallavicini Rinne

MIODRAG RAKIĆ

AO »SARAJEVO«

Juli 1974. godine. Slobodan Žalica i ja već četvrti dan sjedimo pod mokrim šatorom čekajući da kiša bar na tren prestane. Pod Grossglockner smo došli s namjerom da pokušamo uspon kroz Pallavicini Rinne. Glečeroom Pasterze neprestano se vuku vlažne magle, a iz Glocknerovih padina dopire grmljavina ledenih lavina. Protekle noć smo proveli učvršćujući najlon preko šatora da bismo se zaštitili od kiše koja je padala u mlazovima. Zaspali smo tek pred zoru kada se vjentar smirio i počeo da pada snijeg. Prognoze vremena za slijedećih nekoliko dana toliko su loše, da se odlučujemo na povratak u zemlju.

Juli 1975. godine. Ponovo sam pod Grossglocknerom. U toku je lednički tečaj-tabor AO »Sarajevo« i ovdje nas je jedanaest. Vrijeme nas ne služi najbolje, ali je ipak bolje nego prošle godine. Vježbe na glečeru, zatim tura na Johanesberg, pa uspon u Fuscherkar-kopfu. Krećemo na bivak. Dan 23. jula pun je sunca i cijelo prije podne se izležavamo na terasi ispred Hofmanshütte, razgovarajući o predstojećem usponu. Oprema i hrana su spakovane još jutros, pa očekujemo da malo zahlađi i da krenemo na bivak. Oko 17 sati slikamo se pred polazak, čekamo Gafu da zaveže cipele, jer njega uvijek čekamo, i konačno krećemo. Drugovi koji ostaju, pozdravljaju nas.

Uspom do bivaka nije osobito težak. Ide-mo lagano, pazeći jedino da nas ne iznenadi neka prikrivena pukotina. Buco i Hamo često slikaju. U jednom momentu začusmo tutanj. U desnoj strani sjeverne strane Glocknera krenula je kamena lavina. Posmatramo kako se granitni blokovi uz prasak i oblake prašine survivavaju niz stijenu. Prizor je veličanstven, ali zastrašujući. Oko 20 sati stigli smo u bivak, večerali i odmah zatim legli.

Trglo me zvonjenje sata. Teško se izvlačim iz toplog ležaja i grijem vodu na primusu. Ostali spremaju opremu. Napolju je potpuni mrak. Zvezdano je i čini se da ćemo imati lijep dan. Pola sata poslije krenuli smo put ulaza u smjer. Ubrzo stižemo pod rubnu pukotinu i pripremamo se za uspon. Na istoku tek slutimo zoru. Kada smo već htjeli da krenemo, primijetimo da vrijeme više nije lijepo. Postalo je nekako suviše toplo, a tamo iza Glocknera naiđoše oblaci. Daleko prema Visbahornu vidimo olujne oblake i pitamo se kuda će krenuti. Kolebamo se jer je teško

Pet sarajevskih penjača: Muhamed Gafić, Branimir Maltarić, Miodrag Rakić, Muhamed Šišić i Alirizah Vatrenjak uspjeli su 24. 7. 1975. poslije 12 sati uspona svladati u veoma teškim vremenskim uvjetima Pallavicini Rinne.

vratiti se, teško je odstupiti pred samim ostvarenjem želje, a razum govori drugo. Odlučila je potmula tutnjava i bljesak iz Visbahorna. Vraćamo se prema bivaku, a želja ostade pod Pallavicinijem. Vraćamo se nevoljno i šutimo.

U međuvremenu oblaci kao da se malo razidoše. Ipak ćemo pokušati. Ulazimo sat i po kasnije nego što smo planirali. Buco vodi prvu dužinu. Kopa u ledu i polako napreduje. Kratko prečenje lijevo preko leda i razbijene stijene i nad nama je Pallavicini Rinne u svoj svojoj veličini.

Sunce je već omekšalo sloj snijega na ledu, tako da snijeg slabo drži. Mjestimično čujemo šum vode ispod leda. Vrh se već ne vidi od magle. Negdje u petoj dužini Aliji ispade bajla. On bespomoćno gleda kako kliže niz padinu i nestaje.

Uskoro poče da pada kamenje. Svaki čas čujem karakterističan zvuk kamena koji pada i pokušavam da ga otkrijem u prostranom kuloaru. Kad bi bar ti kameni projektili padali pravolinijski, a ne cik-cak, tako da im je nemoguće odrediti i predvidjeti smjer kretanja. Opazih veliki kamen kako se brzo kreće prema Hami. I on ga je već vidio. Hamo se izvija i za trenutak je sve u redu. Ali kamen naglo mijenja smjer i, kao vođen nekom silom, pada prema Buci i meni. Samo sreća nas je spasila. Gledamo kako prolazi između Gafe i Alije skoro ih očešavši.

Magla nas je sasvim prekrila tako da je vidljivost svedena na samo dvadeset metara. Vidimo se jedino na šandovima. Opasnost od kamenja sada je još veća jer ih ne vidimo. Često samo čujemo ono karakteristično frrrr, kada proleti negdje u blizini. Napredujemo polako u magli, svaki pokret je isti kao prethodni i samo po broju ispenjane užadi možemo naslutiti gdje smo. »Ima li ovaj Pallavicini kraj?« — pita neko. Hamo kaže da, koliko on zna, sve ima kraj pa i Pallavicini. Meni izgleda kao da se ovaj put prevario.

U tom trenutku začusmo otegnuti povik, eeeeeeeo, onakav kakvim se mi dozivamo u planini. Odgovaramo. Bili su to glasovi naših drugova s vrha Grossglocknera. Izgleda kao da glas dolazi iz blizine, međutim magla vara.

»Stijena!« — ču se kroz maglu uzvik penjača iznad mene. Deset minuta poslije ugledao sam stijene ili, bolje reći, naslutio ih kroz gustu maglenu koprenu. Znači, još malo i izaći ćemo iz leda. Već sam potpuno mokar, a počeo je da pada snijeg. Ne obraćam pažnju na stvrdnute kristale koji u slapovima teku preko stjenovitih skokova i šušteći bje-

že niz strme padine Pallavicinija. Skidam dereze i hvatam se stijene. Kakav osjećaj poslije toliko sati balansiranja na prednjim zubima dereza uhvatiti se za nešto čvrsto.

Hamo je bio samo dva metra pod izlazom kada je počelo. Učinilo mi se da se planina ruši od jeke, jer je grom udario tačno u krst na vrhu Grossglocknera. Zatim još jedan, i još jedan, i grmljavina se slila u neprekidan tutanj. Kako je strašan bijes planine! Razuzdani elementi kidaju nam živce i mi se uplašeno povlačimo tridesetak metara niže da bi se bar malo zaštitili od učestalih udara gromova. Snijeg pada sve gušće, a bezbrojni slapovi stvrdnutih bijelih zrna skakuću, razbijaju se i ponovo sakupljaju, da bi na dodiru stijene i vječitog leda slapom nestali u ledu

Pallavicinija. Stojimo prikovani na jednom mjestu, ne krećemo se i sve nam je hladnije. Snijeg se uvlači za vrat i u rukave. Čekamo cijeli sat da se nevrjeme bar malo stiša. Izgledalo je da se grmljavina udaljava. Poslije 12 sati penjanja i sat čekanja pod samim izlazom smjera, konačno smo na sedlu između dva Glocknerova vrha. Izenada kao što je prestalo, tako je ponovo počelo. Sajle i klinovi osiguranog puta na vrh Grossglocknera zuje nabijeni elektricitetom. Brzo se povlačimo preko vrha Malog Glocknera i dalje niz snježnu padinu tražimo već zasutu prtinu koja nas vodi u toplotu i sigurnost kuće na Adlersruhe. Iza naših leđa Veliko zvono — Grossglockner — još uvijek potmulo zvoni.

Književnost

● **»Transverzalni vodič«** po planinama Bosne i Hercegovine, u množenju na matricama, objavio je PS BiH. Ima 150 stranica, a cijena mu je 30 dinara. Materijal je prikupio i obradio Mehmed Šehić, a tehnički je urednik Drago Bozja. Vodič se naručuje na adresi PS BiH, 71000 Sarajevo, S. Milutinovića 10.

● **»Biljni pokrov Biokova«**, knjiga od 224 str. sa 64 slike na pliozima i 22 u tekstu, koju je napisao naš pokojni planinar i botaničar Fran Kušan, objavila je Jugoslavenska akademija u Zagrebu 1969. g. U prošlom broju pisali smo o njegovoj knjizi »Biokovo« koja je pisana za široku publiku. Ova je rezultat njegovog dugogodišnjeg botaničkog istraživanja koje je započelo 1939. g. Ima sažetak na njemačkom na 36 str. Osobito je zanimljivo poglavlje »Gospodarske prilike« u koje je pretočio svoje golemo iskustvo. (I. S.)

● **Ivanečki kalendari za 1974. i za 1975. godinu** sadrže prilično vrijednih planinarskih članaka što je i razumljivo s obzirom da su mu urednici poznati planinari Marijan Kraš i ing. Edo Kušen. Štampani su na papiru za umjetni tisak, a imaju 106 i 139 stranica. Za planinare će biti osobito zanimljivi prilozii pokojne Pavice Hrazdirc »Poleg jedne velike gore«, zatim njena biografija, članak »Tri jubileja PD Ivančica« i Spomenici prirode.

● **»Krapina«** je naslov spomen-knjige u povodu 100. obljetnice Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Krapini, koju je napisao poznati krapinski planinar Antun Kozina. Ovu ediciju spominjemo jer sadrži i planinarskih materijala. Najvredniji i najopsežniji dio knjige nosi naslov »Krapina u vremenu i prostoru«.

● **Planinarske knjige izložene su u zagrebačkoj knjižari »Mladinska knjiga«** na Preradovićevu trgu u posebnog prostoriiji na vrlo ukusan način. To je prva knjižara u Hrvatskoj koja je posvetila posebnu pažnju planinarskoj književnosti. Osim knjiga i vodiča, većinom slovenskih, knjižara prodaje i vojne specijalke raznih područja (po cijeni od 7 dinara). Među ostalim mogu se kupiti ili naručiti i najnovija izdanja: Kamniške in Savinjske Alpe (50 dinara), Bohinj (30), Planinski dnevnik (25), Dnevnik slovenske transverzale (20), Dnevnik ljubljanske mladinske poti (15) itd.

● **Diskusiju za okruglim stolom o planinarstvu** priredile su ljubljanske novine »Delo«, koje i inače prilično mnogo prostora posvećuju planinarstvu i redovno objavljuju planinarsku rubriku. Toj diskusiji posvećena je cijela 23. stranica u subotnjem prilogu 6. IX. Sudjelovali su poznati planinarski društveni radnici Slovenije: dr. Miha Potočnik, prof. Tine Orel, Marjan Krišelj, Tomaž Banovec, Albin Vengust, ing. Pavle Šegula, Tone Škarja, Janez Lončar i dr. Matjaž Kmecl. O tematici najbolje govore podnaslovi: Planinarstvo nije moda ni psihoza, nego životna potreba, Lani više od milijun ljudi u našim planinama, Planinarski domovi najveći hoteljer, Zašto idem u stijenju? Zato jer postoji (itd).

● **PD »Grafičar« Zagreb 1950-1975.** naslov je spomenice koju je ovo društvo objavilo u povodu svog jubileja. Ova vrlo ukusno opremljena brošura ima 65 stranica, a ilustrirana je s 31 fotografijom. Sadrži predgovor Vlade Osrečka i društvenu kroniku koju je napisao Dragutin Rodman. Naručuje se uz cijenu od 10 d kod izdavača (Breščenskoga ul. 4).

● **»Planine zovu u smrt«** naslov je članka što ga je Ivan Fudurić objavio u zagrebačkoj Areni broj 768 od 12. IX. Članak je napisan znalčki i poučno te mu nema prigovora, međutim naslov ne odgovara sadržaju, pa je očito da je uredništvo izmislilo loš naslov dobrom članku u želji da mu dade senzacionalistički i atraktivni naslov. Šteta, neznalice u vijek pokvare dobru stvar. (J. S.)

● **Požeški zbornik IV** izašao je iz tiska početkom ove godine, a uz ostale priloge donosi i neke vrlo zanimljive za planinare. To je u prvome redu »Pregled geološke slavonskog gorja« Antuna Trkšića, zatim »Biljni pokrov Požeške kotline« dra Josipa Kovačevića i »Podneblje Požeške kotline« Jerka Vukova. Zbornik obašije 220 stranica, a glavni i odgovorni urednik mu je istaknuti slavonski planinar prof. Antun Petković (I. S.)

● **Novo slovenske knjige.** Izašao je iz tiska »Planinski vodnik po šaleški poti« (112 stranica, 10x14 cm, cijena 10 dinara). To nije samo vodič nego prava mala enciklopedija planina oko Velenja. Naručuje se na adresi: PD »Velenje«, 63320 Velenje. Tiskano je drugo, popravljeno i dopunjeno izdanje Karavanka. Naručuje se na adresi: Planinska zveza Slovenije, 61000 Ljubljana, Dvoržakova 9. Cijena 100 dinara. Slovensko planinsko društvo u Trstu štampalo je vodič po Tršćanskoj transverzali (»Tržaska vertikala«). Zanimljiv je pothvat Planinske zveze tiskanje postera (plakata) planinarskog sadržaja. Radi se o slici Makalua u Himalaji. I tršćanski vodič (70 dinara) i poster (60 dinara) naručuju se kod Planinske zveze. U pripremi je i novo izdanje »Kamniških i Savinjskih Alpa« jer je prvo izdanje rasprodano.

SARAJEVSKA SKOLA ALPINIZMA '75

Ovogodišnja SSA, četvrta koju je organizovao AO Sarajevo, održana je od 24. oktobra do 29. septembra. Srijedom je bilo prikazivanje dijazozitiva, četvrtkom vježbe u penjačkom vrtiću Dariva, a petkom teoretska predavanja. Izlet preko vikenda bili su uglavnom na Romaniju, a završna tura na Treskavicu, ali zbog zimskih prilika tada nije bilo moguće izvesti planirane uspone. Zbog lošeg vremena otpao je i atraktivni «izlet u nepoznato» na koji su bili pozvani članovi svih sarajevskih planinarskih društava. Predavanja i vježbe su obuhvatile teme iz penjačke tehnike, filozofije, sociologije, etike, historije i organizacije planinarstva, osnova GSS, ocjenjivanja smjerova, prve pomoći, opasnosti u planini. Posebno je obrađena pažnja na upoznavanje polaznika s planinama na kojima su se održavale vježbe i izleti, a po prvi put je održano predavanje koje prelazi okvire čisto penjačke škole. Profesor Sarajevskog univerziteta dr Radomir Laušić predavao je uz dijazozitive o flori visokih planina. Ovakva predavanja su se pokazala vrlo korisnim i opravdanim, pa je za SSA '76 predviđeno ubacivanje sličnih tema. Ostali instruktori i predavači su bili: ing. Rašid Mulahusić (voda Skole), Faruk Zahirović, Miodrag Rakić, Slobodan Zalića (zamjenik vode Skole), Muhamed Šišić, Drago Bozja, dr Ljerka Kušec, Uzeir Beširović, Drago Entraut, a asistenti praktičnog rada u stijeni Erol Čolaković, Zoran Bošnjak i Dragan Tomić.

Prijavljena su bila 24 planinara, a školu su završili: Fuad Imširović, Nadija Hatbović, Azra Branković (svi PD »Bukovik«), Ahmed Isanović, Biljana Bilela, Enes Cengić, Emir Cengić (svi PD »Željezničar«), Dževad Pamuk (PD »Igman«), Slaviša Jovanović, Vesna Škramić, Ašida Zilić, Zoran Gackić (svi PD »Bjelašnica«), Mujo Mulaosmanović (PD »Treskavica«) i Slobodan Simić (PD »Igmanski marš«).

Nažalost, kontinuirani rad ovih mladih pripravnika-alpinista u velikoj mjeri je otežan, jer su delegati sarajevskih planinarskih društava samoupravnom sporazumom odlučili na sastanku Gradskog planinarskog saveza da se ukinu AO Sarajevo i Stanica GSS Sarajevo te da se i alpinisti i spasivaoci «vrate» u matična društva. Pitanje je nije li to korak nazad u sarajevskom planinarstvu. (S. Z.)

LEDENJAČKI PENJAČKI TEČAJ PS HRVATSKE

U organizaciji Komisije za alpinizam PS Hrvatske održan je od 28. VII do 5. VIII 1975. na Monteneru u skupini Mt Blanc II republički ledenjački penjački tečaj za 17 polaznika iz Zagreba, Rijeke, Splita i Karlova. Instruktori su bili Stanko Gilić, Miroslav Pleško, Rikard Ballon, Antun Filipčić, Krešo Sirovec, Vladimir Mesarić i Borislav Aleraj. Voda tečaja bio je Borislav Aleraj.

Polaznici su upoznali i uvježbali tehniku penjanja u ledu, način upotrebe pomagala, navezivanje na ledenjacima, način osiguravanja u snijegu i ledu, zaustavljanje na padini, spašavanje iz ledenjačkih pukotina i drugo.

Uz to, bilo je razgovora o ledu i ledenjacima općenito, a učinjen je i zajednički posjet planinarskom muzeju u Chamonixu.

Izvedena je i tura po ledenjaku Mer de Glace i Glacier du Tacul prema Vallée Blanche te tura na Nantillo ledenjak, gdje je načinjen kratki školski uspon u ledu na Rognon (150 m, 40–450, II–III). Završna tura bila je na Mont Blanc (4807 m) preko Aiguille du Gouter, s povratkom preko Grands Mulets. Tom prilikom ih se 22 (petnaest tečajaca i sedam instruktora) popelo na vrh.

Po završetku tečaja neki su penjači ostali na penjačkom logoru nekoliko dana. Voda logora bio je Vladimir Mesarić. Tu su mogli primijeniti stečeno znanje i izveli su samostalno, u društvu s nekoliko instruktora, uspon na Aiguille d'Argentière (3902 m) po jugozapadnoj strani, preko ledenjaka Milieu (1000 m, II–III).

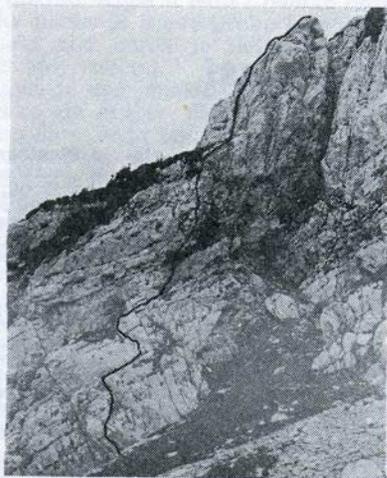
Borislav ALERAJ

Prvi penjali Borislav Aleraj i Jasmin Geršić 11. V 1975.

Pristup od planinarskog doma markiranim putem prema Lascu do mjesta s kojeg se desno ukaže razvedena, zapadna stijena Risnjaka (10 min). Odatle preko gromada i sipara pod stijenom.

Ulaz je u podnožju najlijevičijeg tornja u zapadnoj stijeni, kod pukotine u sivom, prevjesnom odlomu.

Opis. Pukotinom, pa preko malog prevjesa i gore (15 m) do travnate police. Po njoj desetak m d, a zatim po sistemu pukotina I. i gore u dno velike špilje. Odatle izaći d, oko ugla, te dalje d. pod prevjesnu stijenom pod gustom klekovinom. Ravno gore u prevjesnoj stijeni te kroz klekovinu na laki teren. Dalje nastaviti d. rubom stijene, d. od klekovine, sve do pod vršni 40-metarski toranj. Odavde ravno gore po žljebu koji se sužava u kamin. Na mjestu gdje se račva, kratka priječnica d. u desni, uski kamin i njime do male police. Dalje držeći se grebena ravno gore na vrh tornja, gdje smjer završava.

Silaz. S vrha tornja treba se spustiti kratko dolje na usko sedlo, odatle kroz klekovinu oko 1 D lijevo i dolje do zarasle jaruge. Jarugom oko 60 m gore na rub stijene, odatle grebenom d. prema vrhu Risnjaka (1528 m), a s vrha markiranim putem u dom (30 min).

Ocjena: III (IV), 120 m, sat i 30 min. Napomena. Izlaz kroz vršni toranj izveli su još 1967. Tanja Alebić, Stanko Gilić, Narcis Mršić, Bruno Puharić i Kazimir Sambolec. Oni su pod toranj došli s desna po svom »Grebenskom smjeru«.

Borislav ALERAJ

CENTRALNA JARUGA U DJEVOJAČKIM STIJENAMA (SI STIJENA) NA TRESKAVICI

Prvi penjač Slobodan Zalića 20. jula 1970. Ocjena: III+, oko 200 m, 1 sat. Sve izvanredno kršljivo. Smjer bi mogao biti zanimljiviji zimi.

Pristup od Sigmundovog doma u Kozijoj Luci markiranim putem preko Konjskih voda ili preko Velikog jezera do Ušljivih vrela pod Djevojačkim stijenama. Lijevo od brida (NP 1–2, 1970) je neizraziti kuloar (gore u stijeni je zub). Nastaviti markiranom stazom za Đokin toranj i uz sipar pod jarugu (1.30 sati).

Opis. Kroz strmu jarugu (krajnje trošna i sipka stijena) i nad zub. Preko točija, držeći se stijene, do strme, razvedene, kršljive stijene (lijevo je neizraziti kamin). Pravo gore i više uljevo ispod brida do izlazne razvedene, čvrste stijene na rub. Silaz desno (gledano prema dolini) i prvom travnatom strminom na markiranu stazu, kojom do Ušljivih vrela i dalje kao u pristupu (1 sat).

S. ZALICA

Vijesti

● **Pljevljaci na Monte Rosi.** Članovi PD »Mladost« iz Pljevalja Mersudin Čano i Šerif Hrastovina pod vodstvom Danila Kneževića izvršili su ovoga ljeta nakou treninga na Durmitoru uspon na Monte Rosu, drugi vrh po visini u Evropi i tako nastavili višegodišnji niz visokih uspona. (M. R.)

● **300 poginulih u Alpama** ove godine rekordna je brojka tako da Njemačko alpinističko društvo ovu godinu naziva »najcrnijom koja je ikad zabilježena«. Iako je godišnji prosjek poginulih u masivu Mont Blanca oko 60, ova je brojka nažalost premašena već u VII mjesecu, a slično je stanje i u Bavorskim Alpama.

● **Skupštine u domovima** — da ili ne? U NP se često može pročitati vijest da je neko planinarsko društvo održalo svoju skupštinu u planinarskom domu. Poznato je da je prema statutima za skupštinski kvorum potrebno dvije trećine članstva. Poznato je da naši domovi obično nemaju kapacitet veći od 50 osoba, a društva imaju na stotine članova. Može li se pod ovakvim uvjetima provesti ispravno društveno upravljanje — o tome neka razmisle upravni odbori a i planinarski savezi. (Josip Bačić)

● **Pomoć pticama!** Republički zavod za zaštitu prirode u Zagrebu apelira na sve prijatelje prirode, a posebno na planinare, da se pridruže akciji za postavljanje kućica za gniježđenje ptica u 1975/6. godini. Sjeca šuma, insekticidi, privreda, lovci i krivolovci — sve su to uzroci zbog kojih je u našim šumama sve manje ptičjeg cvrkuta. Upute za izradu, postavljanje i održavanje kućica Zavod će poslati na zahtjev. Adresa: 41000 Zagreb, Ilica 44.

● **Naši osvojili Makalu (8500 m)** usponom kroz vrlo tešku južnu stijenu i tako postigli uspjeh vrijedan u međunarodnim razmjerima. Prvi su se popeli na vrh članovi jugoslavenske ekspedicije Marjan Manfreda i Stane Belak, a dva dana poslije Janko Ažman i Nejc Zaplotnik. Ekspediciju od 21 člana vodio je Aleš Kunaver iz Ljubljane. Manfreda i Belak su se uspeli bez upotrebe boca s kisikom! U pratnji ekspedicije bila je i grupa naših planinara (među njima i 6 Zagrepčana) kojima je bio cilj posjet Himalaj i usponi na niže vrhove.

● **Rad »Železničara« u Sidu** vrlo je plodan. U selu Glibarcu osnovan je ogranak od 30 članova (predsjednik Stjepan Bregović, sekretar Marica Zekić, blagajnik Katica Pinterović). Društvo je počelo izdavati list »Planinar«. Za urednika je imenovan novinar Mića M. Tumiarić. U 1974. g. društvo je organiziralo 70 priredaba na kojima je sudjelovalo 2000 članova s 34.450 km propnešačenih staza. Na izletu u Veliku 8. III članovi su se zbratimili s članovima PD »Sokolovac« iz Sl. Požege.

● **Tuzla i Konjic prednjače** u urednom plaćanju pretplate za Naše planine, a osim toga u društvima tih mjesta je najviše planinara platilo dobrovoljno ekonomsku pretplatu. Zahvaljujemo i Mili Gnjatoviću iz Prijedora koji se osobito zalaže na skupljanju pretplata.

● **Alpinistička sekcija Novi Sad** osnovana je u XI mjesecu 1973. godine i sada broji 6 članova pripravnika. Na čelu joj je Vladimir Vrebac. Članovi su sudjelovali u gotovo svim priredbama AO Beograda i Komisije za alpinizam PSS. Penjali su u Kablaru, Sičevačkoj kilsuri, Durmitoru i Prokletijama, u II mjesecu organizirali su zimski tabor na Sar-planini, a u VII mjesecu sudjelovali u alpinističkom taboru kod Aljaževog doma i tom prilikom ispenjali tri smjera u Triglavskoj stijeni.

● **Obnovljen dom na Brezovcu** pod vrhom Dinare! Ruševna zgrada uređena je 1972. godine na starim temeljima. Ima gornju i donju prostoriju, svaku od 40 kva dratnih metara. U gornjoj je uređeno 12 ležaja. Pored doma je bunar (cisterna) s prečistačem vode. Tako su planinari Hrvatske opet dobili mogućnost ugodnog posjeta najvišem vrhu Republike. Za ovu akciju skupljali su priloge i dobrovoljno radili Nikica Biserko, Ilija Skarić, Joso Čulina, Drago Kabić, Stevan Gam brižoa. Spaso Kotaraš, Aljoša Biserko, Slobodan Medić, Miloš Medić, Đuro Čuruvija, Luka Mirić, Srdan Maričić, Vlado Ješina, Ilija Čuruvija i Milenko Ješina. Članovi PD »Dinara« iz Knina. Financijsku pomoć dao je SFK Knin.

● **Susret planinara Crne Gore** održan je ove godine 13. i 14. IX u Gornjoj Bukovici kod Šavnika u organizaciji PSD »Voinik« iz Šavnika, a uz pomoć Skupštine opštine Šavnik. Na smotri su sudjelovali planinari iz Andrijevice, Gusinja, Ivanograda, Kolašina, Mojkovca, Nikšića, Pljevalja, Herceg Novog i Šavnika. (Z. Katana)

● **PD »Bukulja« u Arandelovcu** razvilo je prošlog ljeta plodnu aktivnost. Priređeni su izleti i pohodi na Bukuluju, Venčac, Taru, Suvoror, Rudnik, Kobaonik, Frušku goru, Olimp (10 članova, od toga 4 drugarice, jedna u 7. deceniju), Triglav (7 članova) i pohod »Tragom prvog izleta HPD«. Članovi su 13. IX organizirali marš »Tragom šumadijskih partizana« koji je trajao 8 sati, a prošao ga je 170 planinara, učenika i radnika. (V. Jovanović)

● **Gradi se kuća na Pokoju** u Ivančici. PD »Milengrad« iz Budinčine gradi novu kuću na podnožju Hama u Ivančici, otprilike na pola puta od Grebengrada do doma na vrhu Ivančice. Prizemlje je završeno, a sada se dovršava prvi kat. Kuća se nalazi na mjestu zvanom Krčl, na rubu zaseoka Pokolec, na prijevoju visine 434 m, odakle je lijepo vidjeti na velik dio Ivančice. Dvije prostorije već su osposobljene za boravak i noćenje, pa ih planinari mogu koristiti subotom i nedjeljom.

● **Zenički planinari, članovi PD »Željezara«**, izveli su 4-dnevni pohod u planine si. Bosne. Petnaest članova posjetilo je jubilarni put »Tragom prvog izleta HPD« i složilo se da je organizacija bila besprijekorna. Šeta što na pohodu nisu sudjelovali i članovi drugih zeničkih društava.

● **»Da« pod slapovima Plitvice.** Na Šestom plitvičkom vjenčanju, koje je ove godine održano 5. listopada u organizaciji TS Jugoslavije, Zagreba, Zadra, JAT-a i NP Plitvice, vjenčano je u svojim narodnim nošnjama šest parova iz raznih evropskih zemalja. Sarajevski »Svijet«, koji tradicionalno bira par iz Jugoslavije, izabrao je Gordanu Kipčić i Zlatka Pučara, članove PD »Željezničar« iz Zagreba, zaslužne za izlaženje planinarskog lista »OSA«. Naša i strana sredstva javnog informiranja, koja plitvičkim vjenčanjima daju priličan publicitet, spomenula su da su naši mladenčici planinari i da su se upoznali kao planinari. Pridružujemo se čestitkama.

(Josip Sakoman)

● **Peti slet planinara BiH** organizirao je 26. i 27. VII kod planinarskog doma na Rujištu u Frenju PS BiH, a domaćin je bilo PD »Prenić« iz Mostara. Na sletu je bilo više od 300 planinara iz svih republika (osim Slovenije) i iz 38 društava u BiH. Na slet je 35 planinara iz raznih društava BiH stiglo nakon marša »Tragom IV ofenzive. Među ostalim priredbama na sletu, zanimljivo je bilo natjecanje u desetak disciplina, izložba planinarske fotografije, dijapozitivi iz BiH i Crne Gore, tradicionalna logorska vatra, otvaranje Hercegovačke planinarske transverzale, otkrivanje spomenika palim borcima NOR-a koji su podigli članovi »Preñia«, a otkrio ga je narodni heroj Mehmed Trbonja. Osim planinara na sletu su se skupili stanovnici sela Zilemlje i Porim, a zapaženi su istaknuti borci NOR-a Omer Mrgan i Asim Pervan, generali JNA. Domaćin sleta, PD »Prenić«, koji je ujedno proslavio 25-godišnjicu rada, zaslužuje je osobitu hvalu za uspješnu priredbu, a kao priznanje je dobio i zlatnu značku PS BiH.

(U. Beširović)

● **Najmlađi nosilac značke VPP.** U popisu osoba kojima su podijeljene značke Velebitskog planinarskog puta nalazi se i član PD »Jankovac« iz Osijeka Domagoj Rešetar, pod brojem 340, vjerojatno najmlađi planinar koji je prešao taj razmjerno teški planinarski put. U času kad je završio obilazak VPP-a Domagoju je bilo nepunih sedam i po godina. Član obitelji koja se sva sastoji od planinara, učlanjen u planinarsko društvo tako reći već od rođenja, Domagoj je sa dvije i po godine bio u Paklenici, sa šest i po godina bio na Mojestrovki, Mangrtu i Prisojniku, nadalje je 1973. godine počeo a godinu dana poslije završio Zagorsku transverzalu. Osim toga počeo je i obilazak puta po planinama SR Hrvatske i dosad prešao Biokovo, Mosor i Kozjak. I. S.

● **Dom pod Okićem?** U Novom selu podno gradine Okić stoji prazna bivša osnovna škola, prostrana jednokatnica, koja bi se s malo truda i dobre volje mogla preurediti za planinarske potrebe. U blizini je selo, gdje bi se lako našao čuvar, a dobre su i prometne veze u ovom vrlo lijepom kraju. Kad bi se neko društvo iz Zagreba, Jaske ili Samobora povezalno s društveno-političkim organizacijama u podokićkim selima, mogla bi se tu osnovati planinarska organizacija i dom bi dobio svog upravljača.

J. Sakoman

● **Alpinistički tečaj PS Crne Gore** za početnike održan je 2-9. VIII u Grbaji pod Prokletijama pod vodstvom Ive Stanišića i tehničkim vodstvom saveznog instruktora Dane Pavičevića. Sudjelovalo je 24 planinara iz Nikšića, Kolašina, Mojkovca, Pljevalja, Plava i Gusinja. Na kraju je održana pokazna vježba koja je iznenadila pozvane goste pokazanim vještinama. To je već četvrti takav tečaj koji se održava uz zastopce svake godine. (Z. P.)

● **Članovi »Treskavice«** iz Sarajeva priredili su u IX mjesecu zanimljivo putovanje po Italiji i Austriji s posjetom Dolomita i skupine Grossglocknera. Na povratku su bili gosti Planinarskog društva Velenje koje im je priredilo srdačan doček i smjestilo ih u svom domu na Paškom Kozliaku. Slijedećeg dana sarajevski su planinari posjetili muzeje rudarstva i narodne revolucije, afričku zbirku Franca Foita i etnografsku zbirku. (Josip Bačić)

● **Zimski sportski centar na Bjelolasici** u Gorskom kotaru postao je ozbiljna tema diskusija. Njegovu izgradnju je prihvatilo i Izvršno vijeće Sabora. Treba pozdraviti ideju da i naša Republika dobije takav centar, ali je pitanje da li je lokacija dobro izabrana. Istina je da na sjevernoj strani ima dugih padina, ali nema prilazne ceste, nema u blizini turističkih centara, treba tek iskrčiti šumu, a problem je i opskrba vodom te nestabilne vremenske prilike zbog blizine mora (oko 20 km). Zar ne bi valjalo razmisliti kao o prikladnijoj lokaciji o jednako tako dugoj sjevernoj padini Gole Plješivice. Prednosti: stabilniji snijeg, nema klimatskog utjecaja mora, asfaltna cesta je na podnožju i, što je možda najvažnije, blizina golemog turističkog centra koji zimi zjapi poluprazan i upravo se nudi — Plitvička jezerca. Na razmišljanje Republičkom sekretariatu za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu koji stoji iza ove ideje. (Z. P.)

● **40-godišnjica doma na Kalniku** proslavljena je 19. X na svečani način u dvorani doma. Tom prilikom su delegati susjednih društava čestitali članovima PD »Kalnik« iz Križevaca, a kao predstavnik PSH pozdravio je planinare dr. Željko Poljak. Nakon toga izvršen je svečani akt potpisivanja povelje o bratimljenju društava »Kalnik«, »Strahinjića« iz Krapine i »Runolist« iz Orolavja.

● **25 godina rada GSS PSH** obilježeno je 18. X Svečanim zborom spasavalaca u Društvenom domu PSH u Zagrebu. Zboru su prisustvovali brojni spasavaoci, delegati iz Slovenije i BiH te predsjednik Koordinacione komisije za GSS PSJ dr. Ivan Stojanović iz Beograda. Na zboru je pročelnik Komisije za GSS PSH Dražen Zupanc u sažetom referatu prikazao razvoj ove službe u našoj Republici, a dr. Željko Poljak je u ime PSH predao znakove priznanja najzaslužnijim stanicama GSS u Hrvatskoj. Svi prisutni dobili su jubilarne spomen-značke. Nakon svečanog dijela razvila se vrlo živa rasprava o pravilniku. Zborom je rukovodio prim. dr. Tugomir Sprem. Navečer je u Soičevom domu kod Samobora organizirana društvena večera.

● **»Jugodent«** na Gučevu. Pedeset planinara iz Novog Sada, većinom članova PSD »Jugodent«, obišlo je polovinom mjeseca jula Crnih vrh na Gučevu (779 m) u Srbiji, planinarski dom pod vrhom, Banju Koviljaču i Loznicu. Izlet je vrlo dobro uspio i ostao izletnicima u ugodnom sjećanju. Hvaljevrijedan je gest »Jugodenta« da na svoje izlete prima i članove drugih društava.

● **»Bilogorsku transverzalu«** namjeravaju slijedeće godine otvoriti PD »Bilo« iz Koprivnice i PD »Bilo-gora« iz Bjelovara. U tu svrhu imali su već nekoliko zajedničkih sastanaka i terenskih obilazaka. Tom prilikom sastavljen je zapisnik i poslan nizu planinarskih organizacija, u kojem se iznosi i zanimljiv podatak o najvišem vrhu ove planine koji je dosad bio pogrešno lociran. To je, prema novoj vojnoj specijalki, kota 309 koja na predratnoj karti nije imala označenu visinu. Ima oblik glavice obrasle visokom šumom. Na njoj će planinari 30. XI podignuti kamenu mogulu s natpisom. (Z. P.)

● **Tečaj GSS PS Crne Gore** održan je 10-17. VIII u Grbaji pod Prokletijama za 13 spasavalaca iz Nikšića, Kolašina i Gusinja pod vodstvom Ive Stanišića i tehničkim vodstvom Dane Pavičevića. Predavanje o medicini u planini održao je dr. Željko Poljak kao gost. Zimski tečaj bio je održan na Žabljaku u II mjesecu, a uspješno ga je završilo 26 od 35 polaznika.

● **PD »Paklenica«** iz Zadra obnovilo je markaciju preko Bulme do Štirovca i postavilo zimsku markaciju kako bi se spriječila mogućnost lutanja u magli ili zimskim uvjetima. Osim toga su članovi društva obnovili sklonište na Ivinim Vodicama, uredili ga iznutra i izvana te postavili novu peč i dimnjak. (D. P.)

● **Na 72. redovnom savjetovanju ZPP-a** održanom na Ravnoj gori 29. lipnja u organizaciji PD »Trakošćan« iz Lepoglave našlo se tridesetak planinara. Na savjetovanju je saslušan izvještaj o organizaciji proslave »Tragom prvog planinarskog izleta 1875. godine« na kojoj je bilo nekoliko tisuća planinara. Sudionici savjetovanja su pohvalili prove-

denu organizaciju proslave i poslali prijedlog PSH da se PD »Japetiću« iz Samobora dodijeli Plaketa PSH. Predstavnik PD »Grebengrad« iz Novog Marofa izvjestio je o pripremama za slet planinara Hrvatskog zagorja koji će se održati u planinarskom naselju »Grebengrad« 14. rujna. Na kraju je zaključeno da se iduće savjetovanje održi koncem rujna na Pokoju u organizaciji PD »Milengrad« iz Budinščine, gdje će se sudionici savjetovanja upoznati s radovima na planinarskoj kući.

(Cvjetko Soštarić)

● **73. savjetovanje ZPP-a** održano je 12. listopada na Pokoju u organizaciji PD »Milengrad« iz Budinščine. Sudjelovalo je tridesetak planinara. PD »Grebengrad« je izvjestilo o uspješnom Sletu koji je održan pod Grebengradom 27. i 28. rujna, tajnik ZPP-a je izvjestio da je ove godine prodano 193 iskaznica i podijeljeno 110 značaka ZPP-a. Odano je priznanje članovima PD »TAM« iz Maribora, koji su osvojili već 64 značaka. Zaključeno je da će iduće savjetovanje organizirati PD »Poljčane« na Boču u Sloveniji i da će se ponovno raspraviti o prijedlogu PD »Bilo« iz Koprivnice da se ZPP proširi 14. točkom u kući na Peksu. Savjetovanje je pozdravio predsjednik SFK općine Zlatar Bistrica, Dragutin Petanjek, i domaćinu predao Priznanje za rapor na izgradnji doma na Hamu. (Cvjetko Soštarić)

Obavijesti

● **Zimovanje u Poljskoj** za 1390 dinara u trajanju od 8 dana, 1890 d za 10 dana ili 2290 d za 13 dana u Tatrama i Zakopanima organizira Savez planinarskih organizacija jugoistočne Srbije (SPOJS) u razdoblju od 15. januara do 15. februara 1976. Usput posjet Budimpešti, Beču, Bratislavi, Krakovu i Varšavi. Komforan smještaj i pun pansion. Daci, studenti i grupe imaju popust. Prijave na adresi: SPOJS, 18000 NIŠ, Ul. B. Tasković 75, tel. 32-033.

● **Planinarski doček Nove godine u Krakovu** i Zakopanima ili u Varšavi također organizira SPOJS u Nišu. Polazak 29. XII, povratka 3. I. Cijena 1390 d (za Varšavu 1490 d).

● **Ispravci.** U jubilarnim priložima ove i prošle godine donosimo obilnu povijesnu građu o našem planinarstvu. Ona je velikim dijelom ovdje po prvi puta objavljena i zbog toga svakako ima nedostataka, a možda i pogrešaka. Na kraju posljednjeg priloga, u broju 11-12/1975, obavijest ćemo dopune i ispravke, da molimo sve čitaoce koji su primijetili kakav nedostatak, da nas na to pravodobno upore.

● **Slijedi nastavak jubilarnog priloga.** U idućem broju posljednji nastavak: Bibliografija »Hrvatskog planinara« i »Naših planina«.

Risek Matija (Gregurovec kraj Golubovca 1914 —). Član PD »Strahinjčica« u Krapini od 1948, predsjednik, blagajnik, gospodar doma (zaslužan za obnovu i održavanje). ZH 1962. Lit.: NP 1963, 237.

Ristić Blagoje (Biljača kod Vranja 1932 —), finansijski službenik u Zadru. Član PD »Paklenica« od 1965, organizator Speleološke sekcije. ZH 1970.

Rodman Dragutin (Zagreb 30. 7. 1907 —), grafičar u Zagrebu. Član HPD »Sljeme« od 1923, u »Priatelju prirode« od 1924, njegov tajnik 1924-5, član PDZ od osnutka, suosnivač PD »Grafičar« 1950, njegov predsjednik 1960-8, potpredsjednik od 1970, zaslužan za rad Putne blagajne i izgradnju doma »Grafičar«. Član Izvršnog odbora PSH od 1967, pročelnik Komisije za propagandu i Komisije za dodjelu priznanja. Planinarski publicist (časopisi Grafički rad, Mali vjesnik, Naše planine i dr.). ZH 1969, ZJ 1962, zlatna plaketa SFJKH Iz bibl.: Sedamdesetgodišnjaci na Triglavu, NP 1963, 287. Slika na str. 297.

Rossi Ljudevit (Senj 14. 8. 1850 — Karlovac 4. 7. 1932), oficir, umirovljen 1915. kao major, poznat kao istraživač hrvatske flore. Golemi botanički materijal što ga je skupio čuva se u zagrebačkom Botaničkom zavodu. Često je pohađao Gorski kotar, Ličku Plješivicu, Učku i okolnu Zagreba; najviše se bavio Velebitom (istraživao ga 1896-1913). Član HPD gotovo 50 godina. Začasnim članom HPD izabran 12. 6. 1930. Njegovim imenom nazvana je Rossijeva koliba na Velebitu. Iz bibl.: Dr. Josip Calasancij Schlosser vitez Klekovski, Spomenica HPD, str. 1, Zagreb 1884; Uzlaz na Rudiljac i Ozeblin, HP 1900, 11, 27; Nekoji manje poznati uzlazi u južnoj Hrvatskoj, HP 1900, 177, 200, 234. Lit.: HP 1930, 3 i 1932, 227. Slika na str. 306.

Rotovnik Adolf (Zagreb 10. 5. 1937 —), student u Zagrebu, sada trgovac u Kopenhagenu Planinar od 1950, član PDS »Velebit«, pročelnik AO 1961, sudionik Hrvatske alpinističke ekspedicije »Grenland 1971«, poslije organizator danskih ekspedicija (voda danske ekspedicije na Grenland). Pokretač brojnih alpinističkih akcija za vrijeme boravka u Zagrebu i suradnik »Velebita« u Kopenhagenu ZH 1969, SJ 1962. Iz bibl.: Hermann Buhl i Nanga Parbat, NP 1963, 35; Walter Bonatti, NP 1963, 269; Kurt Diemberger, NP 1964, 24.

Rotschild Miroslav (Gospić 19. 3. 1916 — Mont Blanc 24. 7. 1969), komercijalist u Zagrebu. Prije rata skijaš dugoprugaš (1937. član reprezentacije »Makabija« u Čehoslovačkoj) Poslije rata od 1951. član sekcije Goranin u PDZ, istovremeno od 1953. i član PD »Runolist«. Član Izvršnog odbora PSH, pročelnik Komisije za veze s inozemstvom PSH. Od 1954. je desetak godina službeno boravio u Etiopiji i za to vrijeme izveo uspone na Kilimandžaro 1956, Ras Degen 1958, Ruwenzori 1960 itd. Poginuo na slazu s vrha Mont Blanca. ZH 1968, ZJ 1970. Iz bibl. (sve u NP): Razor, 1950, 380; Od Crvenog mora do Kilimandžara, 1956, 188; Na najvišem vrhu Etiopije, 1958, 98; Moji uspon na Ruwenzori, 1961, 45; Ruwenzori danas, 1961, 43; Ambo Toquile, 1961, 178. Lit.: NP 1956, 188; 1958, 98; 1969, 273.

Roža Pavlešić Nada (Koprivnica 20. 5. 1925 —), pit-radnik u Zagrebu. Član PD »Šutjeska« od 1950, u PD »Sljeme« od 1964. Istaknula se kao organizator društvenih sastanaka i brigom za dom. ZH 1970.

Rubić Ivo, dr (Sumartin na Braču 15. 1. 1897 — Solta 2. 4. 1961), najprije svećenik, zatim srednjoškolski profesor, poslije rata profesor geografije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. tajnik Odbora za narodni život i običaje JAZU. Prvi predsjednik Slovenskog geografskog društva, suosnivač i tajnik »Jadranske straže« i suosnivač Pomorskog muzeja u Splitu. Prije rata planinar s prof. U Giromettom kao član HPD »Mosor«. Poslije rata širio planinarsku misao među student-

Dr ing. Maksimilijan Plotnikov

ma. Pisac stručnih djela i planinarskih putopisa. Zapažena su mu djela: Split i okolica (tri izdanja), Taštjani na primorju kraljevine Jugoslavije i Naši otoci na jadranskoj (6 izdanja). Iz bibl.: Biokovo, HP 1927, 34; Izlet na Orjen, HP 1933, 139; Od Splita do Durmitora, HP 1939, 147, 283; Sa Vošca, NP 1949, 65; Sa Božavske Kapele, NP 1952, 29. Lit.: NP 1961, 185.

Rudan Pavao (Kaštel Sućurac 1929 —), kemijski tehničar u Zadru. Član PD »Kozjak« od osnutka, poslije u PD »Paklenica«. Od 1965. odbornik i tajnik, osnivač sekcije u tvornici »Vlado Bagat« ZH 1974.

Ruhek Josip (Zagreb 20. 2. 1902 —), pojasarski obrtnik u Zagrebu. Suosnivač PD »Zanatlija« 1951, potpredsjednik do 1968, osim toga blagajnik, vodič, društveni radnik, transverzalc. ZH 1967, zlatna plaketa SFJKH.

Rukavina Ante (Gospić 4. 10. 1928 —), veterinar u Gospiću. Član PD »Visočica« od 1956, odbornik od 1965, tajnik od 1966. Zaslužan za održavanje kuća na Velebitu, organizator izleta i društvenih akcija (imenovanje Zoranićeva vrha na Velebitu), plodan planinarski pisac (dvadesetak napisa u NP, Ličkom kalendaru, Ličkim novinama, Planinarskom listu, Senjskom zborniku itd.). ZH 1970. Iz bibl. (sve u NP): Preko najvišeg vrha Velebita, 1971, 33; Priče velebitskih noći, 1971, 205; Isprepleten ljubavlju i tugom, 1972, 61; Na Crnopcu u sunčanom listopadu, 1972, 171; Na Vidovoj gori uzalud, 1972, 283; Samo koraci šušte kroz Ramino korito, 1972, 259; Kroz buru što hući nad planinom, 1973, 11; Ta želja i ta vatra što nas vuče, 1973, 117; Između neba i kamena, 1973, 241; Razapeti među bregovima, 1973, 152; Vrh Petra Zoranića na Velebitu, 1974, 55; Klefte i suze Velebitske, 1974, 183; Na legendarnoj grčkoj planini, 1974, 14; Velebit u našoj književnosti, Zbornik Simpozija planinara Jugoslavije, Zagreb 1974.

Ljudevit Rossi

Rukavina Josip (10. 6. 1928 —), urarski obrtnik u Sesvetama. Član PD »Kalniki« od 1950, član PD »Lipa« od 1953, predsjednik od 1968. godine. Istaknuo se požrtvovnošću u gradnji doma. Odrkao se u korist doma na Lipi novčane nagrade od 5000 dinara koju mu je dodijelila općina. ZH 1969, SJ 1972.

Ružički Marijan (Jazlovec 1912 —), ekonomist u Zagrebu. Planinar od 1948, član PD »Priroda«, odbornik i predsjednik. ZH 1970.

Ryšlavy Josip (Poreč 25. 3. 1901 —), ekonomist u Zagrebu, umirovljen kao pomoćnik direktora Imunološkog zavoda. Poslije rata član PDZ, odbornik, pročelnik Financijsko-gospodarske komisije, potpredsjednik i predsjednik društva. Član Glavnog odbora PSH (1971-1974), POZ i njegov potpredsjednik, član Konferencije SFK Zagreba. Požrtvovao član svoga društva. ZH 1968. Lit.: NP 1971, 163.

Sablek Tomislav, dr (Sl. Požega 6. 10. 1925 —), liječnik primarius u Sl. Požegi, šef ORL odjela u bolnici. Član AO PDZ od osnutka do kraja studija u Zagrebu. Poslije član PD »Sokolovac« i osnivač stanice GSS. Bavi se fotografiranjem, organizira skijaške tečajeve. Njegova je zamisao i ostvarenje spremište na Papuku za potrebe GSS (prvo u Hrvatskoj). Iz bibl.: Na Jankovcu, NP 1951, 110; Požeško gorje, NP 1951, 106.

Sajverth Zvonko (Križevci 23. 2. 1915 — Zagreb 13. 1. 1974), staklarski majstor, najprije u Češkoj, a od 1929. u Zagrebu. Utemeljitelj doma »Runolist« 1934. Poslije rata član PD »Zanatlija«, osnivač Glazbene sekcije i Sekcije vodiča, zatim osnivač Glazbene sekcije u PD »Željezničar« 1967. ZH 1970. Lit.: NP 1974, 70.

Sambolec Kazimir (Zagreb 30. 12. 1923 —), strojarski tehničar u Rijeci. Član plan. organizacije od 1951, odbornik PD »Kamenjak«, pročelnik stanice GSS, pročelnik AO, instruktor na alpinističkim tečajevima. Penjački usponi u Dinarskim planinama i Dolomitima. Usponi na Mont Blanc, Matterhorn, Grossglockner. SH, zlatna statua SFK Rijeka.

Satler Ivana (Karlovac 1902 —), član PD »Martinščak« od 1929, poslije rata istakla se dobrovoljnim radom u PD »Dubovac«, napose pri gradnji planinarske kuće na Vodicama. ZH 1971.

Satler Zlatko (Karlovac 26. 11. 1892 —), inženjer elektrotehnike u Karlovcu. Član PD »Martinščak« od 1925, predsjednik 1935-41. Poslije rata predsjednik PD »Dubovac« 1948-65. s malim prekidima. Pročelnik skupine seniora. Zaslužan za obnovu građane Dubovac. ZH 1962, SJ 1955 Lit.: NP 1968, 173.

Schlosser Josip Klekovski, dr (Jindrihovo u Moravskoj 25. 1. 1808 — Zagreb 27. 4. 1882) liječnik, praliječnik za Hrvatsku i Slavoniju, prirodoslovac, osnivač hrvatske botanike, planinarski klasik i akademik. Član HPD od osnutka i njegov prvi predsjednik 1875-6. Počeo planinirati 1845 (Kalnik), a sistematski istražuje planine od 1852. u društvu s Lj. Vukotinovićem (1852. Klek, Lička Plješivica, Velebit, 1853. planine Hrvatskog zagorja, 1856. opet Velebit, Plješivica i Klek, 1875. Samoborsko gorje, 1879. Risnjak). Rezultat istraživanja je Flora croatica (1869), Bilinar (1876) i Fauna kornjaša trojedne kraljevine (1879). Prilikom odlikovanja za znanstvene rezultate prihvatilo je pridjev »Klekovski«. Njegovo ime nosi dom na Risnjaku. Iz bibl.: Kalnička gora sa svoje prirodopisne znamenitosti, Rad JAZU 11: 146, 1870. Lit.: Spomenica HPD, Zagreb 1884 (str. 1); Rad JAZU, knj. 65. Vidi str. 55. i sliku na str. 61.

Schlosser Levin Klekovski, sin Josipov, tajnik HPD 1875-89. Iz bibl.: Ljetopis društva 1874-84, Spomenica HPD, Zagreb 1884, str. I-XVI; Izlet na Plitvička jezera, isto, str. 31-46. i NP 1963, 185

Sekelj Tibor (Srpska Subota u CSSR 1912 —), istraživač, svjetski putnik, publicist, esperantist, pravnik. Predsjednik Međunarodnog geografskog društva i član Britanskog kraljevskog geografskog društva; član ili voda 14 velikih ekspedicija. Od 1939. je duže živio u južnoj Americi gdje se odao geografskim istraživanjima. Prvi Hrvat i Jugoslaven koji se uspeo na jedan sedamstisućnjak (Aconcagua 1942. i 1944). Odlikovan čileanskim ordenom zlatnog runa. Iz bibl.: Oluja na Aconcagui (1944); Pobjeda nad vrhovima (1945); Oluja na Aconcagui i godinu dana poslije (1955); Nepal otvara vrata (1959); Oluja na Aconcagui, NP 1955, 69; Tragedija na Aconcagui, NP 1951, 318. Sada je direktor Gradskog muzeja u Subotici i tajnik Međunarodnog udruženja etnografskih muzeja.

Senci Milivoj (Zagreb 6. 4. 1905 —), službenik Socijalnog osiguranja u Zagrebu. Član PD »Jankovac« u Osijeku 1933-41, član PD »Risnjak« od 1958, član Nadzornog odbora i tajnik. Dobrovoljni rad na domu »Risnjak« i markacijama. ZH 1975.

Sengjergji Janko (Samobor 1894 — Zagreb 26. 2. 1959), kartograf, pukovnik geodetsko-topografske struke u Zagrebu, radio na razgraničenju Jugoslavije, Italije, Albanije i Grčke poslije prvog svjetskog rata i na izradi vojne specijalke Šar-planine i Makedonije 1924. Član PDZ, predavač u Seniorskoj skupini. Iz bibl.: Gdje leži najviši vrh Šar-planine, Kroz planine 1952, br. 3; Planinska oblast Koraba, NP 1957, 29; Planinarsko-geografska reportaža, NP 1958, 172; Kartografske zanimljivosti, NP 1959, 72. Lit.: NP 1959, 76.

Sigmund Josip (? — 1943. godine), član HPD, poručnik »Bjelašnica« u Sarajevu od 1937, pročelnik Omladinske sekcije, organizator skijaških tečajeva, penjač i propagator alpinističkog skijanja. Iz bibl. (sve u HP): Odjeci s Bjelašnice, 1938, 85; Život na plaži Boračkog jezera. 1938, 281, 367; Skijaškim tragom preko Čvrstničkog gorja, 1938, 22; Prvenstveni penjački uspon preko sjeverne stijene Klapavice, 1938, 65; Skijaško krstarenje Vlačić planinom, 1938, 141; Utisci s visokih planina romantične Herceg-Bosne, 1938, 391; Na zasneženim pašnjacima Vranice, 1939, 13; Skijaško krstarenje na Čvrstnici, 1940, 65; Uspón na Ploče, 1941, 128. Lit.: Staze 1:147, 1961, Sarajevo. Slika na str. 215. Njegovo ime nosi planinarski dom u Kozjoj Luci na Treskavici.

Sigmund Vinko (Gorica 1914 —), referent Trgovacke komore u Slav. Brodu. Suosnivač PD »Dilj« 1949. i njegov prvi predsjednik. ZH 1962.

Simonović Radivoj (Ledinci u Srijemu 17. 8. 1853 — Sombor 3. 7. 1950), liječnik u Somboru, istraživač Dinarskih planina. U društvu s članovima HPD organizirao je od 1903. niz pohoda ekspedicijskog stila u visoke planine Dinarskog sustava. Osobito je zavolio Velebit. Pohodio ga je 17 puta i propagirao ga tiskom i fotografijama. Jedan je od naših najboljih planinarskih fotografa (više tisuća foto-ploča). Začasnim članom HPD izabran je 8. 9. 1924. Njegovo ime nosi markantna stijena u južnom Velebitu (Simonovića stapina). Iz bibl.: Drežnica u Hercegovini, Javor 22:541, 1890; Preko Prenj planine, Sarajevski list 1906, br. 95—7; Preko Cvrsnice na Drežnicu, Sar. list 1908, br. 99 i HP 1908, 33; Pet dana po Prenj pl. Sar. list 1908, br. 119-142; Putovanje po planinama, Kalendar Bošnjak 1909, str. 66; Velebit, najljepša hrvatska planina, HP 1914, 49, 65, 89, 105; Đaci planinari, 1923; Bokovo, HP 1923, 39; Fotografiranje na planini, Plan. kalendar, HTK »Sljeme«, Zagreb 1925; Moje planinarenje, Vesnik društva Fruška gora, 1936, 30; Kako da idemo, što da jedemo i što da pijemo u planini, HP 1936, 176, 195, 271; Stočari u Lici i na Velebitu, Lički kalendar, 1937, str. 49; Higijenski značaj planinarenja, Vesnik društva Fruška gora, 1939, 50. Lit.: HP 1925, 21; NP 1950, 259; 1958, 247 i 286; Dr. R. Simonović, život i rad, izd. PD »Dr. R. Simonović«, Sombor 1958. Vidi str. 111 i sl. na str. 103.

Šinčić Stanko, bio je predsjednik PD »Platak« u Rijeci. Uspón na Kilimandžaro. ZJ 1962.

Sirovec Stjepan (Sisak 4. 6. 1914 —), soboslikarski obrtnik u Bjelovaru. Član plan. organizacije od 1932. god. Osnivač Plan. sekcije FD »Bjelovar« 1946, zatim član PD »Bilogora«, osnivač Alpinističke sekcije 1948, potpredsjednik i predsjednik društva. Uspón na Mont Blanc 1961. kao vođa puta. ZJ 1955.

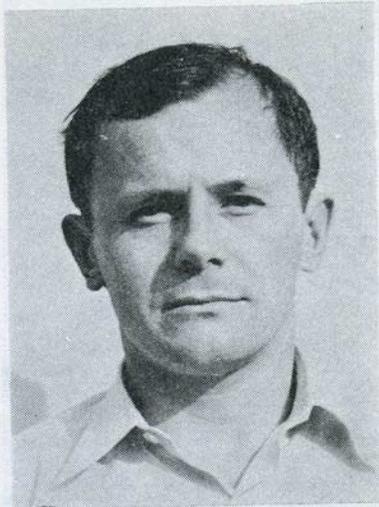
Slaviček Ivan (Virovitica 21. 6. 1924 —), novinar u Osijeku Član PD »Jankovac« od 1961, odbornik od 1963, tajnik od 1965. do danas. Planinarski predavač, pisac, fotograf, skijaški kontrolor, propagandist (prilozi za Radio Osijek, Glas Slavonije, NP). Iz bibl. (sve u NP): Po svakom vremenu, 1968, 5; U posjetu slavenskim gradinama, 1969, 3; Prvi zabilježeni izlet na Sovsko jezero, 1970, 133; Tužbalica za jednim vrelom, 1973, 32; Kompozitor Wagner kao planinar, 1973, 223; Susreti sa životinjama, 1975, 29.

Smerke Jože (Stožice u Sloveniji 20. 3. 1907 —), službenik u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1950, član AO od 1950. Prije rata mnogo skijao (skijama kroz Velebit 1934, vidi sliku na str. 209).

Smerke Zlatko (Gračac 11. 5. 1936 —), inženjer strojarstva u Zagrebu (od 1970. u Cargovcu kod Varaždina). Član PDŽ od 1948, penjač od 1957, pročelnik AO 1959, u GSS od 1960, član Izvršnog odbora PSH od 1967 (pročelnik Komisije za alpinizam i Komisije za orijentaciju). Važniji usponi: Čopov stebr, Centrala Dedca, Aschenbrenner, Dolomiti, Bezengi u Kavkazu. Uspješan orijentacista (4 puta prvak Hrvatske, 2 puta prvak Jugoslavije, 4 puta osvojio trofej Platak, 9 puta Memorijal Janko Mišić itd.). Mnogo godina vodeći planinarski fotograf u Hrvatskoj (28 nagrada na izložbama, 4 samostalno izložbe, ilustrator planinarskih izdanja). Planinarski pisac. Glavna djela: Alpinistički vodič (1963); Planinarstvo i alpinizam (1974); Stijene Hrvatske, alpinistički vodič, 1975. ZH 1962, SJ 1969. Iz lit. (sve u NP): Dolomiti, 1962, 211; Kavkaz, 1965, 209; Bezengi u Kavkazu, 1965, 211; Strah i hrabrost u stijeni, 1963, 231. Slika na str. 307.

Smičklas Tadija (Reštovo 1. 10. 1843 — Zagreb 8. 6. 1914), hrvatski povjesničar, profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu, akademik. Suosnivač HPD.

Smokvina Abdon (Budimpešta 7. 5. 1911 —), službenik u Rijeci. Član HPD »Velebit« u Sušaku prije rata, suosnivač PD »Platak«, odbornik, tajnik. Kao turistički radnik zalagao se za razvitak Plataka i Snježnika. ZJ 1970.

Ing. Zlatko Smerke

Smokvina Lucijan (Karlovac 1910 —), prije rata živio u Karlovcu, sada u Varaždinu. Član PD »Martinščak« od 1925, odbornik od 1932. Po dolasku u Varaždin član PD »Ravna gora« i njen potpredsjednik. Incijator ZPP i njegov tajnik pet godina, odbornik u Seniorskoj sekciji, fotoamater. ZH 1968, ZJ 1970, Zlatna SFKH. Iz bibl.: U znaku magistratre, NP 1956, 228; »ZPP«, 1963, 221. Lit.: NP 1963, 237.

Smolec Slavko (Zagreb 27. 1. 1924 —), pismoslikar u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1951, suosnivač SO 1951, pročelnik 12 godina, odbornik u društvu 14 godina, tajnik. Suosnivač Komisije za speleologiju PSH i njen član od danas. Organizator speleoloških istraživanja i tečajeva, suradnik časopisa Speleolog. ZH 1962, SJ 1970, ZJ 1975. Iz bibl.: Rad SO PD »Željezničar«, Speleolog 1968-9, 1; 1970-1, 1.

Sokol Miro (Kaštel Sućurac 5. 3. 1926 —), mehaničar u Kaštel Sućurcu. Suosnivač PD »Kozjak«, predsjednik, potpredsjednik, tajnik i blagajnik. Zaslužan za izgradnju doma. ZH 1967.

Somek Antun (Zagreb 1932 —), diplomirani ekonomist u Križevcima. Član PD »Kalnik« od 1952, blagajnik društva, fotograf. ZH 1968.

Sotonica Adam (Batinjani 7. 4. 1923 —), umirovljeni oficir u Daruvaru. Član PD »Petrov vrh« od 1956, odbornik, predsjednik, organizator orijentacijskih priredaba. ZH 1967, SJ 1970.

Spitzer Velimir (Zagreb 27. 8. 1928 — Julijske Alpe 21. 6. 1960), službenik u Zagrebu. Član PD »Risnjak« od 1954. Poginuo na Prisojniku prilikom obilaska Slovenske transverzale. Lit.: NP 1969, 240.

Srebrnić Ivo (Jastrebarsko 5. 2. 1920), prije profesor u Krapini, sada radi u Arhivu grada Zagreba. Član PDŽ od 1948, tajnik PD »Strahinjčica« 1949-55, po povratku u Zagreb 1956. član PD »Jastrebarsko«. ZH 1962, srebrna plaketa SFK 1968.

Stahuljak Vladimir (Bjelovar 22. 11. 1876 — Zagreb 21. 6. 1960), profesor glazbe, od 1926. u Zagrebu. Osnivač i predsjednik HPD »Zrin« u Petrinji 1922. Od 1926. odbornik središnjice HPD u Zagre-

Mladen Skreb

bu, potpredsjednik 1932. Izabran za začasnog člana 25. 6. 1926. Iz bibl. (sve u HP): Upoznajmo svoje planine, 1933, 168; Planinarska slava na Biokovu, HP 1932, 337; Planinarska kuća HPD na Biokovu, HP 1932, 339; Hrvatsko planinarstvo, HP 1941, 201; Planinarstvo i sport, HP 1941, 250. Lit.: HP 1927, 15. Vidi str. 124.

Stanger Ulikse, dr (Volosko 13. 7. 1882 — Volosko 16. 10. 1973), političar i pravnik, prije drugog svjetskog rata u Trstu, Opatiji i Splitu, poslije rata u Beogradu, Zagrebu i Voloskom. Poslije rata ministar obalnog pomorstva i ribarstva u vladi SRH, poslanik Narodne skupštine, član delegacije na Londonskoj mirovnoj konferenciji. Napisao zapaženo stručno djelo »Morska obala u teoriji i praksi«. Počeo planirati u Splitu 1929. u društvu s U. Giromettom. Iz bibl.: Uspomene s Mosora jednog istarskog izbjeglice, u brošuri »PD Mosor, Split, 1926—1951«, Split 1951. Lit.: NP 1974, 23.

Staničić Lujo (Zagreb 4. 8. 1926 —), željeznički službenik u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1958, predsjednik od 1966. do danas. Požrtvovan organizator brojnih društvenih i međudruštvenih akcija. ZH 1968. SJ 1970.

Stanić Branko (Divoselo 19. 10. 1901 —), profesor u Gospiću. Planinar od 1928, sudjelovao u obnovi doma na Visočici. Predsjednik PD »Visočica« 1950—60, počasni predsjednik. ZH 1962, SJ 1967, ZJ 1970, plaketa SFK 1970.

Stanić Jovo (Gospić 1931 —), nastavnik fizičkog odgoja u Gospiću. Član PD »Visočica« od 1960, odbornik. Zaslužan za propagiranje planinarstva među učenicima. SH 1970.

Stipan Krešo (Ogulin 9. 5. 1923 —), trg. poslovođa u Ogulinu. Član PD »Klek« od 1950, suosnivač i njegov dugodišnji potpredsjednik. Skijaš, vodič i propagandist.

Stipčić Viktor (Sušak 15. 3. 1932 —), ekonomist u Rijeci. Član PD »Platak« od osnutka, odbornik 1959—61; član PD »Kamenjak« od 1962, odbornik, tajnik, potpredsjednik; član OPS Rijeka od 1968, u

GSS od 1960, pokretač PD »Tuhobić« i sekcija u školama i poduzećima, škole skijanja, učeničkih zimovanja, planinarskih plesova i dječjih reduta, izgradnje domova (Platak, Snježnik, Frbežari, Okrivje, Hahlići, Petehovac. Uspon na Ararat 1970. Organizirao više od 100 izleta, kontrolor na orijentacijskim natjecanjima, skijaški sudac, fotograf, predavač, propagandist i pisac (oko 100 napisa godišnje u planinarskim rubrikama Novog lista i u La voce del popolo 1965—75). Objavljuje priloge u Informativnom listu Transjuga, Planinarskom listu, zagrebačkom Vjesniku, radio stanici Rijeka i televiziji. Urednik je Planinarskog lista od 1975. ZH 1969, SJ 1973. Iz bibl. (sve u Planinarskom listu): Primorska bura, 1970, 77; Ararat, putne crtiće, 1971, 81; Prohujali dani, 1971, 78; Kako zaštititi čovjekovu prirodnu okolinu 1972, 37; »Nagrada planine«, 1973, 92; Planinarski put Labinske republike, 1973, 98; Sto godina našeg planinarstva, 1974, 113.

Stošić Ivan, mr (Novi Pazar 1929 —), diplomirani ekonomist u Križevcima. Član PD »Kalnica« od 1957, predsjednik društva od 1971, zaslužan za pomlađivanje »Kalnica« i izdavanje »Planinarskih informacija«.

Stožir Ivan (? — 1908), član HPD od osnutka 1874, potpredsjednik 1899—1903.

Strašek Vilim (Gorica u Istri 23. 1. 1914 —), stručni nastavnik Građevinskog školskog centra u Zagrebu. Član »Prijatelja prirode« od 1931, sudjelovao na izgradnji Glavice. Član PDZ od 1948, najprije u Sekciji vodiča, zatim Sekciji društvenih izleta (njen dosad jedini pročelnik). Specijalnost mu je organiziranje masovnih izleta; na Triglavu bio 12 puta. ZH 1958, SJ 1955, srebrna plaketa SFK 1968.

Stunić Tomislav (Petrinja 5. 8. 1924 —), nastavnik u Donjoj Stubici. Član PD »Stubičan« od 1958, najprije referent za propagandu, a od 1959. tajnik. Organizator pet sanjkaških natjecanja za djecu »Snješko«, pohoda planinara »Kroz Gupčev kraj«, sekcije podmlatka »Pčelica«, uređenja izletišta na sjevernoj padini Medvednice (Lojzekov izvor, Kulmerica), planinarskih izložbi itd. Publicista planinarske napise u Školskom listu, NP i dr. ZH 1967. Iz bibl.: Crveni krugovi u Gupčevu kraju, NP 1958, 129 i 1967, 131; Planinarske staze sjeverne Medvednice, NP 1967, 155. Lit.: NP 1963, 237.

Sudnik Ivica (Samobor 4. 10. 1910 —), urarski majstor u Samoboru, direktor Samoborskog muzeja, mnogostruki kulturni i sportski radnik. Osnivač Sanjkaškog saveza Hrvatske 1962. i njegov prvi predsjednik. Osnivač SK »Triglav« 1923. i SK »Samobor« 1925; godine 1931 organizira prvo skijaško prvenstvo Samobora. Član je Izvršnog odbora ŠFK Hrvatske i njegove Komisije za povijest sporta, sportski novinar i reporter, suradnik Povijesti sporta, prije rata nogometaš. Član PD »Japetić« od 1925, tajnik Foto-sekcije i istaknuti fotoamatör (brojna priznanja na izložbama u inozemstvu), tiskao album »Samobor« 1938. s planinarskim fotografijama), organizirao četiri izložbe. Godine 1930. osniva Ski-sekciju i razvija skijanje po Samoborskom gorju. Poslije rata član PD Japetić i njegov predsjednik od 1953. do danas. Član Izvršnog odbora PSH i predsjednik Komisije za povijest planinarstva, organizirao Jubilarnu planinarsku izložbu u Samoborskom muzeju 1974. i niz priredaba u vezi s 100. obljetnicom hrvatskog i 50. obljetnicom samoborskog planinarstva. Osobito je poznat kao sabirač povijesne i arhivske gradnje. Njegovom zaslugom smješten je Hrvatski planinarski muzej u Samoborskom muzeju. Planinarski je predavač, instruktor i pisac. Objavio velik broj članaka i Vodič po Samoborskom gorju (1953). ZJ 1955, ZH 1962. Iz bibl.: Razvoj planinarskog skijanja u Samoboru, HP 1941, 60; Zlatna godina HPD 1874/5, Zbornik Simpozija planinara Jugoslavije, Zagreb 1974; Stota obljetnica planinarstva u Hrvatskoj, Povijest sporta 1975, 1935. Slika na str. 303.

Sunko Milan (Starigrad na Hvaru 1. 9. 1926 —), profesor prosvjetni savjetnik u Splitu. Član planinarske organizacije od 1956 godine. Odbornik, tajnik, potpredsjednik i predsjednik PD »Split«. Tajnik Planinarskog saveza općine Split i Planinarskog odbora Dalmacije. Odbornik SFK Split. Organizator svih djelatnosti u PK »Split«. Osnivač Planinarske sekcije u Brodogradovoj školi »Mirko Dumić« 1962. god. Izraziti voditelj omladine, njegov usavršavanja i uključivanja u planinarske škole. Pokretač međudruštvene suradnje i zajedničkih akcija planinarskih društava Dalmacije. ZH 1973, SJ 1975.

Surla Dane (Kijani kod Gračaca 19. 3. 1926 —), službenik u Gospiću. Član PD »Visočica« od 1953, odbornik. Angažiran u radu na domovima i društvenim akcijama. ZH 1974.

Sušnić Stjepan (Carevdar 16. 8. 1894 — Zagreb 24. 9. 1971), srednjoškolski nastavnik. Član HPD od 1917, član PDZ od osnutka društva do smrti; osim gotovo svih jugoslavenskih planina obišao planine Bugarske, Grčke i sjeverne Afrike; napose bio aktivan u radu Špiljarske sekcije i Skupine seniora PDZ; osamdeseti rođendan proslavio na Triglavu, na koji se uspeo 14 puta. ZH 1968, SJ 1970, plaketa SFK Hrvatske.

Svačina Rudolf (Čakovec 14. 11. 1894 —), službenik trgovačke struke u Zagrebu. Član PDZ od 1948, suosnivač seniorske skupine, odbornik, organizator izleta i vođa puta, sudjelovao u izgradnji Puntijarke. SH 1970.

Svečnjak Stjepan (Okučani 8. 11. 1907 —) poslovoda u Pakracu. Planinar od 1932, član PD »Psumj« u Pakracu od 1953, odbornik, tajnik, potpredsjednik, predsjednik, rukovodilac sekcije za markacije i gospodarske komisije, radio na domu Omanovac. ZH 1967, SJ 1970.

Svetina Feliks (Varaždin 1911 —), planinar od 1932, od 1939. odbornik HPD, od 1948. član plan organizacije u Varaždinu i njen aktivator, član PD »Ravna gora«, odbornik, blagajnik, upravitelj doma na Ravnoj gori. SJ 1958. Lit.: NP 1963, 237.

Svoboda Josip, magistar farmacije u Pakracu. Predsjednik HPD »Čakovec« 1937. godine. Zaslužan za izgradnju doma na Psumju (Svobodin dom). Izabran za začasnog člana HPD 21. 5. 1937.

Szavitz Nossan Stjepan (Zagreb 13. 10. 1894 — Zagreb 1974), inženjer i predavač na Tehničkom fakultetu u Zagrebu. Između dva rata vrlo aktivan član HPD. Suradnik HP. Iz bibl.: Jesenji izlet u Zagorje, HP 1922, 109; Hrvatska planinarska izložba u Zagrebu, HP 1922, 6 i 18. Lit.: NP 1961, 143.

Safar Drago (Zagreb 17. 5. 1923 —), diplomirani pravnik u Zagrebu. Član PD »Željezničar«, tajnik društva, pročelnik i tajnik AO, pročelnik Omladinske sekcije, tajnik Skijaške sekcije, pročelnik i tajnik Komisije za alpinizam PSH. ZH 1968, SJ 1970. Iz bibl.: Alpinističko djelovanje i pravna odgovornost, NP 1971, 159; Nekoliko planinarskih crtica, Planinar 1971, str. 21.

Safar Stanko (Koprivnica 7. 11. 1909 —) prije rata član HPD »Bilo«, sada u PD »Bilo« u Koprivnici, predsjednik i tajnik, organizator i propagator planinarstva u Podravini. Iz bibl.: Mallnitz, HP 1934, 126; Iz Mallniza preko Sonnblicka na Glocker, HP 1934, 161; Na Bilo-gori, HP 1933, 322.

Safar Zorka (Zagreb 6. 8. 1920 —), prosvjetni radnik u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1951, dugogodišnji odbornik, istaknuti propagandist i organizacijski aktivist. ZH 1968, SJ 1970.

Safarik Petar (Gornja Vrba 1901 —), stolar u Zagrebu. Član Planinarske sekcije PD »Lokomotiva« od 1946, član PD »Željezničar« od 1950, odbornik, tajnik, ekonom u FISAH-u od 1946, ekonom u PSH do 1949. Radio na Ostrcu, Tomislavovu domu i domu Sljeme. ZH 1962.

Stanko Štambuk

Safran Milan (? — Postin grad nad Kotorom 1953), član AO PDZ u Zagrebu, poginuo u stijeni iznad Kotora. Lit.: NP 1953, 235. Slika na str. 201.

Salković Stjepan (Zagreb 27. 9. 1928 —), fotograf u Zagrebu. Planinar od 1949, član PD »Grafičar« od 1931, pročelnik Izletničke sekcije. Od 1962. u PD »Rade Končar«, član uprave. ZH 1974.

Samanić Bruno (Rijeka 9. 6. 1915 —), službenik u Rijeci. Član »Carsije« 1938, suosnivač PD »Torpedo« 1953, odbornik, blagajnik, predsjednik društva nekoliko puta. ZH 1970.

Šantek Vjekoslav (Sl. Požega 3. 5. 1921 —), inženjer elektrotehnike u Zagrebu. Planinar od 1932, penjač od 1940. Član AO PDZ 1950. i njegov tehnički referent, savezni alpinistički instruktor, vođa penjačke tečajeve i škole. Član Izvršnog odbora PSH sedam godina (predsjednik Komisije za alpinizam i Komisije za GSS). Zatim član PD »Runolist«, predsjednik društva, predsjednik Gospodarske komisije. Suosnivač PD »Rade Končar« i njegov potpredsjednik. ZH 1962. Iz bibl.: Kako alpinisti vrše penjački uspon, NP 1951, 49; Copov stebr u Triglavskoj stijeni, NP 1953, 81.

Sarinić Ilija (Švica u Lici 4. 7. 1895 — Švica 21. 11. 1936), učitelj u Švici. Od 1903. obilazio Velebit kao pratilac dra R. Simonovića, penjač se na Triglav, Biokovo, Dinaru, Durmitor i Premj. Iz bibl.: Švičko jezero zimi, HP 1914, 73; Vandalizam po Lici, HP 1927, 83. Lit.: NP 1961, 143. Slika na str. 109.

Sefer Drago (Sarajevo 14. 5. 1908 —), službenik u Sarajevu, od 1952. rukovodilac poduzeća »Park« na Iliđi, sada živi u Makarskoj kao umirovljenik. Od 1924. član PD »Romanija«, DPB i H i Planinarske sekcije SK »Slavija« u Sarajevu, 1934-41. član »Prijatelja prirode«, poslije rata član PD »Bjelašnica«. Godine 1974. obnavlja PD »Biokovo« u Makarskoj i sada mu je potpredsjednik. Jedan od prvih penjača u BiH, ljubitelj zimskog planinarstva, skijaš (1933. prvak BiH) i planinarski pisac (prije rata u časopisu »Snaga« u Sarajevu, poslije rata u

NP). Iz bibl.: Lupoglav, NP 1974, 19; Sjećanja na planine, NP 1974, 59, 93, 131, 161; Sjećanje na Durmitor, NP 1975, 21. Lit.: NP 1974, 41.

Segrc Veljko (Bosanski Brod 12. 1. 1931 —), inženjer u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1953, vrlo aktivan u Speleološkoj sekciji. ZH 1968, SJ 1970. Iz bibl.: IV speleološki svjetski kongres u Jugoslaviji (s V. Božićem), Speleolog, 1964-5, str. 11; Covjek se uči dok je živ, Planinar, str. 37, Zagreb 1970.

Senk Milan (? — Zagreb 5. 12. 1932), višegodišnji odbornik HPD, pročelnik Nadzornog odbora od 1922. Poznat kao vrstan fotograf (počeo snimati prije prvog svjetskog rata, izlagao na planinarskoj izložbi 1922).

Senoa Milan (2. 7. 1869 — Zagreb 16. 11. 1961), profesor geografije na Zagrebačkom sveučilištu, sin Augusta Senoe. Kao profesor uvodio svoje studente u planinarstvo. Član HPD od 1898. Iz bibl. (sve u HP): Naputak za sabiranje planinarske grade, 1898, 25 i 62; Skrad, 1914, 23; Planine Gorskog kotara, 1910, 140; Vidokrug, 1933, 141; Željeznicom od Zagreba do Sušaka, 1934, 3; U Zrinjskoj gori, 1937, 170, Lit. (sa bibl.): NP 1959, 241.

Separović Branko (Zagreb 21. 1. 1947 —), student u Zagrebu. Član PDS »Velebit«, pročelnik AO 1972-3, član GSS, sudionik Hrvatske ekspedicije na Grenland. Iz bibl.: Reinhold Messner u Zagrebu, NP 1973, 33.

Sepl Ivan (Zagreb 6. 6. 1916 —), postolar u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od 1950, pročelnik Markacijske sekcije, ZH 1968.

Šetina Viktor (Zagreb 18. 4. 1902 —), činovnik poreznog ureda u Zagrebu, 1952-62. ravnatelj ustanova Medicinskog fakulteta. Član HPD od 1919, odbornik 1925-35 (II tajnik i blagajnik), tajnik FISAH-a za Zagreb 1945-8, suosnivač PDZ, od 1969. član PD »Risnjak«. Bavi se osobito skijanjem. Tajnik Zagrebačkog skijaškog podsaveza 1928-41, odbornik Skijaškog saveza Hrvatske 1945-75, savezni skijaški sudac (na 350 natjecanja), član Komisije za povijest sporta SFKH i Komisije za povijest planinarstva PSH. Dobrovoljni rad na kućama (Bile je stijene, Zavižan, Rossijevo, Risnjak, Tomislav dom) ZH 1969, SJ 1975, zlatna plaketa SFKH 1962. Slika na str. 297.

Sikić Ivan Jungo (Podoštra kod Gospića 1912 — Gospić 1971), službenik u Gospiću. Član PD »Visočica« od 1950. Poznat po upornom zalaganju za izgradnju tunela pod Velebikom (Jungov tunel). Lit.: NP 1963, 83 i 1972, 52.

Šimunović Mladen (Novska 13. 10. 1932 —), službenik u Pakracu. Član PD »Psunj« od 1957, odbornik 13 godina. Bavi se skijanjem, fotografijom, markacijama i propagandom. Suradnik na izgradnji doma i u brojnim akcijama.

Šimunović Nikola (Hrv. Kostajnica 4. 1. 1929 —), liječnik u Voćinu. Planinariano za vrijeme studija u Zagrebu od 1947, penjač od 1950, pročelnik AO PDS »Velebit« 1951, tehnički referent Komisije za GSS PSH. Iz bibl.: Prvomajska parada »šerpasa«, NP 1953, 163; Kroz mećavu, NP 1954, 456; Jedan penjački dan, NP 1955, 89; Vučja priča, NP 1956, 88.

Šimunović Vilko (Darugar 1. 7. 1909 —), knjigovođa u Sl. Požegi. Suosnivač PD »Sokolovac« 1950, odbornik i potpredsjednik, predsjednik Nadzornog odbora, član Gospodarskog odbora (izgradnja doma). ZH 1967.

Širola Stjepan (Zagreb 27. 11. 1867 —?), učitelj u Karlovcu, književnik. Na poticaj D. Hirca osnovao u Karlovcu 1898. HPD »Okčić«. Iz bibl.: Na Martinščaku, HP 1899, 149; Izlet u Špilju Vražić, HP 1898, 87. Lit.: NP 1961, 144.

Škaberna Vjekoslav (Zagreb 1893 — Zagreb 19. 5. 1973), grafičar u Zagrebu. Član HPD od 1920, u PD »Grafičar« od 1951. Istaknuo se dobrovoljnim radom na plan. akcijama: markacije na Medvednici i Samoborskom gorju 1922-5, obnova staze uz potok od Kraljičina zdenca 1954, vodio izletiste Kraljičin zdenac 1956, izgradnja doma »Grafičar«; pisao je članke u »Grafičkom radu«. ZH 1969. Lit.: NP 1973, 189.

Škerl Božidar (Rijeka 18. 12. 1922 —), pukovnik JNA, načelnik Srednje tehničke škole kopnene vojske u Zagrebu. Prije rata u Sušaku, u NOB od 1941, politički komesar bataljona. U Sušaku član HPD »Velebit« od 1937, u Ljubljani 1945. Član PD »Ljubljana«, u Beogradu član PD »Avala«, u Vazračinu PD »Ravna gora«, u Zagrebu od 1956. do danas član PD »Sutjeska«, njegov odbornik i dugo godina predsjednik. Član Izvršnog odbora PSH, pročelnik Komisije za vodiče, od 1965. potpredsjednik, od 1967. predsjednik, zatim potpredsjednik PSJ, od 1973. predsjednik. SJ 1958, ZJ 1962, ZBiH 1968, ZH 1969, ZM 1975, ZPZS 1975, zlatna plaketa SFKH, trofej za fizičku kulturu SFKH 1974, brojna vojna odlikovanja. Iz bibl.: Sjećanja na Obruč, NP 1964, 115; Planinarska organizacija Jugoslavije u sistemu općenarodne obrane, NP 1972, 212. Lit.: NP 1972, 211. Slika na str. 153.

Skoti Branko (Šibenik 1923 —), službenik JNA u Zadru. Član PD »Paklenica«, stalno odbornik, tri godine tajnik, predsjednik Markacijske sekcije. Zalaže se za planinarstvo u jedinicama JNA i kao predsjednik općinskog fonda za fizičku kulturu. ZH 1969, SJ 1972.

Škreb Mladen (Beograd 14. 8. 1934 — Prenj 1. 3. 1954), student tehnike u Zagrebu. Član PDZ od 1950, član AO. Poginuo u nevremenu na Prenju. Lit.: NP 1954, 230. Slika na str. 308.

Šmalcelj Vinko (1913 —), tajnik općine Sesvete. Godine 1950. član PD »Prigoraca«, 1952. osnivač PD »Lipa«, tajnik društva i 9 godina predsjednik. ZH 1972.

Šoić Stjepan (? — 1957), prvi predsjednik HPD »Japetić« u Samoboru 1924. Potaknuo uređenje kuće pod Lipovcem (Šoićeva kuća). Počasni predsjednik PD »Japetić«. Začasni član HPD (izabran 26. 6. 1934). Svestrani sportaš. Osnovao klub »Šišmiš« 1902.

Šojat Krsto (Ogulin 6. 1. 1903 —), građevinski tehničar u Rijeci. Član HPD od 1920, član HPD »Velebit« od 1926. i pročelnik Građevinskog odbora za kuću na Hahlčićima. Poslije rata član PD »Rijeka« od 1946, suosnivač PD »Platak«, njegov tajnik, predsjednik, pročelnik Izletničke, Markacijske i Ski-sekcije. Zaslužen za izgradnju predratnog i poslijeratnog doma na Platku. Počasni član PD »Kamenjak«, ZJ 1955, zlatna plaketa SFKH i brojna druga priznanja. Bavi se fotografijom, skijanjem i orijentacijom (skijaški i orijentacijski sudac i kontrolor).

Šolta Vinko (Pakrac 17. 7. 1913. —), bojadisar u Pakracu. Član predratne podružnice HPD u Pakracu od 1934. i odbornik. Poslije rata član PD »Psunj« od 1953, 1958-63. njegov predsjednik. Zaslužen za dom na Omanovcu. ZH 1962, SJ 1970.

Šošarić Cvjetko (Lepoglava 27. 11. 1940 —), službenik u Ivancu. Član PD »Ivančica« od 1953, dugogodišnji tajnik, pročelnik Markacijske, Propagandne i Foto-sekcije. Vrstan fotograf, propagandist (Radio Ivanec). ZH 1973.

Špoljarić Branimir (Zagreb 17. 3. 1937 —), profesor povijesti i latinskog, sada novinar na Radio stanici Zagreb. Član PDZ od 1950, u PDS »Velebit« od 1957, tri put predsjednik (1962-7), tajnik, osnivač Pionirske i Srednjoškolske sekcije, član GSS, predavač i voda mnogih planinarskih škola i tečajeva. Član Izvršnog odbora PSH, pročelnik Komisije za propagandu (1965) i Komisije za omladinu (1967). Vrstan propagandist (planinarska rubrika u

Sportskim novostima, emisije na Radio Sljemenu i dr.). ZH 1968. Iz bibl. (sve u NP): Moja prva akcija, 1964,35; Ona i ja, 1964,168; Sam, 1965,24; Strah 1965,271; Dragi naši planinari, 1968,65; Copov stebr osvojen zimi, 1968,79; Humor u planini, 1968,211; Velebit, to je doživljaj, NP 1969,97; Vrh, 1970, 204.

Sprem Tugomir, dr (Osijek 7. 11. 1914 —), liječnik otorinolaringolog, sanitetski pukovnik u Zagrebu, šef ORL odjela vojne bolnice. Član HPD od 1923, član Alpinističke sekcije od 1936, član Foto-sekcije, skijaš i skijaški natjecatelj. Penjao u Kleku i Alpama. Poslije rata član PD »Ljubljana«, a pri dolasku u Zagreb 1958. član PD »Željezničar«. Pročelnik Komisije za GSS PSH 1961, nastavnik na tečajevima za alpinizam i GSS ZH 1962. Iz bibl.: Sjeverna stijena Dovškog križa, HP 1937, 29.

Springer Zlatko, dr (1893 —), odvjetnik u Osijeku. Član PD »Jankovac« od 1929, predsjednik 1936-41.

Srbec Stjepan (Zagreb 20. 9. 1927 —), oficir JNA u Zagrebu. Suosnivač PD »Sutjeska«, tajnik društva 1956-1965. ZH 1962.

Stagi Ziga, upravitelj skladišta Pivovare u Zagrebu. Član HPD od 1879. Bio na Sljemenu više od 1000 puta. Lit.: 1899, 156.

Stambuk Stanko (Selce na Braču 1894 — Vinkovci 1971), prije rata član HPD »Bjelašnica« u Sarajevu i njegove Skijaške sekcije, zatim član »Prijetelja prirode«, Ski-kaluba, DPBiH i HPD »Mosor«. Potpredsjednik i počasni član DPBiH. U Sarajevu je živio do 1940. Lit.: NP 1972, 247. Suka na str. 309.

Stefanac Ivo, diplomirani pravnik, predsjednik PDZ 1959-61. ZJ 1962.

Štok Ivan (Vukovar 25. 11. 1906 —), magistar farmacije u Zagrebu. Planinar od 1928, član HPD, član SPD u Celju 1940, član PDZ od 1948, u PD »Risnjak« od 1951 (odbornik, predsjednik 1957-8, urednik šaljivog lista Klopotec), od 1965. u PD »Zanatlija«. Član Suda časti PSH, predsjednik Planinarskog odbora Zagreba, član Izvršnog odbora PSH, planinarski fotograf i predavač, ljubitelj transverzala. ZH 1970.

Štrif Ivan, predsjednik PD »Sljeme« u Zagrebu 1961-5. ZH 1967.

Šuklje Fran, dr (Samobor 2. 10. 1886 — Zagreb 12.12.1949), profesor mineralogije na Zagrebačkom sveučilištu, direktor Geološkog instituta u Beogradu 1933-5, od 1939. direktor Geološkog zavoda u Zagrebu. Istraživao osobito Samoborsko gorje. Potpredsjednik HPD 1939-40. Iz bibl. (sve u HP): Iz Samobora preko Slapnice u Breganu 1922,33; U okolici Samobora, 1922,38 i 61; Dva izleta u goru Samoborsku, 1922,142; Do izvora Gradne, 1923,85; Jedan dan u Zumberku, 1926, 36; Iz davnih uspomena na Zumberak, 1928,198 i 229.

Šušak Velimir (Krupa kod Obrovca 1939 —) strojarski tehničar u Zadru. Član PD »Paklenica« od 1963, odbornik, potpredsjednik, propagandist. ZH 1974.

Tabak Petar (Split 13.9.1919 —), nastavnik u Splitu. Član PD »Mosor« 1960-72. Od 1954. vodi učeničke planinarske sekcije u osnovnim školama i je zaposlen, sada vodi sekciju »Mosor« u Osnovnoj školi »Vlado Bagata«. Iz bibl. (sve u NP): S planinarskih sljela, 1961,257; Na prvome usponu, 1962,162; Naš neslavni uzmak, 1963,260; Goga nije plakala, 1964,153; Jamarska pustolovina, 1966,220; Nedjeljni akordi, 1967,99; Biokovske putositnice, 1969,255; Zapisi o Marjanu, 1969,145; Toša planinarka, 1975,25.

Tabaković Viktor (Zagreb 30.10.1948 — Kavkaz 24.7.1974), student iz Zagreba. Član PDS »Velebit«, pročelnik AO, spasavalac. Smrtno stradao pod lavinom leda u stijeni Ušbe. Lit. NP 1974, 157.

Dr Ivo Veronek

Tauber Jaroslav (Daruvar 16.6.1900 — Sl. Požega 16. 2. 1971), krojač u Sl. Požegi. Član PD »Sokolovac« od 1950, odbornik, ekonom, voditelj markacijske sekcije, organizator izleta. ZH 1962, SJ 1967.

Tausani Vilim, dr, dugogodišnji predsjednik HPD »Risnjak« u Delnicama između dva rata. Izabran za začasnog člana HPD 20. 5. 1938.

Telebec Dragica (1918 —), radnica u Samoboru. Član PD »Japetić« od 1965, prije toga u PD »Maks Plotnikov«. Požrtvovan rad na izgradnji doma u Velikom dolu. ZH 1973.

Tomašić Marijan, dr, tajnik HPD »Kamenjak« u Rabu. Začasn član HPD, izabran 26. 6. 1934.

Tomerlin Slavko (Zagreb 1927 —), zubarski tehničar u Zadru. Član PD »Paklenica« od 1963, odbornik, vođa izleta. Osobita zasluga: uređenje kružnog puta kroz masiv Bojinca u južnom Velebitu. ZH 1974. Iz bibl.: Bojinac na Velebitu, NP 1971, 189.

Tomičić Marko, dr (Zagreb 1872 — Zagreb 1955) do 1918. vojni liječnik, do drugog svjetskog rata liječnik i zubar u Gospiću, zatim seli u Zagreb. Dugogodišnji potpredsjednik HPD »Visočica«. Osobito je proučavao Velebit i sabirao floru. Iz bibl.: Da li su velebitske kote 1758 i 1741 na specijalnoj karti označene ispravnim nazivom i visinom?, HP 1940,17; Dnevnik 1930-41 (u rukopisu). Lit.: NP 1974,193.

Tomšić Ernest (Rijeka 11.11.1913 —), staklarski obrtnik u Rijeci. Član CAI od 1926, u Skijaško planinarskoj sekciji FD Rijeka od 1945, u Skijaško plan. sekciji FD »Radnik« od 1946, u PD »Platak« od 1948. na funkcijama tajnika, pročelnika AO, referenta za planinarstvo i skijanje, orijentacijskog kontrolora, vodiča, predavača i alpinističkog instruktora. Osim toga je član GSS, skijaški sudac i planinarski publicist (Novi list, La voce del

popolo, NP i dr). Uspón na Kilimandžaro 1958, uspon na jedan beziméni vrh u Himalaji 1971 (oko 5700 m). ZH 1962, ZJ 1962. Iz bibl.: Vranjska draga, NP 1950, 80; Prema himalajskom lancú, Planinarski list 1971, 104.

Torbar Josip (Krašić 1.4.1824 — Zagreb 27.7.1900), profesor na zagrebačkoj realci 1851-91, ravnatelj od 1858, akademik, predsjednik Akademije 1890-1900, svećenik, pionir populariziranja prirodnih znanosti. Predsjednik HPD 1875-8. i 1884-93. Zaslužen za izgradnju željezne sljemenske piramide. Uspóni: Klek i Plješivica 1864, Ivančica 1876, Risnjak 1879. itd. Planinarski publicist. Začasni član HPD, izabran 19.5.1889. pod rednim brojem 2. Iz bibl.: Uzlaz na Klek i Plješivicu. Književnik 1865,121; Sljemenska piramida, spomen-spis prigodom 40-godišnjice željezne piramide 1889-1929. HPD, Zagreb 1929. Lit.: HP 1900,145; NP 1961,144. Vidi str. 63. i sliku na str. 63.

Torbar Josip, dr, odvjetnik u Zagrebu, političar, zastupnik HSS, ministar u vladi 1940-1. Podrijetlom je iz iste obitelji u Krašiću kao i njegov imejak iz prošlog stoljeća. Osmi predsjednik HPD po redu (1939-41).

Tramišak Zvonimir (Pittsburg u USA 4. 7. 1911—), trgovачki poslovoda u Donjoj Stubi. Suosnivač PD »Stubičan«, tajnik i predsjednik, organizator društvenih akcija, sletova i markacija. ZH 1962, SJ 1967. Lit.: NP 1963,237.

Tretinjak Tomo (Zagreb 8.12.1911 —), službenik u Zagrebu. Član PDZ od 1949, tajnik PD »Risnjak«, pročelnik AO i Vodičke sekcije. SJ 1955, ZH 1969.

Trstenjak Olga (Velika Trnovitica 1920 —), službenik u Zagrebu. Član PD »Gračičar« od 1950, odbornik, blagajnik. ZH 1967, srebrna plaketa SFK 1968.

Tučan Fran (Divuša kod Dvora 26.9.1878 — Zagreb 22.7.1954), mineralog i petrograf, profesor Sveučilišta u Zagrebu od 1918, akademik od 1930, prvi dekan Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu 1946. Proučavao Moslavinu, Makedoniju, Velebit. Popularizator prirodnih znanosti. Tajnik HPD 1912. i planinarski publicist. Iz bibl.: Velebit i susjedne planine, Vijenac 1910, 139,163,238,263,283; Ozeblin, Vijenac 1912, 30,61,160,192,379; Na Orjenu, HP 1914, 11,28,40,96,109; Naše rudno blago, Zagreb 1919; Po našem Jugu, Beograd 1931; Rudno blago Jugoslavije, Beograd 1938. Lit.: NP 1961,144; Priroda 1954, br.7.

Turkalj Milan (1946 —), član PD »Grebengrad« u Novom Marofu, ZH 1973.

Tvrtković Augustin, dr (1897 — Zagreb 24.10.1974), zubni liječnik, prije rata u Kreševu, poslije rata u Zagrebu. Predsjednik HPD »Bitovnja« u Kreševu, pokretač akcija i izgradnje objekata.

Uršan Fedro (Gomirje 17. 9. 1915 —), knjigovođa u Ogulinu. Planinar od 1936, suosnivač PD »Vinica« u Dugoj Resi 1947. i PD »Klek« u Ogulinu 1950. te njegov tajnik. Zaslužen za izgradnju doma na Kleku, vođa pohoda, skijaški učitelj i natjecatelj. ZH 1967.

Vandekar Zvonimir (Zagreb 23.10.1909 —), nastavnik Grafičke škole u Zagrebu. Član »Prijatelja prirode« od 1925, u PD »Gračičar« od 1950, »Prijatelj prirode« od 1955, PD »Zanatlija« od 1960. Bio pročelnik Sekcije vodiča, član stanice GSS, član POZ-a, tajnik »Gračičara«, skijaš, skijaški učitelj i sudac. Dobrovoljni rad na Glavici i domu »Gračičar«.

Verner Matija (Đakovo 21.9.1913 —), postolar u Zagrebu. Suosnivač PD »Zanatlija« 1951, pročelnik Markacijske sekcije. Dobrovoljni rad na Hunjki i domu »Risnjak«. ZH 1971.

Veronek Ivo, dr (Karlovac 30. 10. 1907 —), liječnik, prije u Krapini, sada u Samoboru. Član HPD od 1935, član Alpinističke i Ski-sekcije. Član PD »Strahinjčica« u Krapini od 1948. i njegov predsjednik, član PD »Japetić« od 1957, odbornik i potpredsjednik. Suradnik GSS, član Suda časti PSH. Planinarski fotograf, vodič izleta, pisac i predavač. SJ 1955, ZH 1967. Iz bibl.: Strahinjčica, NP 1955, 177; Uz otvaranje ZPP-a, NP 1958, 92; Vrljetim stazama Zelengore, NP 1960, 145; O zaštiti prirode, NP 1965, 181; Samoborski Veliki dol, NP 1967, 48; Još jedno razmatranje o planinarstvu, NP 1969, 183; Kratki historijat planinarstva u Krapini, 75 godina plan. rada u Krapini, Krapina 1974, str. 12—36. Slika na str. 311.

Vichodil August, dr (Plumlove, ČSR 1846 — Križevci 1935), profesor u Križevcima. Član HPD od 1883. i njegov povjerenik, 1899. suosnivač HPD »Kalnica«.

Vličić Stanko (Logatec 1. 5. 1921 —), službenik u Rijeci. Planinar od 1937. Poslije rata u planinarskom aktivu JNA, član »Enotnosti« u Ljubljani, zatim predsjednik jednog aktiva u PD »Romanija« u Sarajevu 1948-50. Od 1957. do 1960. predsjednik PD »Platak« u Rijeci, 1961-7. predsjednik PD »Kamenjak«, a 1967-74. potpredsjednik; član Kotarskog odbora planinara 1959-64, Glavnog odbora PSH od 1961. do danas, predsjednik Općinskog planinarskog saveza Rijeka 1966-1975. Izraziiti organizator, suosnivač triju plan. društava, OPS Rijeka, natjecanja »Nagrada planine«, Trofeja »Platak«, memo-tijalnog trofeja »Lipa pamti«, Riječke transverzale, Planinarskog lista, organizator i vođa ekspedicija na Kilimandžaro 1958, Ararat 1970, planinarskih sletova (Slet planinara Jugoslavije Platak 1974), skijaških natjecanja, planinarskih škola i tečajeva, orijentacijskih marševa, kros natjecanja, partizanskih marševa. Vodio je više stotina pohoda i uspona (na Triglavu je bio 31 puta), osobito se bavio odgojem mladih planinara (preko 80 predavanja), planinarskom publicistikom (preko 60 članaka) i izgradnjom domova i putova. Primio je više desetaka priznanja, među ostalim SJ 1958, ZJ 1962, ZH 1969, zlatnu plaketu »Partizana« Jugoslavije, zlatnu plaketu SFK Jugoslavije 1969. i Hrvatske, Majsku nagradu SR Hrvatske 1972, zlatnu statu sportaša SFK Rijeka, srebrni grb grada Rijeke, plaketu PSH itd. Iz bibl.: Planinarstvo u općenarodnoj obrani, Planinarski list 1971, 36; Naš prvi jubilej, PL 1972, 34; Kibago, NP 1974, 73; Planinari svome gradu, PL 1970, 1; Kako na Hahliće i okolne vrhove, PL 1973, 1 i 33; Pješački put E 6, PL 1974, 121.

Vličić Vazoslav (Rijeka 1923 —), službenik u Rijeci. Član PD »Kamenjak« od osnutka, odbornik. Sudjelovao u izgradnji Hahlića i izdavanju »Društvenih vijestik«. ZH 1969.

Vidak Dragutin (1929 —), službenik. Suosnivač i odbornik PD »Milengrad« u Budunščini, ZH 1972.

Vilfan Hinko (Teslić 5. 7. 1898 —), geodetsko-građevinski inspektor u Zagrebu. Član PD »Željezničar« od osnutka, tajnik 1972-5, suosnivač sekcije seniora i njen blagajnik 1962-74. ZH 1968, ZJ 1970.

Viličić Ivan (Zagreb 1893 —), član PD »Željezničar« od 1961. ZH 1970.

Viličić Miće (Drniš 1909 —), advokat u Drnišu. Potaknuo osnivanje PD »Promina« u Drnišu 1958, od početka odbornik, dugogodišnji predsjednik.

Vinterštajger Velimir (Jastrebarsko 16. 3. 1932 —), nastavnik matematike, od 1957. u Samoboru. Zajedno s Minkom Kosom osniva 1949. PD »Jastrebarsko«, 1950. potiče izgradnju doma na Zitnici. U Samoboru osniva 1960. u DTO »Partizan« planinarsku grupu »Encijan« za školu učenika u privredi i postaje joj predsjednik, zatim je član PD »Maks Plotnikov«. Osobito se bavi planinarskim skijaanjem, skijaški je učitelj. God. 1965-7. je tajnik PSH. ZH 1969.

Vitezić Dinko, dr, pravnik u Sušaku. Član HPD »Velebít« u Sušaku i njegov predsjednik, s malim prekidima, od osnutka 1923. do rata. Izabran za začasnog člana HPD 25. 6. 1931. Iz bibl. (sve u HP): Obruč, 1924, 111; Uspón na Mangrt, 1926, 22; Pakleno i Pakleni vrh, 1928, 10; Planinarstvo u Hrvatskom primorju, 1931, 184.

Vodopija Zivko predsjednik PD »Paklenica« u Zadnu do 1968, zaslužan za izgradnju doma u Paklenici. ZH 1966.

Vokoun Franjo (Varaždin 1909 —), krojački radnik u Zagrebu. Član »Prijatelja prirode« od 1933. Iz bibl.: Planinarstvo i esperanto, NP 1969, 74; RPTD »Prijatelj prirode«, Zbornik Simpozija planinara Jugoslavije, Zagreb 1974.

Vrbaški Aleksandar, dr (Beč 4. 7. 1910 —), službenik u Osijeku. Planinar od 1935. Potpredsjednik PD »Jankovac«. Zaslužan za razvitak skijanja u Osijeku. SJ 1958, ZH 1962. Iz bibl.: Prve skije na Durmitoru, NP 1954, 23.

Vrdoljak Stipe (Cavtat 18. 6. 1884 — Split 20. 9. 1974), željeznički činovnik do 1928, poslije komercijalist u Splitu. Planinar od 1910. U HPD »Mosor« bio odbornik i tajnik. Počasni predsjednik PD »Mosor«. Planinarski publicist (Novo doba, HP, NP, redigira spomenicu »Mosora« 1951). SJ 1958. Iz bibl.: Na Ljutom kamenu, HP 1934, 353; Zov planine, HP 1937, 97; Naš šumski dan, HP 1938, 33; Vesele u kršu, HP 1938, 362; Strminama i provalijama Biokova, HP 1937, 267; Daleke planine, NP 1949, 132; Po visovima i nizinama Hvara, NP 1950, 190; Kroz prošlost do sadašnjice, »PD Mosor, Split, 1926-1951«, Split 1951, str. 3-18; Život u krasu, NP 1961, 262; PD Mosor u Splitu 1945-1967, izd. SFKH 1968; U kanjonu Cetine i na Gracu, NP 1972, 214. Lit.: NP 1962, 33 i 1974, 192. Slika na str. 313.

Vrdoljak Urso (Mostar 23. 5. 1932 — Kavkaz 24. 7. 1974), službenik u Zagrebu. Do dolaska u Zagreb 1964. član PD »Prenj« i njegov odbornik, zatim član PDS »Velebít«. Osobito se bavio alpinizmom. Penjao je od 1960, bio pročelnik AO, pročelnik Komisije za alpinizam PSH 1970-1, spasavalac, član Izvršnog odbora PSH. Prvenstveni usponi u Prenju, Prokletijama, Kleku i Velebítu. Uspón na Mont Blanc. Smrtno stradao pod ledenom lavinom u stijeni Ušbe. Lit.: NP 1974, 157.

Vukotinić Ljudevit (Zagreb 13. 1. 1813 — Zagreb 17. 3. 1893), pravnik, književnik, znanstvenik, političar i akademik u Zagrebu. Istaknuti filarac, zbog mnogostranosti djelovanja i široke kulture smatra se hrvatskim enciklopedistom. Od 1836. upravni službenik, 1861-7. veliki župan križevački, poslije se posvetio znanstveno-književnom i narodno-gospodarskom radu. Već 1848. postaje vatreni suradnik Ljudevita Gaja. Za Bachova apsolutizma se posvećuje znanstveno-istraživačkom radu. Sa Schlosserom od 1852. obilazi hrvatske planine, 1879. otkrio je na Risnjaku munoliste, sa Schlosserom je objavio kapitalno djelo Flora croatica. Član HPD od osnutka, prvi odbornik, predsjednik 1878-84, planinarski publicist. Iz bibl.: Zadaća i svrha planinskoga društva, Spomenica HPD, Zagreb 1884, i NP 1934, 414. Lit.: 1900, 116; Vijenac 1913, 48 i 94; NP 1961, 145. Vidi str. 62 i sliku na str. 3.

Vuković Dane, dr (Gospić 1897 —), liječnik u Gospiću. Član HPD »Visočica«, organizator društvenih akcija, pisac plan. članaka (Lički kalendar), zaslužan za izgradnju Gojtanova doma 1928-9.

Vučedolov Dragán (Skopje 23. 5. 1943 —), oficir JNA u Rijeci. Član PD »Kamenjak«, alpinist.

Vuković Stjepan (Zagreb 12. 10. 1905 — Varaždin 15. 11. 1974), najprije učitelj u Hrvatskom zagorju, poslije kustos Gradskog muzeja u Varaždinu, arheolog. Otkrio prethistorijske nalaze u Vindiji, bavio se eksperimentalnom arheologijom. Godine 1932. osnovao Skijašku sekciju u HPD »Ivančica«

Stipe Vrdoljak

u Ivancu. Član PD »Ravna gora« od 1949. Iz bibl.: Hrvatsko zagorje u prethistoriji, NP 1963, 225. Lit.: NP 1975, 44.

Vuksan Borivoj (1902 — 1974), profesor u Podsusedu. Predsjednik PD »Susedgrad« 1954-74. ZH 1962.

Weiss Emil (Milan) de Polna (1845 — Zagreb 16. 7. 1933), veleposjednik u Zagrebu. Član HPD od 1874, njegov član 59 godina, društveni mecena. Izabran za začasnog člana 23. 6. 1932. Lit.: HP 1933, 247.

Wester Josip (Krško 11. 10. 1875 — Ljubljana 6. 12. 1960), gimnazijski profesor, pedagoški pisac. Poznati slovenski planinar i planinarski publicist, dugogodišnji urednik Planinskog vestnika. Brojnim člancima iz hrvatskih planina utjecao na slovenske i hrvatske planinare. Iz bibl. (sve u PV): »Planinarske ture« na Rabu, 1934, 216; Na bajnem Kleku, 1935, 301; Izlet na Golo Plješivico, 1936, 12; Izlet na Biokovo, 1937, 161; Zavine na Risnjak, 1938, 186; Na Učko, 1952, 105. Lit.: NP 1961, 187.

Wormastini Slavoljub (Svoršovice u Galiciji 18. 5. 1816 — Zagreb 25. 7. 1908), ljekarnik u Zagrebu (vodio gradsku ljekarnu »Crnom orlu« kod Kamenitih vratiju). Od 1850. suradnik Narodnog muzeja; sabire kukce i bilje po hrvatskim planinama. Član HPD od 1875. On je uveo D. Hirca u prirodoslovni rad. Lit.: Glasnik Hrv. prir. društva 1909, 75.

Zadravec Blaž (Novo selo 21. 5. 1914 —), električar u Zagrebu. Član »Prijatelja prirode« od 1938. u PD »Željezničar« od 1950, odbornik društva. ZH 1968, SJ 1970.

Zajec Dragutin (Križevci 1909 —), kustos muzeja u Križevcima. Član HPD »Kalmik« od 1928, odbornik 1938-41, član PD »Kalmik« od 1950, potpredsjednik 1969-72, od 1972. član Nadzornog odbora. Radio na zaštiti Kalmika, pošumljavanju okoline doma, a 1939. na uređenju botaničkog vrta na Kalmiku.

Zergollern Bruno (Rijeka 1909 —), inženjer arhitekture u Zagrebu. Do 1948. član Plan. sekcije FD »Dinamo«, član PDZ od osnutka, član AO, Alpinistički instruktor i predavač, vodio zimске tečajevne 1947, 1949, 1953. i 1955. Zimski usponi u Austriji i Švicarskoj.

Zgaga Mirko (Bos. Brod 5. 10. 1925 —), član PDZ u Zagrebu. Planinar od 1938, penjač od 1944, član AO od 1949. i njegov pročelnik. Penjački instruktor i planinarski pisac (prvi udžbenik planinstva na našem jeziku) ZJ 1962. Iz bibl.: Nova varijanta u Klekovoju stijeni, NP 1949, 21; Prvi put zimi u Julijskim Alpama, NP 1949, 79; Čitašje karata, NP 1950, 63; Zimi na Grintavcima, NP 1951, 112; U zaleđenom Teufelskamu, NP 1952, 16; Novi usponi u stijenama Solunske glave, NP 1952, 236; Bivak, NP 1952, 275; Maštanje o ljudima u planini, NP 1958, 220; Kroz visoke planine, priručnik za planinare i alpiniste (s I. Gropuzzom), Zagreb 1952.

Zidarević Silvestar (Bos. Brod 28. 5. 1905 —), strojobravar u Zagrebu. Član PD »Zanatlija« od 1953, blagajnik, ekonom, organizator društvenih akcija, ZH 1971.

Zrnc Većeslav (Galdovo 26. 9. 1895 —), komercijalist u Zagrebu. Mnogostruki agilni društveni radnik; član HPD od 1919. i njegov odbornik. Poslije rata član PDZ, odbornik, tajnik Skupine seniora i organizator brojnih izleta; još uvijek aktivan planinar. ZH 1970, srebrna plaketa SFK 1968.

Zupanc Dražen (Zagreb 12. 2. 1934 —), službenik u Zagrebu. Član Plan. sekcije FD »Jedinstvo«, zatim suosnivač Omladinske sekcije PDZ 1949, njen tehnički referent, a 1950-2. pročelnik, poslije član PDS »Velebit« i njegov predsjednik 1959. Član Izvršnog odbora PSH, član Komisije za alpinizam PSH 1952-3. i njen pročelnik 1958-64, pročelnik stаницe GSS u PDS »Velebit« 1956-7, tehnički referent Komisije za GSS PSH 1957-8. i njen pročelnik od 1969. do danas. Svestrani planinar i alpinist: markecist, orijentacista (traser), spasavalac, skijaš, fotograf, penjač (prvenstveni usponi u Troglavu i Pa-

klenici), a osobito se ističe kao neumoran organizator i instruktor na tečajevima, logorima i školama. ZJ 1958, ZH 1962, srebrna plaketa SFK 1968. Iz bibl.: Po jugoistoku i jugu naše domovine (sa S. Golubićem), NP 1954, 193, 264, 313, 401; Dvadeset godina GSS PSH, NP 1970, 312.

Zupančić Petar (Rijeka 29. 6. 1897 — Opatija 1972), brijački obrtnik u Opatiji. Član PD »Rijeka« od 1949, član PD »Opatija« od 1951, njegov suosnivač i predsjednik 1951-62, zatim doživotni počasni predsjednik. Svestrani planinar; osobito se bavio propagandom, građevnom djelatnošću, markiranjem i organiziranjem izleta. SJ 1962.

Ziborski Krešimir (Zagreb 1934 —), pravnik u Zagrebu. Planinar od 1949, član PDS »Velebit« i njegov predsjednik 1956-7, član Nadzornog odbora i Suda časti PSH, SJ 1958, ZH 1968.

Zidan Fred (Zagreb 10. 10. 1928 —), elektrotehničar u Zagrebu. Član PD »Jesenice« od 1946, član PDZ od osnutka i pročelnik nekih društvenih sekcija, osnivač PD »Vihor« 1969. i njegov predsjednik do 1973, alpinist 1951, skijaš, orijentacista, planinarski vodič, prvi zimski alpinistički instruktor u Hrvatskoj. Specijalnost mu je zimski alpinizam. Usponi na Matterhorn, Mont Blanc, Visoki Atlas, Kilimandžaro. Član ekipe koja je 1973. prvi put zimi traverzirala cijeli Velebit. Iz bibl.: Otvzalske Alpe ljeti i zimi, NP 1953, 299; Skijaški pohod uzduž cijelog Velebita, NP 1973, 55. Lit.: NP 1973, 57.

Zupanić Steiner Bruno, dr (Varaždin 30. 4. 1893—), od 1921. odvjetnik u Ivancu. Član HPD »Ivančica« od 1923, odbornik, tajnik i predsjednik zaslužan za izgradnju doma. Poslije rata sudjelovao u obnovi PD »Ivančica«. Bavio se fotografijom, pisao planinarske napise. SJ 1961. Lit.: NP 1963, 237; Ivanečki kalendar 1974, 77.

Zupić Klara (Zagreb 1897 —), liječnik u Zagrebu. Član PDZ od osnutka, sudionik mnogih planinarskih izleta i akcija. ZH 1968.

Hrvatska planinarska publicistika

Sabrao dr ŽELJKO POLJAK

Planinarska se književnost razvila u svih alpskih, a i mnogih drugih civiliziranih naroda, kao posebna grana nacionalne književnosti isto tako kao što je planinarstvo postalo sastavni dio njihove kulture. Po svom karakteru ona je najbliža putopisnoj književnosti, ali se od nje razlikuje znanstveno-istraživačkom vrijednošću, a osobita joj je odlika visok domet umjetničke i dokumentarne fotografije. Hrvatska planinarska književnost nije, nažalost, dobila zasluženo mjesto u našoj književnoj povijesti i kritici iako ni obiljem ni vrijednošću nije beznačajna. Tome je bez sumnje uzrok u nezainteresiranosti naših književnih historičara koji u tome zaostaju u usporedbi s drugim evropskim narodima, pa i za Slovencima u našem najbližem susjedstvu. Zar nije čudno što ni jedna povijest hrvatske književnosti ne spominje činjenicu da se 1536. godine, u doba kad se u Evropi tek počeo buditi smisao za prirodu i njene ljepote, hrvatski pjesnik Petar Zoranić u svom djelu »Planine« inspirirao ljepotama Velebita i Dinare i da se tako stavio na čelo svjetske planinarske književnosti (slika na str. 27). Za takvo stanje neobaviještenosti djelomice snosi odgovornost i planinarska organizacija i njen kulturno-propagandni aparat. Ovu prazninu nastoji jednim dijelom popuniti naša bibliografija.

Bibliografija je sastavljena na osnovi 30-godišnjeg bilježenja svih značajnijih pojava u našoj planinarskoj publicistici. Nastojali smo da nam svaka opisana bibliografska jedinica prođe kroz ruke kako bismo je što točnije opisali. Gdje je bilo moguće, riješili smo pseudonime i inicijale autora. Budući da je do mnogih edicija, pogotovo onih starijih, vrlo teško doći, jer su im naklade obično male, a većinu od njih nemaju ni naše velike biblioteke, smatrali smo korisnim da prikupimo iz štampe prikaze pojedinih edicija; u zagradama smo naveli i njihove autore ako su označeni. Obuhvatili smo i geografske karte ako su ih objavili planinari. Bibliografske jedinice su svrstane kronološkim redom jer njihov broj nije tolik da bi bilo opravdano svrstati ih po vrstama.

U Izboru građe bilo je osnovno pitanje što treba smatrati planinarskom publicistikom. Odlučili smo se za ono što je pisano za planinare i ono što je pisano o planinarima. Prema tome nisu obuhvaćena znanstvena djela o planinama. Obuhvaćena su i mnoga šapirografirana izdanja, kao što su npr. bilteni i izvještaji za skupštine saveza jer je u njima često vrijedan povijesni materijal. Izostavljene su edicije nezatnog opsega (manje od 8 stranica). Posebno valja naglasiti da ovaj prilog po svom karakteru nije mogao obuhvatiti nebrojene planinarske članke rasute po raznim novinama i časopisima koji također imaju svoju vrijednost, no to je poseban zadatak koji zahtijeva dugotrajni istraživački rad.

Kao dodatak hrvatskoj, donosimo i jugoslavensku planinarsku bibliografiju budući da ona dosad nikad još nije objavljena. Pri tom smo izostavili slovensku, jer ju je 1965. objavila Planinska zveza Slovenije kao posebnu knjigu, ali smo pridodali predratna izdanja planinarskih društava u Rijeci na talijanskom jeziku.

Nadamo se da ovi bibliografski prilozi daju prilično jasnu sliku o našoj planinarskoj publicistici i o stanju u planinarskoj književnosti pojedinih južnoslovenskih naroda.

1. **Spomenica Hrvatskog planinskog društva u Zagrebu.** Nakladom društva. U Zagrebu 1884. Broširano, XVI+76 str.+prilozi, 15x23 cm. Na prilozi: Gradska kuća na Sljemenu, Prostorije HPD na Sljemenu (tlocrt), Sljeme u Zagrebačkoj gori (karta u 5 boja, 1:75.000), Plitvička jezera (karta u 3 boje, 1 palac : 800 hvati). Tisak C. Albrechta. Sadržaj: Ljetopis društva (Levin Schlosser-Klekovski), Dr. Josip Calasancij Schlosser vitez Klekovski (Ljudevit Rossi), Zadaća i svrha planinskoga društva (Ljudevit pl. Vukotinić), Suhu vrh i Pakleno (Dragutin Hirc), Izlet na plitvička jezera (L. Schlosser), Zagrebačka gora (Mišo Kišpatić), Članovi godine 1883, Pravila HPD. Prikaz: HP 1934,414 (Ante Cividini). Slika na str. 139.
2. **Sljeme.** Spomen-spis. Izdalo ga Hrvatsko planinsko društvo prigodom posvete novog čardaka 7. srpnja 1889. Zagreb 1889. Broširano, 8 str., 34x23 cm. Sadržaj: Svečan dan na Sljemenu (Fr. Arnold), HPD u Zagrebu 1874—1884 (Ivo Mallin), Novi čardak na Sljemenu (Milan Lenuci), Zagrebačka gora (A. Gavazzi), Ortice sa Sljemena: Vuk, Prvi čardak, Vodič, Oznaka puteva (Dragutin Lihl).
3. **M(arković) F(ranjo):** Tri sonetna vienca. Iz putne bilježnice. Preštampano iz Vienca. Zagreb 1897. Broširano, 61 str., format 160. Sadržaj: Tri uvodna soneta; I. vienac: Brat s bratom, Svetogorske golubice, Trebižko četveroječe, Večerom i zorom, Zilichin ponor, Za dažda, Na Predilu, Na Višarju; II. vienac: Od Bele Peči do Dovja, Kod »Alijaževe kuće«, Peričnikov slap, Tri časna planinara slovenska, K šestdesetogodišnjici profesora philanthropa, Savica i Sava, Bieloš Ljubljani, Uspomene iz Ljubljane; III. vienac: Od gora do mora, Pri mom san i java, U Novom Vinodolskom, U Opatiji, Prividaj na Trsatu, Sa Sljemenske piramide. Prikaz: PV 1896,176 i 1922,160 (Tom).
4. **Hirc Dragutin:** Gorski kotar. Slike, opisi i putopisi. Zagreb (1898). Str. 175, 19x27 cm, oko 100 slika (risao Vaclav Anderle). Tisak i naklada knjižara Lav. Hartmana.
5. **Hrvatski planinar.** Glasilo Hrvatskog planinskog društva u Zagrebu (mjesečnik). Urednik do 1904. Dragutin Hirc, do 1909. Vjekoslav Novotni, 1914. i 1922—1928. Josip Poljak, do broja 6, 1933. Josip Pasarić, do 1934. Ante Cividini, do broja 10, 1939. Fran Kušan, do 1944. Ivan Rengjeo. Brojevi imaju od 16 do 32. str., format 17x24 cm (1923—1927. format 19x27), ilustrirano, 1936—1938. prilozi u bakrotisku, 1934—1937. omoti s naslovnim slikom. Godina I/1898—XL/1944. Od 1910. do 1913. izlazi kao prilog Obzorovog Vijenca pod naslovom Planinarski glasnik. Ne izlazi 1915—1921. Povijest Hrvatskog planinara: HP 1934,416 (Ante Cividini); Pregled sadržaja 1898—1941: NP 1959, 1 (Željko Poljak). Prikazi: Planinski vestnik (Ljubljana), u raznim godištima. Slika naslovne stranice prvog godišta na str. 81.
6. **Pravila Hrvatskog planinskog društva u Zagrebu.** Izdanje HPD, Zagreb 1899. Broširano, 11 str., 12x18 cm. Tisak C. Albrechta.
7. **Novotni Vjekoslav:** Vodič u goru zagrebačku. Sa kartom. Izdanje HPD, Zagreb 1906. Broširano, 31 str., 11,5x14,5 cm, s trobojnom kartom 1:100.000 u prilogu (16,5x25 cm). Tisak Antuna Scholza.
8. **Novotni Vjekoslav:** Vodič na Plješivicu i Svetu Geru. Izdanje HPD, Zagreb 1906. Broširano, 15 str., 12x16 cm. Tisak Antuna Scholza.
9. **Pavich Alfons von Pfauenenthal:** Mosor. Izdavač Planinsko i turističko društvo »Liburnia« u Zadru, 1907. Broširano, 62 str., 18x24 cm, 45 slika u tekstu, panorama 160x20 cm u prilogu. Tisak Meisenbach i ko. München. Istodobno izašlo na talijanskom jeziku pod naslovom »Il Mosor« i na njemačkom pod naslovom »Der Mosor«. Prikaz: HP 1909,58.
10. **Maldini Rudolf barun Wildenhainiski:** Bosna i Hercegovina. Na sviet izdalo HPD, Zagreb 1908. Stranica XXI + 157 + VII, 24x32 cm, s brojnim ilustracijama. Uredio i predgovor napisao Vjekoslav Novotni. Sadržaj: Bosna (str. 1—126), Hercegovina (str. 127—157). Iz sadržaja: Ulaz na Trebević, Slap Skakavac, Sa Treskavice planine, Na Ivan planinu, Konjic i Boračko jezero. Prikazi: HP 1909,13 i 1934,422.
11. **Pravila »Planinskog društva« u Varaždinu.** Varaždin 1919.
12. **Krajač Ivan:** Planinarski putovi. Sveščić br. 1. Izdanje HPD, Zagreb 1920. Broširano, 20 str., 14x20 cm, bez omota. Sadržaj: I. Senjska draga, II. Senjsko bilo, III. Sjeverni Velebit. Stamparija Jugosl. privr. kompas.
13. **Pasarić Josip:** Planinarski putovi. Sveščić br. 2. Izdanje HPD, Zagreb 1920. Broširano, 18 str., 11x15 cm, bez omota. Sadržaj: V. Gorski kotar 1. dio (Klek, Zeleni Vir, Risnjak). Stamparija Jugosl. kompas.
14. **Pasarić Josip:** Planinarski putovi. Sveščić br. 3. Izdanje HPD, Zagreb 1920. Broširano, 20 str., 11x15 cm, bez omota. Sadržaj: IV. Gorski kotar 2. dio (Izvor Kupe, Snježnik, Bjelolasica, Bijele stijene, Bitoraj i Viševica). Stamparija Jugosl. kompas.
15. **Novotni Vjekoslav:** Planinarski putovi. Sveščić br. 4. Izdanje HPD, Zagreb 1920. Broširano 8 str., s omotom, 14x20 cm. Sadržaj: VI. Sljeme. Stamparija Jugosl. privrednog kompas.
16. **Pravilnik Hrvatskog planinskog društva, Središnjice u Zagrebu.** Izdanje HPD, Zagreb 1922. Broširano, 9 str., 160. Nadbiskupska tiskara.
17. **Girometta U(mberto):** Planinarstvo u krasu. Za školsku mladež. Split 1922. Broširano, 60. str. (+ 4 s oglasima), 10x15 cm. Splitska društvena tiskara.
18. **Paulić Dragutin:** Vodič na Plitvička jezera. Izdanje HPD, Zagreb 1923. Naklada »Nakladne zadruge hrvatskih planinara u Zagrebu«. Platno, 120 str., 12x17 cm, 29 ilustracija, dva nacрта te karta Plitvičkih j. 1:20.000 (19x14 cm) i okoline jezera 1:75.000 (29x16 cm). Naslovna slika u bojama: Anka Krizmanić Paulić, fotografije autorove. Tiskano u Zakladi tiskare »Narodnih novina«. Prikaz: HP 1923,48.
19. **Pravilnik Putne i nabavne blagajne Hrvatskog planinskog društva, Središnjice u Zagrebu.** Izdanje HPD, Zagreb 1924. Broširano, 8 str. (+ 6 s oglasima), 11x15 cm. Tiskara »Merkur«
20. **Planinarski kalendar 1924.** Izdanje HPD, podružnica »Sljeme«, Zagreb. Uredio Dušan Jakšić. Prikaz: PV 1924,71 (Tom).
21. **Gušić Branimir:** Medvednica. Planinarski vodič. Izdanje podružnice HPD »Sljeme«, Zagreb 1924. Broširano, 278 str., 11,5x15 cm, 32 slike na posebnom prilogu, 2 crno-bijele karte i 1 dvobojna 28x30 cm (izradio ih Dragutin Paulić). Nadbiskupska tiskara, Zagreb. Prikazi: HP 1925,19 (Josip Poljak), PV 1925,44 (Rudolf Badiura).
22. **Hirtz Miroslav:** Kroz Veliku Kapelu i Velebit do mora. Preštampano iz HP XIX (1923), br. 7—10 i XX (1924), br. 1. Broširano, 44 str., 17x24 cm, 5 slika na prilogu. Vlastita naklada, tiskara »Merkur«.
23. **Planinarski kalendar 1925.** Godina II. Izdanje HPD, podružnica »Sljeme«, Zagreb. Platno, 118 str. (+ 16 praznih i s oglasima), 10x14 cm. Uredio Dušan Jakšić. Iz sadržaja: Plan. društva u našoj zemlji, Opisi planina i puteva: Plitvička jezera i Gola Plješevica (Dragutin Paulić), Velebit (Josip Poljak), Gorski kotar (D. Paulić), Zumberačko gorje (D. Jakšić), Samoborsko gorje (Branimir Gušić), Hrvatsko zagorje (B. Gušić), Kalnik, Papuk, Punsj i Krndija (J. Poljak), Slovenija (Rudolf Badiura), Srbija (Andrija Ristić), Rudnik i Rtanj (Aleksandar Vasić), Fotografiranje u planini (Radivoj Simonović), O zaštiti bilja u zagrebačkoj okolini (Ivo Pevalak), Prva pomoć (Filip Jurčić), Hrvatska pla-

ninarska literatura (D. Jakšić). Oprema skijaša (D. Paulić). Oprema planinara (Oskar Winkler). Čuvajmo gorsko cvijeće! (Maksimilijan Mandl). Prikaz: PV 1925,70 (Tom); HP 1925,20 (Josip Poljak).

24. **Cvetišić Vjekoslav**: Sa planina i gora. Zapisci planinara (I. dio). Zagreb, 1925. Broširano, 105 str., 13x19 cm, u prilogu 15 slika u bakrotisku. Omotni list: Tomislav Krizman. Tisak »Tipografije«, Zagreb. Sadržaj: Noć na Sv. brdu, Zimi na vrhu Medvedaka, Učka, Kako je godine 1908. osam Zagrepčana išlo na Triglav, U praskozorje na Viševci, Buljma, Proljeće u Karavankama, Hajdučki kukovi, Svečani dan na Velebitu, Na Bijelim stijenama, Po snijegu na Risnjaku, Na Velikom Zvonaru, Klek. Prikazi: PV 1926,139 (Josip Tominšek); HP 1930,147.

25. **Veseli planinar**. List za šalu i zabavu Hrv. planin. društva, Središnjice u Zagrebu. Godina I, broj 1 od 18. X 1925. Ručno umnožavanje. Format 17x21 cm, 8 str., 5 crteža. Bez oznake urednika (Vladimir Horvat?).

26. **Tarczay Gizela**: U gorskoj tišini. Pjesme. Zagreb 1926. Broširano, 32 str., 13x18 cm, tisak M. Šek. Sadržaj: Planine, Narcise na Golici, Iza kiše, Na Stolu, Sljemenaška koračnica, Pogled sa Krima na Kamniške Alpe, Vršić, Noć na planini, Kalnik, Trsat-grad, Sudbina, Trogir, Sa planina na more, Tijelovo u Veneziji, Vezuv, Santa Lucia, Uskrсна zvana u Lokvama, Po kršu, Thallata, Opatija, Onaj runošt sa Begunjščice, Zalaz sunca na Svetoj planini. Prikaz: PV 1926,168 (Tom).

27. **Fotografski vjesnik**. Časopis za prijatelje fotografije. Izdavač Foto-sekcija HPD. Odgovorni urednik broja 1 i 2. S. Varičak, dalje Josip Poljak. Brojevi od 24 str., s brojnim reprodukcijama i oglasima, kartonski omot u dvije boje, sa slikom, izlazi jedanput mjesečno. Godina I/1926: br. 1—8 (188 str.), II/1927: br. 1—12 (284 str.). Prvi broj izašao svibnja 1926. Prikaz: HP 1926,100.

28. **Girometta Umberto**: O markiranju planinskih staza u primorskom kršu. Izdanje HPD »Mosor«, Split 1927. Broširano, 10 str., 12,5x13,5 cm. Hrvatska štamparija.

29. **Girometta Umberto**: Kako školska mladež da pridonosi unapređivanju turizma u Dalmaciji. Izdanje HPD, podružnica »Mosor«, Split 1927. Broširano, 16 str., 12x14 cm. Hrvatska štamparija.

30. **Girometta Umberto**: Kako da usavršimo i učuvamo zdravlje? Izdanje HPD, podružnica »Mosor«, Split 1927. Broširano, 11 str., 11,5x13,5 cm. Hrvatska štamparija.

31. **Girometta Umberto**: Otrovnne životinje. Izdanje HPD, podružnica »Mosor«, Split 1927. Broširano, 12 str., 11x13 cm. Hrvatska štamparija.

32. **B(adovinac) Z(vonimir)**: Sjeverni Velebit 1:75.000. Putevi zgodni za ulaz sa morske i kopnene strane. Izdalo Hrvatsko planinarsko društvo (Zagreb 1928). Karta u 4 boje, plastika prikazana slojnicama, 49x67 (43x59) cm. Tisak: Kartogr. Reputin i drug, Zagreb.

33. **Cvetišić Vjekoslav**: Sa planina i gora. Knjiga II. Zagreb 1928. Broširano, 78 str., 13x19 cm, 16 slika na prilozima u bakrotisku (autori Dragutin Paulić, L. Janzon, Karlo Koranek i V. Cvetišić). Crtež omotnog lista Tomislav Krizman. Tisak »Tipografija«. Sadržaj: Triglav, Alan, Križ, Od sv. Jure do sv. Ilje na Blokovu, Mangart u suncu i oluji, Ivanjska noć na Kumu, Tri dana u snježnoj mećavi, Na Sonnblicku, Doživljaji u Karavankama, Jutro na Velikom Venedigeru. Zapisci iz Kamniških Alpa. Prikazi: PV 1929,23 (Tom); HP 1930,147.

34. **Planinarski list**. Tjednik za planinarstvo, turizam i zimski sport. Izlazi u Zagrebu, brojevi po 16 str. 23x50 cm, sa slikama i crtežima. Godina I/1928: br. 1—8 (dalje ne izlazi). Prvi broj je izašao 27. maja (urednik je bio Vladimir Horvat).

35. **Horvat Marija i Vladimir**: Spilja »Vrlovka« u Kamanju kraj Ozlja. Izdanje PD »Runolist«, Zagreb 1928. Ilustrirano. Prikaz: PV 1928,296.

36. **Girometta Umberto**: Vranjača. Izdanje HPD, podružnica »Mosor«, Split 1929. Sadržaj: I. Morfološke i genetičke osobine (U. Girometta), II Vranjača (Fritz von Kerner, prev. S. A., s uvodom o Kerneru), III. Troglobijska i troglofima fauna (U. Girometta). Narodna tiskara »Novo doba«.

37. **Golf Lavoslav**: Razvoj turizma (planinarstva, saobraćaja putnika) u Dalmaciji. Prigodom 30-godišnjice prvog planinarskog i turističkog društva »Liburnia« u Zadru, sada Primorskog planinarskog društva u Splitu. Predavao na proslavi 30-godišnjice dne 31. oktobra 1929. u Splitu. Broširano, 45 str., 15x23 cm.

38. **Poljak Josip**: Planinarski vodič po Velebitu. Izdanje HPD, Zagreb 1929. Platno sa zlatorezom, 277 str., 12x18 cm, 101 slika u tekstu, 20 slika na prilozima u bakrotisku, 4 karte u prilogu: Nacr markacija 1:100.000 (22x37), Auto-karta 1:750.000 (23x33 cm), Sjeverni i Srednji Velebit 1:100.000 (37x54 cm) i Južni Velebit 1:100.000 (30x49 cm, izradio Zvonimir Badovinac). U općem dijelu sudjelovali kao suautori Gjuro Szabo, Miroslav Hirtz i Ivo Horvat. Prikazi: HP 1929, 165 i 290; 1930, 61, 125, 153, 155 i 265; PV 1930,91 i 117 (Tom).

39. **Sljemenska piramida**. Spomen-spis o proslavi 40-godišnjice željezne piramide 1889—1929. Izdanje HPD, Središnjica, Zagreb 1929. Broširano, 16 str., 17x24,5 cm, sa 7 slika. Tisak Tipografije.

40. **Kusijanović Miho**: Močiljska pećina. Izdanje HPD »Orjen«, Dubrovnik 1929. Broširano, (16 str.), 19x27 cm, 7 slika. Štampa Tipografije, Zagreb. Prikaz: HP 1929,290.

41. **Mikačić Smiljana**: Planinarstvo i zdravlje. Preštampano iz Hrvatskog planinara br. 2—4, 1929. Broširano, 36. str., 17x24 cm, sa 3 velike i 17 manjih slika. Tisak Tipografije, Zagreb. Prikaz: HP 1929,290.

42. **Girometta Umberto**: Morska fauna i izgradnja planina. Izdanje HPD, podružnica »Mosor«, Split 1930. Cijena 4 dinara, u korist fonda za gradnju plan. doma na Mosoru. Narodna tiskara »Novo doba«.

43. **Cvetišić Vjekoslav**: Sa planina i gora. Dojmovi i utisci. Knjiga III. Zagreb 1930. Broširano, 75 str., 13x19 cm, 16 slika u bakrotisku na prilozima. Crtež omota Tomislav Krizman. Tisak Tipografije. Sadržaj: Triglav, Dojmovi sa Skrlatice, Bjelašnica, Po snijegu na Kočnu, Mrzla gora, Reminiscence planinskih doživljaja, Šumama Velikoga ili Burnoga Bitoraja, Dufour u Monte Rosi. Prikaz: PV 1930,214 (Tom).

44. **Razvoj i rad Hrvatskog planinarskog društva**. Zagreb (1932?). Broširano, 8. str., 89, naslov nad tekstom.

45. **Cvetišić Vjekoslav**: Sa planina i gora. Doživljaji i utisci. Knjiga IV. Zagreb 1933. Broširano, 84 str., 13x20 cm, 16 slika u bakrotisku na prilozima. Crtež omotnog lista Tomislav Krizman. Tisak Narodnih novina. Sadržaj: Mont Blanc, Reminiscence s Triglava, Noć na Blokovu, Doživljaji na Wisbachhornu, Zapisci s Monte Rose, Planinama Velike Kapele i primorskog krša (Klek, Tuhobić, Medvedak, Zagradski vrh, Bura na Obrucu, Deset časaka na Risnjaku), Sunčani dan na Mosoru, Izvaci iz recenzija o trećoj knjizi »Sa planina i gora«. Prikazi: PV 1934,59 (Tom.); HP 1933,290 (Vladimir Blašković); HP 1934,36 (polemika autora s V. Blaškovićem).

46. **Galerija**. Časopis za umjetničku fotografiju. Izdavač PD »Ivančica« u Ivancu. Urednik Otokar Hrazdira. Svaki broj donosi oko 20 fotografija iz svijeta i nekoliko eseja. Godina I/1933 — II/1934. Izašlo 6 brojeva. Prikazi: HP 1934,41 (Ante Cividini); NP 1972,45 (Marijan Kraš).

47. **Girometta Umberto:** Velikom Paklenicom na Vaganski vrh (1798 m. vis.). Izdanje HPD, podružnica »Mosor« Split (1933). Broširano, 32 str., 10x15,5 cm. Cijena 2 din, u korist pošumljavanja mosorske goleti. Preštampano iz Hrvatskog planinara 1933 (str. 68 i 106). Štamparsko poduzeće »Novo doba«. Split.
48. **Išvanović Ivan:** Sa planinskih zatišja. Doživljaji, dojmovi. Zagreb 1933. Broširano, 75 str., 14x21 cm, 16 slika na prilozima. Naslovni list izradio Marijan Trepše. Tiskara Beher i Heimba, Zagreb. Sadržaj: Noć i dan u Alpama, Tri Božica na Učki, Medvednica, Skrlatica, Narcise u Karavanama, Noćni uspon u zimsko doba na Triglav, Proletni planinarski izleti, Zalaz sunca na Triglavu, Filozofija planinskih zatišja. Prikazi: PV 1934,157 (Tom.), HP 1934,37 (Adalbert Špiler).
49. **Hrvatske planine.** O 60-godišnjici svog bitka izdalo HPD u Zagrebu 1935. godine. Platno, zlatorez, album s 33 slike u bakrotisku, 25x17,5 cm. Tisak Tipografske Prikazi: HP 1935,381 i 1936,24 i 55 (Radivoj Simonović).
50. **Katalog.** Izložba slika od 2. do 10. svibnja 1936. Zagrebački zbor. Izdanje HPD u Zagrebu, Foto-sekcija. Stranica 8 (s oglasima) 17x12 cm. Tisak Mažuranić, Zagreb.
51. **Izveštaji za glavnu godišnju skupštinu Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu koja će se održati 26. lipnja 1936.** Broširano, 23 str., 15x23 cm. Tisak Tipografije.
52. **Planinarska karta Samoborskog gorja sa okolicom.** Izdalo HPD, podružnica »Japetić«, Samobor (1937). Sastavio i risao Fr. Peyer. (Petobojna karta 1:50.000, prikaz plastike slojnicama, 55x45 (51x41) cm, složena 11,5x15 cm. Na poledini karte su fotografije, reklame i satnica markiranih puteva. Prikaz: HP 1937,64* (Vladimir Horvat).
53. **Planinarska karta Zagrebačke gore.** Medvednica ili Zagrebačka gora. Izdao D. Frković, Zagreb (1937?). Risao i sastavio Franjo Peyer. Višebojna karta 1:50.000, prikaz plastike slojnicama, 50x40 (45,5x56) cm, složena 11,5x15 cm. Na poledini su fotografije objekata na Sljemeni. Litografija zaklada tiskare Narodnih novina u Zagrebu.
54. **Girometta Umberto:** Kroz planine zapadne Bosne. Zagreb 1937. Preštampano iz Hrvatskog planinara br. 2—4, 1937. Broširano, 19 str., 17x24 cm. Tisak Tipografije, Zagreb.
55. **Planinarska turing karta Sušak — Delnice.** Gorski kotar I. Izdao Jugoslavenski turing klub, podružnica Sušak (1938). Mjerilo 1:50.000, 68x52 cm (složena 19x12), višebojni tisak, plastika prikazana slojnicama. Na poledini: Uputa za turing (kratak vodič) i oglasi. Priredio Radoslav Tatalović-Tomić. 20 posto u korist ponovne izgradnje doma na Plátku.
56. **Gušić Branimir i Branislav Cerović:** Durmitor. Turistički vod. Izdanje Srpskog planinarskog i turističkog društva u Beogradu, 1938. Broširano, 55 str., 15x13 cm, 22 ilustracije na papiru za umjetni tisak, karta 1:100.000 (13x15 cm, grebenski prikaz). Sadržaj: Opšti deo (B. Gušić), Vod po Durmitoru (B. Cerović). Stamparija »Globus«, Beograd. Prikazi: HP 1938,65*; PV 1938,287 (Josip Tominšek).
57. **Planinarski kalendar za 1938. godinu.** Izdala Alpinistička sekcija HPD u Zagrebu. Sastavio Miroslav Cubelić. Iz sadržaja: Kuće, Meteorologija, Oprema, Uže, Zimsko planinarenje, Čuvanje bilja, Opasnosti, Skije, Prva pomoć, Fotografiranje. Prikaz: HP 1938,5*.
58. **S mora u planine.** HPD »Orjen« 1928—38. Posebni otišak iz HP 1938, broj 10. Broširano, 58 str., 17x24 cm. Tipografija Zagreb.
59. **Rubić Ivo:** Od Splita do Durmitora. Broširano, 30 str., 17x24 cm, 10 slika u tekstu i 4 na prilogu. Preštampano iz HP 1939, Zagreb.
60. **Cividini Ante:** Časopisi za upoznavanje zemalja hrvatskog naroda, dio I, 1: »Hrvatski planinar«. Iz serije: Razvoj i sustav suvremene pedagogije, drugi dio: Razvoj pedagogije u prošlosti II. Zagreb 1939. Broširano, 48 str., 17x25 cm. Sadržaj prikaz HP 1898—1905. s kazalom i pretiscima. Prikaz: HP 1939,31*.
61. **Planinarski kalendar za 1939.** Naklada Alpinističke sekcije HPD u Zagrebu. U prilogu karte u bojama 1:100.000 Velika — Mala Kapela, Čvrtnica — Prenj — Vranica. Iz sadržaja: Život u planinama (Zlatko Milković), Planina zimi (Vjekoslav Cubelić), Vidokrug (M. Wickerhauser). Ostali prilozii kao u Kalendaru za 1938. Prikaz: HP 1939,6*.
62. **Sagovac Slavko:** Opis označenih puteva po Velebitu. Izdanje HPD, Središnjice u Zagrebu, 1939. Broširano, 32 str., 12x16 cm, bez omota. Tisak Tipografija, Zagreb.
63. **Načrt pravila Hrvatskog planinarskog društva.** Izdanje HPD, Zagreb (1939?). Broširano, 15 str., 17x24 cm. Tisak Jugoslavenske štampe, Zagreb.
64. **Pravila Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu.** Izdanje HPD, Zagreb (1939?). Broširano, 16 str., 14x22 cm.
65. **Runolist (planinarski časopis).** Zagreb, Godina 1/1940, broj 1.
66. **Hrvatske planine.** Izdanje Hrvatskog izdavačkog bibliografskog zavoda, Zagreb 1943. Lijepa naša domovina, knjiga četvrta (fotomonografija). Poluplatno, 88. str., 21x30 cm, 88 slika u bakrotisku, s uvodom Josipa Horvata (str. V—VIII). Autori slika: Vjekoslav Cvetišić, Tošo Dabac, Nikola Drakulić, Ljudevit Griesbach, Branimir Gušić, Ivo Horvat, Vladimir Horvat, R. Plaček, N. Srdar i Marijan Szabo. Bakrotisak Ljudske tiskarne, Ljubljana.
67. **Naše planine.** Revija Planinarskog saveza Hrvatske (od broja 7—8, 1966. i revija Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine). Izdavač PSH, Zagreb. Urednik 1949—1958. Petar Lučić Roki, od 1959. Zeljko Poljak. U početku mjesečnik, od 1955. tromjesečnik, od 1958. dvomjesečnik (6 dvoboja godišnje). Dvobrojevi od 48 do 64 str., 17x24 cm, od 1950. sa slikom na naslovnoj stranici omota, od 1970. povremeno u bojama. Ilustriran fotografijama, kartama i crtežima, do 1965. i prilozima na papiru za umjetni tisak. Godina 1/1949 — XXVIII/1975. Od 1975. nosi i oznaku godišta LXVII (kao nastavak »Hrvatskog planinara«). Pregled sadržaja 1949—1958: NP 1959, br. 1—2. Prikaze redovito donosi PV, a prije su ih donosili i drugi časopisi (Kroz planine, Staze, Planinar).
68. **Gorski kotar I. dio.** Planinarska orijentaciona karta Lokve—Fužine—Lič (Viševoja—Bitoraj). Izdanje PSH, Zagreb (oko 1950). Mjerilo 1:50.000, format 50x35,5 (48x32) cm, složena 18x25 cm, crno-bijeli tisak. Priredila redakcija NP.
69. **Gorski kotar II. dio.** Planinarska orijentaciona karta Skrad — Ogulin — Mrkopalj. Izdanje PSH, Zagreb (oko 1950). Mjerilo 1:50.000, format 87x69 (59x78) cm, složena 22,5x17 cm, crno-bijeli tisak. Prema osnovi Tatalović-Tomić.
70. **Butorac Milan:** Osvajanje Himalaja. Knjižnica »Prirode« Hrvatskog prirodoslovnog društva, 24—25, Zagreb 1951. Broširano, 128 str., 14x20 cm, 19 slika i 7 skica u tekstu, 16 slika i 3 karte na prilozima. Urednik Josip Kovačević, nakladnik »Školska knjiga«, »Stamparija novina«, naklada 6000. Prikazi: NP 1951,292; Kroz planine 1951,72 (Ratimir Stefanović).
71. **Majtin Z. — D. Novak:** Orijentacija i čitanje karata. Sportska štampa, Zagreb, 1951. Broširano, 52. str., 21x15 cm. Prikazi: NP 1951,351 i Kroz planine 1951,72.
72. **PD »Mosor« Split 1926—1951.** Izdanje PD »Mosor«, Split 1951. Broširano, 52. str., 17x24 cm, 6 slika u tekstu i 1 na omotu. Tisak »Slobodna Dalmacija«.

naklada 1000. Sadržaj: Kroz prošlost do sadašnjice (Stipe Vrdoljak), Naši mrtvi, Planinarstvo u Splitu, pokret s tradicijom (Boris Regner), Uspomene s Mosora jednog istarskog izbjeglice (Uliks Stanger), Uloga planinarstva (Ante Grimani), Mosor planina (Umberto Girometta), Par riječi o našim »Planinarskim« spomenicima (Kruno Prijatelj), Krš i njegovo zašumljavanje (Zarko Vrdoljak), Mosor kroz vjekove (Spiro Sinovčić). Prikaz: NP 1952,40.

73. Planinarski kalendar 1951. Izdanje Komisije za propagandu PSH, Zagreb 1950. Broširano, 72 str., 10x7 cm, sa slikama. Urednik Boris Vrtar. Štamparija »Ognjen Prica«. Naklada 15.000. Iz sadržaja: Planine u Hrvatskoj, Najviši vrhovi, Alpinizam, Meteorologija, Zaštita prirode, Oprema, Orijentacija, Prva pomoć, GSS, Popis društava, Plan. objekti u Hrvatskoj. Prikaz: NP 1951,58.

74. Planinarski kalendar 1952. Izdanje PSH, Zagreb. Kartonski uvez sa zlatorezom, 93 str. (+ 36 praznih), 10x17 cm, 15 slika. Uredio Redakcioni odbor NP, štamparija »Ognjen Prica«, naklada 5.000. Iz sadržaja: Planine u Hrvatskoj, Najviši vrhovi, O vremenu, Oprema, GSS, Popis plan. kuća u Jugoslaviji, Prva pomoć. Prikaz: NP 1952,40.

75. Firinger Kamilo: Iz povijesti Jankovca na Pakupu (Osijek 1952). Stranica 8, 24x17 cm, 6 fotografija, naklada 1000.

76. Zgaga Mirko i Ivo Gropuzzo: Kroz visoke planine. Priručnik za planinare i alpiniste. Sportska stručna biblioteka, Zagreb 1952. Broširano, 306 str., 14x20 cm, 192 slike, naklada 2000. Priredio PSH. Prikaz: NP 1953,51 (Branimir Gušić).

77. Planinarska karta Gorskog kotara. Risnjak — Snježnik 1:50.000. Izdao PSH, Zagreb 1952. Priredili Pelcer, Matan i Bertović. Višebojna karta, plastika prikazana slojnicama, format 62x55 cm. Tisak Grafičkog zavoda Hrvatske.

78. Pelcer (Zvonko) — Matan (Zoltan) — Bertović (Stjepan): Prilog planinarskoj karti Risnjak — Snježnik. Izdao PSH, Zagreb 1952. Broširano, 35 str., 14x21 cm, 18 slika, 2 geogr. skice, tablice u tekstu. Tisak »Ognjen Prica«, Zagreb. Naklada 3000.

79. Kvaternik Josip: Vodič kroz Gorski kotar. Skrad i okolica. Izdavač Opća privredna zadruga, Skrad. Zagreb 1953. Broširano, 30 str., 14,5x20 cm, 9 slika, geografska karta Skrad i okolica 1:75.000 u 2 boje (26x18 cm). Štamparija Vjesnik.

80. Speleolog. Glasilo Speleološkog odsjeka PD »Zeljznica« u Zagrebu. Urednik do 1956. Slavko Marjanac, od 1957. Srećko Božičević. Tehnički urednik od 1957. Zeljko Poljak. Do 1956. izlazio u 2 dvobojna godišnje, od 1957—8. kao dvogodišnjak na 16—32 str., 17x24 cm, ilustriran fotografijama, crtežima i tlocrtima, sa slikom na naslovnoj stranici. Godina I/1953 — XX—XXII/1972—3 (u tisku je god. XXIII). Prikazi: NP 1956,166; 1961,121; 1962,38; 1964,140 (Zeljko Poljak); PV 1962,41 i 571; 1964,276; 1969,141 (D. Novak).

81. (Sudnik Ivica): Planinarski vodič Samoborskim gorjem. Samobor i okolica. Izdaje PD »Japetić«, Samobor 1953. (Drugo izdanje s malim preinakama, bez godina izdanja). Broširano, 12 str. (+ 4 s oglasima), oblik prospekta (složen 12x23 cm), ilustriran, sa geogr. skicom na omotu. Tiskara »Prosvjeta«, Samobor.

82. Planinarski kalendar 1953. Izdanje PSH, Zagreb. Kartonski uvez, 126 str. (+ 30 praznih), 8x12 cm, 28 slika. Iz sadržaja: Planine u Hrvatskoj, O vremenu, Najviši vrhovi, Oprema, Popis plan. kuća u Jugoslaviji, Prva pomoć, Vidokrug s istaknutih vrhova u Hrvatskoj, PenjačkiAVORI, Popis društava u Hrvatskoj. Prikaz: Kroz planine 1953, br. 7, str. 47.

83. Jankovac, Planinarsko središte Slavonije. Spomen-spis o osamdesetogodišnjici planinarstva u Hrvatskoj, te dvadesetogodišnjici doma na Jankovcu. Izdavač Planinarsko društvo Osijek, 1954. Broširano,

17 str. (+ 11 s oglasima), 17x24 cm, 7 slika u tekstu, 1 na omotu, dvobojna naslovna stranica. Tisak »Stampa« Osijek. Naklada 1000. Uredio Kamilo Firinger. Sadržaj: Prošlost Jankovca (K. Firinger), Jankovac kao središte planinarstva u Slavoniji (Dragan Eger), Jankovac kao središte zimskog sporta Slavonije (Aleksandar Vrbaški). Prikaz: NP 1955,156 (Zeljko Poljak).

84. Herzog Maurice: Annapurna (naslov originala: Annapurna, premier 8000). Mladost, Zagreb 1954. Stranica 256, 20x14 cm, sa crtežima i 16 priloga sa slikama, zaštitni omot sa slikom. Prevela Hedy Lazić i Dubravka Mladinov. Tisak »Ognjen Prica«, naklada 5000.

85. Marković Mirko: Planinarska specijalna karta Sjeverni Velebit. Izdanje PSH, Zagreb 1954. Mjerilo 1:25.000, grebenski prikaz, dvobojni tisak, format 78x65 cm (složena 17x22). Na kartonskom ovitku tekst pod naslovom: Sjeverni Velebit.

86. 35 godina planinarstva u Varaždinu. Izdanje PD »Ravna gora«, Varaždin (1954). Broširano, 13 nepaginiranih stranica (+ 3 s oglasima), 13x23 cm, 10 slika u tekstu, 2 na omotu, geogr. skica Hrvatskog zagorja 1:200.000 u 2 boje (24x15 cm). Sadržaj: Razvitak planinarstva u Varaždinu, Varaždin, Vodič po Ravnoj gori, Strahinjčici i Ivančici.

87. Blašković Vladimir: Planinarstvo u Hrvatskoj. Pregled historijata hrvatskog planinarstva. Povodom 80-godišnjice planinarstva u Hrvatskoj izdao PSH, Zagreb 1955. Broširano, 48 str., 14x20 cm, 6 slika u tekstu. Urednik Petar Lučić Roki. Tisak Grafičke škole. Naklada 1000.

88. Firinger Kamilo: 60 godina planinarstva u Osijeku (1895—1925—1955). Izdanje PD Osijek, 1955. Broširano, 14 str. (+ 14 s oglasima) 24x17 cm. Tisak: »Stampa«, Osijek. Naklada 500. Sadržaj: PD »Bršljan« (1895.); Podružnica HPD »Jankovac« u Osijeku (1925.).

89. Izložba planinarske fotografije »Ljepote planina« u spomen dr. Maksu Plotnikova, Samobor 23—30. X 1955. Gradski muzej. Izdanje PD »Japetić«, Samobor. Broširano, 32 nepaginirane stranice, 14x20 cm, 7 reprodukcija i članak »In memoriam Dr M. Plotnikovu«. Tisak: »Prosvjeta«, Samobor. Naklada 500. Sadrži katalog izložbe.

90. Po lici i Kordunu. Izdanje PD »Vinica«, Duga Resa 1955. Broširano, 59 str. (+ 5 s oglasima), 10x14 cm, 10 slika. Tisak: »Ognjen Prica«, Karlovac. Prikaz: NP 1955, 156 (Zeljko Poljak).

91. Sekelj Tibor: Oluja na Aconcagui i godinu dana kasnije. Izdanje »Epoha«, Zagreb 1955. Poluplatno, 183. str., 20x14 cm, 9 slika. Naslov originala: Tempestad sobre el Aconcagua y un ano despues. Preveo Ivan Večerina. Tisak: »Prosvjeta«, Zagreb.

92. Planinarski glasnik. Izdavač PD »Zagreb«. Izlazi povremeno, šapirografiran na 10—15 stranica 21x29 cm. Odgovorni urednik Ivan Stefanac (do 3. broja u III. godini). Godina I/1956 — IV/1959. Prikaz: NP 1956, 251; PV 1959, 466 (Tine Oreš).

93. Petković Antun: Ljeto i zima u požeškim planinama. Izdavač PD »Sokolovac«, Slavonska Požega 1956. Broširano, 64 str. (+ 8 s oglasima), 14x19 cm, 56 slika, u prilogu geogr. skica 23x17 cm, dvobojni omot. Tisak: Štamparsko poduzeće, Sl. Požega. Prikaz: NP 1957, 50 (Zeljko Poljak).

94. Milan Butorac: Osvajanje najviše planine svijeta, Mount Everesta. Mala naučna knjižnica Hrv. prirodoslovnog društva, Kolo I, svezak 1, Zagreb 1956. Broširano, 32 str., 12x16 cm, 3 slike i 2 karte, omot u bojama. Tisak: Grafički zavod Hrvatske. Naklada 3000.

95. Butorac Milan: Na vrhu svijeta. Mala naučna knjižnica Hrvatskog prirodoslovnog društva, kolo II, svezak 5, Zagreb 1956. Broširano, 28 str., 17x12 cm, 16 slika. Tisak: Grafički zavod Hrvatske. Naklada 3000. (O osvajanju Mount Everesta.)

96. **Pravilnici Planinarskog saveza Hrvatske.** PSH, Zagreb 1956, šapirografirano na 42 str. 12,5x19 cm.
97. **Izveštaj Planinarskog saveza Hrvatske za (IV) godišnju skupštinu na Sljemenu dne 4. i 5. studenoga 1956.** Šapirografirano na 127 str. 21x29 cm.
98. **Ljepote Planina.** II izložba planinarske fotografije u spomen dr Maksimilijana Plotnikova. Zagreb 7—21. XI 1956. Izdavač PDZ, Zagreb. Broširano, 12 str., 14x20 cm, sa slikama. Tisak Grafičke škole u Zagrebu. Naklada 1000. Sadržaj katalog slika i članak: U spomen ing. dr M. Plotnikova.
99. **Planinarska karta Medvednica i dio Samoborskog gorja.** Izdanje Učila, Zagreb 1957. Urednik Z. Dugački, oprema I. Gradišer, planinarski putovi Josip Plaček, tisak Grafičkog zavoda Hrvatske. Mjerilo 1:50.000, format 88x69 (složena 12,5x23), prikaz plastike sjenčanjem, tisak u 4 boje, kartonski ovitak.
100. **Vijesti Planinarskog saveza Hrvatske.** Izdaje uredništvo Naših planina. Izlazi povremeno od 1957. do 1960. Šapirografirano, 20x29 cm. Od 1964. izlaze pod naslovom Bilten PSH. Prikaz: PV 1959, 81 (Tine Orel).
101. **Bilten Markacijske sekcije Planinarskog društva Zagreb.** Odgovorni urednik Josip Plaček. Godina I/1957 — II/1958.
102. **Sljetski vjesnik Planinarskog saveza Hrvatske.** Izdaje Sljetski odbor za III slet planinara Hrvatske 1957. Šapirografiran na 13 str. 21x29 cm.
103. **Dnevnik Slavonske planinarske i skijaške tranzverzale.** Izrada PD »Jankovac«, Osijek 1957. Broširano, 16 nepaginiranih stranica, 7x10 cm, grebenska karta 1:300.000 u prilogu (24x18 cm).
104. **Orijentaciona sletska karta Južnog Velebita 1:100.000.** Crno-bijeli grebenski prikaz, 35x25 (24x22) cm. Priredio Sljetski odbor PSH 1957 (za 3. slet planinara Hrvatske 27—30. VII 1957). Crtao Srećko Božičević.
105. **Iskaznica kružnog planinarskog puta »Kroz Samoborsko gorje«.** Izdanje PD »Japetić«, »Dr Maksimilijan Plotnikov« i »Željeznica« (Zagreb i Samobor, oko 1958). Broširano, 16 nepaginiranih stranica, 6x8 cm. S opisom puta, prostorom za dokumentaciju i skicom trase 10x7 cm.
106. **Izveštaj za (V) godišnju skupštinu Planinarskog saveza Hrvatske u Velikoj dne 26. i 27. listopada 1958, Zagreb 1958.** Šapirografirano na 82 str. 21x29 cm.
107. **Jurenc Zlatko:** Planinarstvo i turizam kotara Daruvar. Slavonske planine. Izdali PD »Petrov vrh« i Turistički savez kotara Daruvar 1958. Broširano, 49 str. (+ 19 s oglasima), 14x20 cm, 40 slika, geogr. karta »Slavonsko planinarsko područje« 1:200.000 (25x19 cm), omot u 3 boje. Ilustrirao Miroslav Đurin. Tisak: »Ognjen Prica« u Daruvaru. Naklada 1000. Sadržaj: Daruvar (str. 3—20), Slavonske planine (21—49). Prikaz: NP 1959, 174 (Željko Poljak).
108. **Poljak Željko:** Orjen i njegova skupina. Planinarsko-turistički vodič. PSH, Zagreb 1959. (Vodič PSH broj 1). Prilog Naših planina XI/1959, br. 3—4. Broširano, 38 str., 12x17 cm, 15 slika, karta 1:100.000 (20x17 cm). Izrada karte: Mirko Marković. Naklada 426.
109. **Poljak Željko:** Vodič na Klek. Izdao PSH, Zagreb 1959. (Vodič PSH broj 2). Prilog Naših planina XI/1959, br. 9—10. Broširano, 32 str., + 4 str. priloga (s 10 slika), 12x17 cm, 10 slika u tekstu, geogr. skica 1:100.000 (14x10 cm). Skicu izradio Mirko Marković. Štamparija: Borba, Zagreb. Naklada 2400. Prikaz: NP 1959, 279.
110. **Poljak Željko:** Medvednica. Planinarski vodič. Izdao PSH, Zagreb 1960. Prilog Naših planina XII/1960. (Vodič PSH broj 3). Broširano, 32 str.,
- + 4 str. priloga s 8 slika, 12x17 cm, 3 slike u tekstu, 3 geografske skice na omotu. Tisak: Borba, Zagreb. Naklada 3200. Prikaz: NP 1959, 279.
111. **Željko Poljak:** Planinarski vodič po Hrvatskom zagorju. Izdao PSH, Zagreb 1960. Vodič PSH broj 4. Prilog Naših planina XII/1960. Broširano, 61 str. (+ 3 s oglasima + 4 s 8 slika), 12x17 cm, 15 slika u tekstu i geogr. skica 1:200.000 (20x15 cm). Štamparija: Borba, Zagreb. Naklada 4410. Prikaz: Zagorski kolendar 1962, str. 154—5.
112. **Valjavec Z.: Medvednica.** Povodom 10-godišnjice izdaje PD »Grafičar« u Zagrebu, 1960. Sadržaj 8 višebojnih akvarela 35x24 cm, s kartonskim ovitkom. Tiskano 500 primjeraka u ofsetu u Grafičkoj školi u Zagrebu. Sadržaj: Dom PD »Grafičar«, Jesen, Potok Kraljevec, Kraljičino vrelo, Obrtonci Medvednice, Mikulići — proljeće, Fratersčica, Ceste Medvednice.
113. **Meštrović Vjekoslav:** Prvi turistički savezi u Dalmaciji g. 1899 i 1909. Izdalo Turističko društvo u Zadru u zajednici s Turističkim savezom kotara Zadar, 1960. Broširano, 44 str., 16x22 cm, 2 slike u tekstu, 3 u prilogu, omot u 2 boje. Tisak: »Narodni list«, Zadar. Iz sadržaja: Planinarsko i turističko društvo »Liburnia« (str. 10—25).
114. **Izveštaj za (VI) redovnu skupštinu Planinarskog saveza Hrvatske na Sljemenu dne 18. i 19. studenoga 1961, Zagreb 1961.** Šapirografirano na 70 str. 21x29 cm.
115. **Osnovna znanja iz speleologije.** Izdala Komisija za speleologiju PSH, Zagreb 1961. Šapirografirano kao skripta na 32 str. + 21 slika u prilogu. Format 21x29 cm. Uredili Srećko Božičević, Ivica Posarić, Vlado Božić i D. Hušman. Prikaz: NP 1962, 37 (Željko Poljak).
116. **Keler Zvonimir i Ivo Ott:** Zumberak i Zumberačka gora. Planinarski vodič. Vodič PSH broj 5. Zagreb 1961. Broširano, 74 str. (+ 6 s oglasima), 12x17 cm, 10 slika u tekstu, 3 geogr. skice na omotu. Štamparija Borba, Zagreb. Naklada 2958. Prikaz: PV 1963, 189 (BB).
117. **Mladi planinar.** List PD »Prijatelj prirode« u Zagrebu. Godina I/1962, broj 1—6. Broj 6. je od listopada. Brojevi po 16 str., 14x20 cm.
118. **Planinarski dom »Lapjak« Velika (kraj Slav. Požege).** Izdanje sekcije za propagandu PD »Sokolovac«, Sl. Požege (1962?). Prospekt, 6—dijelni (12 nepaginiranih stranica), 10,5x21 cm, 11 slika, geogr. skica 1:50.000 (20x21 cm), tisak u 2 boje. Štamparsko poduzeće Slavonska Požege.
119. **Poljak Željko:** Vodič po Gorskom kotaru. Vodič PSH broj 6, Zagreb 1962. Broširano, 40 str., 12x17 cm, 10 slika, geogr. skica 21x13 cm. Tiskara »Zagreb«.
120. **Förster Hans Albert i Franz Grassler:** Juriš na vrhove svijeta. Od Mont Blanca do Mount Everesta. Izdavač »Stvarnost«, Zagreb 1962. Poluplatno, 227 str. + 24 str. s 22 slike na papiru za umjetni tisak + geografska skica + tablica osvojenih 7 i 8-tisućnjaka, 15x23 cm, ovitak u bojama. Urednik Fadil Hadžić, vanjska oprema Ferdo Bis, predgovor Branislav Čelap, s njemačkog preveo Zvonimir Golob. Knjiga iz kolekcije Biblioteka putopisa. Naslov originala »Bis zum Gipfel der Welt«. Tiskara »Zagreb«. Naklada 3000.
121. **Društvene vijesti PD »Kamenjak«.** Izdanje PD »Kamenjak«, Rijeka. Izlazi povremeno na 16—32 stranice 21x29 cm (od toga oko trećinu zapremaju oglasi). Do 1963. šapirografirano, od 1966. do 1969. knjigotisak sa slikama. Broj 1 je izašao u studenom 1962. Od 1970. umjesto Vijesti izlazi Planinarski list.
122. **Planinarski put Medvednicom. Dnevnik.** Izdanje PD »Runolist« i PD »Sljeme« u Zagrebu (Zagreb 1963). Broširano, 16 nepaginiranih stranica, 7x11 cm, omot u 2 boje.
123. **Sljetski list.** Izdanje PD »Sljeme«, Zagreb 1963. Šapirografirano na 10—15 stranica 21x29 cm. Glavni

urednik Ivanka Pauše. Izašla 4 broja namijenjena XI sletu ptt planinara Jugoslavije na Vugrovcu.

124. **Smerke Zlatko:** Alpinistički vodič. Izdanje Sportske štampe i Jugoslavenskog saveza za fizičku kulturu, Zagreb 1963. Broširano, 221 str., 14x19 cm, 57 crteža stijena i 17 geogr. skica u tekstu, prilog s 19 fotografija i geografskom kartom (23x15 cm). Uvodna napomena Zeljko Poljak, urednik Miro Mihovilović, naslovna stranica Alfred Pal, fotografije Z. Smerke, crteži i karte Vinko Zelić, tehn. urednik Marcel Cukli, štamparija Informator, Zagreb. Naklada 2000. Prikazi: PV 1964, 415 (Tine Orel); NP 1965, 184 (Vlado Oštrić).

125. **Bilten IV sleta željezničara Jugoslavije**, Zagreb 1. V. 1964. Izdanje PD »Željezničar«, Zagreb 1964. Broširano, 22 str., 20x14 cm, omot u 4 boje. Urednik Branko Kiralj. Tisak: Željeznička tiskara, Zagreb. Sadržaj: Dan željezničara, Program sleta, Izleti u okolinu Starigrada, Nin, Izleti iz Zadra na otoke, Jubilej 1874—1964, Planinarski muzej.

126. **Planinarska karta Paklenice s okolicom 1:50.000.** Izdanje PD »Paklenica«, Zadar (1965?). Format 50x34 (31x28) cm, složena 9,5x13 cm, kartonski ovitak s tekstom: satnica uspona, planinarski dom »Paklenica«. Tisak NP »Narodni list«, Zadar.

127. **Ivančica 1061 m.** Izdanje PD »Ivančica«, Ivanec (1965?). Prospekt, trodjelni, 6 nepaginiranih stranica + 4 str. priloga, 10x20 cm, 6 fotografija, geogr. skica Ivančice (grebenski prikaz). U tekstu opis prilaza, na prilogu: Historijat planinarstva u Ivancu. Štampa: Zrinski, Čakovec.

128. **Bilten PD »Tuhočić«, Rijeka.** Sapirografirano na 20 str. 21x29 cm. Broj 1, maj 1965.

129. **Izveštaj za VII redovnu skupštinu Planinarskog saveza Hrvatske**, Delnice, svibanj 1965. Izdanje PSH, Zagreb 1965. Sapirografirano na 98 str. 21x29 cm. Prikaz: NP 1966, 143.

130. **Petković Antun:** S požeškim planinarima Pakup-planinom. Izdavač PD »Sokolovac«, Slavonska Požega 1965. Broširano, 69 str. (+ 6 s oglasima), 15x20,5 cm, 33 slike, grebenska geogr. skica 20x13 cm na omotu. Tisak: »A. Tajkov«, Sl. Požega. Naklada 2000.

131. **Habdija Đuro:** Prošlost PD »Bilogora« Bjelovar 1924—1965. Izdavač PD »Bilogora«, Bjelovar 1966. Broširano, 206 str. (+ 18 s oglasima), 17x24 cm, 46 slika, omot u 2 boje. Ilustrirao Milan Ištok. Tisak: NISP Prosvjeta, Bjelovar. Naklada 1000. Sadržaj: I. Bilogora (str. 3—7); II. Iz prošlosti PD »Bilogora« (str. 9—200). Prikazi: NP 1970, 149 (Zeljko Poljak); Historija fizičke kulture, 1968, br. 6, str. 124 (Franjo Frntić).

132. **Izveštaj za VIII redovnu skupštinu Planinarskog saveza Hrvatske**, Zagreb decembar 1967. Sapirografirano na 48 str. 21x29 cm.

133. **Trofej Platak '67.** Izdavač PD »Platak«, Rijeka, oktobar 1967. Broširano, 40 str. (+ 36 s oglasima), 21x29 cm, omot u 4 boje, 33 slike u tekstu. Glavni i odgovorni urednik Milan Tumara. Tisak: Narodni list, Rijeka. Iz sadržaja: Platak, blagodat Kvarnera (Abdon Smokvina), Planinarstvo, preteča izletničkog turizma (Zeljko Poljak), Sport i turizam (Neda Andrić), Osvrt na dosadašnje »Trofeje Platak« (Uroš Dinčić — Menegelo), Plarimor (Ivan Bujan), Planinarske mogućnosti Kvarnera (Ivo Gropuzzo), Ski-jaske mogućnosti Hrvatske (Ivo Juras), Flora i fauna na Planku, Risanjaku, hrvatskom i slovenskom Snježniku (Stanko Tomaševski). Prikaz: NP 1968, 35 (Zeljko Poljak).

134. **Riječka planinarska transverzala.** Dnevnik. Izdavač Općinski planinarski savez, Rijeka 1967. Broširano, 36 str. (22 prazne), 12x17 cm. Tisak: Tipograf, Rijeka. Sadržaj: prigodni tekst i prostor za dokumentaciju.

135. **Poljak Zeljko:** Učka i istarske planine. Vodič Planinarskog saveza Hrvatske broj 7, Zagreb 1967.

Broširano, 64 str., 12x17 cm, 14 slika i 5 crteža u tekstu, omot u tri boje, u prilogu geografska karta 1:50.000 u 4 boje, format 67x32 cm, s panoramom Učke na pozadini (panoramom nacrtali A. Baumgartner i J. Frischauf 1897, nadopunio I. Gradišer 1967). Tisak Vodiča Grafički školski centar u Zagrebu, tisak karte Grafički zavod Hrvatske. Prikazi: PV 1968, 339 (Tone Strojini); Vjesnik, Zagreb, broj od 23. V 1968, str. 5. (Vladimir Blašković) i od 14. VII 1968 (Ivo Lipovšćak); Riječki Novi list od 28. II 1963. (J. Franković); Istarski mozaik, Pula 1969, str. 114 (Vlado Oštrić).

136. **Planine Jugoslavije.** Izdavač »Mladost«, Zagreb 1967. Platno, 176 str., 23x29 cm, 136 slika, 7 geografskih skica, od toga 1 trobojna, ovitak u bojama. Urednik Petar Lučić Roki, likovna oprema Milan Vulpe, tisak Grafički zavod Hrvatske. Talijanski i engleski sažetak. Izašlo i na slovenskom jeziku pod naslovom »Gore Jugoslavije« te u njemačkom prijevodu pod naslovom »Die Bergwelt Jugoslawiens« u Münchenu. Iz sadržaja: Julijske Alpe (P. Lučić Roki), Kamniške Alpe (P. Lučić Roki), Sjeverni Velebit (Zeljko Poljak), Nacionalni park Paklenica (Z. Poljak), Bjelašnica (Z. Poljak), Durmitor (Z. Poljak), Prokletije (Z. Poljak). Prikazi: NP 1967, 183 (Vladimir Blašković); NP 1967, 225 (Mihajlo Pražić).

137. **Vrdoljak Stipe:** PD »Mosor« Split 1945—1967. Izdanje Komisije za povijest fizičke kulture Hrvatske, SFKH Zagreb — Split 1968. Broširano, šapirografirano, 73 str., 14,5x20,5 cm. Redaktor Vladimir Blašković, lektor Nevenka Bakoš, biografija pisca: Hrvoje Macanović. Prikazi: PV 1969, 94 (Tine Orel); NP 1968, 236 (Hrvoje Macanović).

138. **Georgijević Adalbert:** 70 godina planinarstva u Ivancu. Samobor 1968. (Izdavač nije označen). Broširano, 19 str., 17x12,5 cm, 3 slike (foto: Petar Jagetić). Tisak Tvornice grafičkih boja, Samobor.

139. **Mariner Wastl:** Suvremena tehnika spasavanja u planinama (naslov originala: Neuzetliche Bergrettungstechnik). Sportska štampa, Zagreb 1968. Broširano, 203 str., 14x20 cm, 111 crteža, omot u tri boje. Prijevod Inga i Davorin Palijan, stručna recenzija Ismet Baljić, tehnički urednik Ivan Pakiž, predgovor Ivan Stojanović, tisak »Otokar Keršovani«, Pula. Prikaz: NP 1969, 94 (Ivo Lipovšćak).

140. **Grebenska karta Kozjak — Mosor — Biokovo.** Izdanje PD »Mosor«, Split 1968. Mjerilo 1:50.000, format 95x65 cm, tiskano u 3 boje, grebenski prikaz plastike, s popisom penjačkih smjerova. Izradili Milan Đekić i suradnici. Na poleđini: Geografsko-geološki opis, Flora, Fauna, Meteorologija, Historija planinarstva u Dalmaciji, kratki vodič i 24 oglasa. Prikaz: NP 1968, 35 (Zeljko Poljak).

141. **Gilić Stanislav:** Aniča kuk i Čuk (Paklenica — Velebit). Penjački vodič. Izdanje PD »Kamenjak«, Rijeka 1968. Broširano, 16 str., 10x14 cm, 5 slika, u prilogu karta 1:100.000 (12x16 cm) u 3 boje. Posebni otisak iz Biltena PD »Kamenjak« za studeni 1968. Tisak: Tipograf Rijeka. Prikaz: NP 1969, 90 (Ivo Lipovšćak).

142. **Trofej Platak '68.** Izdanje PD Platak, Rijeka 1968.

143. **Izložba »Planina Velebit«.** Povijesni muzej Hrvatske, Zagreb 7—15. VI 1969. Godina Velebita 1969. Izdanje Planinarskog odbora grada Zadra i PD »Zagreb Matica«, Zagreb 1969. Prospekt, 5—dijelni (8 nepaginiranih stranica + 2 str. s oglasima), 14x21 cm, 1 slika. Sadržaj: članak o Velebitu (autor Vladimir Blašković) i sadržaj izložbe.

144. **Božičević Srećko:** Izdanje Vladimir Horvat i njegovih 500 stuba na Medvednici. Izdanje Planinarskog odbora Zagreba, Zagreb 1969. Broširano, 32 str., 12x17 cm, 15 slika, 2 geogr. skice, vinjete, fotografije na omotu (foto: V. Horvat). Lektor Zeljko Poljak. Tisak: Grafički zavod Hrvatske. Veći dio naklade uništen je požarom. Prikazi: NP 1970, 150 (Zeljko Poljak); Povijest sporta, 1970, br. 3, str. 283 (Hrvoje Macanović).

145. **Dnevnik Velebitskog planinarskog puta.** Izdavač Planinarski savez Hrvatske, Zagreb 1969. Broširano, 16 str., 7x11 cm, skica trase 9x12 cm. Sadrži prigodni tekst (autor Željko Poljak) i prostor za dokumentaciju. Numerirano od 1 do 1000. Drugo izdanje 1974, numerirano od 1001 do 2000.
146. **Željko Poljak i suradnici: Velebit.** Izdanje Planinarskog saveza Hrvatske, Zagreb 1969. Broširano, 300 str. (+ 4 s oglasima), 14x20 cm, 162 slike u tekstu, 24 na prilozima, 2 geografske karte 1:100.000 (40x55 cm), omot u 3 boje. Lektor Ljerka Verić. Tisak: Vjesnik, Zagreb. Naklada 3000. Prikazi: NP 1969, 227 (Sergije Frenzbacher); NP 1969, 267 (Mihajlo Pražić); Zadarska revija, 1970, 552 (Vlado Oštrić); Glas Slavonije, broj 7459 od 25. VII 1969; Vjesnik, Zagreb, broj 8028 od 25. VI 1969. (Ivo Lipovšćak); Karlovački tjednik, broj 28 od 17. VII 1967. (Ivo Ott); Ličke novine, broj 15—16 od 15. VII 1969. i broj 8 od 15. IV 1970. (Petar Kleut); Hrvatski književni list, broj 16 od kolovoza 1969. (Nikola Bičanić); Sportska tribina, Zagreb 1969, broj 84—5; Matica, list iseljenika Hrvatske, 1969, 389; Priroda, 1970, 64 (J. M.).
147. **Bilten KOPDZJ** (Koordinacionog odbora planinarskih društava željezničara Jugoslavije). Izdaje PD »Željezničar«, Zagreb. Izlazi povremeno, umnožen šapirografski na 20—30 str. 21x29 cm. Urednik Zorka Safar. Godina I/1969. Od travnja 1974. izlazi u Sarajevu. Prikazi: NP 1968, 281; 1970, 100; 1975, 45.
148. **Georgijević Adalbert: Na Sljeme.** Idilski ep u pet pjevanja. Spjevano koncem mjeseca lipnja 1894. Do sada neobjavljeni pjesnički mrijenac Dr Milana Bogdanovića, zanimljiv doprinos upoznavanju planinarstva u Hrvatskoj. Izdao Adalbert Georgijević, Samobor 1969. Broširano, 33 str., 12x17 cm. Uvod napisao A. Georgijević. Tisak Tvrnicne grafičkih boja, Samobor. Naklada 800. Prikaz: NP 1969, 271 (Željko Poljak).
149. **Putni dnevnik Republičke planinarske transverzale »Po planinama SR Hrvatske«.** Izdanje Planinarskog saveza Hrvatske, Zagreb 1970. Broširano, 32 nepaginirane stranice, 10x14 cm, prigodni tekst (autor Željko Poljak), prostor za pečate, geografska skica. Naklada 1000 (numerirano od 1 do 1000). Drugo izdanje 1974 (numerirano od 1001 do 2000).
150. **Kamenarović Marinka: Nacionalni park Risnjak.** Vodič. Izdavač: Uprava NP Risnjak, Crni Lug 1970. Broširano, 58 str., 12x17 cm, 18 slika, 1 karta u tekstu, 1 na prilogu 1:100.000 (40x27 cm), omot u bojama. Sažetak na francuskom i njemačkom. Karte izradio Zvonimir Badovinac. Prikazi: NP 1971, 29 (Željko Poljak); PV 1972, 138 (Tone Strojín).
151. **Poljak Željko: Medvednica.** Drugo, prošireno izdanje. Izdavač Planinarski odbor Zagreba, Zagreb 1970. Broširano, 80 str., 12x17 cm, 35 sl., 5 geogr. skica (crtao Karlo Terzić), fotografije na ovitku Vladimira Horvata. Tisak: Vjesnik, Zagreb. Naklada 3000. Prikaz: PV 1971, 449 (Tone Strojín).
152. **Gilić Stanislav: Mali alpinistički terminološki rječnik. A — M.** Posebni otisak iz Zbornika Pedagoške akademije, Rijeka 1970. Str. 217—232, format 17x24 cm. Sadrži hrvatsku, francusku, talijansku i njemačku terminologiju.
153. **Planinar.** Zbornik u povodu 20 godina rada PD »Željezničar« u Zagrebu 1950—1970. Izdavač PD »Željezničar«, Zagreb 1970. Broširano, 64 str. (+ 8 s oglasima), 17x24 cm, 20 slika, omot u 2 boje, s prilogom: »Speleolog« 1966—7 (16 str.). Glavni urednik Zorka Safar, tehnički urednik Željko Poljak. Tisak Željezničke tiskare, Zagreb. Naklada 3000, od toga 2000 kao prilog časopisa Naše planine 1—2, 1971. Sadrži prilog o prošlosti društva, putopise, pjesme, društvenu kroniku i alpinističke priloge. Prikazi: NP 1970, 149 (Željko Poljak); Povijest sporta, 1971, broj 5, str. 468 (Hrvoje Macanović) i broj 7, str. 661 (Željko Poljak).
154. **Planinarski list.** Izdavač PD »Kamenjak«, Rijeka. Izlazi 4 puta godišnje na 32 str., format 17x24 cm, ilustriran fotografijama i crtežima. Prvi broj izašao u ožujku 1970. kao nastavak dotadašnjih Planinarskih vijesti (V. Planinarske Vijesti, 1962). Godine 1970. urednici Stanislav Gilić, Viktor Stipčić i Zlatko Kvažo, od 1971. glavni urednik Stanislav Gilić, od 1975. Viktor Stipčić. Godina I/1970 — VI/1975. Dosad izašlo 22 broja. Prikazi: PV 1974, 172 (Tone Strojín); NP 1970, 148 i 150; 1974, 78 (Željko Poljak).
155. **Kušan Fran: Biokovo.** Izdavač Malakološki muzej, Makarska 1971. Broširano, 139 str. (+ 5 s oglasima), 14,5x20 cm, 18 slika i 7 karata u tekstu, 1 karta 1:50.000 u prilogu (50x40 cm), omot s fotografijama u boji (foto: Jure Radić). Za štampu priredili Dinko Aračić i Marko Babić. Tisak: SIP »Franjo Kluz«, Omiš. Sadržaj: Predgovor, Uvod, Na podnožju, Na usponima s primorske strane, Na usponima s kopnene strane, Na primorskim grebenima, Na biokovskoj visoravni, Na glavnim vrhovima, Visinska raščlanjenost i raspored vegetacije, Uputstvo za one koji se odluče zaći u Biokovo, Važnije staze i planinarske ture, Literatura. Prikazi: PV 1972, 542 (Tone Strojín); NP 1972, 101 (Željko Poljak); NP 1975, 142.
156. **Hofer Valent: S torbom na ledima i štapom u ruci.** Izdavač autor, Rijeka 1971. Broširano, 32 str., 24x17 cm, 15 slika. Tisak: Tipograf, Rijeka.
157. **Izvještaji IX redovnoj skupštini Planinarskog saveza Hrvatske za 1968, 1969. i 1970. godinu.** Izdavač PSH, Zagreb 1971. Sapirografirano na 76 str. 21x29 cm.
158. **Kirigin Jerko: Prva hrvatska alpinistička ekspedicija Grenland '71.** Izdanje PSH, Zagreb 1972. Broširano, 32 str., 17x24 cm., 11 slika i 3 karte. Sažetak na njemačkom i engleskom. Posebni otisak iz NP 1—2, 1972. Tisak: Vjesnik, Zagreb. Prikaz: Povijest sporta 1972, br. 9, str. 858 (Hrvoje Macanović).
159. **Aleraj Borislav: Penjanje u snijegu i ledu.** Izdanje Komisije za alpinizam PSH, Zagreb 1972. Broširano, izdano kao skript, 78 str., 14,5x20,5 cm, s brojnim crtežima. Prikaz: NP 1972, 92 (Željko Poljak).
160. **Radoš Drago: Paklenica. Nacionalni park. Vodič.** Izdavač Uprava NP Paklenica, Starigrad Paklenica 1972. Broširano, 68 str., 12x17 cm, 15 slika, karta 1:100.000 (34x30 cm) u prilogu, slike na omotu u boji. Tehnički urednik Davor Aras, karte izradio D. Radoš, slike u boji Branimir Gušić, tisak: Narodni list, Zadar. Sažetak na engleskom, francuskom, njemačkom i talijanskom. Prikaz: NP 1972, 248 (Željko Poljak).
161. **50 godina PD »Japetić« 1923 — 1. VII — 1973.** Izdanje PD »Japetić«, Samobor 1973. Broširano, 22 str. (+ 2 s oglasima), 17x24 cm, 23 slike. Tisak »A. G. Matoš« Samobor. Naklada 1000. Sadržaj: 50 godina PD »Japetić« (Ivica Sudnik), Samoborski planinski kraj (Ivo Veronek), Covjek i planina (Adalbert Georgijević). Prikazi: NP 1974, 40 (Željko Poljak); Povijest sporta, 1973, broj 14, str. 1333 (Hrvoje Macanović).
162. **Paklenički planinarski put.** Dnevnik. Izdavač PD »Paklenica«, Zadar 1973. Broširano, 12 nepaginiranih stranica, 8,5x12 cm, u prilogu grebenska karta 1:100.000 (14x17 cm).
163. **OSA.** Planinarski list Omladinske sekcije PD »Željezničar« u Zagrebu (OSA = omladina, speleolozi, alpinisti). Izlazi 5—6 puta godišnje, šapirografiran na 30—60 str. 21x29 cm. Urednik Zorko Mrzljak, od 1974. Krešo Ormanec. Broj 1 izašao 10. II 1973. broj 15 izašao 1975. Prikaz: NP 1974, 78 (Željko Poljak).
164. **Nagy Božidar: Planinar Stanko.** Izdavač Novicijat DI, Zagreb 1973. Broširano, 119 str., 17x12 str., 21 slika. Lektura i tehnička redakcija Slavko Šarić. Tisak: IGB, Zagreb.
165. **Planinarski klub »Split«, Split 1933—1973.** Izdavač RSD brodogradilišta i tvornice diesel motora »Split«, 1973. Broširano, 24 nepaginiranih stranica,

19x23 str., 14 slika, papir za umjetni tisak. Tisak: Slobodna Dalmacija, Split. Prikazi: NP 1974, 109 (Zeljko Poljak); Povijest sporta, 1975, broj 21, str. 1921 (Z. Poljak).

166. **Srebrni jubilej Planinarskog društva »Kozjak«** Kaštel Sućurac 1949—1974. Naslov na početku teksta: 25 godina PD »Kozjak«. Izdanje PD »Kozjak«, Kaštel Sućurac 1974. Broširano, 45 str., 20x16 cm, 25 fotografija, omot u 3 boje. Priredio za štampu Dragutin Grgurević. Stampa: Slobodna Dalmacija, Split. Iz sadržaja: 25 godina djelovanja (Bruno Bakotić), Uz naš srebrni jubilej (Pero Alfirević), Kozjak u NOB (Milivoj Bakotić), Od Putalja do današnjeg Sućurca (Ivo Plepel), Planina Kozjak (Mladen Krpan), Planinarski dom »Putalj« (Ciril Jerčić).

167. **Blašković Vladimir**: Povijest hrvatskog planinarstva. Izdanje PSH, Zagreb 1974. Posebni otisak iz još neizdanog jubilarnog zbornika u povodu 100. obljetnice hrvatskog planinarstva. Broširano, VIII + 144 str., 17x24 cm, 55 slika. Urednik Zeljko Poljak. Naklada 100.

168. **Smerke Zlatko**: Planinarstvo i alpinizam. Biblioteka PD »Ravna gora« knjiga 1, Varaždin 1974. Broširano, 437 str., 17x21 cm, papir za umjetni tisak, 450 slika, naslovna stranica u bojama. Autor ilustracija Z. Smerke, tehnički urednik Ernest Fišer, lektura Emina Gomaz, korektor Josip Murulek, tisak NIŠP »Varaždin«, naklada 4000. Prikazi: PV 1974, 676 (Tone Strojín); Planinarski list 1974, 95 (Stanislav Gilić).

169. **Poljak Zeljko**: Planine Hrvatske. Planinarsko turistički vodič. Izdavač Planinarski savez Hrvatske, Zagreb 1974. Poluplatno, 544 str., 12x17 cm, 197 fotografija, 12 crteža i 10 karata u tekstu, 24 karte u 2 boje na priložima. Izdano povodom 100. obljetnice organiziranog hrvatskog planinarstva. Prikaz: HP 1974, 39 (Branimir Gušić); NP 1974, 77 (Petar Lučić Roki); PV 1974, 346 (Tone Strojín); Planinarski list 1974, 20 (Stanislav Gilić); Povijest sporta 1974, broj 17, str. 1609 (Vlado Oštrić); Geografski horizont, 1973, 73 (Zeljko Rogić); Jedinstvo, 1974, broj od 29. VIII, str. 12 (Đuro Maričić); Matica 1974, br. 5, str. 27 (Mato Božičević); Vikend, broj 303 od 15. III 1974, str. 36 (Zeljko Hlebec).

170. **Grimani Ante**: Voda puta i izletnici. Izdanje Planinarskog odbora općine Split, Split 1974. Broširano, 70 str. (+ 2 s oglasima), 12x17 cm, 17 crteža. Tisak: Slobodna Dalmacija, Split. Naklada 4000. Prikazi: NP 1974, 109 (Zeljko Poljak); Planinarski list, 1974, 136 (Viktor Stipčić?).

171. **75 godina planinarskog rada u Krapini**. Izdavač PD »Strahinjčica«, Krapina 1974. Broširano, 48 str., (+ 4 s oglasima), 14,5x20,5 cm, 9 slika, omot u 3 boje. Urednik Mirko Oslić, likovna oprema Ivanka Kveton, tisak »Ljudevit Gaj«, Krapina. Iz sadržaja: O 75. obljetnici, Počeci planinarstva u Hrvatskoj, Planinarstvo u Hrvatskom zagorju, Kratki histori-

jat planinarstva u Krapini (Ivo Veronek); Tamo gdje je čovjek čovjeku čovjek, s hrvatskim zagorcima po Srbiji (Boris Regner); Zimski vikend na Strahinjčici (Dunja Horvatin); Biljni pokrov Strahinjčice (Ljerka Regula Bevilacqua). Prikazi: NP 1974, 172 (Zeljko Poljak); Povijest sporta, 1975, broj 21, str. 1919 (Z. Poljak).

172. **Miroslav Berta**: Planinske polke i valceri. Izdanje Saveza udruženja muzičara Hrvatske, Zagreb 1974. Broširano, 24 str., 23x30 cm. Sadrži note za 10 kompozicija. Tisak Grafičkog školskog centra u Zagrebu.

173. **Planinarske informacije**. Izdanje PD »Kalnik« u Križevcima, 1974. godine, u povodu 50. godišnjice rada. Sapirografirano na 17 str. 21x29 cm. Sadrži prikaz razvoja društva.

174. **Bilten PD »Željezničar«, Zagreb 1950—1975**. Sapirografirano na 48 str. 21x29. Sadrži materijale o 25 godina rada društva. Prikaz: NP 1975, 79 (Zeljko Poljak).

175. **Planinarski kalendar za 1975**. Izdala tvornica grafičkih boja »Chromos« u Zagrebu (1974) povodom 100-godišnjice planinarstva. Zidni kalendar od 14 listova s fotografijama u boji, format 35x53 cm. Autor fotografija Lota Arh.

176. **Nagy Božidar**: Ratko Čapek. Osvajač Bijelih stijena. Izdavač Postulatura Ivana Merza, Zagreb 1975. Broširano, 105 str., 12x16 cm, 30 slika, naslovna stranica u 2 boje. Tiskara »Zagreb«. Naklada 2000. Lektura i tehnička redakcija Slavko Sarić. Sadrži biografiju poginulog člana AO PDS »Velebit«.

177. **Jubilarni pohod tragom prvog izleta HPD Samobor — Rude — Veliki Dol — Oštre — Plješivica 1875 — 18. svibnja — 1975**. Izdavač PD »Japetić«, Samobor 1975. Broširano, 16 nepaginiranih stranica, 8x12 cm, karta 1:50.000 (13x9 cm) u 2 boje, s prigodnim tekstom i prostorom za pečate jubilarnog puta. Tiskara »A. G. Matoš«, Samobor.

178. **Izvještaji X. redovnoj skupštini Planinarskog saveza Hrvatske za 1971, 1972, 1973. i 1974. g.** Zagreb, listopada 1975. Sapirografirano na 97+17 str. 21x29 cm.

179. **Planinarsko društvo »Grafičar« 1950—1975**. Izdavač PD »Grafičar«, Zagreb 1975. Broširano, 67 str., 17x24 cm, 31 slika. Tisak Grafički zavod Hrvatske. Naklada 700. Sadržaj: Predgovor (Vlado Osrečak), Planinarstvo među grafičkim radnicima (Dragutin Rodman).

180. **Šoštarić Cvjetko**: Planinarstvo u Ivancu. Izdanje PD »Ivančica«, Ivaneć 1975. Broširano, 64 str. (+ 16 s oglasima), 14,5x20,5 cm, 31 slika, naslovna stranica u bojama. Stamparija »Zrinski«, Čakovec, naklada 2000.

Jugoslavenska planinarska publicistika

I. BOSNA I HERCEGOVINA

181. **Turistička karta sarajevske okolice.** Touristen- und Fremdenverkehrs-Karte der Umgebung von Sarajevo. Carte des touristes et des étrangers de l'environ de Sarajevo (naslovi na omotu). Karta za turiste i strance (naslov na karti). Izdana od bos. herc. turističkog kluba (B. H. Touristenklub), Sarajevo 1909. Mjerilo 1.75.000, format 69x50 (61x40), složena 9,5x19,5 cm, tri boje (šume zelene, planinarski putevi crveni). U prilogu brošura, 15 str., 9,5x19,5 cm, s legendom i popisom turističkih točaka, na hrvatskom, njemačkom i francuskom jeziku. Kartu crtao geometar R. Bossler, tiskali Vogler i drugovi u Sarajevu. Karta obuhvaća Sarajevo, Pale, Igman, Bjelašnicu, dio Treskavice, Jahorinu i Trebević.
- 181a. **Sarajevski sportski list.** Javno sportsko glasilo i službeno glasilo Sarajevskog podsaveza J. N. S. — glasilo Društva planinara u BiH. Izdavač Sarajevski amaterski sportski klub. Urednik Ivica Koletić. Godina I/1922—II/1923. Izlazilo tjedno na formatu folio po četiri stranice od srpnja 1922. do rujna 1923. na četiri stranice po broju (ukupno 55 brojeva). Osim sportskih vijesti imao je rubriku planinarstvo (»turistika«), lov i službene obavijesti DPBiH.
- 181b. **Jugoslavenski sport.** Nezavisni ilustrovani sedmičnik. Izdavač Društvo za zaštitu prirode »Kosmos« u Sarajevu. Urednik Gradmilo Grdić. Godina I/1923—II/1924. Izlazilo je povremeno od travnja 1923. do srpnja 1924. na formatu folio, na 8 stranica po broju (ukupno 36 brojeva). Pretežno je objavljivao vijesti i članke planinarskog sadržaja.
- 181c. **»Kosmos«.** Glasnik ljubitelja prirode. Izdavač Konzorcijum »Kosmos«, Sarajevo (Društvo za zaštitu prirode »Kosmos«). Urednik dr Milutin Gličić. Format 25x17 cm, ilustričan, 32 stranice. Izašao samo broj 1 u 1927. godini.
182. **Naše ljepote.** Revija za propagiranje naših ljepota i širenje planinarstva. Od broja 6/1928 nosi i podnaslov: Organ društva planinara »Romanija«. Izdavač i odgovorni urednik Josip Grgić. Mjesečnik; naizmjenice latinicom i ćirilicom. Broj 1/1928: 24x31 cm, broj 8/1929: 16x24 cm. Godina I/1928: broj 1—6 (96 str.); god. II/1929: broj 7—18 (136 str.); god. III/1930: broj 13—15 (48 str.).
183. **Kroz planine Bosne i Hercegovine.** Opis planina sa najznačajnijim drugim podacima i detaljnim prikazom planinarskih krajeva. Uredio ing. Jovo Popović. Izdanje planinarskih društava u Sarajevu 1935. Broširano, 265 str. (+ 11 oglasila), 12x17 cm, 54 fotografija i 25 karata u tekstu, pregledna karta svih opisanih planina, u prilogu, 1:500.000 (20x30 cm). Islamska dionička štamparija u Sarajevu. Poglavlja tiskana naizmjenice latinicom i ćirilicom. Dodatak opisu planina: Planinarska društva, Obilježavanje puteva, Popis planinarskih kuća, Oprema, Prva pomoć, Zaštita prirode, Indeks imena. Prikaz: HP 1935, 63 i 316 (Fran Kušan); PV 1936, 126 (Tom.)
184. **Odjeci.** Mjesečnik Društva planinara u Bosni i Hercegovini. Umnožavan pisanim strojem kao tzv. »stolne novine«, format 16x20,5 cm. (Urednik Jure Sutić?). Izašlo 9 brojeva od 1. ožujka do 9. svibnja 1935. Objavljivao pretežno društvene vijesti, a i zabavne priloge.
185. **Omanović Salih: Ljepote naših krajeva.** Sarajevo 1940. Broširano, 52 str., 16x24 cm, 17 slika. Štamparija: Menahem Papo. Iz sadržaja: Ljepote bosanskih planina, Turizam i njegove ljepote, Divljač i šume, Pastirski život na planinama, Zlatibor, Kroz goli krš, kraška brda i planine našeg juga.
186. **Planinar.** Bilten Planinarskog saveza NR Bosne i Hercegovine. Izlazi mjesečno. Od II godišta naslov: Bilten PS BiH, Dodatak časopisu »Planinar«. Štamparija Oslobođenje, Sarajevo. Novinski papir, 24x32 cm, brojevi po 8 stranica. Urednik 1. broja Josip Grgić, dalje Joža Engel. Godina I/1949: brojevi 1—5; godina II/1952: brojevi 6—8/9. Prikaz: NP 1949, 319.
187. **Planinar.** Časopis za populariziranje planinarstva (podnaslov na omotu), časopis Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine (podnaslov na 1. stranici). Urednik br. 1—5 Joža Engel, 6—10 Milan Zon, 11—12 Nikola Sedlar, 13—15 Hamdija Pozderac. Format 17x24 cm. Ilustrirano crtežima i fotografijama. Omot od laganog kartona, od br. 6 sa slikom na naslovnoj stranici. Dodatak časopisu: Bilten PS BiH. Godina I/1950: br. 1, 2, 3 i 4/5; god. II/1951: br. 6/8, 9/10 i 11/12; god. III/1952: broj 13/15; god. IV/1953: br. 16—19 (dalje ne izlazi). Svi brojevi zajedno imaju oko 300 str. Prikaz: NP 1950, 164 i 1952, 40.
188. **Stefanović Ratimir: Uputstva za označavanje planinarskih staza i puteva.** Izdanje PS BiH, Sarajevo 1950. Broširano, 64 str., 10x14 cm, 14 slika, omot u dvije boje. Naklada 3000. Štamparski zavod »Oslobođenje«, Sarajevo, Prikaz: NP 1950, 228.
189. **Vragoba D. T. (pseud. = Dinko T. Chudoba).** Mali planinari. Slikovnica za dobru djecu. Sa slikama, 80 (7). Izd. »Polet«, Sarajevo 1952.
190. **Glas planinara.** Mjesečnik Propagandnog odsjeka PD »Treskavica« u Sarajevu. Za redakciju odgovara Đorđe Petrović (1954, br. 1—2), Milan Sevaljević (1954, br. 3—4); dalje je urednik Drag. Novotni. Štampano na kuleru u Gradskoj štampariji Sarajevo. Brojevi po 20 stranica 21x29 cm, ilustriрани. Godina I/1954: br. 1, 2, 3/4 i 5/6; god. II/1955: 1, 2/3 i 4/5.
191. **Planinarske kuće i domovi u Bosni i Hercegovini.** Izdanje PD »Bjelašnica«, Sarajevo 1955. Broširano, 46 str. (+ 8 s oglasima), 10x14 cm, 12 fotografija i više crteža. Štamparija Rogatica.
192. **Bilten Saveza planinara Bosne i Hercegovine.** God. I/1956, god. II/1957, god. III/1958, god. XIV/1969. Štampografirani mjesečnik na 20—30 str. formata 21x29 cm. Prikaz: PV 1963, 587 (Tine Orel).
193. **Planinarska karta Bjelašnica i okolica 1:50.000.** Izdanje PD »Bjelašnica«, Sarajevo (oko 1956). Jednobojni grebenski prikaz 39x47 (36x44) cm; složena 11x12,5 cm, s kartonskim ovitkom. Na ovitku tekst: Planinarske kuće PD »Bjelašnica«.
194. **Planinar.** List Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine. Odgovorni urednik Rajko Petrović. God. I/1953: brojevi 1—12; god. II/1959: br. 13 i 14/15. Prikaz: PV 1959, 81 (Tine Orel).
195. **Spomenica 10 godina planinarskog društva grafičara »Trebević«, Sarajevo 1960.** Broširano, 26 str. (+ 6 s oglasima), sa slikama, 24x17 cm. Sarajevski grafički zavod, naklada 300.
196. **Trebević. Vodič.** Izdanje PD grafičara »Trebević«, Sarajevo (oko 1960). Uredio redakcioni odbor: Slavko Nastić, Hasan Muhamedagić i Branko Marković. Tehn. uredio Toni Skarić. Štampao Sarajevski grafički zavod. Broširano, oblik prospekta, 13 str. (+ 5 s oglasima), ovitak u dvije boje, 7 slika, 11x21 cm.
197. **Transverzala PD »Bjelašnica«, Dnevnik.** Izdanje PD »Bjelašnica«, Sarajevo (oko 1961). Broširano, 36 nepaginiranih stranica, od toga 34 prazne, 10x14 cm.

198. Dnevnik Sarajevske transverzale. Izdao Sreski odbor planinarskih društava, Sarajevo (oko 1961). Broširano, 64 nepaginiranih stranica (2 s tekstom, 26 praznih), 10x14 cm.

199. Staze. Časopis za ljude koji ljepotu i sport traže u prirodi. Izdanje PD »Energoinvest«, Sarajevo. Urednik I. godišta inž. Aleksandar Manolov, gl. urednik II. godišta Đorđe Petrović, odgovorni ur. Mišo Samokovlija. Format 16x24, ilustrirano, kartonski omot, sa slikom na nasl. stranici. God. I/1961: brojevi 1, 2, 3 i 4 (176 str.); god. II/1962: brojevi 1 i 2 (127 str.). Dalje ne izlazi. Prikazi: NP 1961, 243 (Uzeir Beširović); Kroz planine 1962, br. 21, str. 39 (R. K.); PV 1962, 330 (Tine Orel).

200. Razvoj planinarstva u BiH u periodu 1958—1962. Izvještaj za VI redovnu skupštinu. Sarajevo, decembar 1962. Sapirografirano na 84. str. 21x29 cm.

201. Frizon Roš Rože: Velika pukotina (naslov originala: Roger Frisson Roche: La grande crevasse). Izd. preduzeća »Veselin Masleša«, Sarajevo 1963. Biblioteka »Pinguin« 6 (roman). S francuskog prev. Neda Erceg. Kartonski uvez, 191 str., nasl. strana u boji. Štampa: »Vjesnik«, Zagreb. Prikaz: NP 1965, 136 (Vlado Oštrić).

202. Treskavica. Izdanje PD »Treskavica«, Sarajevo (1964). Tekst: Uzeir Beširović, slike: Uzeir Beširović i Mukdim Haračić. Broširano, 17 str. (+ 6 s oglasima), 19 slika, geografska skica planine, format 17x24 cm.

203. To je naša planina. Planine Bosne i Hercegovine, sveska 2 (sveska 1 je »Treskavica«, 1964). Izdavač PD »Treskavica«, Sarajevo 1964. Broširano, 17 str. (+ 11 s oglasima), 12 slika, geografska skica, format 17x24 cm. Slike: Drago Entraut, Mukdim Haračić i Uzeir Beširović, skica: Mustafa Jasika. Štampa: »Polet«, Sarajevo.

204. Planinarska aktivnost Bosne i Hercegovine u periodu 1963—1964. Izvještaj za VII redovnu skupštinu PS BiH. Sarajevo, marta 1965. Sapirografirano na 71 str. 21x29 cm.

205. Peti slet planinara željezničara. Trebević 4. — 5. juli 1965. Izdanje PD »Željezničar«, Sarajevo 1965. Broširano, 18 str. (+ 4 s oglasima), 17x24 cm, 15 slika (Milutin Vasiljević, Uzeir Beširović, Gojko Sikimić i K. Karahasanović). Sadržaj: sletski materijali, prikaz u riječi i slici BiH planina. Štampa: »Polet« Sarajevo.

206. Izvještaj za VIII redovnu skupštinu PS BiH. Sarajevo, decembra 1967. Sapirografirano na 59 str. 21x29 cm.

207. Školovanje planinarskih kadrova u Bosni i Hercegovini. Izdanje PS BiH, Sarajevo, april 1969. Sapirografirano na 36 str., 14,5x20,5 cm. Iz sadržaja: Sistem i politika školovanja, Zvanja, Nastavnici i predavači, Uputstva, Napomena za tečajeve spec. aktivnosti, O organizaciji stručnog osposobljavanja kadrova, Nastavni programi škola i tečajeva.

208. 20 godina rada PD »Treskavica« u Sarajevo 1950.—1970. Posebni otisak iz NP 1970, br. 1—2. Broširano, str. 33—64, 17x24 cm, 24 slike i 1 karta u tekstu, omot u bojama. Tisak: »Vjesnik«, Zagreb.

209. Planinarsko društvo »Željezničar« Sarajevo 1950—1970. Izdanje PD »Željezničar«, Sarajevo 1970. Broširano, 40 str. (+ 20 s oglasima), 19,5x23 cm, 45 slika. Iz sadržaja: Osnivanje, Planinarske aktivnosti, Omladina i pioniri, Građevinska sekcija i planinarski objekti, Imovina društva, Članstvo, Priznanja, tabele. Štampa NP »Oslobodjenje« Sarajevo. Prikaz: NP 1970, 268 (Željko Poljak).

210. Izvještaj za IX redovnu skupštinu PS BiH. Sarajevo, aprila 1970. Sapirografirano na 41 str. 21x29 cm.

211. Bači Josip: Trebević (Vodič). Izdanje PD »Trebević«, Sarajevo 1970. Broširano, 24 str., 22x15 cm, 20 slika u tekstu i karta 1:100.000 u prilogu (22x15

cm). Kartu izradili Živko Štaka i Novak Ostojić, vidokrug Živko Štaka, fotografiju na nasl. stranici Br. Čulić. Prikaz: NP 1970, 268 (Željko Poljak).

212. Vodič male planinarske transverzale »Sutjeska«. Izdanje PS BiH, Sarajevo (1971). Broširano, 16 str. (od toga 6 nepaginiranih), 14x20 cm, omot sa slikom Tjentišta. Štampa »DES« Sarajevo. Iz sadržaja: Napomena obilaznicima, Pravila, Opis KT, Dokumentacija, geografska skica.

213. Planinarska transverzala »Sutjeska«. Izdanje PS BiH, Sarajevo 1971. Broširano, 63 str., 14x20 cm, 8 fotografija (foto: Uzeir Beširović), geogr. skica u prilogu (28x19 cm). Pripremio Ešfer Korjenić. Štamparija DES, Sarajevo. Redakcioni odbor: Mičo Debeljak, Enver Mešanović, Stevo Rošić, Mehmed Sehić i Franjo Zrnušić. Sadržaj: Pravila, Bitka na Sutjesci, Dolina Hrčavke, Pravec i opis transverzale, Zbilo se na Sutjesci (literarni prilozi), Dokumentacija obilaznika, Lični dnevnik.

214. Po planinama Bosne i Hercegovine. Izdanje PS BiH, Sarajevo 1972. Broširano, plastični ovitak, 56 str., 14x20 cm, nasl. stranica u 2 boje. Štampa »Dom štampe«, Zenica. Sadržaj: Pravila, Popis KT, prostor za dokumentaciju.

215. Hadžialić Sefko: Planinarske kuće i domovi u Bosni i Hercegovini. Izdanje PS BiH, Sarajevo 1972. Broširano, 64 str., 12x17 cm, 47 slika, 1 karta i 1 tabela. Tehnički urednik Željko Poljak. Tisak: »Vjesnik« Zagreb. Naklada 3000.

216. Mihić Ljubo: Planine Prenj i Čvrnsnica sa Boračkim jezerom. Centri za rekreaciju. Izdavač Skupština opštine Jablanica, Jablanica 1973. Broširano, 448 str., 14x20 cm, brojne slike u tekstu, 3 panorame i karta 1:100.000 (51x42 cm) u prilogu. Tehnički urednik Milan Veselinović. Štampa GIP »Dragan Srnčić, Sabac. Sadržaj: 1. dio (prikaz prirode); 2. dio: Naselja i vegetacija; 3. dio: Kulturnoistorijski spomenici; 4. dio: Prilozi (Hercegovačka planinarska transverzala, Alpinizam). Prikaz: NP 1973, 274 (Željko Poljak); PV 1974, 460 (Tone Strojnj).

217. Treskavica. Poruka jedne planine. Izdanje PD »Treskavica«, Sarajevo 1973. Broširano, 8 str., 21x29 cm, 6 slika, naslovna strana u bojama, 1 geogr. karta 1:40.000 (28x35 cm) u prilogu (izradio Mustafa Jasika). Tekst Halid Čaušević, odgovorni urednik Ivica Bodnaruk, tehn. urednik Stipe Vračić.

218. 25 godina PD »Bjelašnica«. Izdanje PD »Bjelašnica«, Sarajevo 1973. Poluplatno, 102 str., 17x24 cm, 68 slika, papir za umjetni tisak. Za izdavača Zlatko Crnković. Štampa NIP »Oslobodjenje«, Sarajevo. Prikaz: NP 1973, 274 (Željko Poljak).

219. Savez planinara Bosne i Hercegovine. Izvještaj o radu predsjedništva i njegovih organa u periodu od IX. konferencije, april 1970 — april 1973. god. Radni materijal za X. konferenciju. Izdanje PS BiH, Sarajevo 1973. Sapirografirano na 52 str. 21x29 cm.

220. Hercegovačka planinarska transverzala. Velež, Prenj, Čvrnsnica, Čabulja. Izdanje Planinarskog sportskog društva »Prenj«, Mostar 1975. Broširano, 38 str. (od toga 10 s oglasima, 14 praznih), 14x20 cm, 2 slika, skica puta 1:100.000 (25x19 cm) u prilogu. Štampa IP »Veselin Masleša«, OOUR Štamparija Mostar.

II. CRNA GORA

221. Durmitor, njegove lepote i prirodno bogatstvo. Tiskano na poticaj društva »Durmitor« u Nikšiću (1935). Broširano, 63 str., 21x29 cm, s 52 slike i jednom geografskom skicom, ćirilicom. Štamparija »Slobodna misao«, Nikšić. Iz sadržaja: Kratki pregled na-

selja pod Durmitorom (Svetozar Tomić), Najinteresantiji durmitorski predeli (Radivoj Simonović), Dubrovnik i Durmitor (Đuro Orlić), O alpinizmu u Zetskoj banovini (Branimir Gušić), Turistički značaj Durmitora (Aleksandar Vasić), Saobraćajne veze sa Durmitorom (Josif Sevećik), Kulturne prilike u durmitorskim krajevima (And. Dragović), Zdravstvene prilike (Milan Žunjić), Lov i ribolov (Voj. P. Cerović), Šumarstvo i privreda (Nikola C. Jovanović), Stambeno pitanje (St. Dimitrijević).

222. **Bojanović Miloš:** Durmitor. Vodič. Izdanje PD »Javorak«, Nikšić 1957. Broširano, 49 str., 12x17 cm, 12 slika, geogr. skica u prilogu 1:100.000 (14x17 cm), ćirilicom. Tisak grafičkog preduzeća Beograd. Prikaz: NP 1959, 175 (Željko Poljak).

223. **Krstić Aleksandar:** Durmitor. Turistički vodič. Izdavač Turistički savez Crne Gore, Titograd 1962. Broširano, 126 str., 14x19,5 cm, 18 slika u tekstu, 48 na prilogu, višebojna shematska karta u prilogu, omot u bojama. Umetnička obrada Č. Čedomir, Stamparija »Obod« Cetinje. Sadrži opšti, specijalni i informativni deo, te sažetak na engleskom i njemačkom.

224. Izvještaj za VI redovnu skupštinu Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore. Titograd 26. januara 1964. Sapirografirano na 28. str. 21x29 cm.

225. Izvještaj za VII redovnu skupštinu Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore. Titograd 28. januara 1968. Sapirografirano na 48 str. 21x29 cm.

226. **Mićunović Vlado i Miloš Bojanović:** Nevidio. Izdanje PSD »Javorak«, Nikšić 1970. Broširano, 64 str. na papiru za umjetni tisak (od toga 23 praznih), 15x21 cm, 20 slika i 2 geogr. skice. Kartonski omot sa slikama u boji. Lektor Ksenija Drašković. Tisak »Kole« Nikšić. Prikaz: NP 1971, 121 (Željko Poljak).

III. MAKEDONIJA

227. **Jovanović Mih(a)lo:** Između Šar-planine i Oso-gova. Skoplje 1933. Broširano, 95 str., 16x24 cm, 8 slika u tekstu, ćirilicom, na srpskom jeziku. Tisak grafičko-industrijskog preduzeća Krajičanac u Skoplju. Prikazi: PV 1934, 252 (Josip Tominšek); NP 1973, 265 (Vladimir Jovanović).

228. **Pravila Društva planinara Južne Srbije u Skoplju.** Skoplje 1935. Ćirilicom, na srpskom jeziku.

229. **Jug. Revija Turističkog saveza Vardarske banovine.** Izlazi tromesečno u brojevima po 16 str., 23x31 cm, ilustrirano, sa slikom na omotu, ćirilicom, na srpskom jeziku. Godina I/1939 — III/1941. Prilozi i fotografije velikim su dijelom planinarskog karaktera.

230. **Planinarski priručnik za rabotata na planinarskata organizacija i planinarite.** Stručna biblioteka na Planinarskiot sozuz na Makedonija broj 1, Skopje 1955. Sapirografirano na 151 str. 14x21 cm, na makedonskom jeziku, latinicom, u nakladi od 300 primjeraka. Na omotu slika Kobaša na Korabu. Tehnički urednik Trajko Stojkov. Iz sadržaja: Osnovne na Društva, Kako živee i raboti društvo, Godišno sobranie, Program na planinarskite veštini, Opasnosti v planina, Prva pomoć, Markaciskata služba, Orijentacija, Oprema, Životni namirnici, Zaštita na prirodata, Makedonskite planini, Vrvovi, Pravilnici.

231. **Ubovinite na našite planini** — Izložba na fotografii. Izdanje PS Makedonije, Skopje 1959. Broširano, 12 nepaginiranih stranica, 16x22 cm. Pečatnica »Nova Makedonija«, naklada 1500. Sadrži katalog izložbe slika.

232. **Tasevski Jordan i Prvoljub Lilčić:** Kitka. Planinarska biblioteka knj. 1. Izdanje PD »Skopje« u Skopju 1959. Broširano, 38 str. (+ 10 s oglasima), 13x19 cm, 16 slika, 1 geogr. karta 1:100.000. Autor fotografija Prvoljub Lilčić, korektor Ljube Tasevski, štampa GZ »Goce Delčev«, naklada 1500, ćirilicom, na makedonskom jeziku. Sadrži vodič na planinu Kitku. Prikaz: NP 1960, 225 (Željko Poljak).

233. **Planinar.** Vestnik na planinarskite organizaciji vo Skopje. Na makedonskom jeziku, ćirilicom, 20. Godina I/1963, broj 1.

234. **Izvještaj za rabotata na Izvršniot odbor na Planinarskiot sozuz na Makedonija vo periodot 1963—1965.** Skopje 3. januari 1966. Sapirografirano na 55 str. 21x29 cm.

235. **Izvještaj za rabotata na Planinarskiot sozuz na Makedonija vo periodot pomeđu XI-to godišno sobranie.** Skopje 6. juli 1968. Sapirografirano na 48 str. 21x29 cm.

236. **PD »Zlatovrv« Prilep.** Bilten po povod desetgodišnata od formiranjeto 1958—1968. Izdanje PD »Zlatovrv«, Prilep, dekembri 1968. Broširano, 45 str., 16x23 cm, 18 slika i 3 geogr. skice. Glavni urednik Mile Grdanoski.

237. **Planinarski informator.** Izdanje PS Makedonije. Dvumjesečnik, šapirografirano na 30—40 str. po broju, 21x29 cm. Glavni urednik Petar Todorov, tehn. urednik Panče Leov. God. I/1968 — VIII/1975. Prikazi: PV 1969, 389; NP 1970, 216 (Željko Poljak).

238. **Izvještaj za rabotata na Planinarskiot sozuz na Makedonija vo periodot pomeđu XI-to i XII-to godišno sobranie.** Skopje 13. dekembri 1970. Sapirografirano na 48 str. 21x29 cm.

239. **Stojanović Ivan:** Medicina v planina. Izd. Crven krst na Makedonija, Republički odbor, i PS Makedonije, Skopje 1972. Broširano, 157 str., 12x17 cm, 35 skica (autor Aleksandar Klas), omot u 3 boje. Preveo Petar Todorov, nacrt korica Mile Topuz, jezična redakcija Mane Manevski, korekcija Ljubomir Manevski. Pečatnica »Napredok« Tetovo, naklada 5000.

240. **Jakupica.** Izdanje PS Makedonije, Skopje 1972. Broširano, 32 str., 14x20 cm, 10 slika i 3 geogr. skice u tekstu. Tekstovi: Pero Aleksov, Nikola Tripčev i Mile Jović. Uredio Pero Aleksov. Slike: Tome Bocev i Pero Aleksov. Tisak: »Ilinden«, Štip. Izdano u povodu 7. sleta planinara Makedonije.

241. **Izvještaj za rabotata na Planinarskiot sozuz na Makedonija vo periodot pomeđu XII i XIII-to godišno sobranie.** Skopje, 23 mart 1974. Sapirografirano na 63 str. 21x29 cm.

IV. SLOVENIJA

Publikacije na hrvatskom jeziku

242. **Planinski vestnik.** Prije rata glasilo Slovenskog planinskog društva, poslije rata glasilo Planinske zveze Slovenije. Izlazi mjesečno na slovenskom jeziku u Ljubljani. God. I/1895 — LXXV/1975 (nije izlazio 1915—1920). U godištima XXI/1921 — XXIX/1929, donosio je i priloge na hrvatskom jeziku zagrebačkih planinara (Branimir Gušić, Drago Paulić, Srećko Bošnjaković, Gizela Tarcazy, Vjekoslav Cvetičić).

243. **Badiura Rudolf:** Na Triglav u kraljevstvo Zlatogorogovo! (Kažiput). Izdavač Kleinmayer i Bamberg. Ljubljana 1922. Broširano, pojačano platnom, II + 120 str., 11,5x15 cm, sa slikama i 3-bojnom geografskom kartom 1:75.000 (30x35 cm) u prilogu. Prevela na hrvatski M(arijana Gušić) Henebergova. Opremio Hinko Smrekar.

244. **Badjura R(udolf):** Praktički vodič. Jugoslavenske Alpe. Lečilišta, letovališta, kupatila, prirodne znamenitosti, izleti, alpske ture. I. deo: Slovenija. Prvo izdanje. Naklada Ig. pl. Kleinmayer i Fed. Bamberg, Ljubljana 1922. Kartonske korice, VIII + 514 str., 11x15 cm, sa slikama u tekstu i 6 zemljopisnih karata u prilogu. Prevedeno mješavinom hrvatskog i srpskog jezika.

245. **Od Drave do Jadrana.** Popotna knjižica — Putna knjižica. Kratak opis jugoslavenskog dijela Evropskog pješačkog puta 6 (Baltik — Wachau — Jadrano) E6-YU. Izdao Gozdarski vestnik, Ljubljana 1975. Izradio Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri Biotehnički fakulteti u Ljubljani (Milan Ciglar, Ivan Zonta, Zvonko Sternšek). Broširano, 64 str., 12x16 cm, 16 slika. Pisano dvojezično: slovenski i hrvatski. Tisak CGP »Delo«, Ljubljana.

V. SRBIJA

246. **Rekli E.:** Sta priča planina. Srpska književna zadruga knj. 64, Beograd 1900. Platno, XI+212 str., 12,5x19 cm, 35 slika u tekstu, ćirilicom. Preveo C. Milijašević, predgovor napisao Aleksandar Stanojević.

247. **Simonović Radivoj:** Daci planinari. Peta knjiga Omladinske matice za Vojvodinu, Novi Sad 1923. Broširano, 52 str., 14x21 cm, ćirilicom. Stamparija Supek, Jovanović i Bogdanov. Prikaz: PV 1924, 22 (Dušan Jelkić).

248. **Stanojević Aleksandar:** Planinarstvo i sport. Beograd 1923. Prikaz: PV 1924, 22 (Dušan Jelkić).

249. **Turistička karta Fruške gore, I.** izdanje 1931. godine.

250. **Vesnik Društva Fruška gora, Novi Sad.** Godina I/1931. Od 1932. do 1935. umjesto Vesnika izlazi »Putnik«. Opet izlazi 1937—40, a tada postaje sastavni dio ponovno pokrenutog Putnika (v. Putnik).

251. **Putnik.** Planinarsko turistička revija. Organ za propagandu planinarstva i turizma u kraljevini Jugoslaviji. Izlazi mesečno jedared. Urednik Gaja Gračanin. Vlasnik i izdavač Društvo Fruška gora, Novi Sad. Brojevi po 32 str., ćirilicom, s naslovnom slikom na omotu. Nastavlja se na dotadašnji Vesnik Društva Fruška gora, a budući da se njim želi nastaviti tradicija Putnika iz prošloga stoljeća (God. I/1862, četiri broja, i god. II/1863, dva broja), počinje izlaziti s oznakom III. godišta. Od III/1932. do VI/1935. izašlo svega 4 broja, a nakon toga 1937—40. opet izlazi Vesnik. Godine 1940. Putnik ponovno izlazi kao mjesečnik (god. VII/1940, br. 1—4/6), a Vesnik mu je sastavni dio (v. Vesnik). Prikaz: Uvodna reč, Putnik VII, broj 1 od juna 1940, str. 3.

252. **Vasić Aleksandar i Dušan S. Krivokapić:** Šar Planina. Beograd 1932. Prospekt. Prikaz: PV 1933, 23 (Josip Tominšek).

253. **Priroda i život.** Ilustrovani časopis za turizam, planinarstvo i sport. Vlasnik i urednik Živorad M. Jevremović. Izlazi 1 puta u mjesec, u Beogradu. God. I/1936, broj 1, 2 i 3 (dalje ne izlazi). Ćirilicom, 15x21 cm, ukupno 70 str. Sadržaj: Turistički leksikon Kraljevine Jugoslavije (od Abadžija do Brestovik). Pretisak broja 3, s komentarom pisca, Beograd 1966. u 1000 primjeraka. Srboštampa Beograd.

254. **Dimitrijević Raško:** Knjiga o planini. Biblioteka P. E. N. kluba 2. Izdanje Francusko-srpske knjižare A. M. Popovića, Beograd 1938. Broširano, 83 str., 14x20 cm. Stamparija Minerva, Beograd. Predgovor napisao Josip Tominšek. Iz sadržaja: Prvi susret s planinom, U Alpima, Sa jednog penjanja. Prikazi: HP 1938, 30* (Fran Kušan); PV 1938, 170 (Josip Tominšek); Ljudi i priroda u našim planinama, Beograd 1955, str. 231 (Milorad Milošević Brevinac).

255. **Gušić Branimir i Branislav Cerović:** Durmitor. Vof. Beograd 1938. Vidi Hrvatsku bibliografiju 56.

256. **I. Jugoslavenska planinarska izložba amaterske fotografije 23—28. X. 1939,** Beograd. Organizira Foto sekcija Srpskog planinskog društva, Beograd 1938. Broširano, 13 str., 17x24 cm. Stamparija »Sloga« Beograd.

257. **Deroko D. J.:** Drina. Geografsko-turistička monografija. Izdanje Društva »Fruška gora«, Novi Sad 1939. Broširano, 317 str., 12x18 cm, 115 slika i 13 karata u tekstu, u prilogu trobojna karta Gornjeg i Donjeg Buku i četverbojna Podrinja (19x34 cm). Naslovna stranica u bojama. Stamparsko i izdavačko poduzeće u Novom Sadu. Ćirilicom. Prikaz: Putnik 1940, 23 (Mirko Vojvodić).

258. **Stefanović Ratimir:** Označivanje planinarskih staza i putova. Biblioteka Srpskog planinskog društva broj 3, Beograd 1939. Ćirilicom.

259. **Naše planine.** Almanah Srpskog planinskog društva. Izlazi u dva veska godišnje u Beogradu, ćirilicom, format 17x24 cm. Broj 1: Letnji almanah za 1939. godinu (Biblioteka SPD br. 2), 96 stranica; broj 2: Zimski almanah 1939—1940 (Biblioteka SPD br. 4), 58 stranica.

260. **Pregledna karta Kopaonika.** Izdanje Srpskog planinskog društva (oko 1940). Autor Branislav Cerović.

261. **Grozđanić Simeun:** Planinarstvo i živi svet Fruške gore. Novi Sad 1941. Ćirilicom.

262. **Priručnik za izlete i logorovanje.** Izdanje Glavnog odbora Gimnastičkog saveza Srbije i Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, Beograd 1949. Broširano, 136 str., 14,5x20,5 cm, s brojnim crtežima u tekstu i naslovnom stranom u 2 boje. Redaktor Ljubomir Milojević, korektor Brana Zečević, nacrt korica i crteži Đorđe Lobačev. Stamparija »Slobodan Jović«, Beograd. Naklada 6000.

263. **Milošević-Brevinac Milorad:** Našim planinarima. Izdanje preduzeća FISAJ-A »Fiskultura i sport«, Beograd 1949. Broširano, 32 str., 14x19 cm, 15 slika u tekstu i jedna na naslovnoj stranici, ćirilicom. Stamparija »Slobodan Jović«, Beograd.

264. **Razvoj i značaj planinarstva.** Stručna biblioteka Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, svezak broj 1, Beograd 1950. Broširano, 96 str., 12x17 cm, 21 slika, ovitak u dvije boje. Redaktor R(atimir) Stefanović, nacrt korica i ilustracije Svetozar Radačković. Sadržaj: I. O razvoju planinarstva (Koča Jončić); II. Planinarski savez, patriotska organizacija (Jovan Šekić); III. O zadacima planinarske organizacije u vanmarijskom vaspitanju (Dragomir Stojčević); IV. Objašnjenja. Literatura. Narodna štamparija, Pančevo. Naklada 4000.

265. **Stefanović Ratimir:** O planinarskoj opremi. Stručna biblioteka Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, broj 2, Beograd 1950. Izdanje preduzeća »Fiskultura i sport«. Broširano, 76 str., 12x17 cm, 45 slika i 5 tablica, ovitak u 2 boje. Tehnički urednik Ratimir Stefanović, nacrt korica i ilustracije Svetozar Radaković. Narodna štamparija, Pančevo. Naklada 5000.

266. **Stefanović Ratimir:** Zapis iz naših planina. Izdanje »Novo pokoljenje«, kolekcija »Naša domovina« knj. 2, Beograd 1951. Broširano, 278 str., 14x20 cm, 43 slike, ćirilicom. Urednik Andrija Stančić, priredio za štampu Nemanja Sjeran, zaštitni omo i tehnički urednik B. Pejović, fotografije autorove.

Štamparsko preduzeće »Omladina«. Naklada 4000. Prikazi: Planinar br. 13—15, str. 272, Sarajevo 1952 (D. Ljubojević); Kroz planine 1951, 111 (Miodrag Božinović).

267. **Godišnjak Planinarskog saveza Srbije za 1950. godinu.** Izdanje preduzeća FISAJ-a »Fiskultura i sport«, Beograd 1951. Broširano, 128 str., 17x23 cm, 86 slika, ćirilicom. Tehnički redaktor Ratimir Stefanović, korice i crteži Svetozar Radaković. Tisak »Vuk Karadžić«, pogon »Slobodan Jović«. Naklada 3000. Sadržaj je raspoređen u 6 dijelova: Kroz naše planine, Stranice slavne istorije, Iz planinarske teorije i prakse, Planinarska znanja i zanimljivosti, Naša hronika i Službeni deo. U prvom dijelu napisu obraduju Prokletije, Beljanicu, Taru, Rtanj, Zeljin, Goč, Suvu planinu, Radočelo i Goliju.

268. **Kako da planinarimo.** Stručna biblioteka Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, svezak 3, Beograd 1951. Broširano, 138 str., 12x16 cm, 23 slike, ovitak u 2 boje. Tehnički urednik Ratimir Stefanović, nacrt za korice i ilustracije Svetozar Radaković. Štamparija »Rad«, Beograd. Naklada 3000. Sadržaj. I. dio: Planiranje izleta i pohoda (Dragomir Stojčević); II. dio: Izvođenje izleta i pohoda (Dušan Jovanović); III. dio: Tehnika kretanja u planinama (Ratimir Stefanović).

268 a. **Uputstva za rad planinarskih organizacija.** Stručna biblioteka Planinarskog saveza Srbije, svezak 4. Beograd 1951.

269. **Andrejević Teodor:** Planinarsko taborovanje. Stručna biblioteka Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, svezak 5, Beograd 1951. Broširano, 112 str., 12x16 cm, 24 slika. Tehnički urednik Ratimir Stefanović, redaktor Drag. Stojčević, nacrt korica Svetozar Radaković. Štamparija »Rad« Beograd. Naklada 4000.

270. **Planinarstvo Srbije 1901—1951.** Povodom pedesetogodišnjice planinarstva u Srbiji. Izdavač Planinarsko-smučarski savez Srbije, Beograd 1951. Broširano, 119 str., 14x19 cm, 20 slika na prilozima, ćirilicom. Uredili Nikola Kršmanović i Ratimir Stefanović. Štamparija »Rad«, Beograd. Naklada 3000. Sadržaj: Uvod, Kratak pregled planinarstva u Srbiji, Dr Josip Pančić, Jovan M. Zujović, Sećanja Alekse Stanojevića, O planinarenju po Fruškoj g. prije Prvog svetskog rata, Razvoj planinarstva u Vojvodini, Sećanja na izlete SPD, Osnivanje porodnica u unutrašnjosti, Građenje kuća na Kopaoniku, Pomoć planinara Srbije u razvoju planinarstva Cme Gore, Razvoj planinarstva po oslobođenju, Druga godišnja skupština PSS, Štafeta 1950. god., Planinarske kuće 1901—1951, Markacije u planinama Srbije. Prikaz: Kroz planine 1951, 39.

271. **Prokletije,** zemljopisna karta 1:100.000. Izdanje PSS Srbije, Beograd (oko 1952). Crno-bijeli tisak, 38,5x32 cm. Grebenski prikaz. Izradio B. Z.

272. **Herceg Moris:** Anapurna. Izdanje NIN, Beograd 1952. I. deo: str. 1—32; II. deo: 33—66, 32x25 cm, sa crtežima i slikama. Preveo Stojan Radović. Štampa »Glas«. Naklada 12.000.

273. **Planinarske novine.** Organ Gradskog odbora PSS Srbije za Beograd. Glavni urednik do god. II, br. 2. Jugoslav Lj. Mihajlović, dalje Miodrag M. Gabulović. God. I/1952 — II/1953.

274. **Stefanović Ratimir:** Cilj Mont Everest. Neki od najslavnijih uspona u istoriji alpinizma. Mala sportska biblioteka 2, Beograd 1952. Broširano, 191 str., 10,5x16 cm, 29 slika, geografska skica u prilogu: Dolajiri i Anapurna 1.300.000 (21x14 cm). Urednik Manojlo Glušević, tehn. urednik Ljubiša Nišović, korice Slobodan Bogojević, crteži Milica Stefanović. Štamparija Sportska knjiga, Beograd, ćirilicom. Naklada 3000. Sadržaj: I. dio: Osvajači visina; II. dio: Cilj Mont Everest. Prikazi: Kroz planine 1951, 169 (R. D.); NP 1953, 211 (Zeljko Poljak).

275. **Zlatibor,** kratak planinarsko-turistički vodič. Izd. PD »Vijogor«, Cajetina. Broširano, 24 nepaginiranih stranica, 16x12 cm, sa slikama i 1 prilogom.

Štamparija »Vuk Karadžić«, pogon »Radiša Timočić«, Beograd 1952. Naklada 3000.

276. **Kroz planine.** Časopis za planinarstvo i alpinizam. Časopis Planinarskog saveza Srbije (od broja 13: Časopis planinarsko-smučarskog saveza Srbije). Glavni i odgovorni urednik brojeva 1—14 Dragomir Stojčević, 15—19 Miloš Veličković, 20—21 Branislav Cerović. Brojevi imaju 30—40 stranica, 17x24 cm, omoti s fotografijama, sa slikama u tekstu, ćirilicom. Godina I/1952: br. 1—6 (202 str.); II/1953: br. 7 i 8 (100 str.); III (nije izlazio); IV/1957: br. 9, 10, 11 (95 str.); V/1958: br. 12 (44 str.); VI/1959: br. 13—15 (76 str.); VII/1960: br. 16—19 (128 str.); VIII/1961: br. 20 (36 str.); IX/1962: br. 21 (40 str.). Dalje ne izlazi. Prikazi: NP 1953, 50; 1959, 176; 1960, 40 i 184; 1962, 279 (Zeljko Poljak).

277. **Kopaonik.** Zbirka smučarsko-planinarskih karata br. 1. Sportska knjiga — Geokarta, Beograd 1952. Višebojni prikaz, slojnice, 34x43 (32x38 cm), 1:75.000. Korice 11,5x17,5 cm, sa skicom okoline Kopaonika i potrebnim objašnjenjima (ćirilicom). Prikaz: Kroz planine 1960, br. 19, str. 37.

278. **Glasnik beogradskih planinara.** Beograd. Godina I, broj 1. Prikaz: Kroz planine 1953, 112.

279. **Jevremović Zivorad M.:** Planine zapadne Srbije. Sa legendom. Planinarsko-turistički podsetnik. Izdavač — pisac, Beograd 1953. Broširano, 88 str., 17x12 cm, ćirilicom, geogr. karta 750.000. Prikazi: NP 1955, 157 (Zeljko Poljak); Ljudi i priroda u našim planinama, Beograd 1955, str. 227 (Milorad Milošević Brevinac).

280. **Stefanović Ratimir:** Borba za Himalaje. Nešto dopunjeni tekst predavanja održanog na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Biblioteka Kolarčevog nar. univ. broj 81, Beograd 1954. Broširano, 44 str., 14x20 cm, 7 slika u tekstu i 1 na omotu. Urednik Dušan B. Čolić. Naklada 3000. Prikaz: NP 1955, 159 (Zeljko Poljak).

281. **Dolinšek Lavoslav:** Slovenski Alpi. Predavanje održano na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Biblioteka Kolarčevog nar. univ. br. 77, Beograd 1954. Broširano, 16 str., 14x20 cm, 7 slika u tekstu i 1 na omotu, omot u 2 boje. Urednik Dušan B. Čolić. Naklada 3000.

282. **Hant Džon:** Pobjeda nad Everestom (naslov originala: Sir John Hunt: The ascent of Everest, London 1953), izd. Minerva, Subotica 1954. Poluplatno, 280 str., 22x15 cm, s fotografijama i crtežima u tekstu i na 14 str. priloga na papiru sa umjetni tisak. Preveo Hamo Džabić, omot Milan Ristić. Izdavačko-štamparsko preduzeće Minerva, Subotica. Naklada 5000.

283. **Kušić Rade:** Naše planine i planinarstvo. Predavanje održano na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Biblioteka Kolarčevog nar. univ. broj 82, Beograd 1954. Broširano, 20 str., 14x20 cm, 6 slika u tekstu i 1 na omotu. Urednik Dušan B. Čolić. Štamparija »Branko Đonović«. Naklada 3000.

284. **Jončić Koča:** Prokletije i Sandžačke planine. Predavanje održano na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Biblioteka Kolarčevog nar. univ. broj 90, Beograd (1955). Broširano, 29 str., 14x20 cm, 10 slika u tekstu i 1 na omotu. Urednik Dušan B. Čolić. Štamparija »Branko Đonović«. Naklada 3000. Prikaz: NP 1955, 158 (Zeljko Poljak).

285. **Bilten PD »Radnički«** Beograd. Šapinografirano na 20 str. 21x29 cm. Urednici Zvone Blažina i Velibor Stanišić. Broj 1. jun 1955. Prikaz: NP 1955, 318 (Zeljko Poljak).

286. **Avala.** Vodič za planinare i turiste. Naša izletišta 1. Izdavač Gradski odbor PSS Srbije, Beograd 1955. Broširano, 15 str., 12x17 cm, 4 slike na omotu, 2 dvobojne geografske skice i vidokrug u tekstu, ćirilicom. Prikaz: NP 1956, 166 (Zeljko Poljak).

287. **Glas Đerovice.** Izdaje PSD »Đerovica« u Peći. Brojevi za 8—12 str., 20x29 cm, knjigotiskom. Izlazi

povremeno. Glavni urednik Velimir Premović (br. 1), tehn. urednik Mile Jevtić (br. 14), urednik Alija Dogović (br. 18). God. I/1955 — XIII/1967 (do 1967. izašlo je 19 brojeva). Prikaz: PV 1959, 81 (Tine Orel); PV 1960, 563 (T. Orel); NP 1960, 40 (Zeljko Poljak); PV 1962, 570 (T. Orel); PV 1968, 185.

288. **Ljudi i priroda u našim planinama.** Povodom petogodišnjice PD »Avala«, Beograd 1955. Broširano, 270 str. (+ 14 s oglašima), 20x14 cm, 95 fotografija na prilozima i brojni crteži u tekstu, latinicom. Redaktor Zoran Glušević, tehn. urednik Dragan Janković, nacrt za korice Aleksandar Daskalović. Stampa: Centar za osposobljavanje invalida, Beograd. Naklada 1000. Sadrži 59 priloga svrstanih u sedam dijelova: Zive planinarske tradicije, Naše zamisli i ostvarenja, Neki planinarski problemi i njihovo rešavanje, Po planinama naše lepe Srbije, Naši planinari u drugim republikama, Članovi »Avala« u dalekom svetu, Iz planinarske literature i društvenog života. Prikaz: NP 1956, 50 (Ivan Stojanović) i 153 (Zeljko Poljak).

289. **Kušić Rade:** Uspón na Killmandžaro. Biblioteka Kolarčevog narodnog univerziteta 101, Beograd (1956). Urednik Dušan B. Colić. Broširano. 48 str., 14x20 cm, 39 slika u tekstu i 1 na omotu. Naklada 3000.

290. **Planinarska karta — Transverzala Fruške gore.** Izdanje PD »Crveni čot«, Petrovaradin 1956.

291. **Novaković Relja:** Program i uputstvo za rad s planinarskim podmlatkom. Biblioteka podmlatka PS Srbije, sveska 1, Beograd 1957. Broširano, 17 str., 14,5x21 cm. Stampao Savezni zavod za statistiku, naklada 500.

292. **Jevremović Zivorad M.:** Planine okolice Beograda. Planinarskoturistički podsetnik, I. dio. Izdavač — pisac, Beograd 1957. Broširano, 64 str., 12x17 cm, s preglednom kartom u prilogu 1:750.000 (18x11 cm). Stamparija Borba, Beograd. Iz sadržaja: Avala, Bukulja, Vagan, Venčac, Vršačke čuke, Kosmaj, Svubor, Rajac, Fruška gora, literatura. Prikaz: NP 1956, 166 (Zeljko Poljak).

293. **Dr Radivoj Simonović:** život i rad. Izdanje PD »Dr Rade Simonović«, Sombor 1958. Broširano, 25 str., 17x12 cm, 3 slike. Uvod napisao Đorđe Deljčev. Stamparija Prosveta, Sombor. Naklada 1000.

294. **Sutjeska.** Sletski bilten planinarsca sreza Kruševac. Izd. PD »Jastrebac«, Kruševac 1958. Sapirografirano 4 broja (posljednji 19. juna) na 21x29 cm.

295. **Planinar.** List za pitanja planinarstva Niša i okolice. Izdavač PD »Suva planina«, Niš. Tiskano ćirilicom, format 40. God. I/1958 (br. 1 i 2), god. II/1959 (br. 1—3). Prikaz: PV 1959, 81 (Tine Orel).

296. **Colić Dušan B.:** Zaštita prirode planina. Izdanje PSJ, Beograd 1958. Broširano, 64 str., 14x20 cm, 48 slika u tekstu i 1 na omotu.

297. **Prokletije.** Almanah povodom desetogodišnjice PD »Đerovica«, Peć 1958. Broširano, 186 str., 14x20 cm, 4 slike i 1 geografska skica u tekstu, 40 fotografija na prilogu, omot u tri boje. Nacrt za korice Svetozar Kamenović, redakcioni odbor: Alija Dogović, Danilo Stijević, Boris Mamontov, Milorad Jevtić, Velimir Premović, Radoslav Miketić, Aziz Nimanji i Miloš Armuš. Tehnički urednik Milorad Jevtić. Sadržaj je grupiran u osam dijelova: Deset godina aktivnog planinarenja, Naučna obrada Prokletija (Kronika Prokletija od Mirka Markovića i Kraći geološko-tektonski pregled Miroslava Markovića), Masivom Prokletija (putopisi), Oblici planinarske aktivnosti, Privreda Prokletija, U drugim republikama i inostranstvu (putopisi), Društveni život i planinarska aktivnost, Na izvorima prošlosti i sadašnjosti. Prikaz: NP 1959, 176 (Zeljko Poljak); Kroz planine 1960, 36 (Saša B. Vasiljević).

298. **Keršić — Belač Marjan:** Tehnika penjanja (naslov originala: Plezalna tehnika), izdanje Sportske štampe, Beograd 1959. Broširano, 143 str., 12x17 cm, 58 slika. Preveli sa slovenačkog i predgovor napi-

sali Živojin Gradišar i Ivan Stojanović. Stamparija »Radiša Timotić«, Beograd. Naklada 1000.

299. **Jevremović Zivorad M.:** Planine narodne republike Srbije. Planinarsko-turistički podsetnik. Napisao, izradio i izdao pisac, Beograd 1959. Knjiga I (pregledna karta, geografski i antropogeografski pregled): broširano, 24 str., 17x12 cm. Knjige II (književnost): 24 str., 17x12 cm. Srboštampa, Beograd. Prikaz: PV 1959, 466; NP 1960, 40 (Zeljko Poljak).

300. **Ljudi i priroda u našim planinama,** knjiga 2. Izdavač PD »Avala«, Beograd 1959. Broširano, 56 str., 20x14 cm, sa slikama i crtežima. Uredil: Marko Anaf, Raško Dimitrijević, Slobodan Đorđević, Petar Kostić, Milorad Milošević Brevinac i Jovan Tučakov. Stampao Savezni institut za rehabilitaciju. Naklada 1000. Prikaz: Kroz planine 1960, broj 17—18, str. 87.

301. **Bilten Planinarsko-smučarskog saveza Srbije.** Izlazi povremeno, šapirografiran, format 21x29 cm. God. I/1960. Prikaz: PV 1962, 330 (Tine Orel).

302. **Fruškogorska transverzala.** Dnevnik. Izdavač PD »Crveni čot«, Petrovaradin (oko 1960). Broširano, 64 nepaginiranih stranica (60 praznih), 12x17 cm, sa geografskom skicom u prilogu 14x45 cm.

303. **Planinarsko-smučarski kalendar 1960.** Izdanje Planinarsko-smučarskog saveza Srbije, Beograd 1960. Broširano, 120 nepaginiranih stranica + 72 praznih stranica, 8x12 cm. Iz sadržaja: Istorijski kalendar planinarstva, Kalendar PSSS za 1960, Transverzale u Srbiji, Planinarski muzej na Avali, Plan. objekti, Smučarski i plan. tereni, Prognoziranje vremena, Orijentacija, Oprema, Zaštita prirode, Opasnosti, Oprema, O smučkama, Vrhovi, Pećine, Prva pomoć, Adrese.

304. **Mladi planinar.** Prilog uz broj 10 i 17—18 časopisa Kroz planine, Beograd 1960 (vidi br. 276).

305. **Bilten PD »Josif Pančić«,** Beograd. Broj 1: 1960, broj 2/3: 1962. godine. Ilustrirano. Prikaz: Kroz planine 1960, br. 17—18, str. 38 i 1960, br. 20, str. 33.

306. **Izložba planinarske fotografije — Kroz planine 1961.** Beograd. Izdavač Planinarsko-smučarski savez Srbije. Broširano, 16 nepaginiranih stranica, 20x14 cm, sa slikama, naklada 600. Stamparija »Sava Milić«, Zemun.

307. **Stojanović Ivan:** Medicina u planini. Stručni priručnik Planinarsko-smučarskog saveza Srbije. Izdanje Sportske knjige, Beograd 1961. Broširano, 124 str. (+ 4 s oglašima), 12x17 cm, 35 skica u tekstu. Tehnički urednik Dušan Cvetković, crteži u tekstu Aleksandar Klas, naslovna stranica Ljubomir Pavičević — Fis. Stamparija »Radiša Timotić« Beograd. Sadržaj: Higijena, Ishrana, Opasnosti, Prva pomoć, Medikamenti, Spasavanje, Literatura. Prikaz: NP 1961, 170 (Mihajlo Pražić).

308. **Jevremović Zivorad M.:** Planine okolice Beograda. Planinarsko-turistički podsetnik, II dio. Izdavač pisac, Beograd 1961. Broširano, 48 str., 12x17 cm, ćirilicom. Srboštampa, Beograd. Sadržaj: Beljanica, Boranja, Golubovačke pl., Gučev, Jagodnja, Rudina, Sokolska pl., Tronoška, Homoljske pl., Cer. Prikaz: NP 1962, 87 (Zeljko Poljak).

309. **Jevremović Zivorad M.:** Crna Gora — turistička zemlja. Planinarsko-turistički podsetnik. Sa preglednom kartom. Napisao, izradio i izdao autor, Beograd 1961. Broširano, 16 str. 12x17 cm. I. dio: Kratak geomorfološki, antropogeografski i istorijski pregled. Prikaz: NP 1963, 140 (Zeljko Poljak).

310. **Razvoj planinarstva i smučarstva u Srbiji u periodu 1958—1962.** godine. Izveštaj za II godišnju skupštinu (Planinarsko-smučarskog saveza Srbije), Beograd, aprila 1962. Sapirografirano na 101 str. 21x29 cm.

311. **Ljudi i planina.** Izložba fotografija, Beograd 7—17. februara 1962. Izd. PSJ i Kulturni centar Beo-

grada. Broširano, 24 nepaginiranih stranica, 16x17 cm, sa slikama. Tisak Beogradski grafički zavod, naklada 1000. Sadrži katalog izložbe.

312. **Jevremović Zivorad M.**: Tršić — Vukov zavičaj. Planinarsko-turistički podsetnik. Izdavač pisac, Beograd 1962. Broširano, 8 nepaginiranih stranica, 6 slika, ćirilicom. Tisak: Srboštampa.

313. **Jevremović Zivorad M.**: Crna Gora — turistička zemlja. Planinarsko-turistički podsetnik. Sa preglednom kartom. Izdavač pisac, Beograd 1963. Broširano, 32 str., 12x17 cm, tisak Srboštampa, Beograd. Sadržaj: V. Kotorski zaliv, VI. More i primorje, VII. Upotrebljena književnost (prva poglavlja su izašla u svesku iz 1961. godine, v. broj 309).

314. **Vidrić Kuno**: Vodič po planini Tari. Izdanje PSD »Slavija«, Beograd 1964. Broširano, 37 stranica (+ 10 s oglasima), 10x14 cm, 11 slika, 1 karta u tekstu (Bare) i 1 na prilogu (Kružni planinarski put) 27x25 cm. Mape crtao Nikola Pavlović Đoni. Tisak Srboštampa, Beograd. Prikaz: PV 1966, 287 (Tine Orel).

315. **Bilten Planinarsko-smučarskog saveza sreza Niš**. Sapirografirano. Broj 1, 1966. i broj 1, 1967. godine.

316. **Prokletije**. Planinarska karta 1:75.000. Izdanje PSD »Đerovica« Peć i Turistički savez regiona Peć, 1966. Format 80x68 cm (složena 12x21 cm), višebojni tisak, prikaz plastike slojnicama. Kartonski ovičak sa tekstom o Prokletijama. Priredio Branko Kotlajić sa suradnicima. Izrada i reprodukcija »Geokarta«, Beograd. Prikazi: NP 1966, 176 (Branimir Gušić); PV 1967, 235 (P.).

317. **Planinarski glasnik**. Izdavač Mašinski školski centar »Beograd«. Sapirografiralo PSD »Beograd«. God. I, broj 1, 25. V 1966.

318. **Bilten PSD »Mladi rudar«**. Izdavač PSD »Mladi rudar«, Rudnik uglja Aleksinac. Sapirografirano. Broj od 6—9. V 1967.

319. **Materijali za IV redovnu skupštinu Planinarsko-smučarskog Saveza Srbije**, Beograd, april 1968. Sapirografirano na 60 str. 21x29 cm.

320. **Milošević Brevinac Milorad**: Beli Kopaonik. Izdanje Sportske knjige, Beograd 1968. Broširano, 56 str., format 89, sa slikama, ćirilicom. Predgovor napisao Zoran Glušević. Prikaz: Politika od 23. VI 1968. (Zoran Glušević).

321. **Krivokapić Dušan S.**: Šar-planina. Turističko-geografski prikaz predela i naroda. Izdala »Turistička štampa«, Beograd 1969. Biblioteka enciklopediska dela, knjiga 2. Poluplatno, 334 str., 17x24 cm, 24 crteža u tekstu, geografska karta 1:200.000 u prilogu, formata 30x30 cm (grebenski prikaz). Urednik Emil Pavelić. Sažetak na francuskom, engleskom, njemačkom i ruskom jeziku. Stamparsko izdavačko preduzeće »Obod« Cetinje. Prikazi: PV 1969, 240 (Tine Orel); NP 1969, 186 (Mihajlo Pražić); 1970, 99 (odgovor autora M. Pražiću); 1970, 151 (M. Pražić).

322. **V. redovna skupština Planinarskog saveza Srbije**. Beograd, april 1970. Sapirografirano na 74 str. 21x29 cm.

323. **Petrović Jovan**: Pećinarstvo za planinare. Izdanje Planinarskog saveza Srbije, Beograd 1973. Broširano, pojačano platnom, 76 str., 16,5x12 cm, 10 fotografija i 14 slika u tekstu. Predgovor napisao Božidar Veljković. Stamparija »Radiša Timotić«, Beograd.

324. **Planine Srbije**. Izdanje Turističkog saveza Srbije, Beograd 1973. Višebojni, 6-djelni prospekt s 21 slikom i 1 geografskom skicom. Oprema: »Turistička štampa«, stamparija: »Novi dom«. Prikaz: NP 1973, 238 (Željko Poljak).

325. **II. konferencija Saveza planinarsko-smučarskih organizacija jugoistočne Srbije (SPOJS)**, Niš, 15. i 16. II 1975. Sapirografirano na 41. str. 21x29 cm.

VI. IZDANJA SAVEZA PLANINARSKIH DRUŠTAVA JUGOSLAVIJE (1934—9) I PLANINARSKOG SAVEZA JUGOSLAVIJE (1952—1974)

326. **Kalendar Saveza planinarskih društava Jugoslavije 1934**. Izdao Savez planinarskih društava Jugoslavije. Platno, zlatorez, 113 str. (+ 4 s oglasima + 14 praznih), format 169, sa slikama i 3 zemljopisne karte. Uredio A(mošt) Brilej i Stjepan Celar. Tisak Narodne tiskare Ljubljana. Iz sadržaja: Kalendar, Savez planinarskih društava Jugoslavije, Pravila, Članovi, Asocijacija slovenskih turističkih društava, Međunarodna turistička federacija, Vodič po jugoslavenskim planinama, Razna uputstva. U prilogu panoramske karte Julijskih i Savinjskih Alpa i Pohorja.

327. **XI. kongres Saveza planinarskih društava Kraljevine Jugoslavije god. 1936. u Sarajevu**. Izd. Saveza (Ljubljana 1936). Stranica 66, format 80. Sadržaj: Zapisnik XI. kongresa Saveza, Izvještaj od djelovanju Saveza i saveznih društava (Jože Pretner), Načela za gradnju planinarskih kuća, domova i zakloništa (Ciro Pogačnik), Zaštita planinskog bilja (Fran Kušan), Statistika.

328. **I. planinarska foto izložba Saveza planinarskih društava Kraljevine Jugoslavije**, Novi Sad 5—11. septembra 1937. Broširano, 25 str., 14x21 cm. Sadržaj katalog izložbe.

329. **XII. kongres Saveza planinarskih društava Kraljevine Jugoslavije 4. i 5. septembra 1937. u Novom Sadu**. Izd. Saveza (Ljubljana 1937). Str. 60 (+ IV), format veliki 80. Sadržaj: Rad Saveza (Josip Pretnar), Gospodarstvo i administracija inostranih planinarskih društava (Ivo Marsel), Gospodarstvo jugoslavenskih planinarskih društava (Lavoslav Dolinšek), Pitanje zemljišta za planinarske kuće (Gaja Gračanin), Statistika.

330. **Izvještaj XIII. kongresa Saveza planinarskih društava kraljevine Jugoslavije 1. i 2. oktobra 1938. u Beogradu**. Izdanje Saveza (Ljubljana 1938). Str. 76, format veliki 80, s 2 slike i prilogom. Sadržaj: Rad Saveza (Jože Pretnar), Izvještaj o blagajničkom stanju (Franjo Vilhar), Služba spasavanja u planinama (Bogdan Breclj), Vodenje po planinama (Miha Potočnik), Planinarstvo i saobraćaj (Gajo Gračanin).

331. **Izvještaji XIV. kongresa Saveza planinarskih društava kraljevine Jugoslavije 1939**. Izdanje Saveza (Ljubljana 1939). Str. 68, format veliki 80, sa slikama, tabelama i prilogom. Sadržaj: Uvodni nagovor predsjednika (Fran Tominišek), Izveštaj o radu (Jože Pretnar), Zaštita prirode i nacionalni parkovi (Fran Kušan), Zimska alpinistika (France Avčín). Prikaz: PV 1940, 31.

332. **Statut Planinarskog saveza Jugoslavije**. Izdanje PSJ, Beograd 1952. Broširano, 23 str., 10x14 cm. Stamparija Sportska knjiga, Beograd. Naklada 1000.

333. **Prvi kongres planinara Jugoslavije**. Zagreb, 23—24. aprila 1955. godine. Izdanje PSJ, Beograd 1955. Broširano, 79 str., 14x20 cm. Sadržaj: Planinarstvo i njegov razvoj u našoj zemlji (Rade Kušić), O izgradnji planinarskih objekata (Bogdan Kurepa), Alpinizam i GSS (Miha Potočnik).

334. **Statut Planinarskog saveza Jugoslavije**. Izdavačko odeljenje Kolarčevog narodnog univerziteta, Beograd 1956. Broširano, 13x10 cm. Naklada 600. Stamparija »Branko Donović«.

335. **Vodič po planinarskim domovima Jugoslavije**. Izdavač Kolarčev narodni univerzitet, izdavačko odeljenje, Beograd 1957. Plastične korice, 280 str. + 23 str. tabela, 12x17 cm, sa slikama svih objekata, 9 višebojnih geografskih karata u prilogu. Uredila Komisija za štampu i propagandu PSJ. Uredio Dušan Čolić. Materijal sredio Dragoslav Janković. Crteži i karte Josip Uhlj. Predgovor napisao Bogdan Kurepa. Naklada 10.000 Prikaz: NP 1958, 178 (Vladimir Blašković) i 193 (Janko Sengjergji).

336. **Sto hući Sutjeska.** VI slet planinara 1958. Izd. PSJ i PSS, Beograd 1958. Broširano, 8 nepaginiranih stranica, 21x11 cm, sa slikama i 1 prilogom. Stamparija »Sava Mihić«, Zemun, naklada 5000.

337. **Bilten Planinarskog saveza Jugoslavije.** Izlazi povremeno u Beogradu. Izašlo ukupno 29 brojeva (od toga nekoliko dvoboja i trobroja). Brojevi 18—21 šapirografirani, ostali u knjigotisku, 17x24 cm. Urednik do broja 15 Dušan Čolić, bez oznake urednika 16—27, urednik br. 28—29 Staniša Jovanović. God. I/1958 — VIII/1966 (dalje ne izlazi). Iz sadržaja: br. 5—8. (1959) materijali za V skupštinu, br. 12—14. izvještaji za VI skupštinu, br. 15. Statut PSJ, br. 20. materijali za VII skupštinu, br. 28—29. materijali za VIII skupštinu. Prikaz: PV 1959, 80 (Tine Oreš).

338. **I. stručni sastanak lekara Gorske službe spasavanja** 26—27. X 1963. Sljeme. Izdanje Komisije za službu spasavanja PSJ (Beograd 1963). Šapirografirano na 30 str. 21x29 cm. Sredio dr Miodrag Jevremić. Zbornik referata.

339. **II. stručni sastanak lekara Gorske službe spasavanja** 19—20. XII 1964. Trebević. Izdanje Komisije za GSS PSJ (Beograd 1965). Šapirografirano na 71 str., 21x29 cm. Zbornik referata.

340. **Kratko uputstvo za prvu pomoć.** Izdanje Komisije za Gorsku službu spasavanja PSJ, (Beograd) 1965. Broširano, 15 str., 9x6 cm.

341. **Izveštaj za VIII redovnu godišnju skupštinu** Planinarskog saveza Jugoslavije, Beograd 16—17. aprila 1966. Priredio Izvršni odbor PSJ. Šapirografirano na 62 str. 21x29 cm.

342. **III. stručni sastanak lekara Gorske službe spasavanja** 14—15. X 1966. Jelak — Šar-planina. Izdanje Komisije za GSS PSJ (Beograd 1966). Šapirografirano na 47 str. 21x29 cm. Zbornik referata.

343. **Izveštaj za IX redovnu skupštinu** Planinarskog saveza Jugoslavije, Sljeme 18. i 19. maj 1968. Priredio Izvršni odbor PSJ. Šapirografirano na 76+6++11+3 str. 21x29 cm.

343a. **IV. stručni sastanak lekara gorskih službi spasavanja**, Zagreb, 14—15. 12. 1973. Planinarski savez Jugoslavije, Koordinaciona komisija za Gorsku službu spasavanja. Šapirografirano, 74 nepaginiranih stranica 21x29 cm. Zbornik referata. Predgovor drs I. Stojanovića.

344. **Zbornik radova Planinarskog simpozija u Zagrebu**, 23. novembra 1974. Izdanje PSJ, urednik Zeljko Poljak, organizator PSH. Šapirografirano na 350 str. 21x29 cm. Naklada 400. Sadrži 26 referata podijeljenih u 5 glavnih tema: Planinarska misao, Planinarstvo u suvremenom društvu, Planinarska praksa, Prošlost našega planinarstva i Naše planine. Simpozij je održan u povodu 100. obljetnice planinarstva. Prikaz: Povijest sporta br. 23, str. 2061, 1975. god. (Vladimir Blašković).

VII. RIJEČKA IZDANJA NA TALIJANSKOM JEZIKU

345. **Annuario 1889.** Izdanje Cluba alpino fiamano, Fiume 1889. Contente la storia della fondazione (12. genajo 1885). Stranica 207. Osim prikaza osnivanja kluba, sadrži članke o Učki, Snježniku, Risnjaku i Fužinama.

346. **Annuario 1892.** Izdanje Cluba alpino fiamano, Fiume 1892. Stranica 222. Sadrži među ostalim članke o Učki, Snježniku i Veprincu.

347. **Attività sociale del Club alpino fiamano durante l'anno 1894.** Izdanje Cluba alpino fiamano, Fiume 1895. Stranica 16. Sadrži prikaz društvenoga rada.

348. **Carsia.** Cronica della societa alpina »Carsia«. Godina I/1900 (?) — V/1914 — X/1919 — XXIV/1933.

349. **Liburnia.** Časopis Cluba alpino fiamano (od 1924. glasilio Sezione di Fiume CAD). Urednici: Guido Depoli (prije prvog svjetskog rata), Giovanni Intihar (1924—30). Izlazio kao tromjesečnik (trimestrale), na talijanskom jeziku, ilustriran fotografijama, crtežima i kartama. Godina I/1902 — XIV/1915 i XV/1924 — XX/1930. Prestao izlaziti 1930. U posljednjem broju uredništvo poziva na suradnju u La rivista mensile (glasilo CAD). Časopis je obrađivao planinarstvo, alpinizam, skijanje i speleologiju, uglavnom na području riječke regije.

350. **Depoli Guido:** Guida di Fiume e di suoi monti, Fiume 1913. (Vodič po Rijeci i njenim planinama).

Indeks imena

Aleksov P. 240
Aleraj B. 159
Alfirević P. 166
Anaf M. 300
Anderle V. 4
Andrejević T. 267
Andrić N. 133
Arh L. 175
Armuš M. 297
Arnold F. 2
Avčin F. 331
Bači J. 211
Badiura R. 23, 24, 243, 244
Badovinac Z. 32, 38, 150
Bakotić B. 166
Bakotin M. 166
Baljić I. 139
Raumgartner A. 135
Berta M. 172
Bertović S. 77, 78
Beširović U. 199, 202
Bičanić N. 146

Blašković V. 45, 87, 135, 136, 137, 143, 167, 335, 344
Blažina Z. 266
Bođanaruk I. 217
Bogdanović M. 148
Bogunović M. 222, 226
Bošnjaković S. 242
Božičević M. 169
Božičević S. 80, 104, 115, 144
Požić V. 115
Božinović M. 266
Brecelj B. 330
Brevinac: v. Milošević
Brilej A. 326
Ružan I. 133
Butorac M. 70, 94, 95
Čerović B. 56, 255, 260, 276
Čerović V. P. 221
Chudoba D. T. 189
Cividini A. 1, 5, 46, 60
Crnković Z. 218
Cvetičić V. 24, 33, 43, 45, 66, 242

Čaušević H. 217
Čelar S. 326
Čolić D. B. 280, 281, 283, 289, 296, 335, 337
Čubelić M. 57
Čubelić V. 61
Čelap B. 120
Dabac T. 66
Deljčev D. 293
Depoli G. 349, 350
Deroko D. J. 257
Dimitrijević R. 254, 300
Dimitrijević S. 222
Dinčić Menegelo U. 133
Dolinssek L. 281, 329
Dragović A. 221
Drakulić N. 66
Dugački Z. 99
Đekić M. 140
Đogović A. 287, 297
Đorđević S. 300

- Eger D. 83
Engel J. 186, 187
Firinger K. 75, 83, 88
Forenbacher S. 146
Förster A. 120
Franković J. 135
Frischauf J. 135
Frison Roche R. 201
Frntić F. 131
- Gabulović N. 273
Gavazzi A. 2
Georgijević A. 138, 148, 161
Gilić S. 141, 152, 154, 168, 169
Girometta U. 17, 28, 29, 30, 31, 36
42, 47, 54, 72
Gjurić M. 107
Glušević M. 274
Glušević Z. 288, 321
Golf L. 37
Gračanin G. 251, 329, 330
Gradišar Z. 298
Gradišer I. 99, 135
Grassler F. 120
Grđanoski M. 236
Grgić J. 182, 186
Griesbach Lj. 66
Grimani A. 72, 170
Gropuzzo I. 76, 133
Grozđanić S. 261
Gušić B. 23, 24, 56, 66, 76, 169, 221,
242, 255, 316
Gušić M. 243
- Habdija Đ. 131
Hadžialić Š. 215
Hant Džon 282
Herzog M. 84, 272
Hirc D. 1, 4, 5
Hirtz M. 22, 38
Hlebec Z. 169
Hofer V. 156
Horvat I. 38
Hovrat J. 66
Horvat M. 35
Horvat V. 25, 34, 35, 52, 66, 144
Horvatin D. 171
Hrazdira O. 46
Hušman D. 115
- Intihar G. 349
Ištok M. 131
Ištvanović I. 48
- Jakšić D. 20, 23
Janković D. 335
Janzon L. 32
Jerčić Č. 166
Jevremić M. 338
Jevremović Z. M. 253, 279, 292, 299
308, 308, 312, 313
Jevtić M. 287, 297
Jončić K. 264, 264
Jovanović D. 269
Jovanović M. 227
Jovanović N. C. 221
Jovanović S. 337
Jovanović V. 227
Jović M. 240
Juras I. 233
Jurčić F. 23
Jurenec Z. 107
- Kamenarović M. 150
Keler Z. 116
Kerner F. 36
Keršič Belač M. 298
Kirigin J. 158
Kišpatić M. 1
Klas A. 239, 307
Kleut P. 146
Korjenić E. 213
Kostić P. 300
Kotlajić B. 316
Krajač I. 12
Kraš M. 46
Krivokapić D. S. 252, 321
Krizman T. 24 33, 43, 45
Krapan M. 166
Krsmanović N. 270
Krstić A. 223
- Kurepa B. 333, 335
Kusijanović M. 40
Kušan F. 5, 155, 183, 254, 327, 331
Kusić R. 283, 289, 333
Kvajo Z. 154
Kvaternik J. 79
- Leov P. 237
Lenuci M. 2
Lihl D. 2
Lilčić P. 232
Lipovšćak I. 135, 139, 141, 146
Lučić Roki P. 67, 87, 136, 169
Ljubojević D. 266
- Macanović H. 137, 144, 153, 158, 161
Majtin Z. 71
Maldini R. W. 10
Mallin I. 2
Mamontov B. 297
Mandl M. 23
Manoilov A. 199
Maričić Đ. 169
Mariner W. 139
Marjanac S. 80
Marković F. 3
Marković Mirko 85, 108, 109, 297
Marković Miroslav 297
Marsel I. 329
Maštrović V. 113
Matan Z. 77, 78
Mićunović V. 226
Mihajlović J. Lj. 273
Mihlić Lj. 216
Mikačić S. 41
Miketić R. 297
Milković Z. 61
Milojević Lj. 262
Milošević Brevinac M. 254, 263,
279, 300, 320
Mrzljak Z. 163
- Nagy B. 164, 176
Nimani A. 297
Novak D. 71, 80
Novaković R. 291
Novotni D. 190
Novotni V. 5, 7, 8, 10, 15
- Omanović S. 185
Orel T. 100, 124, 137, 194, 199, 287
301, 314, 321, 337
Orlić Đ. 221
Ormanec K. 163
Oslić M. 171
Osreček V. 179
Oštrić V. 124, 135, 146, 169, 201
Ott I. 116, 146
- Pančić J. 270
Pasarić J. 5, 13, 14
Paulić A. 18
Paulić D. 18, 23, 24, 242
Pauše I. 123
Pavelkić E. 321
Pavich A. P. 9
Pelcer Z. 77, 78
Petković A. 93, 130
Petrović A. 190, 199
Petrović J. 323
Petrović R. 194
Pevalek I. 23
Peyer F. 52, 53
Plaček J. 66, 99, 101
Piepel I. 166
Plotnikov A. 89, 98
Pogačnik C. 327
Poljak J. 5, 23, 24, 27, 38
Poljak Z. 5, 67, 80, 83, 90, 93, 107,
108, 109, 110, 111, 115, 119, 131, 133
136, 140, 144, 145, 146, 148, 149, 150,
153, 154, 155, 159, 160, 161, 163,
165, 167, 169, 170, 171, 174, 209,
211, 215, 218, 218, 222, 226, 232,
237, 274, 276, 279, 280, 284, 285,
286, 287, 288, 292, 297, 299, 308,
309, 324, 344
- Popović J. 183
Posarić J. 115
Potočnik M. 330, 333
Pozderac H. 187
- Pražić M. 136, 146, 307, 321
Premović V. 287, 297
Pretnar J. 327, 329, 330, 331
Prijatelj K. 72
Radić J. 155
Radoš D. 160
Regner B. 72, 171
Regula B. Lj. 171
Rekli E. 246
Rengjeo I. 5
Ristić A. 23
Rodman D. 179
Rogić V. 169
Rossi Lj. 1
Rubić I. 59
- Samokovlija M. 199
Schlosser J. 1
Schlosser L. 1
Sedlar N. 187
Sekelj T. 91
Sengjergji J. 335
Simonović R. 23, 49, 221, 247, 293
Sinovčić Š. 72
Smerke Z. 124, 168
Smokvina A. 133
Srdar N. 66
Stanger U. 72
Stanišić V. 285
Stanojević A. 246, 248, 270
Stefanović R. 188, 258, 264, 265,
266, 267, 268, 269, 270, 274, 280
Stijović D. 297
Stipčić V. 154, 170
Stojanović I. 139, 239, 288, 298, 307
Stojčević D. 264, 267, 269, 276
Stojkov T. 230
Strojin T. 135, 148, 150, 154, 155,
168, 169, 216
Sudnik I. 81, 161
Szabo D. 38
Szabo M. 66
- Safar Z. 147, 153
Sagovac S. 62
Ščekić J. 264
Sevaljević M. 190
Sevčik J. 221
Šoštarić C. 180
Špiler A. 48
Štefanac I. 92
- Tarczay G. 26, 242
Tasevski J. 232
Tatalović Tomić R. 55, 69
Terzić K. 148
Todorov P. 237, 239
Tomaševski S. 133
Tomić S. 221
Tominšek F. 331
Tominšek J. 24, 38, 43, 45, 49, 56,
227, 252, 254
Trepše M. 48
Tripčev N. 240
Tucakov J. 300
Tumara M. 133
- Uhlik J. 335
- Valjavec Z. 112
Varičak S. 27
Vasić A. 23, 221, 252
Vasiljević S. B. 297
Velčković M. 276
Veljković B. 323
Veronek I. 161, 171
Vidrić K. 314
Vilhar F. 330
Vragoba D. T. 189
Vrbaški A. 83
Vrdoljak S. 72, 137
Vrdoljak Z. 72
Vrtar B. 73
Vukotinović Lj. 1
- Wickerhauser M. 61
Winkler O. 23
- Zgaga M. 76
Zon M. 187
- Zujović J. M. 270
Zunjić M. 221

Bibliografija »Hrvatskog planinara« i »Naših planina« 1898—1975

Sastavio dr ŽELJKO POLJAK

U hrvatskoj planinarskoj književnosti vodeću su ulogu imali glasilo HPD (do 1909. viestnik) »Hrvatski planinar« (HP) i časopis (revija) PSH »Naše planine« (NP). Njihovih 17 000 stranica tiskanih u 67 godišta ustvari su bogata planinarska biblioteka i pravi arhiv za povijest hrvatskog planinarstva. Naš pokušaj da se ova obilna građa prikaže javnosti u sredeonom obliku ima, prema tome, puno opravdanje.

Hrvatski planinar počeo je izlaziti 1898. godine na poticaj sveučilišnog profesora i poznatog književnika dra Franje Markovića (sl. na str. 41). On je na glavnoj godišnjoj skupštini HPD 23. travnja te godine predložio »da se u prilog trajnom pobuđivanju mara za planinarstvo i njegove svrhe izradi osnovu i priredi građu za izdavanje društvenog lista te mu navlastito iz kruga hrvatskih profesora i učitelja prirodnih nauka pribavi što više stalnih suradnika.« Odbor HPD na svojoj sjednici 4. svibnja zaključuje da se od mjeseca lipnja ima izdavati mjesečnik HP, da se prvi broj štampa u 1000 primjeraka, a za odgovornog urednika bira člana Dragutina Hirca. Prvi broj izašao je 1. lipnja s podnaslovom Viestnik »Hrvatskoga planinarskoga društva« (vidi str. 317. br. 5 i sl. na str. 81). U uvodnom članku prvoga broja zacrtan je program koji je bio toliko dalekovidan da bismo mu i danas, nakon 77 godina, jedva što mogli dodati. U njemu među ostalim stoji:

I evo »Hrvatskog planinara« koji u čednom ruhu pozdravlja hrvatski narod i bratsku ruku pruža »Planinskom Vestniku«, glasilu pobratimskoga »Slovenskoga planinskoga društva«, koji izlazi već četvrtu godinu u bijeloj Ljubljani. Prema svrsi društva donášati će HP opise naših gora i planina, opisivati lazne (uspone, op. ur.) na visoke bregove i vrhove, a naročito izticati vidike i po tome upozorivati na kratosu naše drage domovine... upoznati svoje čitaoce sa svime što je u gorama znamenito... ne će se zaustaviti na površini gore i planine već će zirnuti i u njenu utrobu, opisujući špilje sa sigom, špilje-ledenice i snježnice. Iz ustiju našega gorštaka prikupljati će nazive prirodopisne, hydro i orografijske; on će pomoću svojih suradnika ispravljati krive nazive... isticat će i meteorologijske prilike naših gora i planina... posvetiti osobitu pažnju tjelesnomu ustroju hrvatskoga gorštaka... svratit će svoju pozornost flori i fauni... donášati životopise domaćih i stranih čuvenih planinara... pratiti rad slavenskih planinskih društava, u prvom redu susjednih, te će živom riječi nastojati da se što prije ustroje društva u Dalmaciji, Bosni, Hercegovini i Istriji... pribirati planinarsku građu iz raznih naših listova u jednu cjelinu... upoznavati čitaoce sa starim putopisnim knjigama koje se tiču domovine... nastojati da svojim radom obogaćuje duh uzvišenim idejama, da razvija u njemu pravi idealizam i da uzgaja spram drage i preliepe nam domovine u srcima žarki patriotizam.

Urednik prvih šest godišta bio je Dragutin Hirc (sl. na str. 83), a slijedećih šest godina prof. Vjekoslav Novotni (sl. na str. 73). Zbog izdavačkih teškoća funkciju časopisa od 1910. do 1913. obavlja Planinarski vjesnik (urednik prof. Josip Pasarić) u časopisu »Vijenac« koji je izlazio pod uredništvom Vladimira Lunačka kao prilog dnevniku »Obzor«. Godine 1914. pokušava HPD opet tiskati vlastiti mjesečnik, ali izlazi svega 7 brojeva pod uredništvom dra Josipa Poljaka (sl. na str. 113). Nakon prekida za prvoga svjetskog rata HP opet izlazi od 1922. do 1944, kad ga prekidaju ratna zbivanja drugoga svjetskog rata. Od 1922. do sredine 1929. urednik je opet dr

Josip Poljak, otada pa do konca 1933. prof. Josip Pasarić (sl. na str. 99), godine 1934. dr Ante Cividini (sl. na str. 279), od 1935. do 1939. dr Fran Kušan (sl. na str. 187), a od 1940. do 1944. prof. Ivan Rengjeo (sl. na str. 304).

Godine 1949, ubrzo po osnivanju Planinarskog saveza Hrvatske, ovaj forum opet pokreće planinarsko glasilo. U skladu s društveno-političkim promjenama časopis dobiva drugo ime i izlazi pod naslovom »Naše planine« (v. str. 319, br. 67). Od 1949. do 1958. urednik mu je Petar Lučić Roki (sl. na str. 161), a od 1959. do danas dr Željko Poljak (sl. na str. 199). Od sredine 1966. do danas časopis je istodobno glasilo PSH Hrvatske i PS Bosne i Hercegovine. Po svom sadržaju i suradničkoj mreži stekao je općejugoslavenski značaj.

Bibliografija što je ovdje objavljujemo sastavljena je brižljivo i s velikim trudom. Nadamo se da će u njoj svaki planinar naći ono što mu treba, a i stručnjacima da će poslužiti kao svojevrsna bibliografija o planinama. Sastavljanje ovakvog pregleda nije bilo lako izvesti na opće zadovoljstvo. Građa je razvrstana što je moguće preglednije i praktičnije. Članci su unutar odjeljaka poredani kronološki, osim bibliografija, književnih prikaza i pjesama koji su razvrstani po abecedi. Osobit je bio problem kamo svrstati članak koji zasijeca u nekoliko odjeljaka. Takovi su članci uvršteni u pododjeljak »Općenito«, ili »Ostali članci«, a ako takvog pododjeljka nema, članak je naveden u onim odjeljcima, gdje bi mogao biti od koristi čitaocu. Ipak, da bismo izbjegli suvišna ponavljanja, neke smo naše granične planine uvrstili samo u jednu republiku, tako npr. Orjen, Dinaru i Žumberačku goru u SR Hrvatsku, Maglič u BiH, Prokletije u Crnu Goru, Šar-planinu u Makedoniju. Sitniji priloz, vijesti i razne bilješke također imaju svoju vrijednost, pa su dodani na kraju svakog odjeljka. Koristan bi dakako bio registar svih autora i svih ilustracija, ili bar umjetničkih priloga, no to nam ne dopušta ograničeni prostor.

Za upotrebu Bibliografije potrebno je znati da brojka ispred crtice označava godište časopisa (ne godinu!), a brojka iza crtice stranicu. Brojevi označeni zvjezdicom * označavaju stranicu priloga što ga imaju neka godišta (32—36, 63, 66, 67). Koje je godine neko godište izašlo prikazano je na tablici: prvi stupac označava godište (u zagradi je godište NP), drugi kalendarsku godinu, treći koliko brojeva ili svezaka sadrži godište, četvrti ukupan broj stranica, a broj s oznakom + ukupni broj stranica dodataka.

				34		1938	12	420+74
1	1898	7	112	35		1939	12	400+72
2	1899	12	192	36		1940	12	352+56
3	1900	12	201	37		1941	12	296
4	1901	12	144	38		1942	12	136
5	1902	12	96	39		1943	12	152
6	1903	12	96	40		1944	8	128
7	1904	12	96	41	(1)	1949	12	352
8	1905	12	80	42	(2)	1950	12	398
9	1906	12	96	43	(3)	1951	12	360
10	1907	12	52	44	(4)	1952	12	358
11	1908	6	96	45	(5)	1953	12	368
12	1909	6	60	46	(6)	1954	12	556
13	1910	Vijenac		47	(7)	1955	4	334
14	1911	Vijenac		48	(8)	1956	4	356
15	1912	Vijenac		49	(9)	1957	12	298
16	1913	Vijenac		50	(10)	1958	4	292
17	1914	7	120	51	(11)	1959	6	284
18	1922	10	144	52	(12)	1960	6	274
19	1923	10	164	53	(13)	1961	6	296
20	1924	10	194	54	(14)	1962	6	286
21	1925	10	184	55	(15)	1963	6	294
22	1926	10	172	56	(16)	1964	6	288
23	1927	10	156	57	(17)	1965	6	288
24	1928	10	248	58	(18)	1966	6	288
25	1929	10	292	59	(19)	1967	6	288
26	1930	12	384	60	(20)	1968	6	288
27	1931	12	348	61	(21)	1969	6	288
28	1932	12	382	62	(22)	1970	6	320
29	1933	12	376	63	(23)	1971	6	272+64
30	1934	12	448	64	(24)	1972	6	300
31	1935	12	384	65	(25)	1973	6	288
32	1936	12	384+16	66	(26)	1974	6	208+208
33	1937	12	394+82	67	(27)	1975	6	208+160

Važno je upozoriti da časopis »Naše planine« do 1974. godine nosi na svojoj naslovnoj stranici oznaku godišta samo iz zgrade u prvom stupcu tablice. Prema zaključku izdavača NP od 1975. godine nose obje oznake, čime je i formalno priznato da taj časopis nastavlja tradiciju »Hrvatskog planinara« još iz prošlog stoljeća, slično kao što su to već odavna učinili slovenski planinari s »Planinskim vestnikom«.

Planine i krajevi

SR HRVATSKA

SLAVONIJA

Psunj

- Kempf J.: Na izvoru Orljave, 4—3
Tonček: Pl. dan na Psunj gori, 29—371
Keler Z.: Psunj, planinarski raj Slavonije, 33—129
Keler Z.: Oko Svoboda doma na Psunju, 35—111
Petković A.: Stazama Psunja, 60—193

Markacije putova na Brezovo polje, 26—380; Pl. sklonište na Brezovu polju, 26—382, 48—162; Pl. dom na V. Poljani, 34—349; Dom na Omanovcu, 47—326, 48—70, 53—150, 55—294.

Papuk

- Kempf J.: Na Papuku, 4—43
Poljak J.: Jankovac, 18—52
Pasarić J.: Jankovac, 23—85
Čavrljika R. K.: Izlet iz Velike na Jankovac, 25—166
Kiraly R.: Gradnja plan. kuće HPD-a na Jankovcu, 28—307

Čika Stipe: Izlet »Diljgore« na Jankovac, 29—270
Kiraly R.: Od Drenovca do Jankovca, 32—210
Drucalović M.: Uskrs Osječana na Poganom vrhu, 30—254

Carotub M.: Izlet na Stupčanicu i Dobru kuću, 31—306

Spodnjak Lj.: Na Vranom kamenu i Crnom vrhu, 32—107

Božičević S.: Na Zvečevu!, 42—342

Sablek T.: Na Jankovci, 43—110

Firinger K.: Iz povijesti Jankovca, 44—111

Kamenarović M.: Rupnica kod Voćina, 52—235

Durić T.: Stari gradovi i dvorci oko Papuka, 55—87

Petković A.: Na vidikovcu Slavonije, 63—195

Slaviček I.: Tužbalica za jednim vrelom, 65—32

Poljak Z.: Jankovac opet u opasnosti, 65—133

Firinger K.: Spomen knjiga na Jankovcu, 66—131

Eger D. i M. Matošević: Vodič po okolici Jankovca (prilog br. 5—6), 67—6

Poljak J.: Geologija i hidrologija područja Jankovca u Slavoniji (prilog br. 5—6), 67—14

Krndija

Hirc D.: Izleti hrvatskih planinara, 1—27

Hirc D.: Put na Dizdarevo, 2—7

Kosinskijev N.: Sunčano kolo u Kutjevu, 2—12

Poljak J.: Od Orahovice do Kutjeva, 18—135

Jurković F.: Na Petrovu vrhu, 20—54

Poljak J.: Krndija, 22—56

Otvoren »Našički planinarski put«, 61—48.

Dilj-gora

Kempf J.: Setnja Dilj-gorom, 1—22, 42

Mautner J.: Izlet na Sovsko jezero, 30—142

Slaviček I.: Prvi zabilježeni izlet na Sovsko jezero, 62—133

Sovsko jezero, 30—204; Sklonište J. Torbara na Lipovcu-Bazovcu, 31—186, 316; Uređenje izletišta podno Dilj gore, 36—47*; Izlet na Pljuskaru, 42—397; Dom na Dilj-gori, 48—70.

Požeška gora

Kempf J.: Vrhovački grad, 2—80, 97

Kempf J.: Dolački grad, 3—17

Kempf J.: U dolini Pukotine, 8—168

Jamičić A.: Maksimov Hrast, 4—65

Vrhovački grad, 2—80; Nova meteorološka postaja, 2—112; Thallerova kula, 2—159; Ime Velebit u Slavoniji, 3—16, 207.

Ostali članci o Slavoniji

Hirc D.: Putne spomenice i poslanice, 5—52, 73

Hirc D.: Od Osijeka do Čepina, 4—17, 27

Szabo Gj.: U gore ravne Slavonije, 13—187

Sablek T.: Požeško gorje, 43—106

Gudić I.: Od Osijeka do Erduta, 47—153

Durić T.: Stari gradovi i dvorci oko Papuka i Psunja, 54—175

Petković A.: Planinski pejzaži Slavonije, 59—17

Crnilović Z.: Na Slavonjskoj transverzali, 60—111

Slaviček I.: U posjetu slavonjskim gradinama, 61—3

Svoboda Lj.: Slavonjske planine, 61—245

Firinger K.: Preko 100 godina planinarstva u Slavoniji, 67—10

Horvat I.: Biljni pokrov Požeškog gorja, (prilog br. 5—6), 67—11

Ime Velebit u Slavoniji, 3—16; Slavonjski planinarski put, 58—93, 275.

MOSLAVAČKO-BILOGORSKA REGIJA

Moslavačka gora

Hirc D.: U Moslavini, 3—161, 183

Blašković V.: Setnja po Mjesecu prije 50 godina, 65—105

Svoboda Lj.: Moslavačka ili Garić-gora, 66—137

Gdje je Moslavačkagora?, 4—62; Ime »Velebit«, 3—207; Stotinu mladih planinara na Moslavačkoj gori, 46—423; Orijentacioni marš po Moslavini, 48—139; Izletišta Pleterac (V. Corda), 54—93.

Bilo-gora

Hirc D.: Moje praznikovanje, 4—131

Hirc D.: Osobiti vidici, 5—21

Safar S.: Na Bilo-gori, 29—322

Corda V.: Dom na Bilo-gori, 43—166

Pl. dom na Bilo-gori, 42—166, 43—353, 48—69, 61—95; Bilogorska transverzala, 67—176.

PLANINE HRVATSKOG ZAGORJA

Kalnik

Gundrum F.: Na Kalniku!, 3—49, 67

Hirc D.: Put na Ljubelj, 5—65

Kučera O.: Članovi HPD-a na Kalniku, 7—57

Gundrum F.: Iz Križevačkog kraja, 8—49

Bučar F.: Ljubelj, 21—81

Svoboda Lj.: Na hrvatskim planinama, 33—39

Mak F.: Prvi dan proljeća, 34—126

Bahlín I.: Kroz domaju naših šljivara, 36—193

Bosnar B.: Kalnik, 37—75

Gudić I.: Kalnik, 42—371

Benčić B.: Naš izlet na Kalnik, 46—74

Jagačić T.: S partizanskim komandantom na Kalniku, 51—197

Hušinec Z.: Velika vatra na Kalniku, 56—114

Planinarski sastanak na Kalniku, 27—165; Pl. kuća na Kalniku, 28—285, 32—124, 42—165, 50—61, 67—176; Omladinci na Kalniku, 50—139; Pošumljanje Kalnika, 54—282; Obnova grada Kalnika, 55—289.

Ivančica

Hirc D.: Volinska špica, 2—43

Kukuljević B.: Ivanščica, 2—134

Špiler A.: Ivančica, 25—204

Pasarić J.: Na Ivančici, 25—234

Pasarić J.: Nova šumarsko-planinarska kuća, 28—23

Perše F.: Iz Zagreba na Ivančicu, 33—161, 196

P. F.: Na Kozjanskim livadama, 34—49

Pipinić B.: Ivanščica, 44—169

Mález M.: Minerali i stijene Ivančice, 44—178

Pipinić B.: Prvi put s najmlađima na Ivančicu, 45—132

Pipinić B.: Po obroncima Ivančice, 47—97
 Kušen E.: Ham i Cevo, 49—81
 Mesec V.: Noćenje na vrhu Ivančice, 50—183
 Georgijević A.: Ivančica, 55—207
 Majnarić V.: Grebengrad, 59—211
 Majnarić V.: Planinarske misli (Grebengrad), 55—69
 Majnarić V.: Što planinar vidi kad ide sam, 6—8
 Rog T.: Posjet Ivančici, 62—172
 Veronek I.: Preko Ivančice — iz zime u proljeće, 67—58

Na Ivančici, 1—48; Prvi uzlaz na I., 2—46; Put na I. iz Zlatara, 8—46; Sa razvalina Grebengrada, 18—59; Markacije i putevi, 21—14, 24—216, 45—159; Piramida na Ivančici, 21—109, 25—217; Špilje na Ivančici, 26—26; Zimski sport na Očuri, 28—92; Kuća na Ivančici, 26—358, 28—349, 42, 165, 43—353, 48—69, 57—189; Pl. naselje pod Grebengradom, 56—104, 58—90, 63—222, 66—110; Dom na Pokojcu, 67—175.

Strahinjčica

Vac G.: Strahinjčica, 1—102
 Piljek S.: Sa izleta na Strahinjčicu, 43—299
 Arh L.: Proljeće na Strahinjčici, 44—156
 Veronek I.: Strahinjčica, 47—177
 Lisac R.: Pioniri PDZ-a u Krapini i na Strahinjčici, 50—50
 Horvat D.: Zimski vikend na Strahinjčici, 63—58
 Pl. dom, 42—166, 43—294, 353, 356, 46—46, 48—69, 62—220; Autobusom na Strahinjčicu, 59—239.

Ravna gora

Pasarić J.: Ravna gora, 21—5
 Stahuljak V.: Otvorenje planinarskog doma, 28—349
 Vučak J.: Na Ravnoj gori, 29—269
 Tanodi M.: Na skijama na Ravnoj gori, 31—107
 Na Ravnoj gori, 32—51
 Malez M.: Špilja Vindija, 42—181
 Malez M.: Mačkova špilja u V. Sutinskoj, 43—118
 Malez M.: Geološkim čekićem i kompasom, 43—326
 Milčetić I.: Naša Ravna gora, 65—211
 Malez M.: Naučni značaj i važnost V. pećine, 55—176
 Velčić Veseljko: Bilo mi je beskrajno tužno, 55—194
 Sklonište HPD-a, 19—145; Pl. dom, 23—87, 26—60, 260, 300, 27—54, 28—254, 315, 38—88, 42—165, 43—31, 44—227, 48—69, 55—238; U planu spomen-obelisk, 55—238; Tumač znakova označenih putova, 21—15.

Macelj

Horvat D.: Macelj, 52—241
 Milčetić I.: Odoh na Trakošćan, 56—29
 Markiran put na Macelj, 53—193.

Ostali članci o Hrvatskom zagorju

Hirc D.: U Zagorju, 3—193
 Hirc D.: Osobiti vidici, 5—21
 Hirc D.: Okolo Martijanca, 5—85
 Planinarstvo u Zagorju, 18—103
 Szavitz-Nossan S.: Jesenji izlet, 18—109
 Szabo Gj.: Spomenici prošlosti Hrv. zagorja, 25—226
 Blašković V.: Podravsko-planinarski potpouri, 29—239
 Horvat I.: Zelenjak, kolijevka hrvatske himne, 31—321
 Svoboda Lj.: Hrvatsko zagorje, 36—315
 Mlinarić V.: Tri dana u Zagorju, 85—298
 Pipinić B.: Piramida nad Hrašćinom, 46—300
 Veronek I.: Uz otvaranje ZPP-a, 50—92
 Blašković V.: Prostor i reljef Hrv. zagorja, 50—231
 Poljak Z.: Cesargradska gora, 52—151
 Božičević S.: Spomenici jednog kraja, 50—245
 Veronek I.: Zagorske impresije, 55—199
 Smokvina L.: »Zagorski planinarski put«, 55—221.
 Vuković S.: Hrv. zagorje u prethistoriji, 55—225
 Horvat D.: »Bratski planinarski put«, 91—76
 Regner B.: Hrvatskim zagorjem, 63—91
 Regner B.: Tamo gdje je čovjek čovjeku čovjek, 65—145
 Blašković V.: Pregršt bilježaka o Hrv. zagorju, 65—247
 Dom na Cesargradu, 34—353, 48—69; Piramida kod Hrašćine, 46—299; Dom na Kuna-gori, 48—69; Zasavska pl. transverzala, 56—46; Zagorski pl. put, 58—274; Nova transverzala »Bratski planinarski put«, 60—286.

Sljeme

Marković F.: Pozdrav Triglavu sa zagrebačkog Sljemena, 1—10
 Mohorovičić A.: Meteorološko opažanje na Sljemen, 1—77, 110, 2—61, 171, 3—31, 175, 5—15
 Marković F.: Kod otvaranja Sljemenskog Elvirina puta (pjesma), 1—33
 Hirc D.: Slavlje u Zagrebačkoj gori, 1—34
 Heinz A.: Božić na Sljemen, 2—19
 Arnold Gj.: Na Sljemen (pjesma), 3—122
 Novotni V.: Naše Sljeme lječilište, 6—1
 Kornicer O.: »Engleska« kuća na Sljemen, 7—36
 Novotni V.: Na Sljemen zimi, 14—159, 189
 Sljeme — prirodni perivoj, 16—190, 285, 384
 Novotni V.: Vuk na Sljemen, 23—31
 Lelas A.: Na snježnom Sljemen, 24—61
 Torbar J.: Prigodom posvete nove piramide (prilog broju 8), 25
 Povijest Sljemenske piramide (prilog broju 8), 25
 Pasarić J.: Proslava 40-godišnjice sljemenske piramide, 25—213
 Pasarić J.: O parcelaciji i regulaciji Sljemena, 26—319
 Neumann J.: Opet — Sljeme!, 29—51
 V. H.: Nedjeljni izlet na Sljeme, 30—215
 Vratar B.: O planinskom botaničkom vrtu na Sljemen, 35—153
 Kirigin B.: Visinski meteorološki opservatorij Sljeme, 41—23
 Lađika I.: Na Sljemen, 41—90
 Lučić Roki P.: Sljemenska piramida, 46—297
 Horvat V.: Turska kavana na Medvednici, 53—93
 Pražić B.: Vidokrug sa Sljemena 59—269
 Horvat D.: Na Sljeme i natrag, 61—69
 Truhelka A.: Minijature sa Sljemena, 62—120
 Na Sljemen, 1—64, 6—96; Automatski dalekozor na Sljemen, 1—94; Gradnja piramide na Sljemen, 2—46; Hotel na Sljemen, 2—78; Veleban vidik sa Sljemena, 4—14, 15—382; Odlični planinari na Sljemen, 5—78; Na Sljeme se pope prvi automobili, 5—79; Meteorološka opažanja na Sljemen (D. Kranjčec), 5—15; Iz spomenice HPD-a na Sljemen iz 1883. g., 10—6; Markirani putovi na Sljeme, 13—141; Panorama sa Sljemena, 16—287; Sljeme prirodni perivoj, 16—384; Zima na Sljemen (J. Poljak), 17—30; Majales Hrv. sokola 1882. na Sljemen (F. Bučar), 21—183; Medvednica ili Sljeme (V. Novotni), 21—14; Planinarsko slavlje na Medvednici, 22—89; Švicari na Sljemen i Plitv. j. (J. Poljak), 22—61; Piramida Sljeme, 25—195; Botanički vrt na Sljemen, 33—67*, 34—19*, 35—51*, 37—139, 39—104, 40—117; Snježne prilike na Sljemen, 34—11*; Proslava na Sljemen, 35—41*; Uspinjača na Sljeme, 51—80; TV toranj, 51—180, 57—235; Koliko je piramida stajalo na Sljemen, 58—279; Novi ski-lift, 59—238; Na Medvednici 168 m visoki toranj (Z. Poljak), 65—47.
 Planinarske kuće: Dom PDZ-a, 42—166, 48—63; »Risnjak«, 48—68, 67—111; »Gračar«, 43—353, 48—63; Puntijarka, 43—179, 353; 44—47, 294, 45—221, 52—191; »Runolist«, 39—103, 44—116; Hunjka (Rauhova lugarnica), 23—87, 58—192; Poštarski dom na Malom Sljemen obnovljen, 67—47.
 »Gradska kuća« i Tomislavov dom
 Novotni V.: Iz spomenice HPD-a na Sljemen, 10—6
 Dežman M.: Gradnja hotela na Sljemen, 14—125
 Pisačić A.: Troškovi nadogradnje, 22—146
 Tomislavov dom ne postoji više, 30—86
 Tomislavov dom posve izgorio, 30—133
 Katastrofalni požar Tomislavovog doma, 30—140
 Sengjergji L.: Gradnja Tomislavova doma, 31—119
 Kušan F.: Gradnja Tomislavovog doma, 31—307
 Janeković D.: Za novi Tomislavov dom, 32—7
 Spoljarić B.: Plamen uništio Tomislavov dom, 56—181
 Oštrić V.: O Tomislavovu domu i njegovim graditeljima, 60—221
 Gradska kuća i Tomislavov dom, 14—224, 320, 382; 15—63, 158, 253, 286, 320, 352; 16—191, 287, 383; 17—16; 18—79, 125; 21—69, 154; 23—87; 25—167; 26—384; 27—28; 28—28, 93, 349, 381; 30—131, 167, 206, 259, 271, 291; 31—60, 93, 259, 248, 303, 246; 32—314; 33—46*, 52*, 320, 363; 34—231, 236, 258; 35—21*, 249, 251, 271; 37—144; 39—102; 40—117; 47—165; 48—67; 54—48, 279; 59—190; 62—23.

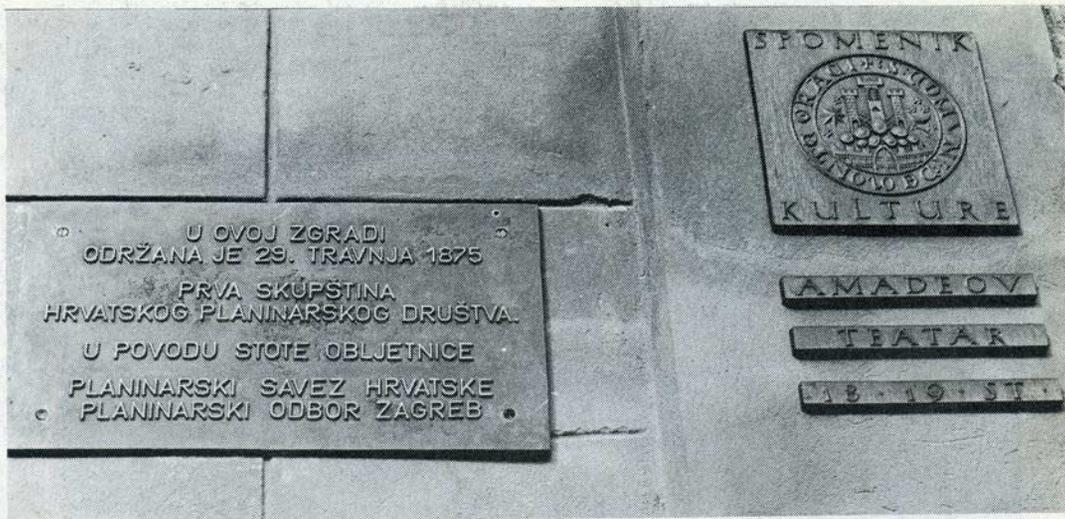
Slike s naših akcija

Gore: Predsjedništvo Desete redovne skupštine Planinarskog saveza Hrvatske 26. rujna 1975. u Zagrebu (str. 153). S lijeva na desno: Vladimir Ožbolt, PD »Sljeme«; dr. Zeljko Poljak, PDS »Velebit«; Slavica Mokrovčak, PD »Runolist«, Oroslavje; Branko Skoti, PD »Paklenica«, Zadar, i prof. Branko Pruginić, PD »Psunj«, Pakrac

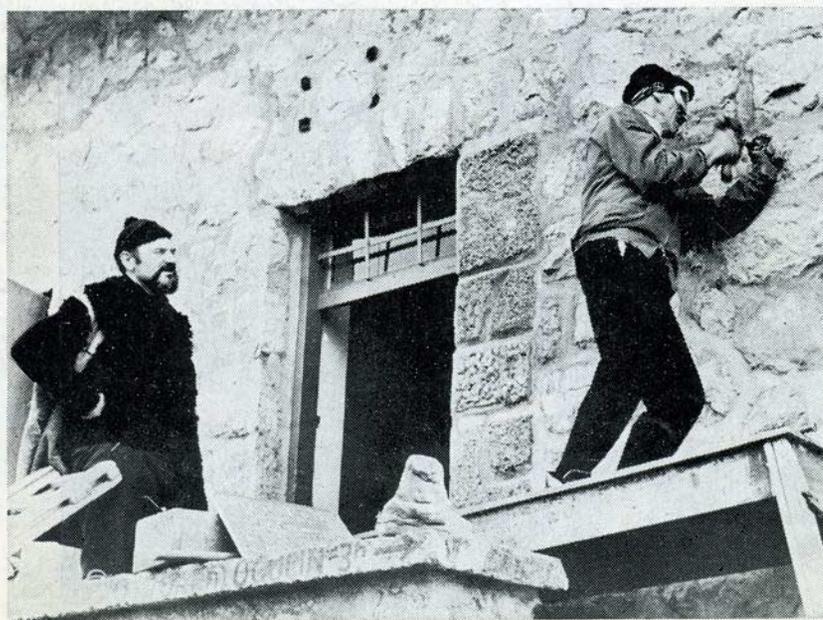
Dolje: Odlikovanja SFR Jugoslavije našim planinarima (str. 153). Na slici izaslanik Predsjednika Republike Milivoj Gluhak (u sredini) predaje odlikovanje Stanku Vičiću, iz PD »Kamenjak« u Rijeci. U pozadini dr. Zeljko Poljak, predsjednik Skupštine PSH.

Gore: Ploča na povijesnoj zgradi u Demetrovoj ulica broj 1 u Zagrebu na spomen prve skupštine Hrvatskog planinarskog društva održane 29. travnja 1875. Ploču je svečano otkrila 26. rujna 1975. posebna delegacija koju je toga dana odredila Skupština PSH. U delegaciji su bili Ivica Sudnik, Zdravko Ceraj, Miroslav Matošević, Đuro Perić, Branko Grbić, Lujo Herceg i Mirjana Lopac.

Dolje: U okviru proslave jubileja stoljetnice, PSH je postavio još dvije spomen-ploče: na Kleku povodom otvorenja proslave i na Oštrcu povodom pohoda »Tragom prvog izleta HPD-a«. Na slici predsjednik Gospodarske komisije PSH Alfred Hlebec postavlja ploču pored ulaza u planinarski dom na Kleku pod »nadzorom« opskrbnika doma.

Snimke:
Zeljko Hlebec